

dolenjka, d.d.
NOVO MESTO

SUPER CENE ZA MARTINOVO

gosi (UVOZ)	699,00 SIT/kg
race (UVOZ)	599,00 SIT/kg
kokoši (Perutnina Ptuj)	399,00 SIT/kg
pečena šunka VP (E-MIZ)	1.499,00 SIT/kg
hamburška slanina VP (E-MIZ)	1.399,00 SIT/kg

Priporočamo se za nakup!

DOLENJSKI LIST

Št. 44 (2567), leto XLIX • Novo mesto, četrtek, 5. novembra 1998 • Cena: 210 tolarjev

ISSN 0416-2242

vaš četrtkov prijatelj
DOLENJSKI LIST

OSEMINDVAJSETIČ NAGRAJENO RAZISKOVANJE

Poklic, ki daje smisel življenju

V 28 letih blizu 1600 Krkinih nagrad - Tudi raziskovalni dnevi

NOVO MESTO - Prejšnji četrtek so na slovesnosti v Kulturnem centru Janeza Trdine v Novem mestu že osemindvajsetič podelili Krkine nagrade; prejelo jih je 41 študentov dodiplomskega in podiplomskega študija - od tega je 6 doktorskih in 7 magistrskih del - in 9 dijakov novomeških srednjih šol. Tri Krkine nagrade so šle na tuje.

Nagrade sta izročila predsednik uprave in generalni direktor Krke Miloš Kovačič in prof. dr. Miha Japelj, dolgoletni predsednik sklada Krkinih nagrad, ki sta nagrajence in goste tudi nagovorila, slavnostni govornik na podelitvi pa je bil predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti prof. dr. France Bernik. V 28 letih so študentom in srednješolcem, ki so izdelali 1118 raziskovalnih na-

• Akademik prof. dr. Bernik pa je v svojem govoru med drugim dejal: "Šele ko se mlad človek s premislekom odloči za poklic raziskovalca oz. znanstvenika, spozna vse njegove razsežnosti. Ne samo dolžnosti, tudi privlačnost raziskovanja, sugestivne in neubranljive, se odpirajo z vsakim novim posegom v problematiko stroke. Na koncu enega postopka se začneja že drugi in tako gre naprej, dokler je ambicija raziskovalca živa in ustvarjalna. Raziskovalec je poklic, v katerem je mogoče najti za vse življenje pravo zadovoljstvo in resničen smisel."

log, podelili že 1597 Krkinih nagrad. Že osmo leto zapored podelitev Krkinih nagrad spremlja tudi mednarodni znanstveni simpozij "Krkin raziskovalni dnevi".

"Že več kot 28 let v Krki spodbujamo mlade generacije k raziskovalni dejavnosti in jih tako neposredno pritegujemo v delov-

ni proces," je v svojem nagovoru povedal Miloš Kovačič. "Seveda je to intelektualno zahtevno področje, zato tudi privilegirano za nadarjene posameznike. Če rečemo talent, najprej pomislimo na umetniško nadarjene ljudi, znanosti in raziskovanju zavezani ljudje pa so nemara še redkejši in jih je treba v Sloveniji še posebej spodbujati, jih odkrivati in tudi nagradjevati. Prav njim so vsako leto namenjene Krkine nagrade."

A. B.

KRKINE NAGRADE - Med letošnjimi Krkinimi nagrajenci je tudi Novomešan Hrvoje Petković (v sredini), ki je nagrado dobil za doktorsko disertacijo: Nagrade sta izročila predsednik uprave in generalni direktor Krke Miloš Kovačič (levo) in dolgoletni predsednik sklada Krkinih nagrad prof. dr. Miha Japelj. (Foto: A. B.)

RAVNATELJI PROTI INTERPELACIJI

Gaber opozarja na gospodarnost

Z obiska ministra za šolstvo in šport dr. Slavka Gabra v sevniški občini

BLANCA, BOŠTANJ - Minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber je na povabilo sevniške občine in občinskega odbora LDS najprej obiskal blansko osnovno šolo, zatem pa se je v boštanjski šoli pogovarjal še z ravnateljico osnovnih šol sevniške občine. Na Blanci sta ravnateljica šole Ana Mešiček ter sevniški župan Jože Peternel seznanila ministra z nevdržno prostorsko stisko in načrtovano dozidavo šole s telovadnico.

Peternel je zaprosil za podporo prizadevanjem občine, da bi naložbo na Blanci pričeli že prihodnje leto in končali še v letu 2000, in ne leto pozneje, kot predvideva ministrstvo. Minister je obljubil, da bo ministrstvo vsekakor zraven pri naložbi na Blanci leta 2000, prihodnje leto pa se bodo zmenili kako in kaj. Na Blanci in v Boštanju je opozoril na kar najbolj stvarno načrtovanje naložb, da ne bi zaradi tega po nepotrebnem zmanjkalo denarja tam, kjer bi ga najbolj potrebovali. Povedal je, da so mu te dni predstavniki OECD med obiskom v Sloveniji posebej poudarili, da je dosledno potrebno upoštevati tudi stroške.

• Glede interpelacije zoper ministra Gabra so ravnatelj na pogovoru v Boštanju, ki ga je vodila Berta Logar, ravnateljica krmeljske šole, izrazili ministru popolno podporo, saj so prepričani, da gre pobudnikom le za uvedbo verouka v šole, kar pa nima nič skupnega z laično šolo, kakršno poznajo v večini držav po svetu.

Zato bodo tudi pri nas v oddelkih s pod 15 učenci uvedene kombinacije.

Ravnateljica sevniške osnovne šole Savo Kladnik Ana Pipan je opozorila, da je prostorska stiska na šoli z 998 učenci vse težje obvladljiva, toda da rešitev za to in ustvarjanje primernih razmer za

Ureditveni načrt za črno gradnjo v Zalogu

Korak k legalizaciji največje črne gradnje

NOVO MESTO - Novomeški svetniki so na oktobrski seji sprejeli program priprave ureditvenega načrta za "turistično-rekreacijski sklop Ostanek v Zalogu". Gre za največjo črno gradnjo v novomeški občini in daleč naokoli. Črnograditelj Ostanek je imel pravno-močno odločbo, po kateri bi moral objekt 37 krat 30 metrov, ki je zrasel na mestu nekdanjega mlina ob izlivu Temenice v Krko, odstraniti. Njegovo pritožbo na odločbo inšpektorja je ministrstvo za okolje in prostor zavrnilo.

Program priprave ureditvenega načrta so zdaj svetniki sprejeli, kljub temu da jih je predsednik sveta v razpravi seznanil s pismom prejšnjega lastnika Raša Sitarja iz Ljubljane, ki je pojasnil, da je Ostanek kupil samo stavbišče, se pravi podrtijo starega mlina, vsa ostala zemlja, okoli 2.400 m², pa je še vedno njegova, se pravi Sitarjeva, kajti Ostanek mu kljub podpisani pogodbi ni izplačal kupnine zanjo, o čemer bo v kratkem razprava na sodišču.

Sekretar za varstvo okolja in urejanje prostora Miloš Dular in svetniki sicer trdijo, da priprava ureditvenega načrta še ne pomeni legalizacije te že kakšnih milijonov vredne črne gradnje, nesporno pa je to odločen korak k temu cilju. Za legalizacijo se zavzemajo tudi vaščani bližnjega Zaloga ter krajevni skupnosti Prečna in Straža.

A. B.

Berite danes

stran 3:

• Stevec na ustavnem sodišču

stran 4:

• Za reveže dobra tudi ožja cesta?

stran 6:

• Livar postavljen pred dejstvo

stran 8:

• Je Orfa tehnologija samo pravljičica?

stran 10:

• O koreninah slovenske državnosti

stran 11:

• Policistu za nesrečo leto in pol zapora

stran 23:

• Grbeževa domačija, lesena priča časa

stran 24:

• Nas zbudil in zbral ob hudem času

DAN REFORMACIJE

VELIKE LAŠČE - V petek, 30. oktobra, zvečer so na Trubarjevi domačiji na Rašici proslavili dan reformacije 31. oktober. Svečanost so pripravili KUD Primož Trubar iz Velikih Lašč, domača občina in "Puštab", d.o.o. Hkrati so v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji odprli razstavo del že pokojnega domačega slikarja-samouka Jožeta Zidarja, ki je znan tudi po tem, da je narisal prvi predlog za občinski grb, ki pa uradno ni bil nikoli sprejet.

Vabi na brezplačni zimski pregled!
Krška vas ☎ 0608/59-059
Novo mesto ☎ 068/321-423

10-LETNICA SLS BELA KRAJINA

METLIKA - V prostorih Vinske kleti Metlika bo v nedeljo, 8. novembra, ob 10. uri počastitev 10-letnice Slovenske ljudske stranke za Belo krajino. Kot gosta bosta sodelovala ministra Ciril Smrkolj in Anton Bergauer, na slavnostni seji pa se bodo predstavili tudi županski kandidati SLS Andrej Fabjan, Slavko Dragovan in Ivan Bukovec.

SLS IN DEŽURNI KRIVCI

"Osvetlitev" neke gonje

Slovenske brazde, glasilo SLS, tudi pod novim uredniškim vodstvom dr. Berte Jerob ostajajo zvesti svoji nesamokritičnosti. V zadnji številki so pod naslovom "Poskus osvettitve zadnjih napadov na SLS" v nepodpisanem, torej redakcijskem prispevku zapisale, da se je na predsednika stranke usula dobro pripravljena in koordinirana medijska gonja, ki želi zlomiti ali vsaj oslabiliti Marjana Podobnika, zato mu "sistematično jemlje kredibilitet kot neverodostojnega politika, predvsem pa se ga je zaposlilo z ukvarjanjem s samim seboj in se mu jemlje energijo, da bi nadaljeval z aktivnim sopredsednikovanjem," kot je zapisano dobesedno.

Tako torej, naš predsednik ni nič kriv, nič odgovoren za napake in zlorabe v stranki, dežurni krivci so, ve se kdo. Novinarje in njihove napade po mnenju Brazd prikrito usmerja in podpira ena od struj LDS, medtem ko si o vlogi predsednika države in obveščevalne službe uredništvo še ni čisto na jasnem, namiguje pa na zaroto.

V resnici pa se je Marjan Podobnik proti sebi zarotil sam, s tem da se je do sedanjih političnih moči dokopal na dvomljiv, populističen in demagoški način. Njegova nadpoštenost, temelječa na krščanskem etosu, s katero se je tako vneto samoreklamiral, se je po virmanskih aferah izkazala za golo hipokrizo. V svojem pohodu na vrh je izsilil neustavno mesto podpredsednika vlade, se obdal s kabinetom in svetovalci, se dal izvoliti za predsednika vsemočnega koordinacijske, preiskovalne in kadrovske komisije ter začel postavljati svoje ljudi po tistem načelu negativne kadrovske selekcije: "...ni važno, da je pismen, važno je, da je naš". To je bil začetek nečesa, kar se ne more dobro končati ne za Slovenijo.

MARJAN LEGAN

NOVO MESTO V ZLATI KNJIGI MESTA LANGENHAGEN - Partnerstvo med spodnjesaškim mestom Langenhagen in Novim mestom je v desetletnem obdobju sodelovanja preraslo v prijateljstvo, ki je lahko zgled evropskega povezovanja in sodelovanja med mesti. Slednje je rodilo bogate sadove na številnih področjih. V sklopu praznovanj desetletnice partnerstva sodelovanja so delegacijo Novega mesta nemški gostitelji z vsemi gostmi sprejeli 30. oktobra letos v langenhagenski mestni hiši, kjer so se župan Franci Koncilija, Ivo Longar in Jože Zavec, predsednik slovenskega združenja Krka v Hannoveru, vpisali v zlato knjigo mesta Langenhagen. "Partnerstvo je način medsebojnega spoznavanja v različnostih in sodelovanja na področjih, ki združujejo in povezujejo ljudi drugačnega zgodovinskega razvoja in različnih kultur," je na sprejemu - udeležil se ga je tudi naš veleposlanik Alfonz Naberžnik - poudarila županja mesta Langenhagen Waltraud Krückeberg. V kulturnem programu pa je pihalni kvintet Glasbene šole iz Novega mesta pod vodstvom Zdravka Hribarja navdušil številne povablence. Na sliki: Ivo Longar (v sredini) v družbi z Jürgenom Kanzlerjem in mestnim direktorjem dr. Klavsom Rosenzweigom obuja spomine na prve korake sodelovanja mest. (Foto: B. Avbar)

BORZNO POSREDNIŠKA HIŠA, d.o.o. PE NOVO MESTO

* Odkupujemo delnice pooblaščenih investicijskih družb (PID-ov)
BPH, Trdinova 1 (bivši hotel Kandija), ☎ 068/342-410
BPH, Rimska cesta 11, Trebnje, ☎ 068/460-730

Po dežju v sredini tedna bodo naslednji dnevi pretežno jasni z jutranjo meglo po dolinah.

Položaj brezposelnih

Je brezposelnim zdaj težje kot pred 24. oktobrom, ko je v Sloveniji začel veljati novi zakon o brezposelnosti? Natančen pogled v zakon razkrije med podrobnostmi npr. denarne zneske, ki jih nova zakonska določila priznavajo posameznim skupinam, čakajočim na zavodu za zaposlovanje. V očeh brezposelnega državljanja je novi zakon mogoče videti kot ponesrečen poskus države, da bi breme brezposelnosti prevzela s sebe na pleča ljudi brez službe. Zakonski poudarek je res v tem, da se država želi rešiti nekaj skrbi, ko nalaga brezposelnim, da ne smejo čakati križemrok na delo, ampak da si morajo tudi ali predvsem sami priskrbeti delo. Z drugimi besedami: zakon zagovarja aktivno politiko zaposlovanja. Pri tem želi najbrž vnesti nekaj več reda pri zaposlovanju brezposelnih, kar pa v sedanjih razmerah lahko zadeve zaplete. Zakon namreč nalaga brezposelnemu, da ob večji samoiniciativnosti ostane tesno povezan z zavodom za zaposlovanje, tako da bi ga ta lahko sproti obveščal o možnih službah. Taka stalna pripravljenost na morebitne klice borze dela bo ukinila marsikatero delo na črno, vendar je vprašanje, kaj ima od tega na črno zaposleni državljan. Mnenja o tem in o drugem v zvezi s položajem brezposelnih niza tudi tokratna anketa.

NATAŠA NOVINA ekonomska tehničarka iz Dolenjskih Toplic: "Problem brezposelnosti najbolj tare mlade, ki ne dobijo že prve službe, in starejše delavce brez ustreznih izobrazb. Že pripravništvo je težko dobiti, kaj šele redno zaposlitev! Resnično brezposelnim pravic ne bi smeli zmanjševati, pač pa bi morali odvzeti podporo vsem tistim, ki ob tem delajo na črno."

ANTON GEMPEJ, delavec iz Kota pri Semiču: "Bil sem v Beltu, in ko je propadel, sem ostal brez dela. Na zavodu za zaposlovanje mi niso našli dela. Ker nimam nikakršnega nadomestila, je razumljivo, da delam na črno. Nisem edini. Še sreča, da znam veliko del, drugače bi bil revež. Mislim, da brezposelnim ne bi smeli zmanjševati pravic, morali bi jim bolj zavzeto iskati delo."

MARTIN HLEBEC, strojni tehnik in kmet iz Gribelja: "Za nekatero je pravic res preveč, saj kot brezposelni izkoristijo vse ugodnosti, poleg tega pa še delajo na črno. Je že tako, da ljudje iščejo luknje v zakonih. Zato je prav, da poostrijo nadzor, da bi imeli pravice zares le tisti, ki so do njih upravičeni. Tistim, ki odklonijo delo, pa bi jih morali povsem ukiniti."

LJUBA TURK-ŠEGA, inž. agronomije iz Kočevja: "Zavest ljudi o delu je zelo majhna. Preveč je takšnih, ki želijo službo in dobro plačo, a so za to pripravljeni vložiti malo dela in znanja. Prepričana sem, da kdor želi delati, najde delo za primerno plačilo. Če ne gre drugače, je zato potrebno tudi z zakonom ljudi na neki način prisiliti, da bodo začeli drugače razmišljati."

VIKTOR KUŽNIK, strojni tehnik iz Ribnice: "Prijavljen sem na uradu za delo, kjer samo še čakam na upokojitev. Zakonske novice me zato ne bodo doletele, mislim pa, da se številnim brezposelnim ne obeta nič dobrega. Ne pričakujem, da se bo delo na črno kaj dosti zmanjšalo. Noben zakon tega ne more rešiti. Težava je namreč, da se odpira premalo novih delovnih mest."

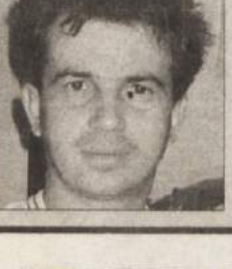
MARIJA RAĐEJ, gospodinja z Bance: "Deset let sem že doma (prej sem bila zaposlena v sevniški Jutranjki) in sem se za to odločila zaradi družine oziroma otrok. Pomagam možu, ki je prevzel obrt po očetu. Sem proti kratenju pravic delavcev in tudi zoper zmanjšanje pravic brezposelnih oseb, saj so te že tako dovolj prizadete."

JANEZ KOVAČIČ, upokojenec z Mirne: "Sem za zmerne rešitve pri reševanju problematike brezposelnih, kajti zavedati bi se morali, da brezposelnih in tudi njihovih svojci preživljajo travme, zato bi bilo še toliko bolj boleče, če bi bili ti ljudje za to še kaznovani."

JOŽE ROŠTOHAR, poslovodja bencinske črpalke v Brestani: "V sedanjem tržnem sistemu je prehitro tempo, zato se ljudje ne morejo prilagajati. V tej luči je treba gledati tudi brezposelnost. Vlada se premalo ubada s tem, kako bi zagotovila boljši standard. Novi zakon ni naklonjen tistim, ki komaj čakajo, da bi bili na borzi dela."

DARKO BOGOLIN, prodajalec iz Brežic: "Zakon mora biti tak, da bi tisti, ki so prijavljani kot nezaposelni na zavodu za zaposlovanje, bili prisiljeni iskati delo, ne pa samo čakati, da jim delo kdo ponudi. Čakanje je sicer najlažje. Brezposelnost je velika. Ali bo kdo dobil delo ali ne, je odvisno tudi od človekove zainteresiranosti. Če je volja, se da dobiti delo."

ŠOLA, KI NAS JE DRAGO STALA

Za Suho krajino spet voda iz Globočca

Pristojni v torek spet dovolili obratovanje - Dolgoročna rešitev je voda iz globin

NOVO MESTO - V torek popoldne sta predstavnik ministrstva za okolje in prostor Franc Šala in republiški zdravstveni inšpektor Andrej Knaus dovolila, da se vodni vir Globočec v Suhi krajini spet vključi v obratovanje. Vzorca vode iz tega vira, ki je bil zaradi izlivanja nafte v Ortneku onesnažen, so bili v zadnji dneh neoporečni, kljub temu pa bodo še naprej redno opravljali natančne analize vode in bodo vir, če bodo zaznali prisotnost naftnih derivatov, spet zaprli.

Vendar prebivalci Suhe krajine, ki se z vodo oskrbujejo iz Globočca, še ne bodo takoj dobili te vode, kajti nekaj dni bo trajalo, da bodo vodo v vodovodnem sistemu

Žužemberk, ki je sedaj priklučen na drug zasilen vir, zamenjali. Šele potem bodo na podlagi ponovnih vzorcev in mnenja strokovnjakov preklicali obvestilo, da voda ni pitna.

Do izlivanja še vedno neznane količine nafte (ocene segajo od 800 do 1.800 litrov in več) iz skladišča naftnih derivatov pri Ortneku je prišlo 13. oktobra. Novomeška Komunala je bila o tem obveščena 14. oktobra. Že od prej je znano in s poskusi dokazano, da je potok Tržiščica, kamor se je izlila nafta, po podzemnih poteh povezan z zajetjem Globočec, kamor voda priteče v približno 68 urah, pa tudi s Tomiškovim izviro na Dvoru, kamor priteče v 52 urah. Tomiškov izvir je bil močan vir pitne vode za Novo mesto, vendar so se pred leti ne srečo odločili za zajetje Jezero v Družinski vasi. Še vedno pa je Tomiškov izvir strateško pomemben vodni vir.

Skladišče naftnih derivatov v Ortneku je bilo nekdanje last JLA,

sedaj je last ministrstva za obrambo, uporablja pa ga ministrstvo za ekonomske odnose, ki je del dalo v najem oz. upravljanje firmi S-Trade, ki je zakrivila izliv nafte v potok Tržiščico. V tem skladišču skladiščijo kar 25 milijonov litrov naftnih derivatov, sistem pa je zastarel in neustrezen, saj so nekateri njegovi deli še iz leta 1953.

Skratka - nafta iz Ortneka je onesnažila vodni vir Globočec, ki z vodo oskrbuje 6.000 ljudi v Suhi krajini in občinah Novo mesto, Ivančna Gorica in Kočevje. Samo v novomeški občini je na ta vir vezanih več kot 3.500 ljudi. Nafta je na srečo potrebovala daljši čas, da se je pojavila v Globočcu kot voda. Tako so Globočec kot vodni vir izklopili 22. oktobra in preprečili onesnaženje celotnega vodovodnega sistema Žužemberk, kjer je 45 km cevodovod, da o priključkih sploh ne govorimo.

Novomeška Komunala je z vgradnjo črpalke v 10 let opuščenem zajetu v Žužemberku zagotovila sanitarno vodo, za pitno vodo pa so namestili cisterne v Žužemberku, na Dvoru in v Kotih in jo tja vozijo iz sistema Dolenjske Toplice. V vodohran Globočec pa so vodo vozili gasilci iz novomeške in ivanške občine, skupaj je stalno pripravljenih 17 gasilskih avtocistern, ki vsak dan pripeljejo 250 do 300 kubikov vode, v črpalnišče Žužemberk pa je načrtovano 600 do 700 kubikov. Konec oktobra so objavili, da je voda iz tega zajetja primerna tudi za pripravo hrane in pitje, vendar jo je treba prejeti najmanj 20 minut prekuhavati.

• Stroški, ki jih je povzročilo onesnaženje Globočca, so ogromni. Samo za dovoz vode bo treba odšteti 40 milijonov tolarjev. To naj bi plačalo ministrstva za okolje in prostor. Ko je bilo v vzorcih vode iz Globočca še nekaj sledi naftnih derivatov, so s poskusi ugotovili, da bi tako onesnaženo vodo lahko čistili z aktivnim ogljem v prahu, vendar bi stroški znašali 100 tolarjev na kubik vode, vodo pa prodajajo po 84 tolarjev kubik.

Podzemne poti, po katerih je nafta iz Ortneka pritekla v Globočec, se gotovo niso očistile in kaj lahko se zgodi, da bo Globočec spet treba zapreti. Pozimi ne bi bilo moč vodo voziti s cisternami, torej bi morali napeljati nove cevi in vodo v vodohran črpati iz sistema Stična. To bi stalo blizu 70 milijonov tolarjev. Vgradnja varnostnih naprav za stalne meritve prisotnosti škodljivih snovi v zajetju Globočec bi stala 50 do 70 milijonov tolarjev. Edina prava dolgoročna rešitev pa bi bili novi globinski viri pitne vode. To pa bi na ivanški strani stalo okoli 250 milijonov tolarjev, na novomeški pa okoli 220 milijonov tolarjev.

Ko bo mimo tako imenovano intervencijsko obdobje, bodo na ministrstvu za okolje in prostor imenovali komisijo, ki bo dolgoročno reševala to problematiko.

A. BARTEJ

Malo ljudi, veliko dolgog

Blokirani žiro računi

KOČEVJE - Po podatkih kočevske agencije za plačilni promet je bilo v prvih devetih mesecih letošnjega leta na njihovem območju v povprečju blokiranih 134 pravnih oseb. Med njimi je bilo, tako kot sicer ugotavljajo že nekaj let, največ majhnih zasebnih družb z enim zaposlenim ali brez njih, ki skupno zaposlujejo le 11,8 odstotka od 1.491 zaposlenih v vseh podjetjih z blokiranimi žiro računi v občinah Kočevje, Ribnica in Loški Potok.

Zasebne pravne osebe so tvorile kar dobrih 86 odstotkov vseh blokiranih pravnih oseb. V njih je bilo v povprečju zaposlenih le 176 delavcev, vendar pa so bile pri povprečnem mesečnem znesku blokacij, ki je v prvih devetih mesecih letos znašal milijardo 569 milijonov, udeležene z dobrimi 94 odstotki.

Več kot leto dni je imelo neprestano blokirani račun povprečno 92 družb, kar je skoraj 69 odstotkov vseh družb z blokiranim računom. Med njimi je bilo v povprečju 48 družb, ki so bile blokirane že več kot tri leta, in med temi 14, ki imajo neprestano blokirani račun že več kot pet let. Stečajni postopki so bili v obravnavanem obdobju uveden na likvidacijskimi dolžniki Riko FRS, d.o.o., Riko Robotika, d.o.o., in Riko Pin, d.o.o., (vsi trije februarja) zaključeni pa nad Riko Pin-om, kjer je bil stečajni postopek uveden in zaključen obenem, Beton in kamen, d.o.o., (aprila) in Ricomag, d.o.o., (julija). V avgustu je bil uveden postopek prisilne poravnave nad dolžnikom Lip Jelka, d.o.o., iz Drage.

M. L. S.

Nagrade in priznanja brežiške občine

Slavnostna seja

BREŽICE - Na slavnostni seji občinskega sveta Brežice 27. oktobra v viteški dvorani brežiškega gradu so med drugim podelili oktobrsko nagrado občine Brežice za leto 1998 in priznanja občine Brežice za letošnje leto. Oktobrsko nagrado so prejeli Drago Lopert, Anton Zorko in Mihael Škrlec, priznanja pa Splošna bolnišnica Brežice, učenci in mentorji OŠ Velika Dolina in glasbena skupina Demolition Group. Slavnostni govornik na seji, ki je bila posvečena brežiškemu občinskemu prazniku, je bil župan Jože Avšič, ki je orisal zgodovinsko ozadje občinskega praznika ter aktualne pridobitve in nekatere razvojne možnosti občine in pokrajine Posavja. Navzoče sta pozdravila med drugimi Jože Peterl in Danilo Šiter, župana sevniške in krške občine.

Črmošnjice spet oživljajo

Dom Lipa, v katerem se vsak teden vrstijo po 50 otrok, prinesel življenje na obrobje Kočevskega Roga

ČRMOŠNJICE - Pred skoraj natanko enim letom so začeli prihajati v dom Lipa v Črmošnjice prvi otroci, da bi bolje spoznali Belo krajino, njene značilnosti in lepote. Center šolskih in občinskih dejavnosti je namreč dom preuredil iz gostinskega lokala, da pa mu je to

dobro uspelo, pričajo pohvale otrok, ko ga zapuščajo po enotedenskem bivanju, ki je za marsikoga prva šola za življenje.

V enem letu se je v domu zvrstilo že okrog 1.500 tretješolcev in četrtošolcev iz vse Slovenije, vendar je v tem času dom tudi precej spremenil podoba. Pretekli petek, na zaključku praznovanja ob semiškem občinskem prazniku, so namreč slovesno odprli prizidek k domu. Na 200 kv. metrih so pridobili garderobo, naravoslovno učilnico, veliko spalnico ter zimski vrt s številnimi rastlinami in živalmi, v parku pred hišo pa še letno učilnico. Tudi okolico doma so temeljito preuredili: naredili so novo športno igrišče, devet zaposlenih v domu pa je poskrbelo za strelišče za lokostrelstvo. Po besedah pedagoške vodje Malči Klemen nameravajo po vasi urediti poti za vožnjo s kolesom, pri domu zgraditi kolesarski poligon pa plavalni bazen in plezalno steno.

Tudi sicer se dom kar dobro vključuje v življenje kraja, kar je bilo opazno na petkovi slovesnosti, na kateri se je v kulturnem programu predstavila črmošnjiška mladež ter ženski pevski zbor iz Semiča. Sekretar na ministrstvu za šolstvo in šport Matjaž Vrčko je poudaril, kako pomembno je, da je dom kraju vdihnil življenje. Niko Žibret pa je pristavil, da je vesel vsake pridobitve, če pa je v odročnih krajih, še toliko bolj.

M. B.-J.

ZAHVALA - Semiški župan Janko Bukovec ob otvoritvi dograjene doma Lipa v Črmošnjicah ni skrival zadovoljstva, ker je Center šolskih in občinskih dejavnosti znal vas na obrobju občine vdihniti novo življenje. Za to se je zahvalil Janku Hamlerju, Niku Žibretu ter pedagoški vodji Malči Klemen (na fotografiji). (Foto: M. B.-J.)

NATO PRIDE KMALU - Že prihodnji teden bodo prve enote zvezde Nato prišle na Dolenjsko in v Posavje. Najprej, že 8. novembra, bodo prišli piloti, ki bodo skupaj z našimi poskrbeli za pravilno označenje cest, medtem ko bodo ostale vojaške enote po zraku z letali hercules C-130, z vlaki in po cestah prišle k nam med 11. in 17. novembrom. O poteku vaje in zemljepisnih kjer se bodo med vajo gibali Natovi in naši vojaki, bodo civilno prebivalstvo obveščali s plakati, sprotne obvestila pa bodo posredovali tudi po lokalnih radijskih postajah in preko pokrajinske televizije Novo mesto. Dolenjske in posavske novinarje, ki bodo neposredno poročali o Natovi vaji, so piloti slovenske vojske popeljali nad območjem vaje z novim letalom slovenske vojske pilatus PC-6 (več o natu na 19. strani). (Foto: I. Vidmar)

TEMELJNI KAMEN - Črnomaljska osnovna šola Loka bo dobila nov prizidek. Za gradnjo so pretekli teden na črnomaljski občinski upravi podpisali pogodbo z gradbenim podjetjem Begrad, potem pa sta ravnateljica Danica Pucelj in črnomaljski župan Andrej Fabjan slovesno položila temeljni kamen. Investicija je ocenjena na približno 170 milijonov tolarjev. Velikega pomena bo predvsem zato, ker izobraževalno delo na šoli zdaj poteka v sedmih različnih oblikah in v štirih lokacijah, med drugim tudi na več kot deset kilometrov oddaljenih podružničnih šolah v Adlešičih in Gribljah, kamor dnevno vozijo učence. (Foto: T. Jakš)

ZAPLET Z ZARAČUNAVANJEM VODE

Števec na ustavnem sodišču

Zaradi tega, ker plačuje porabljeno vodo po števcu in ne po blokovskem ključu, se je Cvetka Luzar znašla na sodišču - Kaj bo reklo ustavno sodišče?

NOVO MESTO - Poleti smo pisali o težavah petih stanovalk v bloku na Ragovski, ki so si dale v stanovanja vgraditi števce za vodo, da bi plačevale dejansko porabo vode, pa jim drugi stanovalci bloka to preprečujejo, češ da morajo plačevati skupno porabljeno vodo, razdeljeno "po glavi". Ta primer v Novem mestu ni osamljen. S takimi težavami se spopada tudi družina Cvetke Luzar iz bloka v Smrečnikovi ul. 34. Zaradi tega, ker plačuje porabljeno vodo po števcu, se je znašla celo na sodišču. Tožita jo tako Komunala kot upravnik bloka, firma Terca.

"Števec za vodo sem dala montirati leta 1992 in od takrat plačujem porabo vode po števcu in še kubik zraven na mesec za skupno porabo, tako kot za luč na stopnišču," je povedala Luzarjeva. Od nje pa vseskozi zahtevajo, da plačuje "po ključu", se pravi skupno porabljeno vodo, deljeno s številom stanovalcev. Pri Luzarjevih po števcu konstantno porabijo okoli 9 kubikov vode na mesec, plačajo pa jih 10. "Po ključu" pa pride za plačilo po 5 kubikov vode na mesec na stanovalca. "Sprva smo bili 5-članska družina, se pravi, da bi morala plačevati po 25 kubikov vode na mesec. Čeprav sedaj v stanovanju živimo samo trije, kajti dve hčerki živita drugje, bi morala še vedno plačevati 'po ključu' vodo za 5 ljudi, ker sta hčerki stalno prijavljeni na tem naslovu." Toliko, 25 kubikov na mesec, Terca kot "vodni" upravitelj bloka (za kurjavo skrbi drug upravitelj, Zarja) Luzarjevi tudi zaračunava. In tako se je od 1992 nabralo za blizu 70 tisočakov razlike. Toliko manj je Luzarjevi znesla vodarina po števcu oz. to-

liko več bi morala plačati "po ključu".

"Precej vode steče po nepotrebnem, ljudje nič ne varčujejo pa tudi iz pokvarjenih pip curlja. Poleg tega so števci za vodo zato, da plačuješ dejansko porabo. Če imamo v stanovanju števec za elektriko, ga imamo menda lahko tudi za vodo. Pravijo, da so vodovodne cevi v bloku dotrajane in da puščajo. Moje ne puščajo. Konec koncev pa niti ne gre za ta denar, vendar se mi neumno zdi, da bi plačevala vodo za druge," pravi Luzarjeva in zagotavlja, da bo pri tem vztrajala, čeprav je stvar zelo neprijetna, saj je bila zaradi tega primera že štirikrat na sodišču, nazadnje prejšnji tork, pa zadeva še ni končana. Ko se je za pomoč in posredovanje obrnila na župana, ji je odgovoril, da bo

tožbo izgubila. Najavila se je za pogovor pri varuha človekovih pravic, ko je bil nazadnje v Novem mestu, vendar do njega ni prišla. Za rešitev svojega primera je dala pobudo tudi na ustavno sodišče.

A. BARTELJ

PONOVITEV RECITALA PAVČKOVH PESMI

ŠENTJERNEJ - V Knjižnici Franceta Prešerna v Šentjerneju bodo v ponedeljek, 9. novembra, ob 12. uri ponovili recital Pavčkovih pesmi, ki so ga učenci OŠ Šentjerneje pod vodstvom bibliotekarke Mire Grahek pripravili v počastitev pesnikove 70-letnice.

ZA PRIJATELJE

NOVO MESTO - Pevec Andrej Šifer bo danes, 5. novembra, ob 19.30 predstavil svoj novi album Za prijatelje na koncertu v veliki dvorani Kulturnega centra Janeza Trdine. Vstopnina je 1.500 tolarjev.

TEČAJ KROJENJA IN ŠIVANJA

NOVO MESTO - Prvi poizvedovalni sestanek interesov za tečaj krojenja in šivanja bo v torek, 10. novembra, ob 17. uri v osnovni šoli Grm. Vabljeni!

NAJLEPŠA ROŽA

NOVO MESTO - Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane bo danes, 5. novembra, gostovalo v Domu kulture, kjer bo ob štirih popoldnevih uprizorilo predstavo Kristine Brenkove Najlepša roža, primerno za otroke. Vstopnina je 600 tolarjev.

PREDVOLILNI STUDIO D

Regionalna radijska postaja Dolenjske in Bele krajine Studio D bo že prihodnji teden od ponedeljka, 9. novembra pa do petka 20. novembra v desetih dolenjskih in belokranjskih občinah: Mirni Peči, Dolenjskih Toplicah, Škocjanu, Žužemberku, Semiču, Trebnjem, Črnomlju, Metliki, Novem mestu in Šentjerneju pripravila javna soočenja vseh kandidatov za župane v posamezni občini. Soočenja bodo potekala na kraju samem, torej v posameznih občinah, Studio D pa jih bo tudi prenašal v svojem programu vsak dan ob 16. uri. K sodelovanju vabijo vse občane in poslušalce, da z vprašanji preizkusijo bodoče župane. Več informacij o soočenjih boste zasledili v programu Studia D.

Studio D

Županski kandidati

Rok za vložitev kandidatur za županske kandidate na bližnjih lokalnih volitvah se je iztekel. Objavljamo imena županskih kandidatov (po abecednem vrstnem redu priimkov), ki se za to mesto potegujejo na območju nekdanje občine Novo mesto, in stranke, ki jih podpirajo.

V občini **Novo mesto** so kandidati: Miloš Dular (SDS), Andrej Filip (Naprej, Slovenija), Franc Koncilija (neodvisni kandidat), Janez Murn (neodvisni kandidat), dr. Anton Starc (LDS, SLS, DESUS in podpora ZLSD), Alojz Turk (SKD).

V občini **Žužemberk** so kandidati: Franc Jarc (ZLSD), Jože Papež (SKD), Janko Skube (SLS), Franc Škufca (LDS).

V občini **Dolenjske Toplice** so kandidati: Rafael Kužnik (SNS), Alojz Puhan (LDS), Jože Tomlje (neodvisni kandidat), Robert Vinšek (SDS, SKD), Franc Vovk (SLS).

V občini **Mirna Peč** so kandidati: Antonija Hočevar (ZLSD), Slavko Jarc (SLS), Zvone Lah (SDS).

V občini **Škocjan** sta kandidata: Franc Kocjan (SLS), Janez Povšič (neodvisni kandidat).

V občini **Šentjernej** so kandidati: Franc Hudoklin (SLS, LDS, ZLSD), Albert Pavlič (SDS), Srečo Plevnik (Naprej, Slovenija).

OBISK ANE JENKO - V Knjižnici Franceta Prešerna v Šentjerneju, ki je vzajemna enota Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto, Občine Šentjerneje in tamkajšnje KUD, je bila med jesenskimi počitnicami otvoritev razstave o pticah. Pobudo za postavitev razstave je dala Ana Jenko, upokojena profesorica iz Ljubljane, sama velika ljubiteljica in poznavalka narave in živali, ki je sodelovala na otvoritvi. Z učenci se je v knjižnici pogovarjala o značilnostih in navadah naših ptic in skupaj so izdelali velik miselni vzorec. Knjižnici je podarila novo knjigo Ptice Slovenije in Evrope. Razstavo o Pticih si lahko v šentjernejski knjižnici ogledate v mesecu novembru, učenci pa lahko ob njej tudi rešujejo nagradno uganko meseca z naslovom Kateri pič je to? (Foto: Marijan Hočevar, tekst: Mira Grahek)

S. M.

Št. 44 (2567), 5. novembra 1998

TRZNICA - Podoba novomeške tržnice se v desetletjih, morda celo stoletjih, ni kaj dosti spremenila.

Nova tržnica na starem mestu

Novo mesto naj bi končno dobilo primerno tržnico

NOVO MESTO - Tržnica je sestavni del vsakega pravega mesta. Tržnica dopolnjuje in bogati mestno ponudbo, daje mestu svojevrstno mikavnost in barvitost in ga, navsezadnje, povezuje z njegovim preteklostjo, ki marsikje sega stoletja nazaj. V Novem mestu že. Seveda pa to ne pomeni, da mora biti tržnica taka kot pred desetletji in stoletji. Novomeška pa, žal, je.

Novomeška tržnica je, milo rečeno, neprimerna za današnji čas. To so že večkrat povedali tudi inšpektorji in le temu, da mižijo na obe očesi, se meščani lahko zahvalijo, da imajo ob ponedeljkih in petkih na Florjanovem trgu še vedno semanji dan po stari šegi. In to samo zato, ker na občini že dolgo obljublajo, da bodo to stvar rešili.

Pred časom je novomeški sekretariat za varstvo okolja in urejanje prostora res naročil študijo o možnih lokacijah za mestno tržnico, ki jo je naredila firma Spina. Kot možne lokacije so določili: sedanjo na Florjanovem trgu, na Globnikovem vrtu, v Jerebovi ulici, na Loki in Novem trgu; poleg teh pa še na mestnem obrobju: v okviru BTC v Bršlinju, na Drski, v Kandiji ter v Žabji vasi pri bodočem centru KZ Krka. Kot najprimernejšo lokacijo so določili Florjanov trg, kjer je tržnica že desetletja. Poleg trž-

nice na tem mestu pa naj bi uredili še eno na mestnem obrobju, in to pri BTC ali v Žabji vasi. Na podlagi tega in glede na zahteve svetnikov, Društva urbanistov, Društva Novo mesto in še koga so se na sekretariatu odločili za razpis javnega anonimnega urbanističnega arhitekturnega natečaja za novomeško tržnico. Seveda pa tak natečaj ni poceni. Ta, na primer, bo stal 5,5 milijona tolarjev, od tega bo šlo 3,4 milijona tolarjev za nagrade najboljšim izbranim rešitvam, 1,6 milijona pa bodo znesli materialni stroški. "Na prvi naslednji seji občinskega sveta naj bi svetniki potrdili potrebne organe za izvedbo tega natečaja, in če bo vse po sreči, bodo do poletja meščani dobili v razpravo več variant ureditve tržnice," pravi Dular. Leta 2000 pa bi novo tržnico lahko začeli graditi. V prvi vrsti bo morala nova tržnica zagotavljati take sanitarno tehnične razmere, kot jih zahtevajo današnji predpisi, urejene prostore za prodajo in hrambo izdelkov, primeren dostop, tudi dodatne parkirne prostore. Z ureditvijo današnjemu času primerne novomeške tržnice naj bi mestnemu jedru dodali nekaj sveže krvi in tudi s tem preprečili njegovo nadaljnje izumiranje.

A. BARTELJ

Obnova Zdravilišča Strunjan

Krka Zdravilišča obnavlja svojo enoto v Strunjanu - Investicija, vredna 12 milijonov mark - Od obnove sob do novega zunanega bazena in prostorov za zdravstvo

V začetku novembra so v Zdravilišču Strunjan, eni od štirih enot Krke Zdravilišče, stekla velika obnovenjska dela, ki bodo trajala do sredine marca prihodnjega leta. Po končani obnovi bo to zdravilišče na slovenski obali dobilo nov videz in bo eno najlepših in najsodobnejših zdravilišč pri nas. Kako obsežna je ta obnova, pove investicijska vrednost: ta znaša kar 12 milijonov mark.

Hotel v strunjanskem zdravilišču so zgradili leta 1980, bazen je iz leta 1975, bungalovi so pa še starejši. Strunjan je v okviru Krke Zdravilišče od leta 1984; njegova zmogljivost je 300 ležišč, zaposlenih pa ima 105 ljudi. Strunjan je uveljavljeno zdravilišče za zdravljenje boleznih dihal in revmatičnih obolenj ter za rehabilitacijo po poškodbah gibalnega aparata in po operativnih posegih na tem aparatu.

"Za obnovo našega zdravilišča v Strunjanu si prizadevamo že dalj časa," je povedal Vlado Petrovič, direktor Krke Zdravilišče. Zdravilišče Strunjan leži na najlepšem delu slovenske obale, v krajinskem parku, zato je bil postopek za pridobivanje potrebnih dovoljenj za obnovenjska dela še toliko bolj občutljiv in zamuden. Z obnovenjsko bodo strunjansko zdravilišče arhitekturno in tehnološko posodobili ter povečali ponudbo zdravstvenih, gostinskih in hotelskih storitev. Obnovljene bodo vse sobe, z dograditvijo 3. hotelskega nadstropja pa se bo število ležišč povečalo za 60, tako da bo po novem s pomožnimi na voljo kar 400 ležišč. Poleg sob bodo povsem prenovili hotelsko recepcijo, kuhinjo in restavracijo, obnovili notranji bazen, na novo

A. B.

Ena gospa je rekla: Nove volitve, stari voli.

Suhokranjski drobiž

POTOPISNO PREDAVANJE - Ob 10-letnici izhajanja časopisa Fužina bo v petek, 6. novembra, ob 18. uri v kulturnem domu na Dvoru krajša slovesnost in otvoritev razstave o več kot desetletnem delu dvorskih kulturnikov. Po uvodnem delu bo zanimivo potopisno predavanje z diapozitivi in glasbo "Življenje je sen". Svoja doživetja na popotovanju po Indiji nam bodo predstavili Ksenija in Maša Tratnik ter Cyril Vimont.

ZNANI KANDIDATI ZA ŽUPANA - V volilno bitko za županski stol v novi žužemberški občini se bodo potegovali štirje kandidati. Dosedanji predsednik KS Žužemberk Franc Škufca (LDS), Janko Skube (SLS), Jože Papež (SKD) in Franc Jarc (ZLSD) se bodo prvič skupno predstavili na okrogli mizi, ki bo potekala ob petkih, prva pa bo že na petek, 6. novembra ob 19. uri v gostilni Krac v Hinjah. Z njimi se bo pogovarjal in vodil razgovor Darko Pucecl, sicer kandidat Nadstrankarske in neodvisne liste za Suho krajino. V kulturnem delu se bo predstavil pevski zbor Prima iz Hinj.

OBVESTILA SO ZUNAJ - Štab občinske CZ je po dobrem tednu dni končno obvestil občane na območju Suhe krajine o stanju vode v vodovodu, ki ima zajetje v Žužemberku. Po mnenju Zavoda za zdravstveno varstvo je to vodo potrebno prekuhavati vsaj 20 minut, medtem ko je voda v cisternah pitna.

S. M.

Št. 44 (2567), 5. novembra 1998

PREDVOLILNI UTRIP Vsi županski kandidati

12 belokranjskih kandidatov za župane, od tega polovica v metliški občini

ČRNOMELJ, METLIKA, SEMIČ - Od sredine preteklega tedna, ko je bil zadnji rok za vložitve kandidatov za župane in člane občinskih svetov, je konec ugi banj, kdo se bo v treh belokranjskih občinah potegoval za župane in svetnike. V črnomaljski občini je SLS predlagala dosedanjega župana Andreja Fabjana, volilci s podpisami tajnika občine Jožeta Grdišča, LDS akademskega kiparja Jožefa Vrščaja ter SDS vodjo proizvodnje v Ekiju Pavla Zajca.

V metliški občini je kandidat SLS inž. agronomije Slavko Dragovan, skupina volilcev je s podpisami predlagala gostinskega tehničarja Andreja Kočvarja, LDS gradbenega tehničarja Antona Kočvarja, ZLSD pa sedanjega župana Branka Matkoviča. Skupni kandidat SKD in SDS je dipl. inž. rastlinske proizvodnje Jože Nemanič. Naprej Slovenija - NPS pa je kandidiral študenta Petra Seliča.

V semiški občini se bosta potegovala za župansko mesto sedanji župan Janko Bukovec, ki sta ga predlagala SLS in SKD, ter višji upravni delavec Stanko Vidmar, sicer kandidat SNS in ZLSD. Slednjega so v sredo pretekli teden predstavili tudi na srečanju članov SNS iz Bele krajine, ki je bilo na Smuku. M. B.-J.

“ŽUR Z MARTINOM KRPANOM”

METLIKA - Združena lista socialnih demokratov Metlika vabi na gledališko predstavo kulturnega hrama Moste iz Ljubljane “Žur z Martinom Krpanom”, ki bo v petek, 6. novembra, ob 18. uri v tukajšnjem kulturnem domu. Vstopnine ne bo. Po predstavi bo kandidat za metliškega župana Branko Matkovič predstavil svoj volilni program in kandidate ZLSD za občinske svetnike.

ODPRTJE LAPIDARIJA

METLIKA - V Belokranjskem muzeju v Metliki so postavili še eno stalno razstavo. V četrtek, 5. novembra, ob 17. uri državni sekretar za kulturo Republike Slovenije Silvester Gaberšček v pritičnem arkadnem hodniku metliškega gradu odprl lapidarij. V kulturnem programu bo nastopil tamburaški orkester Glasbene šole Črnomelj pod vodstvom Silvestra Mihelčiča mlajšega.

LOVCI ZA POSOČJE

ČRNOMELJ - Tudi belokranjski lovci so se odzvali na akcijo, s katero zbirajo denar za prizadete lovce v Posočju, ki jim je potres podrli streho nad glavo. Doslej je bilo zbranih 500 tisoč tolarjev, načrtujejo pa, da jih bodo zbrali 700 tisoč, saj naj bi vsak lovec prispeval tisočaka. V Beli krajini pa je v desetih lovskih družinah skoraj 700 članov. Lovske družine bodo zbirale denar, dokler ga ne bodo prispevali vsi lovci.

Z dobrodelnostjo do aparatur

V semiški zdravstveni postaji nujno potrebujejo EKG, želijo pa si tudi pulzni oksimeter in defibrilator - Na Martinovo soboto dobrodelna prireditev za semiško zdravstvo

SEMIČ - V začetku leta so zagnani Semičani pripravili ob 90. rojstnem dnevu ljudskega pevca in godca Tončka Pluta prireditev, katere izkupiček je šel za nakup medicinskih aparatov v novomeški bolnici. Čeprav so v bolnici akcijo sprejeli z odobravanjem, sta direktor dr. Tone Starc in dr. Peter Kapš predlagala, da bi takšno prireditev pripravili tudi za semiško zdravstveno postajo.

Semičani dobro vedo, da so kljub prizadevanjem vodstva črnomaljskega zdravstvenega doma, v okviru katerega je njihova zdravstvena postaja, denarne možnosti za nakup aparatov omejene. “Od začetka leta je zorela zamisel, da bi z dobrodelno prireditvijo pomagali naši zdravstveni postaji. Tako smo se kulturniki in člani semiške podružnice društva vinogradnikov Bele krajine odločili, da pripravimo na Martinovo soboto dobrodelno kulturno-zabavno prireditev “Okrog srca vince brca”. Vsi nastopajoči so se odpovedali honorarjem, poleg vstopnine pa računamo še na denar donatorjev, katerih odziv je bil doslej dober,” je povedal Tone Plut, sin godca Tončka in znani soorganizator številnih prireditev.

V Metliki in Semiču devetletki

METLIKA, SEMIČ - Posebna komisija pri ministrstvu za šolstvo in šport je pred tednom dni sprejela sklep o izbiri šol, ki se bodo v šolskem letu 1999/2000 vključile v postopno uvajanje programa devetletne osnovne šole. Od 68 šol, ki so kandidirale, je bilo izbranih 46, med njimi iz Bele krajine metliška in semiška šola.

Metliška osnovna šola bo začela s postopnim uvajanjem z 1. razredom 7. razredom. Kot je povedal ravnatelj Jože Mozetič, je to za šolo priznanje in zaupanje njihovemu delu, a hkrati velika obveznost do otrok in njihovih staršev. “V šoli smo se na devetletko pripravljali že nekaj časa in bomo z veliko vnemo nadaljevali s pripravami in izpolnjevanjem nalog, ki so pred nami do začetka novega šolskega leta. Prepričan sem, da bomo imeli pri tem podporo pri starših in občini,” je ob novici dejal Mozetič.

Semiška šola je prijavila program za 1. in 7. razred. Z ministrstva jim sicer niso sporočili, za kateri program so izbrani, verjetno pa bodo pričeli postopno devetletko s 1. razredom, saj za 7. razred nimajo vseh pogojev, a tudi starši niso najbolj navdušeni. “Počasni smo, da smo bili izbrani, k čemur je gotovo prispeval tudi sloves šole v Sloveniji. Čeprav se bomo na devetletko sami temeljito pripravili, pričakujemo strokovno, a tudi materialno pomoč, ki je pozneje najbrž ne bi bili deležni. Nadejamo se tudi, da bomo imeli pri spremembi normativov veliko bolj proste roke. Učitelji pa bodo lahko veliko bolj dokazovali svojo sposobnost in samoiniciativnost kot doslej, ko je bilo vse tako togo,” je prepričana ravnateljica semiške šole Silva Jančan. M. B.-J.

Pomoč na domu odslej z doplačilom

Ker sta se delavki, ki sta pomagali Metličanom na domu preko javnih del, redno zaposlili, bodo ljudje storitve plačevali - Ura velja 1.210 tolarjev, so pa tudi velike olajšave

METLIKA - Center za socialno delo Metlika od leta 1992 preko javnih del opravlja tudi pomoč ljudem na domu, ki zajema tri sklope: gospodinjstvo pomoč, pomoč pri vzdrževanju osebne higijene in vzdrževanju socialnih stikov. Vendar so na centru že nekaj časa ugotavljali, da je ta program dozorel za prehod v trajno obliko dela, torej s stalno zaposlenimi delavkami.

Redno zaposlene je predvidel tudi zakon o socialnem varstvu, letos pa je ta pogoj postavil še Zavod za zaposlovanje. S tem so se strinjali tudi na metliškem Centru za socialno delo, saj bi tako lahko razširili ponudbo storitev. Še pomembnejše pa je, da bi se s tem izognili neprestanim menjavam delavk, ki pomagajo na domu. “Med uporabniki in izvajalci se spletoje močne čustvene vezi. Mnogokrat ljudem, potrebnim pomoči, prav storitve izvajalk pomenijo edino vez z zunanjim svetom. Zamenjave izvajalk so zato marsikdaj zelo boleče in jih ne priporočamo,” je povedala direktorica metliškega Centra za socialno delo Nada Krašovec. Ker pa preko javnih del ni bila mogoča celovita zaščita pravic izvajalk, katerih delo je odgovorno in vse prej kot lahko, so imeli v Metliki še razlog več, da so 1. oktobra redno zaposlili obe laični delavki. Ena od njih je preko javnih del pomagala ljudem na domu pet let, druga dve leti, obe pa sta se lani dodatno usposabljali in si pridobili verifikacijo za opravljanje dela.

V začetku tega meseca pa je pri pomoči na domu v metliški občini začela veljati še ena novost. Medtem ko so bile storitve zastoj, dokler je šlo za javna dela, so jih uporabniki sedaj po zakonu dolžni plačevati, v Metliki pa jim jih bodo začeli zaračunavati od 1. novembra naprej. Cena ene ure pomoči na domu je 1.210 tolarjev, ker pa ima vsak uporabnik pravico zaprositi za olajšave, bodo v resnici plačevali le 15 do 50 odst. te cene. Kot je povedala Krašovec, se je zaradi plačevanja le eden od uporabnikov odpovedal pomoči, medtem ko delavki trenutno pomagata 26 občanom iz Metlike in okoliških vasi. Vse večje pa je med ljudmi povpraševanje po dostavi kosila na dom, ki ga delavki prihašata bodisi iz osnovne šole, hotela ali doma počitka. M. BEZEK-JAKŠE

SPOMIN OSTAJA - Pred dnevom spomina na mrtve je bilo v Beli krajini več komemoracij. Že v sredo, 28. oktobra, pa je bila na Gornjih Lazah spominška slovesnost, na kateri so se spomnili prve belokranjske čete, ki je bila ustanovljena prav na ta dan leta 1941 - v spomin na ta dogodek semiška občina praznuje tudi svoj praznik - padla pa je na Gornjih Lazah le nekaj dni pozneje, v noči z 2. na 3. november. Na slovesnosti, na kateri so v kulturnem programu sodelovali semiški šolarji in ženski pevski zbor iz Semiča, je semiški župan Janko Bukovec poudaril, da je Bela krajina plačala za svobodo veliko ceno, a ni nikoli dočakala vsaj delnega vračila izgubljenega. (Foto: M. B.-J.)

Za reveže dobra tudi ožja cesta?

Obkoljsko cesto med demografsko ogroženimi vasi od Vinice do Starega trga asfaltirajo že celo desetletje - Svetniki proti spremembi projektov in ožanju ceste

ČRNOMELJ - Regionalno cesto od Vinice proti Staremu trgu asfaltirajo že celo desetletje, težko pa je reči, kdaj bo dokončno urejena. Cesta je zlasti pomembna za prebivalce demografsko ogroženih vasi ob slovensko-hrvaški meji, saj bi, če bi bila asfaltirana, gotovo zadržala odseljevanje, morda pa bi se začeli ljudje celo vračati v te oddaljene vasi.

Doslej so postopno asfaltirali pet odsekov v skupni dolžini 12 kilometrov, na asfaltiranje pa čaka še slabih 8 kilometrov ceste. S črnomaljske občinske uprave že vrsto let prepričujejo ministrstvo za promet in zveze, naj pospeši rekonstrukcijo ceste. Najprej naj bi bil na vrsti 4 kilometre dolgi odsek od Sinjega Vrha do Špeharjev, za katerega so že dobra tri leta izdelani projekti. V njih sta predvidena dva vozna pasova, široka

po dva metra in pol, ter meter široki bankini na vsaki strani cestišča.

Zato so bili nedavno v Črnomlju toliko bolj začudeni, ko so, sicer neuradno, izvedeli, da namestnik ministrstva za promet in zveze naročiti preprojektiranje te ceste, ki naj bi imela le en vozni pas, širok tri metre in pol, ter izogibalščica. Na občinski upravi pravijo, da so tako široke nekatere občinske javne poti, na katerih

je zares malo prometa. Obkoljska cesta od Vinice do Starega trga je državna, načrtovalci pa bi morali upoštevati tudi, da cesta poteka ob Kolpi, ki je zlasti poleti za turiste zelo privlačna.

V Črnomlju domnevajo, da na ministrstvu za promet in zveze razmišljajo o gradnji ožje ceste zaradi manjših stroškov. Na občinski upravi so poskušali izračunati, kakšen bi bil v resnici prihranek, vendar bi natančen izračun lahko dobili le, če bi bila izdelana investicijsko-tehnična dokumentacija za obe širini ceste. Ne glede na morebitni prihranek so se tudi občinski svetniki na zadnji seji zavzeli za 5 metrov široko cesto. Ne nazadnje tudi zato, ker je črnomaljski izvršni svet že pred več kot štirimi leti soglašal, da za pol metra zožijo cesto. Tokrat pa so svetniki sklenili, da nadaljnega zoževanja ne dovolijo več. M. B.-J.

METLIŠKO MARTINOVANJE

METLIKA - Metliška podružnica Društva vinogradnikov Bele krajine pripravila na martinovo, v sredo, 11. novembra, ob 17. uri v hotelu Bela krajina tradicionalno družabno srečanje s pokušnjo letošnjih vin. Vinogradniki bodo prinesli svoj vinski pridelek, ki ga bodo lahko poskusili vsi ljubitelji dobre kapljice.

ZAHVALE ZA LEPO OKOLJE

METLIKA - Svet mestne skupnosti Metlika v teh dneh izročja krajanom lične zahvale za njihovo prizadevanja za lepši videz hiš in s tem tudi kraja. V mestni skupnosti niso razpisali tekmovanja za najlepše urejene domove, ker niso hoteli vzeti volje tistim, ki ne bi bili med prvimi, pač pa so se hoteli zahvaliti vsem, ki jim ni vseeno, kakšno je njihovo mesto. Razveseljivo pa je, da je tistih, ki vzorno skrbijo za urejenost mesta, več, kot so v mestni skupnosti sprva pričakovali.

• Slovenija je postala zakotna balkanska krčma prepirljivcev. (Panorama)

GROZDJE - Metličani naj se nikar ne čudijo, če bo semiški župan Janko Bukovec kmalu začel kampanjo za gradnjo vinske kleti v Semiču. S tem prav gotovo ne želi škoditi metliški kmetijski zadrugi, ki ima edina v Beli krajini takšno klet. Razlog za Bukovecovo navijanje za gradnjo semiške kleti tiči povsem drugje: ko je letošnjo jesen peljal iz svoje vinograde v metliško klet polno prikolico grozdja, se mu je pokvaril traktor v romskem naselju na Sovinku, ki ga ljudje bolj poznajo kot Stiri Roke. Predno je županu uspelo priklicati pomoč, so Romi že dodobra okusili, kako sladko je bilo letos semiško grozdje. Če bodo torej Semičani imeli vinsko klet, pot od semiških vinogradov gotovo ne bo vodila mimo romskega naselja.

Črnomaljski drobir

VODA - Tisti, ki so konec preteklega tedna prvi natočili kozarce z vodo iz novega vodovoda v Fučkovcih, so se bolje znašli kot možje, ki so spomladi natakali vodo iz pipe pri otvoritvi vodovoda na Osojniku v semiški občini. Semičani so se morali kar precej potruditi, da so z veliko muko spravili po grlu vodo. V Fučkovcih pa so se na vodo - po vzoru imena vasi - prav pofučkali, kot rečejo Belokranjci poživgavanju. Vodo so urno zlili iz kozarcev in si hitro natočili žlahtno kapljico, ki je ni manjkalo.

DOKONČANJE - Spomenik v spomin na viniško republiko sredi Vinice je skoraj dvajset let čakal, da ga dokončajo. Konec preteklega tedna je le dočakal dokončanje. Seveda je vse skupaj precej dišalo po lokalnih volitvah, saj je avtor in dokončevalec spomenika kipar Jožef Vrščaj, sicer kandidat za črnomaljskega župana. Res pa je, da si nekateri želijo, da bi bile volitve vsako leto, saj bi se potem politiki pogosteje spomnili nanje.

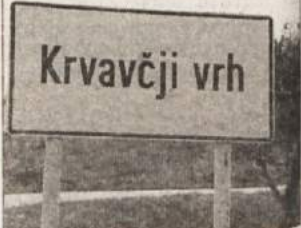
ZBIRANJE VZORCEV MLADIH VIN

ČRNOMELJ - V okviru martinovanja bodo tudi letos v Črnomlju ocenjevali mlada vina. Vzorce bodo pobirali v kleti restavracije Grad v petek, 6. novembra, ob 12. uri naprej. Člani Društva vinogradnikov Črnomelj in Bela krajina bodo za vzorec, ki ga bodo dali v oceno, plačali 1.500 tolarjev, nečlani pa dva tisočaka.

Semiške tropine

PRAVOPIS - V leksikonu Slovenska krajevna imena Cankarjeve založbe je na 140. strani zapisano ime vasi Kravčji Vrh. Obe besedi se začneta z veliko začetnico, kar pa ne velja za

napisa na tabli na obeh straneh vasi. Res so v semiški občini v zadnjih letih na novo namestili ali zamenjali kar nekaj občestnih tabel. Za tabli na Kravčjem Vrhu pa se ni zmenil nihče. Pa samo malo poznavanja pravopisa in črne barve bi potrebovali in mali “v” bi se spremenil v velikega.

PRIREDITEV - Zagnani in neutrudni organizatorji semiške dobrodelne prireditve “Okrog srca vince brca” se lahko pohvalijo, da je ena od treh prireditev že razprodana, čeprav se nimajo v prodaji vstopnic in tudi platloti se niso razobesili. A kljub temu se je za prireditev zanimalo že za polno dvorano ljudi. Morda ne bi bilo napak, če bi Semičani pripravili tudi kakšen tečaj o tem, kako na prireditve prjvabiti čim več ljudi. Marsikateri Črnomaljec in Metličan bi se imel kaj naučiti.

Tone Plut

nujno potrebovali kar nekaj aparatov, najbolj pa nov EKG.

“Za EKG bi potrebovali 700 tisočakov, če pa bo dobrodelnikom uspelo zbrati več denarja, bi ga namenili za nakup pulznega oksimetra za določanje vsebnosti kisika v krvi. Prav bi prišel pri nujnih stanjih v pljučnih boleznih, kot so poslabšanje bronhialne astme in druga poslabšanja pljučnih obolenj. Zanj bi morali odšteti 170 tisoč tolarjev,” je pojasnila dr. Plutova. Povedala je, da je že skoraj pobožna želja tako zdravnikov kot okrog 4.000 semiških pacientov tudi defibrilator, zelo dobrodošel aparat pri nenadnem srčnem zastoj. “Zavedamo se, da je to drag inštrument, saj velja 1,4 milijona tolarjev, vendar želja, da bi ga dobili vsaj v nekaj letih, ostaja,” je dejala dr. Plutova. Tone Plut pa je pristavil, da se bodo organizatorji potrudili, da bodo uresničili želje, ki se zdijo zdravnikom skoraj neuresničljive. M. BEZEK-JAKŠE

KONČNO VODA! - Vasi na adlešiskem koncu so se, ko bi morali graditi vodovod, v preteklosti vedno izogibali, zato ne čudi, da ljudje še zadnje čase dobivajo pitno vodo po cevih. Konec preteklega tedna je črnomaljski župan Andrej Fabjan skupaj s krajanji slavnostno natočil vodo iz pipe sredi Fučkovcev, kjer se konča dobrih 1.500 dolg vodovod, ki poteka od Dolenjcev skozi Jankoviče. Z gradnjo vodovoda so pričeli lani, a zgolj s prispevkom občine in krajanov. Letos je pri naložbi, vredni več kot 20 milijonov tolarjev, pomagalo ministrstvo za ekonomske odnose in razvoj. Vodo je dobilo 26 domačij, prav v adlešiški krajevni skupnosti pa je še ena pomembna naložba, in sicer povezava vodovoda od Bednja preko Plešivce do Dolenjcev. S tem bodo kraji, v katere je tokrat prišla voda, dobili kvalitetnejšo vodo iz Dolič. Sedaj jo namreč črpajo iz Kolpe. (foto: M. B.-J.)

ŠE TRIJE KANDIDATI - Na volitvah pred štirimi leti se je za županski stolček v Kočevju potegovalo 8 kandidatov, za bližnje nove volitve pa so zaenkrat uradno znani le štirje. Vendar pa to ne pomeni, da je prvi prezkus županske funkcije v novem sistemu morebitne lokalne samouprave, še pred štirimi leti zainteresirane, da stopijo na čelo kočevske občine, prestrašili. Zaenkrat (sicer še neuradno) so se menda našli še trije pogumni: Peter Klun, ki naj bi bil na listi DS, Jože Hobič iz SLS in Samo Žilevski kot neodvisen kandidat.

PRENOVA DZS - Po prenovitvi Trgoprometove samopostrežne trgovine v Kidričevi ulici, prvega nadstropja Name, Železnine in manjših sprememb v še nekaterih kočevskih trgovinah in trgovincah so pred nedavnim začeli prenavljati tudi stavbo DZS na Ljubljanski cesti. Držni znanilci sprememb, ki so zato svojo v Kočevju vsem bolj znano trgovino pod imenom Knjigarna, preselili v stavbo ob Gasilskem domu na Roški cesti, se v Kočevju niso izkazali kot "znanilci sprememb". Zato pa vsi še toliko bolj pričakujejo, da se bodo s spremembami prenove prepotrebne trgovine pokazali za toliko bolj "drzne".

Ribniški zobotrebc

TABLE ŽE NA STREHI - Ena zadnjih iz pisane niza raznovrstnih reklamnih in drugih tabel, ki so nameščene na hišah vzdolž Seškove ulice, je bila tabla nove trgovine Lori. Prejšnji najemnik prostorov bivšega fotografskega studia Mohar je svojo tablo odstranil, zato podjetnik iz Kočevja, ki se je odločil za odprtje še ene trgovine v Ribnici, s postavitvijo table ni imel težav. Vendar pa ob skoraj samih trgovincah in gostilnah v centru Ribnice za table počasi že primanjkuje prostora, saj že sedaj table druga drugo zakrivajo, tako da svojega namena pravzaprav ne dosežajo več. So pa proste še strehe, čeprav tudi te ne več vse!? Trgovina Cassci v novi stavbi ob Obrtni zbornici je namreč svojo več kot kvadratni meter veliko reklamno tablo postavila na streho in si tako kot prva v Ribnici izborila, da je njeno ime opaziti že skoraj ob samem vstopu v Ribnico.

ZADREGA - Razstava izdelkov varovancev ribniškega VDC in centra Dolfke Boštjančič z Iga v Galeriji Toni v Ribnici je bila zaradi navzočnosti varovancev in njihovih družin ob otvoritvi izredno dobro obiskana. Splošni prijetni vtis in siceršno dobro pripravljeno razstavo je skalila le neizkušnost z organizacijo razstav. Z neprijetno tišino ob nenapovedanem zaključku prijetnega kulturnega programa je povzročila zadrego pri vseh navzočih, v še večjo zadrego pa je spravila direktorja Centra Dolfke Boštjančič Dušana Parazajdo, ki je za to, da bo predstavljal Center, zvedel šele, ko je natančneje prebral zapisano v vabilu na razstavo.

Krpanova kobila:

"Nekateri kritizirajo, da je bila Civilna zaščita ob zadnjih poplavih premalo učinkovita in z njo tudi občinska uprava, ki ni odredila, kam mora voda teči in do katere višine lahko narašča."

Dobrepoljski krompirčki

UREJENA DOMAČIJA - Letošnja akcija "Urejena domačija 98" bo zaključena 21. novembra, ko bodo razglašene najlepše domačije in podeljena priznanja. Strokovna komisija je v glavnem že opravila delo, občani pa bodo oddali svoj glas, ko si bodo ogledali fotografije domačij, ki bodo razstavljene od 8. do 15. novembra v sejni sobi občine.

DRUGIČ POPLAVLJENI - Prostoru dobrepoljskega Društva upokojencev so bili letos že drugi poplavljeni, nazadnje je bilo v njih 25 cm vode. Zato velja med upokojenci prepričanje, da se se v te prostore ne splača več vlagati, ampak se je bolje zavzemati za gradnjo novega doma.

DA BO MANJ BOLELO - Aparatura v zobni ambulanti je zastarela. Da bo zdravljenje zob prijetnejše in manj boleče, je potrebno kupiti novo, kar bo veljalo okoli 45.000 DEM, to pa je tudi boleča točka zamisli.

Preko 100 požarov, a nobene sirene!

Kočevski gasilci so samo v prvem polletju letošnjega leta posredovali že več kot 100-krat - V zadnjih štirih letih pridobili za preko 50 milijonov tolarjev opreme

KOČEVJE - Ob izteku meseca požarne varnosti, natančneje v sredo, 28. oktobra, je vodstvo Gasilske zveze Kočevje na tiskovni konferenci predstavilo delo kočevskih gasilskih organizacij. Poleg organizacij in aktivnosti društev v letošnjem letu so predstavili tudi vse pomembnejše pridobitve v zadnjih štirih letih.

Gasilska zveza Kočevje združuje 15 prostovoljnih gasilskih društev, med katerimi je najstarejše PGD Kočevje, ki letos praznuje 120-letnico, in najmlajše 100 let mlajše PGD Klinja vas. Skupno imajo 1022 članov in med temi 476 članov operativnih enot. Zaradi požarov in drugih dogodkov letno opravijo 70 do 90 intervencij, vendar je bilo letošnje leto za kočevske gasilce rekordno. Samo v prvih šestih mesecih so posredovali že več kot 100-krat. Razlog za to so bili, kot je povedal poveljnik kočevske GZ Jože Mihor, "stalni požari na sipinah rudniškega jezera".

V letošnjem letu so prvič, odkar obstaja GZ, izbrali gasilke, ki imajo od marca letos tudi svoj odbor in predstavnico v GZ. 148 članov njihovih društev je uspešno opravilo usposabljanje za pridobitev naziva gasilec, več kot 30 gasilcev operativcev pa je v izobraževalnem centru MORS na Igu opravilo tečaj specialnosti. Vsako leto v okviru dopolnilnega strokovnega usposabljanja izvedejo občinsko gasilsko tekmovanje, na katerem sodeluje do 28 gasilskih desetnic, 6 društev pa je letos prišlo tudi na državno tekmovanje.

V pretežni meri z denarjem iz občinskega proračuna, deloma pa tudi s pomočjo ministrstva za obrambo preko uprave RS za

USTANOVLJENA ŠE PETA STRANKA

LOŠKI POTOK - Pred dobrim tednom je bila v Loškem Potoku ustanovljena LDS, katero so že dolgo napovedovali, a so tokrat priprave potekale v dokajšnji tajnosti. Po podatkih ustanoviteljev so podprli kandidature sedanjega župana in za občinski svet predlagali štiri svoje člane. Sicer pa je sedanjí župan že pred ustanovitvijo LDS iskal podporo pri vseh štirih strankah, in kolikor je znano, podporo tudi dobil.

Župani le moški

Med kandidati ni žensk

DOBREPOLJE - Kandidati za župana so Anton Jakopič, rojen 1951, ekonomski tehnik in dosedanjí župan, stranka SLS; Alojzij Palčar, 1962, elektromehaničar, zaposlen na Ministrstvu za gospodarske dejavnosti, LDS; Igor Ahačevič, 1962, dipl. inženir agronomije, komercialist, predlagata pa ga stranki SDS in SKD. Za občinske svetnike so predlagale kandidate štiri stranke (SKD, SDS, SLS in LDS), vsaka po 12 kandidatov.

VELIKE LAŠČE - Kandidati za župana so: Milan Tekavec, r. 1940, kmetovalec, dosedanjí župan, SLS; Anton Zakrajšek, 1959, dipl. strojni inženir, predlagala sta ga stranki SKD in SDS; Alojzij Žužek, 1948, trgovec in samostojni podjetnik, predlagali sta ga ZLSD in LDS. Za občinske svetnike je bilo oddanih 7 kandidatnih list, in sicer SLS, SKD in SDS, vsaka po 12 kandidatov; DS (Demokratska stranka) in LDS, vsaka po enega kandidata; ZLSD 9 kandidatov in Lista napredka in neodvisnih občanov 11 kandidatov.

OSILNICA - Kandidat za župana je sedanjí župan Anton Kovač, 1947, višji gostinski delavec, kandidiral pa sta ga stranki SLS in SKD. Za občinske svetnike sta predlagali SKD in SLS po 7 kandidatov, Naprej Slovenija dva kandidata in SDS 4 kandidate. Poleg tega so z območja štirih vaških odborov predlagali še po 3 kandidate za vaške odbore.

KOSTEL - Kandidat za župana je Valentin Južnič, gradbeni tehnik, cestni inšpektor za dolensko regijo, je neodvisni kandidat. Za občinske svetnike so predlagale stranke SLS, SKD in SDS po 7 kandidatov, ZLSD in LDS po pet kandidatov, štirje kandidati pa so neodvisni (so zbrali podpise).

J. P.

zaščito in reševanje so v zadnjih štirih letih nabavili nova orodna gasilska vozila za PGD Mahovnik, Dolga vas in Šalka vas, gasilsko avtocisterno za PGD Kočevje ter motorne črpalke za PGD Stara Cerkev, Livold, Morava in Klinja vas. Vrednost teh investicij znaša skoraj 44 milijonov tolarjev, vendar pa je celoten znesek, kot je povedal Mihor, še večji, saj sta denar za nabavo orodnega vozila

za PGD Vas-Fara zagotovila ministrstvo za obrambo in KS Kostel. Večja investicija v znesku okoli 5 milijonov tolarjev je bila tudi ureditev UKV radijske zveze v sistem Zare in pogojev za tiho alarmiranje s pozivniki. Denar sta prispevala ministrstvo za obrambo in kočevska občina, ki ima, kot so poudarili na tiskovni konferenci, za gasilce veliko posluha. Zato pa tudi, kot je dejal Mihor, kljub že preko 100 požarom letos v Kočevju ni bilo slišati sirene, ki bi pozivala gasilce, vse požare pa so tudi uspešno pogasili.

M. LESKOVŠEK-SVETE

S prodajo izdelkov do izletov

Odprli prodajno razstavo izdelkov varovancev dveh centrov

RIBNICA - V petek zvečer so v Galeriji Toni v Ribnici odprli razstavo izdelkov varovancev Varstveno-delovnega centra iz Ribnice in Centra Dolfke Boštjančič, Draga-Ig pri Ljubljani. Prodajno razstavo je odprl ribniški župan Jože Tanko, delo obeh centrov pa sta predstavila direk-

torica ribniškega Centra za socialno delo Majda Vrh in direktor Centra Dolfke Boštjančič Dušan Parazajda.

V Ribnici že vrsto let deluje Društvo za pomoč duševno prizadetim, ki si prizadeva za kvalitetnejše življenje duševno prizadetih članov in njihovih družin. Že okoli leta 1970 so začeli iskati primerne prostore za delavnice pod posebnimi pogoji, kot se je ob ustanovitvi imenoval Varstveno-delovni center. Našli so jih šele po skoraj 20 letih v izpraznjenih prostorih bivših Samoupravnih interesnih skupnosti.

Sprva je center sprejel 7 varovancev in je deloval kot enota osnovne šole s prilagojenim programom, po ukinitvi šole leta 1992 pa je prešel pod Center za socialno delo. Od leta 1994 imajo svoj kombi, ki jim ga je podarilo Sožitje, društvo za pomoč duševno prizadetim Slovenije, tako da lahko sami poskrbijo za prevoze varovancev, med katerimi jih je od skupno 21, kolikor jih v centru danes, 9 tudi iz kočevske občine. Lani so se preselili v nove prostore, vendar pa ti, kot je ob otvoritvi razstave, ki bo odprta do 13. novembra, poudarila Vrhova, za center niso tajna rešitev. Zato si skupaj z občino prizadevajo, da bi prišli na prednostno listo za gradnjo doma starejših občanov, v katerem bi bili tudi prostori za njihov center in enota za celodnevno varstvo odraslih duševno prizadetih. Prav slednje pa je še vedno le njihova velika želja.

M. L.-S.

TRETJA VRTINA SPET NEUSPEŠNA

TRAVA - O dveh neuspešnih vrtinah na območju Starega in Novega Kota smo že pisali. Hidrocolulting iz Dragomer, ki je predlagal omenjene projekte, predlaga vrtanje še vsaj ene vrtine do globine 300 m. Ta vrtina naj bi po predvidevanjih dajala vsaj 8 l vode, kar bi bilo iz ekonomskega vidika sprejemljivo. Tudi tu so vrtanje ustavili na globini 200 m, ker so zadeli na plasti, kjer vode ne more biti. Kdo to financira, se sicer ve, ne ve pa se, koliko to poigravanje stane. Domačini menijo, da poznajo še nekaj lokacij, kjer voda gotovo je, a bodo morale te ideje verjetno počakati na boljše čase. Sicer pa pravijo Travljanci, da se je voda v njihovem lokalnem vodovodu po vgraditvi električnega sistema razkuževanja močno izboljšala.

A. K.

KANDIDAT SAMO JANEZ NOVAK

LOŠKI POTOK - Po uradnih podatkih občinske volilne komisije je edini kandidat za bodočega župana sedanjí župan Janez Novak. Za svetnike vseh treh volilnih enot pa je 20 kandidatov. Največ kandidatov je predlagala SDS, sledita LDS in ZL, nato SLS in SKD.

A. K.

Razstava o Ljubču

Več kot samo učitelj

DOBREPOLJE - Ob otvoritvi prizidka šole na Vidmu so odprli tudi razstavo o življenju in delu učitelja Toneta Ljubčiča, ki je posvečena 90-letnici njegovega rojstva, pripravila pa jo je domača etnologinja Anka Novak.

Tone Ljubčič je bil rojen leta 1908 v Trstu. Učitelj je bil v Radečah pri Zidanem Mostu, v Zagradcu pri Žužemberku, od leta 1932 do 1942 pa v šoli na Vidmu v Dobrepolju. Pred drugo svetovno vojno je začel objavljati članke z narodopisno vsebino v reviji Naš rod. Izdal je knjigi: Ljudske pripovedke iz Dobrepolj in Ljudska umetnost v Dobrepoljih. Slednja je bogato opremljena tudi z Ljubčičevimi risbami. V Ljubčičevi zapuščini pa je ostalo še neobjavljeno gradivo.

Med vojno so ga Italijani zaprli. Kasneje je delal po raznih krajih v Sloveniji, bil tudi ravnatelj šole in pedagoški svetovalec. Umril je leta 1992 v Srednjih Bitnjah pri Kranju.

J. P.

GASILCI O SVOJEM DELU - Predsednik Gasilske zveze Kočevje Anton Fajfar, poveljnik Jože Mihor (na posnetku), tajnik Milan Simičič in podpredsednik Bojan Kocjan so ob mesecu požarne varnosti predstavili delo kočevskih gasilcev. (Foto: M. L.-S.)

PRODAJNA RAZSTAVA - Izkupiček od prodaje izdelkov, med katerimi so številni primerni za drobna novoletna darila, bo namenjen bogatiji vsakdanjika varovancev obeh centrov. Za dobro počutje duševno in telesno prizadetih oseb je namreč, kot je poudarila Vrhova (na posnetku), poleg dela, s katerim jim omogočajo ohranjanje njihovih prostalih zmoglosti, zelo pomembno tudi razvedrilo. (Foto: M. L.-S.)

V LAŠČAH O DROGAH

VELIKE LAŠČE - Pisateljica Marinka Fritz-Kunc, ki je napisala že več zelo uspešnih knjig, je pred kratkim staršem in učencem 8. razreda predavala o drogah in boju proti njim. Šola v Laščah sodi v slovensko mrežo zdravih oziroma eko šol, saj v šoli učitelji in učenci ne kadijo in ne pijejo pa tudi primera jemanja mamil še niso zabeležili. Zelo pomembno je preventivno delo.

PET MILIJONOV ŠKODE

VELIKE LAŠČE - Ob zadnjem neurju je nastalo na območju občine Velike Lašče za okoli 5 milijonov tolarjev škode. Najbolj pa sta bili prizadeti Mišja in Želimejska dolina.

KDAJ KAPELA POD KRENOM?

KOČEVJE - Leta 1990 je bila v Kočevju pri takratnem izvršnem svetu ustanovljena komisija za ureditev množičnih grobišč po vojni pobitih domobrancev in drugih pod Krenom v Kočevskem Rogu. Predlagali so, da bi občinska komisija prerasla v vladno komisijo, ki bi imela večje pristojnosti in bi skrbelo za ureditev vseh tovrstnih grobišč po Sloveniji. Tako je bila ustanovljena tako imenovana Blažičeva komisija, a pozneje zaradi zamenjave vlade in nekaterih razhajanj ni veliko naredila. Pred leti je bila dana možnost, da se uredi spominsko območje pod Krenom, tudi denar zanj je bil zagotovljen, vendar se iz tehničnih razlogov tam okoliha ni kaj dosti spremenilo. Na mednarodnem razpisu je bil celo izbran najboljši projekt, vendar ni dobil soglasja umetnostne komisije pri ljubljanski nadškofiji.

NOVA KANALIZACIJA

PODPRESKA - Vas Podpreska se razteza na obeh straneh regionalne ceste in ima ob vse večjem prometu veliko problemov. Že pred nekaj leti so preuredili kanalizacijo v približno polovici naselja. Vgrajene cevi so bile premajhne premera in je vsako večje deževje ogrozilo nekatere hiše. Letošnje neurje je spodbudilo Republiško upravo za ceste, da so konec oktobra uredili kanalizacijo še v preostalem delu naselja. Ponekod širijo tudi vozni pas, gradijo nove mulde, po eni strani ceste pa celo pločnik za pešce, kar bo nedvomno velika pridobitev za vas.

POSLEDICE NEURJA POSPEŠENO ODPRAVLJAJO

TRAVA, LOŠKI POTOK - Že tako komaj prevozna cesta od naselja Trava do mejnega prehoda Podplanina je bila v nedavnih neurjih močno poškodovana. Te dni je podobna pravemu gradbišču. Težki stroji odstranjujejo nanose ali nasipavajo odnesene brežine in poglabljajo odvodne kanale. Obenem bodo razširili kar nekaj izredno ostrih ovinkov. Plazoviti teren utrjujejo z ogromnimi skalami in betonom in hkrati nasipavajo vozni del ceste. Seveda pa gre le za sanacijo, ki je za trenutke možna. Država bo morala ta del ceste temeljito preurediti. Tako bi mejni prehod pridobil na veljavi, ljudje, ki še vztrajajo v teh krajih, pa bi bili rešeni marsikateri nevarnosti.

A. K.

V SOBOTO NAGRADE NAJLEPŠIM

KOSTEL - V Grajskem hramu v Kostelu bodo v soboto, 7. oktobra, ob 13. uri podelili nagrade in priznanja za najbolj urejene kostelske domačije, poslovne prostore in vikende ter njihovo okolico. To bo zaključek letošnje vseslovenske akcije "Moja dežela lepa, urejena in čista", ki so jo v Kostelu podnaslovili s "Kostelci, pometimo pred svojim pragom!", organizira pa jo Turistično športno društvo Kostel že četrto leto zapored. V letošnji akciji je sodelovalo 35 udeležencev, kar je največ doslej. V kulturnem programu te zaključne prireditve bo sodeloval Mešani pevski zbor Turističnega društva in Društva upokojencev Zalog, ki ga vodi Tone Curl, po rodu Kostelec.

ASFALTIRANA CESTA V PADOVO - Ob koncu tedna je Valentin Južnič, kandidat za župana v novi občini Kostel, uradno odprl 1.200 metrov asfaltirane ceste od priključka na magistralno cesto Kočevje-Petrina do idilicne vasice Padovo. Denar za obnovo nekdanjega kolovoza je zagotovila občina Kočevje in je prispevek za povojno zaostalost tega kraja. Zaradi razgibanega terena (višinske razlike) se je cena del - izvajalec je bilo Cestno podjetje Novo mesto - nekoliko zvišala. Cesto je v prisotnosti skoraj vseh krajevno blagoslovil dekan Ivan Potrebuješ iz Fare. (Foto: M. Glavonjič)

Razglasili dva kulturna spomenika

Spomenika postala cerkev sv. Lenarta v Krvavi Peči in cerkev na Veliki Slevici

VELIKE LAŠČE - Na zadnji seji občinskega sveta Velike Lašče so uskladjali občinski proračun, sprejeli pa so tudi osnutek odlokov o razglasitvi podružnične cerkve sv. Lenarta v Krvavi Peči za kulturni in zgodovinski spomenik.

To velja tudi za pokopališče in bližnje okolico, s čimer bo preprečeno nadaljnje približevanje vikendov zavarovanemu območju. Podobno velja tudi za podružnično cerkev Marije, kraljice angelov, na Veliki Slevici in lipe okoli

ja pogajanja niso bila uspešna, ker so novonastale občine prepričane, da so upravičene do več denarja in dobrin, kot jim jih je občina Ljubljana-Vič pripravljena dati.

Jože Sivec je zaprosil, da ga razrešijo članstva v občinski volilni komisiji, ker namerava kandidirati. Njegovi želji so ustregli in na njegovo mesto imenovali Alojza Žužka.

J. PRIMC

PRIHODNJE LETO V NOVO VIŠNJEKORSKO ŠOLO - Dela izgradnje nove OŠ Višnja Gora, ki je ena večjih investicij ivanške občine na področju šolstva, potekajo naprej. Stavba je pod streho, do konca leta naj bi se končala gradbena, obrtniška in inštalacijska dela, prihodnje leto bo na vrsti opremljanje, in kot pravi župan Jernej Lampret, naj bi 1. septembra 1999 višnjegorski osnovnošolci že sedeli v klopih nove šole. To si skupaj z učitelji močno želijo, saj zdaj delajo v nemogočih prostorskih razmerah. Upajmo, da se ne bo zataknilo pri denarju. Celotna investicija je vredna 461 milijonov tolarjev, k čemur naj bi država primaknila 170 milijonov. Do sedaj pa je prišlo le 72 milijonov, tako da se morajo na občini znajti kako drugače. Letos je iz občinskega proračuna za šolo namenjenih 134 milijonov ter 225 milijonov, ki so jih začasno prenesli iz kmetijstva. Država jih je namreč namenila za kmetijstvo kot odškodnino za kmetijska zemljišča ob gradnji avtoceste Višnja Gora-Bič. (Foto: L. Murn)

SALON AVTOLINE V GASILSKIH GARAŽAH - PGD Sevnica je stare garaže v gasilskem domu za okrog 4 milijonov tolarjev preuredilo v lične poslovne prostore. Krški Avtoline (na posnetku njegovemu direktorju Božu Abramcu izročila ključke gospodar PGD Martin Žnidaršič, na desni) je PGD po besedah njegovega predsednika Antona Korena zbral kot najboljšega ponudnika. Avtoline ima tod zdaj salon vozil škoda, obljublja še prodajo rezervnih delov, gasilci pa so dobili vir, od koder bo v blagajno kanil marsikateri prepotrebni tolar. (Foto: P. P.)

INDE SEVNICA IMA PROSTORE V KOPITARNI - Invalidske delavnice (INDE) Sevnica je ob ustanovitvi leta 1990 zaposloval 15 delavcev invalidov. V okviru INDE-ja je začel delovati tudi varstveno-delovni center, ki je imel 17 varovancev. Lani so pričeli zagate invalidov reševati v Jutranci, Kopitarni in Taninu. Območna enota republiškega zavoda za zaposlovanje v Sevnici je financirala poslovni načrt za nastanek združenega podjetja INDE, d.o.o. Prostore tega (zaposluje že 101 delavca) je v Kopitarni odprla državna sekretarka Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, mag. Zdenka Kovač. (Foto: P. P.)

Odpрте so mu duri pomembnih mož

Kandidat LDS za župana Andrej Štricelj vidi razvoj sevniške občine tudi v poznanstvih na ministrstvih - 64 kandidatov za občinski svet in svete vseh krajevnih skupnosti

VRH PRI BOŠTANJU - "Moja prva poteza po izvolitvi bo, da bom sklical predsednike strank, ki bodo zastopane v občinskem svetu, da sestavimo koalicio, ki bo delovala v dobro občine in njenih prebivalcev in bo znala preseči strankarske interese," je povedal kandidat LDS za sevniškega župana Andrej Štricelj na konvenciji, ko je vprično predsednika sveta Liberalne demokracije Slovenije dr. Slavka Gabra v kratkem predstavil svoj program pred bližnjimi lokalnimi volitvami in kandidatu LDS za člane občinskega sveta.

Kljub temu da se je Andrej Štricelj, 43-letni rojen Sevnčan, pojavil, čeprav bolj malo znan, kot kandidat LDS na zadnjih državnoborskih volitvah, je zbral blizu 20 odstotkov glasov. Po končani Višji upravni šoli v Ljubljani se je najprej zaposlil na Inštitutu za prenosno tehniko v Ljubljani, nato pa se je vrnil v Sevnico; tu je zaposlen v lekarni kot organizator avtomatske obdelave podatkov. Postal je podpredsednik nadzornega odbora Plinovoda Sevnica in podpredsednik sveta krajevne skupnosti Sevnica. Je dejaven v različnih športnih dejavnostih in je član združenja vetera-

Andrej Štricelj

Livar postavljen pred dejstvo

IMP Livar, d.d., mora na odločbo ministrstva za okolje in prostor izdelati celovit sanacijski program - Do konca decembra - Ivančani zahtevajo čisto okolje - Zdaj v prisilni poravnavi

IVANČNA GORICA - Ministrstvo za okolje in prostor RS je na predlog republiškega inšpektorata izdalo družbi IMP Livar, d.d., iz Ivančne Gorice odločbo o odreditvi priprave in izvedbe sanacijskega programa za odpravo virov prekomernega obremenjevanja okolja iz kupolne in elektroindukcijske peči iz linije za antikorozijsko zaščito odlitkov. Razvidno je bilo namreč, da so emisijske vrednosti iz več virov emisij snovi v zrak, vode in v tla preokračene, pa tudi deponija livarskih peskov na lokaciji Suhi most, Polževo ni strezno urejena in nima potrebnih upravnih dovoljenj.

Rok izdelave celotnega sanacijskega programa je bil 31. oktober. Ivanški ekologi, združeni v RDEG (Regijsko društvo ekološkega gibanja), so zadovoljni, da so njihove dolgoletne zahteve po čistem okolju

in zdravem življenju le vzeli zares. "Kolektiv IMP Livar si je doslej sicer prizadeval za zmanjšanje emisij, vendar pri tem žal ni bil dovolj uspešen. Sanacijski program bo zajel celotno problematiko čezmernega obreme-

njevanja okolja iz obratov IMP, zato smo prepričani, da po sanaciji ne bo več ogroženo zdravje tukajšnjih pre-

• Sicer pa je IMP Livar od 15. septembra v prisilni poravnavi. S Srdom, IMP Tovarno armatur in italijanskim partnerjem so se dlje časa pogovarjali o dokapitalizaciji. Podjetje naj bi dokapitalizirali za sedem milijonov nemških mark. Zaradi neuspešnih pogajanj so se uprava in delničarji odločili, da je zaradi previsoke izgube najboljša rešitev za podjetje prisilna poravnava. Sicer poslovanje podjetja poteka nemoteno in tudi ob koncu leta naj bi dosegli pozitiven rezultat.

POHVALA RDEG - Med ivanške ekološke rad prihaja Karel Lipič, glavni tajnik Slovenskega ekološkega gibanja, ki pravi, da je RDEG Ivančna Gorica eno najaktivnejših tovrstnih društev v Sloveniji.

KVIZ MLADIH IN TEKMOVANJE GASILCEV

SEVNICA - V okviru meseca požarne varnosti prireja PGD Sevnica, drevi, 5. novembra že tradicionalni kviz za vse osnovne šole v občini, tokrat z naslovom Zavarujmo naravo pred ognjem. V petek, ob 15. uri bo pri sevnškem Stillesu tekmovalje industrijskih gasilskih enot, v soboto, ob 15. uri pa bo pred sevnškim gasilskim domom še društveno tekmovanje in srečanje.

bivalcev," so povedali ekologi s predsednikom RDEG Francem Heglerjem na zadnji seji.

Okoljska inšpekcija je ukrepala v skladu z veljavno zakonodajo. Vodja investicij v Livarju Alojz Kozan je povedal, da bodo sanacijski program naredili do konca decembra. Zdaj se trudijo z izvajanjem posnetka stanja, na osnovi teh ugotovitev pa bo izračunana velikost obremenitve okolja in s tem tudi vrstni red poteka sanacije. Ta bo namreč velik finančni zalogaj, za katerega se še ne ve, ali bo kaj primaknila tudi država.

L. MURN

Trebanjske iveri

PAMLET - "Zamislite si bedno stanje te občine brez obrtnikov in podjetnikov. Vse davčnine poberejo od nas. V občinskem svetu se niso nikoli zavedali pomembnosti podjetnikov obrtnikov. Za razvoj obrtništvaja leto 1998 je občina namenila v proračunu samo 10.000 DEM." Z vsebino letaka v takšnem populističnem slogu je prvak trebanjske SDS Alojzij Kastelic skušal izvabiti naklonjenost stanovskih kolegov za njegove ambicije, da bi sedel na stolček trebanjskega župana. Zlasti zaradi nadaljevanja spisa so se številni podjetniki razjarjeni obrnili na Območno obrtno zbornico v Trebnjem in na naš naslov, če kaj pa zdaj to ceneno agitiranje in samoreklamiranje pomenita? Kdo je ta imaginarni "obrnitiški odbor", ki hkrati s prilogo sliče županskega kandidata SDS prosi, da med nami s položnicami za prispevke za volilno kampanjo deset, trideset ali 60 jurjev? Še čudno, da je sestavljalec pamfleta napisal, da gre v tem primeru za tolarje, kajti on je, po uvodnem delu spisa sodeč, že v Evropi.

STARA MAMA - Ko je potencialni volilec zvedel, kdo vse kandidira na letošnjih lokalnih volitvah za svetnike, nam je zaupal, da je prepričan, kako zlahka bi številne "posekala" njihova stara mama. A kaj, ko pa ima dosti pametnejšega dela, kot pa zganjati politiko...

KRESLIN V ŠENTRUPERTU

ŠENTRUPERT - Tukajšnje turistično društvo pripravlja jutri, 6. novembra, ob sedmih zvečer v kulturnem domu koncert Vlada Kreslina. Vstopnina je tisoč tolarjev.

Sevniški paberki

NI PODPOŠTENJAK - Pri LDS kandidira za svetnika tudi sedanjí direktor Kopitarne Marjan Kurmik, ki je poudaril, naj bi župan ne bil povprečen. Že kot bivši predsednik sevnškega izvršnega sveta je Kurmik spoznal, kako je marsikdo hotel biti "neuvrščeni", da pa je njih kandidati "zelo močan v svoji poštenosti, pa ne v smislu gospoda Podpoštenjaka, in ima zelo pomembno podporo v vodstvu LDS".

SKAKALNICA - Minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber je Boštanjčanom pojasnil, da lahko računajo na pomoč pri gradnji smučarske skakalnice, ki bodo potrebovali plastiko. Gaber je izrazil prepričanje, da bo skakalnica omogočila sevnški občini, da bo skočila dlje. "Nažagaj nemo" Gabru so bili vsi duhoviti verzi kolegice sevnškega radija, Nade Černič - Cvetanovskí, ki jih je spesnila za Kmečki glas, pa jo je zanje tudi nagradil Sevnški eldesovci so prepričani, da za poskusi "žaganja" stoji poskus Cerkev, da bi v laično šolo pripeljala verouk, in da bo Janšem bojevnikom ter krščanstvom spodletela ininterpelacija.

vilo nekaj nepredvidenih del, pa ocenjujejo, da vrednost del vendarle ne bo dosegla stroškov, ki so bili predvideni z investicijskim programom. Denar zagotavljajo s taksami, 87 milijonov tolarjev prispeva ministrstvo za okolje in prostor, trebanjska občina pa je pri ekološkem skladu najela za 27 milijonov tolarjev posojila.

P. PERC

Enosmerni promet v središču mesta!?

Idejna rešitev prometa v novem delu Sevnice

SEVNICA - Na občinskem oddelku za okolje in prostor so se odločili za celovito rešitev prometne ureditve v novem delu mesta Sevnica, predvsem okrog HTC, kjer je zaradi povečanja, zlasti mirujočega prometa vse več zagat. Poleg povečanih prometnih površin je poglavitna novost enosmerni promet mimo hotela Ajdovec, za HTC-jem, mimo avtobusne in železniške postaje. Promet tovornih vozil bi potekal po Savski cesti razen za vozila za dostavo. Idejno rešitev prometne ureditve v centru mesta je pripravilo podjetje Kanja, d.o.o., iz Leskovca pri Krškem.

Občinski svet je na zadnji seji sprejel sklep o javni razgrnitvi prometne ureditve v centru mesta Sevnica - novi del, in sicer bo trajala 21 dni, od 5. novembra dalje. Oglede idejne rešitve je možen vsak delavnik na sedežu KS Sevnica med 12. in 13. uro ter na občini v sobi 201 od 10. do 11. ure. Možno je tudi poslati pisne pripombe v občinski oddelek za okolje in prostor.

P. P.

V TRŽIŠČU BI RAJE ANGLEŠČINO KOT NEMŠČINO

TRŽIŠČE - Na osnovni šoli Tržišče je po besedah ravnateljice Brede Rman vse večji pritisk staršev, da bi nemščino kot prvi tuji jezik zamenjali z angleščino. Minister, dr. Gaber je med nedavnim obiskom v sevnški občini in pogovorom z ravnateljico vprašal, ali so sposobni v Tržišču ponuditi angleščino kot fakultativni predmet, in na to dobil pritrdilni odgovor. Ravnatelj Šentjanške osnovne šole Franc Bastardi je povedal, da se je tudi on soočil s podobnim pojavom, kot je "interpelacija", a se je k sreči zadeva izpreletel umirila. Gaber je povedal, da so se odločili, da sistemsko umaknejo dosedanje dajanje soglasij lokalnih skupnosti za ravnateljice. "Imeli ste srečo, da tudi pri vas ni prišlo do drobitve občine na milijon občin," je karikiriral minister Gaber.

ŠKERL PREDSEDNIK MLADIH LIBERALNIH DEMOKRATOV

SEVNICA - Predsednik občinskega odbora LDS Sevnica Andrej Štricelj je sporočil, da imajo v Sevnici po novem tudi Mlade liberalne demokrate. Njihov predsednik je Damir Škerl.

KAMERA ODKRIVA - Sevnški župan Jože Peternel je bil ob obisku ministra za šolstvo dr. Slavka Gabra na blanski osnovni šoli zelo dobre volje. Takole se je sam ponudil, da bo on postregel s pijačo goste, kajti, ker ne bo znova kandidiral, se mora naučiti še česa drugega, da bo lažje preživel brez županovanja... (Foto: P. P.)

SPOMLADI DO ASFALTA

DOL - Investitor rekonstrukcije 1300 m regionalne ceste med Gomilo in Dolom, Direkcija Republike Slovenije za ceste (DRSC) je 9. septembra podpisala pogodbo z novo meškim cestnim podjetjem o naložbi, vredni 58,5 milijona tolarjev. Dela morajo Novomeščani končati do spomladi 1999, dotlej pa bo promet tekkel po makadamu, kjer bi cestarji morali pogosteje zasuti luknje, ker se vse več prometa seli po daljši asfaltni "obvoznici" čez Brezovico in mimo Račjega sela.

Je Orfa tehnologija samo pravljica?

Predelava odpadkov v zaprtem prostoru brez izpustov v zrak ali vodo - Končni rezultat so surovine za najrazličnejšo uporabo - V Sloveniji je težava že v tem, da nihče noče sekundarnih surovin

OTOČEC - Kako bo razvito gospodarstvo rešilo problem odpadkov? Zahodna Evropa se je odločila za sežiganje in pri tem ji vestno sledi tudi Slovenija, ki je v konceptu ravnanja z odpadki predvidela najmanj tri regionalne naprave za sežiganje. S tem, ko trpamo na obstoječa odlagališča vse odpadke po vrsti, celo tiste, ki so bili že ločeni (papir, steklo), delamo dvojno škodo naravi - s smetiščem samim in s tem, ko mečemo stran koristne surovine, ki jih potem marsikdaj uvažamo.

Zeleni Slovenije menijo, da tudi sežiganje ni prava rešitev, ker nas bo obremenilo z visokimi stroški prevoza in vmesnega sortiranja odpadkov. "Sežigamo tudi

koristne odpadke in jih spuščamo skozi dimnik, poleg tega pa pri sežiganju še vedno ostane tretjina odpadkov," menijo Zeleni. Občinski odbor (za Novo mesto in

Dolenjske Toplice) te stranke je zato s pomočjo Fakultete za gradbeništvo in strojništvo iz Maribora pripravil predstavitev nove orfa tehnologije za predelavo vseh gospodinskih odpadkov vključno z blatom čistilnih naprav in koristne surovine, ki jih je mogoče uporabiti neposredno ali pa za nove izdelke.

Tehnologijo predelave odpadkov v zaprtem prostoru brez vplivov na okolje je razvilo in preizkusilo švicarsko podjetje Orfa Engineering. Za Orfo so odpadki surovina, za ponazoritev te trditve pa njihovi strokovnjaki navajajo, da je v vsaki toni gospodinskih odpadkov 200 litrov kurilnega olja. V podjetju so proučevali sestavo odpadkov, zdaj, ko pripravljajo projekt za predelavo odpadkov po tej tehnologiji za Maribor, so zbrali že tudi nekaj podatkov za Slovenijo.

Kot so povedali Švicarji, se minerali lahko takoj uporabijo pri gradnji cest ali izdelavi gradbenih elementov, barve kovine se talijo, trda plastika se uporablja za nove izdelke, organska vlakna za gradbene elemente, iverne plošče in delno za kompost. Granulate lahko uporabimo v kmetijstvu za posipavanje hlevov in za vsrkavanje razlitih olj ali goriv, med izdelki pa so tudi goriva in sredstva za podžiganje.

Snovalci te tehnologije zagotavljajo, da postopek teče v podrtiku, zato v zrak ali vodo ne oddaja nobenih snovi, deluje pa tudi na osnovi lastne energije. Tovarna lahko deluje 6 dni v treh izmenah ali pa samo po nekaj ur, obratovanje pa vzdržujejo električarji in mehaniki. Tehnologija je predvidena za najmanj 50.000 prebivalcev, lahko predela 5 do 50 ton odpadkov na uro. Predelava odpadkov je zasnovana tako, da so končni materiali neposredno namenjeni trženju.

Orfa tehnologija zveni kot pravljica, vsekakor pa kot idealna rešitev in tehnologija prihodnosti. Toda če je zadeva res taka, kakaj je ne uporabljajo že po vsej Švici in sploh po Evropi? Predstavniki švicarskega podjetja in profesor Premzl iz mariborske fakultete za gradbeništvo in strojništvo trdijo, da so temu krive sežigalnice. Evropa jih je zgradila na osnovi količin odpadkov v preteklosti, ker pa so se te zdaj zmanjšale, so obstoječe sežigalne naprave neizkoriščene in nobeni vladi na kraj pameti ne pade, da bi opustila velike naložbe in se lotila nečesa novega. Švicarji pravijo, da bi bilo za vlaganja v tehnologijo in objekt potrebnih 42 milijonov švicarskih frankov, medtem ko izgradnja sodobne deponije in njeno vzdrževanje v 25 letih po njihovi oceni stane 71 milijonov švicarskih frankov. Pilotsko napravo v Švici so zdaj kupili Čehi, 2 projekta so prodali v južno Španijo, rusko podjetje kupuje tehnologijo za trženje v Rusiji in Ukrajini, za lastne potrebe pa sta jo odkupili tudi japonski družbi Hitachi in Kawasaki. Slednja je pridobila tudi licenco za prodajo tehnologije na Japonskem.

B. DUŠIČ GORNIK

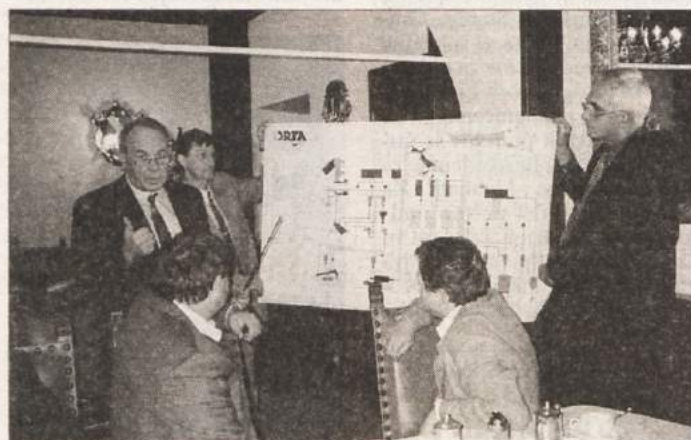
GOSPODARSTVO

POSOJILA ZA NOVA DELOVNA MESTA

NOVO MESTO - Podjetniški center Novo mesto opozarja podjetnike in obrtnike začetnike, da je bil 23. oktobra v Uradnem listu objavljen javni razpis Sklada RS za razvoj malega gospodarstva. Razpis ponuja kredite za odpiranje novih delovnih mest pri podjetnikih in obrtnikih, ki začnejo dejavnost v letu 1998. V poštev pridejo vsi, ki so se (se bodo) samozaposlili ali zaposlili najmanj enega delavca. Po obrestni meri TOM+3,5 odst. lahko kandidirajo mogoče za posojilo do polovice predračunske vrednosti naložbe, toda največ do 5 milijonov tolarjev. Odplačilna doba posojila je lahko 1 do 4 leta vključno z največ 12-mesečnim moratorijem.

TUDI REVOZOVCI BODO "LASTNINILI" HOLDING IMV

NOVO MESTO - Vsi, ki so bili zaposleni v družbi Revoz med 1. septembrom 1990 in 21. decembrom 1992, bodo lahko na osnovi izračuna razlike za premalo izplačane plače v skladu z vladno uredbo sodelovali pri lastništvu družbe Holding IMV. Slovenska razvojna družba je namreč ponudila upravičencem do interne razdelitve in notranjega odkupa 60-odstonski delež v Holdingu IMV Novo mesto. Po posredovanju sindikata Revoz je lastništvu postalo zanimivo tudi za delavce Revoz, saj bodo lahko deleže kupili s potrdili za morebitne premalo izplačane plače. Trenutno v sindikatu zbirajo soglasja, na osnovi katerih bo Revoz predal podatke za izračun izplačanih plač.

ORFA TEHNOLOGIJA PONUJA NOVE MOŽNOSTI - Ali je Orfa tehnologija lahko tudi rešitev za slovenske odpadke? Če bi se posamezna območja prepričala, da zgodba o ekološko neoporečni predelavi odpadkov ni le pravljica, in če bodo sposobna spoznanja, da tako zamišljena tehnologija ne more biti predraga, ostaja tu še eno pomembnejših vprašanj: kako bo z uporabo pridobljenih sekundarnih surovin na našem trgu? Postavitev takega orfa centra bi prinesla tudi možnost za razvoj novih proizvodnih podjetij. Toda predstavniki komunalnih podjetij, ki so poslušali predstavitev nove tehnologije (na sliki), so opozorili, da pri nas ločenega zbiranja odpadkov ni, ker nihče tako zbranih surovin noče odkupiti. Smisel vse zgodbe pa je ravno v tem, da se vse končne surovine učinkovito porabi. (Foto: B. D. G.)

Izvozniki komaj čakajo na Evropo

Število državnih uradnikov, javna poraba in proračun v porastu - Malo za razvoj, veliko za plače in stroške - Osrednji problem je inflacija - Razvoj na plečih izvoznikov

TREBNJE - Jožko Čuk, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije, je nedavno ocenil, da večina podjetij, ki že deluje na tujih, predvsem na zahodnoevropskih trgih, ne bo imela težav. V tem se mu pridružujejo skoraj vsi izvozniki, ki komaj čakajo "to Evropo", saj računajo, da bo trg končno prisilil k varčevanju tudi državo.

Država dobro ve, da mora zmanjšati javno porabo, proračun, poskrbeti za učinkovitejšo porabo in omejiti zaposlovanje, a se tega ne loti. Na prvi pogled, če primerjamo javnofinančne odhodke z bruto domačim proizvodom, Slovenija ni med najbolj potratnimi državami. S 46 odst. je v zgornji polovici lestvice in je primerljiva z Avstrijo ali Madžarsko, toda vprašanje je, za kaj država troši ta denar. Razlika je namreč, ali ga nalaga v razvoj ali zgolj porablja za plače in tekoče stroške.

V Sloveniji se po mnenju mag. Čuka dogaja ravno to. Veliko denarja se porablja za socialne programe in le malo za naložbe. Od

leta 1994 se je število državnih uradnikov v naši državi povečalo od 20.000 na 28.700. Lani je državni proračun narastel skoraj za 14 odstotkov, letos "samo" za 8, medtem ko država za prihodnje leto obljublja 4-odstotno povečanje proračuna.

Slovensko gospodarstvo bremeni tudi stalna realna rast bruto plač, s katerimi se je država odločila za blaginjo, ne da bi pred tem povečala produktivnost. Rast plač se je v zadnjih letih nekoliko umirila, a se plače na letni ravni realno še vedno povečajo za 3 odstotke. Istočasno je dodana vrednost v Sloveniji kar nekajkrat nižja, kot je v povprečju v državah Evropske unije.

Podjetja redno med težavami naštevajo tudi tečaj dolarja nasproti marki ali dolarju. Od leta 1993 do 1997 so se cene na drobno povečale za 62 odst., tečaj marke za 35 in dolarja za 41 odstotkov. Samo v lanskem letu so cene na drobno poskočile za 9,1 odst., cene pri proizvajalcih za 6,1, medtem ko je tečaj marke porastel za 2,4 odst. Tisto, kar znižuje poslovni rezultat izvoznikom, je torej v resnici inflacija. V deželah EU je letna inflacija povprečno 1,3-odst., v Sloveniji pa 7,6-odst.

Slovenija v zadnjih letih tega problema ni znala rešiti, tako da so se naprej v veliko boljšem položaju uvozniki, saj država preobrazila in razvoj gradi na plečih uvoznikov. Mimogrede: izvozno najbolj usmerjena regija je ravno Dolenjska, ki ima za povrh tudi velik, kar 78-odstotni delež predelevalnih med vsemi gospodarskimi dejavnostmi. Za primerjavo: v Sloveniji je povprečno teh dejavnosti le tretjina, bogatejša območja pa so znana predvsem po tem, da se ukvarjajo s trgovino in uvozom. B. D. G.

KAKO KAŽE NA BORZI?

Dolgočasje popestrili pidi

Zdolgočaseno borzno trgovanje na A in B trgu je v preteklem tednu popestrilo dogajanje na trgu OTC. Uvrstitev delnic prvega sklada NFD je prišla v pravem času. Imetniki delnic so čakali dovolj dolgo, zato ni bilo v ospredju vprašanje cene. Knjižovodska vrednost 1.700 tolarjev omogoča sicer višjo tržno ceno, vendar le ob uravnovešenem povpraševanju in ponudbi. Najugodnejši tečaj se je oblikoval pri 800 SIT, medtem ko so izjemni priški prodaj znižali tečaj celo na 600 SIT, v tem tednu pa se je tečaj spet zvišal nad 670 SIT. Ni dvoma, da je to delnica, ki bo zabeležila znaten promet tudi v prihodnje.

S tedenskim zamikom smo bili v ponedeljek pričča trgovanju z delnicami Triglav Steber 1. S povprečnim tečajem nad 715 SIT so dosegle solidno ceno. Z ostalimi delnicami je bilo trgovanje malo. Vse kaže, da so za investitorje bolj odbijajoče neugodne tržne razmere kot pa visoke cene.

To potrjujejo tudi minimalni prometi s se pred kratkim najbolj prometnimi delnicami Leka in Krke. Tečaj prvih se giblje okoli 37.000, drugih pa okoli 25.000 SIT. Zelo malo se je tržilo s Petrovom, tečaj njegovih delnic se sega nekaj nad 27.000 SIT, nekoliko večjo tržnost pa dosega Istra-benz pri tečaju 2.900 in Luka Koper pri tečaju 2.800 SIT. Daleč najnižjo ceno beležita delnici BTC in SKB banke, čeprav se z njima trži tudi na londonski borzi.

Na borzni trg imajo posreden ali neposreden vpliv vsa dogajanja v domačem in mednarodnem okolju, kjer trenutne razmere niso najbolj rožnate. Kljub temu da se razmere na tujih borzah že popravljajo, pri nas še ni čutili optimizma. Osnovna ocena, da so tečajni večine delnic izjemno nizki, še vedno velja.

LJUDMILA BAJEC,
Dolenjska borznoposredniška družba
Novo mesto
Tel. (068) 371-8221, 371-8228

VITALIS V KÖLN - Na mednarodnem sejmu pisarniškega pohištva in opreme Ergatec v Kölnu se je med 1000 razstavljalci iz celega sveta predstavilo s svojim programom ergonomsko energijskih delovnih stolov tudi podjetje Vitalis iz Novega mesta, in sicer na zelo inovativnem razstavnem prostoru, ki je privabil številne obiskovalce in kupce. Slovenija je imela tri razstavljalce, poleg Vitalisa sta razstavljalca še Primat iz Maribora in Ergoles iz Ljubljane.

NOVA POGODBA ZA ICEC VIDEM?

KRŠKO - Investicijska in poštna banka Praga, sedanja lastnica podjetja ICEC Videm, se je sredi oktobra začela pogovarjati z ministrstvom za gospodarske dejavnosti o morebitnih spremembah pogodbe, ki je zavezovala prvotnega češkega kupca in zdaj zavezuje tudi to banko. Pogodba vsebuje med drugim tudi zahtevo o številu zaposlenih in minimalni proizvodnji. Kot je povedal direktor ICEC Videm Oldrich Kettner, je zdaj čas, da se pogodba spremeni ter bolj poudari reševanje ekoloških vprašanj in program posodabljanja tovarne v Krškem.

100-ODSTOTNO POLNI

V prvih devetih mesecih so imela slovenska naravna zdravilišča za poldrugi odstotek več prenočitev kot v enakem času lani. Vseh 15 zdravilišč je zabeležilo 1.645.000 prenočitev gostov, med katerimi je bila dobra polovica domačih. Povprečna zasedenost zdravilišč je bila 71-odst., v Šmarjeških Toplicah pa so imeli celo 100-odstotno zasedenost. Z več kot 80-odst. zasedenostjo se lahko pohvalijo še Dolenjske Toplice, Portorož, Topolšica, Lendava in Strunjan.

"JAGODA" PRODAJA JAGODE - Letos spomladi so v Tronu izdelali nekaj kioskov, kakršnega vidimo tudi na fotografiji. Z njimi opozarjajo na svoj pridelek in pospešujejo prodajo svežih jagod na domačem trgu. "S kioski smo vzbudili zanimanje tudi pri kupcih, s katerimi doslej nismo imeli stikov," je nedavno povedal direktor in lastnik Trona inž. Peter Jankovič. S takim prodajnim mestom so se predstavili na Slovenski sadjarski razstavi in zdaj še na sejmu Narava - Zdravje, ob posebnih prodajnih akcijah pa ga postavijo tudi v večje trgovine z živili. "Na domačem trgu se da še marsikaj narediti, saj veliko ljudi sploh ne ve, da se jagode dobijo tako pozno jeseni. Precej bi k boljšji prodaji lahko pripomogli tudi trgovci," meni Jankovič. (Foto: B. D. G.)

Pridelava jagod več kot projekt

Še veliko možnosti za pridelavo in prodajo - Krški Tron od pomladi 1997 za trikrat povečal pridelavo - Že blizu neprekinjeni ponudbi sadežev od začetka maja do konca novembra

BREŽICE - Po statističnih podatkih je v Sloveniji 80 do 90 ha jagodovih nasadov, ker pa statistika vključuje tudi že izrojene nasade, gre bolj verjetno oceniti, da naša država premore 50 do 60 ha nasadov, kjer se pridelujejo jagode za trg. Inž. Peter Jankovič iz krškega podjetja Tron meni, da si s pridelavo jagod za trg pomaga preživeti od 300 do 400 pridelovalcev. Na podlagi lastnih izkušenj trdi, da pridelava in prodaja jagod zunaj običajne sezone ponujata široke možnosti manjšim in večjim pridelovalcem, še posebej zdaj, ko so že napeljene prve tržne poti in je uveljavljena prva domača blagovna znamka.

Zunajsezonska pridelava jagod tako ni več le projekt podjetja Tron, ampak postaja kmetijska dejavnost, ki mnogo obeta. Tron želi v naslednjih letih uveljaviti in razširiti pridelavo jagod v Posavju in v višinskih območjih. Na osnovi dosežanih stikov s kupci so v podjetju prepričani, da bo prodaja doma in na tujem - seveda ob trdem delu na tem področju - uspešno stekla. Resni ponudnik na tujih trgih je lahko le tisti, kdor zmore ponuditi najmanj 150 do 200 ton jagod na leto, poleg tega pa mora zagotavljati redno in

neprekinjeno oskrbo trga od začetka maja do novembra. Ravno to je eden osrednjih ciljev Trona. V letu in pol je podjetje, ki se ukvarja z založništvom, trgovino in proizvodnjo, skoraj za trikrat povečalo pridelavo jagod. To jesen imajo v Vrbinji pri Brežicah s sadikami zasajenih 30 ha, od tega je 8 ha pokritih in namenjenih jesenskemu obiranju. Na Rogli, na dobrih 1000 metrih nadmorske višine, imajo še 6 ha jagod. V Brežicah so obirali od 11. maja do 14. junija, na Rogli od 16. junija do 10. septembra in od 24. sep-

Odpadki v surovine

Kako poteka predelava odpadkov po orfa tehnologiji? Bistvo postopka je, da pomešane odpadke razstavijo na organske odpadke, vodo, anorganske odpadke in kovine. Odpadke pripelje tovorno vozilo v stavbo in jih raztovori v zaprtem prostoru. Najprej ročno sortirajo odpadke, ki gredo neposredno v predelavo, in izločijo tudi gradbene odpadke. Preostale odpadke najprej drobijo na delce s premerom največ 1 cm, nakar s pomočjo magnetnih sil ločijo kovinske delce. Na mehanskem pnevmatskem situ dobljeno maso presejejo in drobnejši delci gredo naprej v postopek. Papir in plastiko odsejajo in po zraku odvedejo v stroj, ki jih razdrobi v kosmiče. Večje dele, ki se ne dajo odsejati, ponovno drobijo. Vse težke minerale in barvne kovine, ki imajo premer, večji od 1 cm, usmerijo v drobilec, kjer jih s klavinci zmanjšajo, nakar gredo spet na sito. Po prvem delu procesa ni več prahu, dobijo raztresene materiale, granulate. Te pošljejo v sušilno napravo, kjer se izloči običajna 30-odstotna vlaga, nakar sledi sterilizacija pri 150° in odvajanje vlage. Topel zrak skupaj z zračnimi tokovi iz faze drobljenja, ki še vsebujejo smrad in vlago, skupaj speljejo po cevovodu v biofilter. Tu se po v svetu že preverjeni metodi izloči smrad in vlaga. Kondenzirano vodo uporabijo spet za vlaženje biofiltera. Vlažni odpadki, ki smrdijo in so higieno oporečni, potujejo v napravo za ioniziranje, kjer se, podobno kot pri obdelavi pitne vode obdelajo z mešanico zraka in ozona. Tu se izločijo tudi maščobne kisline in proteini (snovi, ki povzročajo smrad), material pa gre nato spet v napravo, ki z magnetno silo izloči kovinske dele, in spet na sito - seje se do premera 1 mm. Na koncu še s pomočjo elektrostatične ločilo folijo od ostalih odpadkov. Pomešane težje materiale s pomočjo vrtničastih filtrov in mehanične sile ločijo na minerale in težje plastične mase. Posamezne sortirane surovine končajo v ločenih silosih in so končen izdelek orfa tehnologije.

Zadruga čez dve leti na ničli

Tako je predvidela nova direktorica črnomaljske Kmetijske zadruge Polonca Bahor

ČRNOMELJ - Pred štirimi meseci je vodja hranilno-kreditne službe v črnomaljski Kmetijski zadruzi Polonca Bahor postala v. d. direktorice zadruge. Konec oktobra pa jo je upravni odbor zadruge imenoval za direktorico za naslednja štiri leta. Ze kot v. d. je Bahorjeva pripravila sanacijski program, s katerim so se prijaviili na razpis sklada za regionalni razvoj.

V zadruzi so proučili razmere in predvideli, kje so še skrite rezerve. Največ so jih videli v večji produktivnosti v klavnici ter zmanjševanju zaposlenih, zlasti pri režiji v upravi, seveda ob hkratni posodobitvi računalniške opreme. Prav tem področjem so dali največji poudarek v programu. "Potem bomo lahko začeli s sanacijo, pri kateri sta obljubili pomoč vodstvu črnomaljske in semiške občine, a tudi gospod Vrisk, predsednik Zadrugne zveze

Slovenije. Predvideli smo, da bo v naslednjih dveh letih naš poslovni rezultat na ničli. Izguba je namreč vleče že nekaj let. Sicer pa je ne le v interesu 112 zaposlenih, ampak tudi 197 članov z njihovimi družinami in številnih kooperantov, da naša zadruga ostane še naprej," je povedala Bahorjeva.

V zadruzi nameravajo prodati hleve, ki jih ne uporabljajo več in so jih že dali v najem. Z izkupičkom bi uredili zadrugni oskrbni center poleg sedanje trgovine Agrooskrbe na Belokranjski cesti. V novem centru bi bilo na voljo vse od živil do kmetijskega reprodromateriala in strojev. Sedaj ima

namreč zadruga v črnomaljski in semiški občini 20 trgovin in bifejev, ki pa z izkupičkom komaj krijejo poslovanje.

Nova direktorica se dobro zaveda, da so doslej premalo naredili pri promociji blagovne znamke belokranjskih mesnin, ki so poleg puranje farme na Krasincu ostale še edine od zadrugne proizvodnje. Sedaj prodajajo meso in mesne izdelke po Dolenjskem in v Posavju, želijo pa tudi na druge konce Slovenije. "V klavnici imamo še proste zmogljivosti, v predelavi pa so že precej zasedene, a bi lahko uvedli drugo izmeno. Mesne izdelke kar dobro prodajamo in zavedamo se, da bi jih morali narediti še več, seveda pa ponuditi kupcem tudi nove izdelke. Vse to bo zahtevalo korenite spremembe v klavnici in predelovalnici mesa, ki sta tudi najbolj obremenjeni z amortizacijo in obrestmi, saj sta bili narejeni s posojili. Na spremembe pa so zaposleni v zadruzi pripravljani, saj se zavedajo, da tako kot doslej ne ob šlo več," je prepričana Bahorjeva.

M. BEZEK-JAKŠE

PRVI REZULTATI KMETIJSKE REFORME

RIBNICA - V štiriletnem obdobju je občinsko vodstvo v Ribnici posebno pozornost namenilo razvoju podeželja. Najbolj so zadovoljni, da se pri njih že izvaja državna reforma kmetijske politike. Program celostnega razvoja podeželja - vanj je vključeno območje od Zadolja do Izbera pri Sodražici - bo omogočil nujno potrebne strukturne spremembe. Kmetijsko ministrstvo bo s 35 milijoni tolarjev sofinanciralo projekt po poteh kulturne in naravne dediščine enajstih občin zahodne Dolenjske, Notranjske in Primorske, čigar središče naj bi bilo v Ribnici.

M. G.

NOTRANJSKI RADIO SPRAŠUJE IN NAGRAJUJE

LOGATEC - Notranjski radio ta teden zastavlja dvoje nagradnih vprašanj: Naštejte vsaj pet Fiat - ovih vozil! (Nagrada potovalna torba.); Kaj pomeni beseda "misterij"? (Nagrada štirimesečna naročnina na revijo Misterij.) Odgovore je treba do sobote, 7. novembra, poslati na naslov: NTR Logatec, p.p. 99. Logatec, za oddajo "99 minut za obešanje, 81 minut za grde, umazane, zle". Nagrajena sta bila 18. oktobra Evgen Simonišek iz Horjula in Barbi Repinc z Ble-da.

Polonca Bahor

DAN ODPRTIH VRAT PINUSA - Ob zaključku letne sezone so v drevesnici Pinus v Kočevju v petek pripravili že tradicionalni dan odprtih vrat. Ugodnost nakupa z 10 odstotnim popustom so dopolnili s ponudbo sveže pripravljene soka iz starih sort jabolok, ki so jih prešli na domači preži Janeza Levstika iz Ribnice (na posnetku). Tema letošnjega dneva odprtih vrat so bile stare sorte sadja, zato so pripravili tudi manjšo razstavo, v popoldanskih urah pa so predstavili tudi knjižico "Stare sorte sadja", ki je nastala v študijskem krožku društva podeželske mladine Mislinjske doline. (M. L.-S., foto: M. G.)

KMETIJE IN EVROPSKA ZVEZA

Finsko opozorilo našim pogajalcem

Finska je bila vključena v Evropsko zvezo s 1. januarjem 1995: "Silvestrovo 1994 je bilo zame najbolj črna noč doslej. Referendum o priključitvi je resda uspel, toda večina kmetov je glasovala proti in tudi danes bi bilo tako. Nedvomno je bil vstop v EU za kmetijstvo izredno slab, del krivde za tako slabe razmere pa lahko pripisem tudi našim pogajalcem, ki so bili očitno premalo borbeni, del pa sebi, ker nismo bili aktivni. Tako se finski kmetje šele sedaj resno združujemo in učimo, kako moramo delati. Ker se je cena mleka po vstopu v EU zmanjšala za 40 odst., sem poslabšanje lastnega položaja kot pridelovalka mleka vsaj delno ublažila tako, da sem nekaznovano povečala pridelavo (čeprav dodatnih kvot se ni mogoče kupiti)."

MÄKELÄ SISO finska kmetica in podpredsednica mednarodne organizacije žensk (IFAP)

Inž. M. L.

Vinske droži

Vinske droži imenujemo usedlino, ki nastane po končanem alkoholnem vrenju in vino ločimo od nje ob prvem pretoku. Droži sestavljajo kvasovke (žive in mrtve) in delci grozdja. Uporabnost droži je zelo velika pri belih vinih, pri rdečih samo izjemoma. Niso pa vse droži belih vin uporabne. Če nam ni uspelo belega mošta pred alkoholnim vrenjem razsluziti, s takimi drožmi nimamo kaj početi. Najbolje je, da vino prvič čimprej pretočimo, posebno če je bilo grozdje nagnito. Droži so boljše, če mam je uspelo mošt dobro razsluziti, toda z majhno količino žvepla. Ostanki žvepla v drožeh so nevarni, posebno če je vino vrelo v cisterni. Kvasovke potrebujejo majhno količino zraka tako med alkoholnim vrenjem kot tudi po končanem delu, ko uživajo pod vinom zasluženi počitek. V lesenem sodu se zato boljše počutijo, saj sod diha in kvasovke dobijo svoj delež zraka.

Lepo se sliši, da pomenijo zdrave droži "dobro mater svojemu otroku", mlademu vinu. Otrok je bolj odporen in se lepo razvija, dokler pije materino mleko. Tudi mlado vino je zaščiten pred kvarjenjem, dokler je na drožeh, seveda v sodu. Sod pa mora biti zvrhano poln, sicer bi veliko zraka v nedotočenem sodu izničilo prednostni zorenja vina na drožeh.

S prvim pretokom vina se ne mudi, če je vino v dotočenem sodu. Vsekakor pa ne smemo odlašati z njim, če imamo vino v cisterni. V več kmečkih zida-

nih je ostalo lansko vino, ki se je lahko preveč postaralo in ta vinska napaka pride še bolj do izraza ob svežem novem vinu. V zdravih drožeh je veliko mladostnega (reduktivnega) potenciala, ki lahko lanskem utrujenemu vinu vrne mladostni značaj. Takšno osveževanje starikevega, preveč prezračene vina poteka bolje v sodu, toda tudi v cisterni. Dovolj je že 5 l droži na hektoliter, še bolj, če jih imamo več, tudi do 20/hl. Da bi droži čimveč dale od sebe, jih je potrebno vsak dan mešati, da potujejo po vinu, znižujejo prosti acetaldehid, oddajajo arome in pomlajujejo vino. Ni se treba bati, da se bo vino skalilo. Droži so znane kot čistilo tudi, zato se usedejo na dno v nekaj dneh, ko smo jih nehali mešati.

Ta postopek pomlajevanja vina velja samo za suha vina. Vina z ostankom sladkorja bi začela po dodatku droži ponovno vreti. Lahko se tvega, če želimo polsuhino vino spremeniti v suho, posebno če ni povišanih hlapnih kislin. Ne svetujem, da bi uporabili droži vina, ki ima hlapnih kislin več kot 0,7 g/l. Med takim zdravljenjem ostarelega vina z drožmi, ga pripočam tudi dnevno pokašati, predvsem zaradi pojava žveplavodika. Če se pojavi vonj po gnilih jajcih, svetujem zračni pretok. Če vse normalno poteka, je postopek končan v štiri- najstih dneh; počakamo, da se droži lepo sesedejo, zažveplamo z 1 del 5 % žveplaste kisline hektoliter vina in po nekaj dneh opravimo pretok.

dr. JULIJ NEMANIČ

Mikrosporija, bolezen ljudi in živali

Okužba z nevarno boleznijo najbolj razširjena v Trebnjem, zato tam prvo predavanje

V naših krajih se zadnja leta vse pogosteje pojavlja glivično obojenje imenovano mikrosporija. Za to boleznijo obolevajo nekatere domače živali, najpogosteje psi in mačke, pa tudi ljudje.

Bolezen je avtohtona v Španiji in Grčiji, razširjena pa je v vseh sredozemskih deželah. Od tam so jo prenesli in jo lahko še prenašajo ljudje in živali s potovanji tudi v naše kraje. Bolezen prizadene predvsem kožo, dlačne in tudi

lasne mešičke. Infekcija se hitro širi v urbanih središčih, saj so tu stiki med živalmi pa tudi med ljudmi in v živalmi pogostejši. Bolezenske klice oziroma spore, kot jih pri tem obolenju imenujemo, ostanejo kužne v primernem okolju tudi do 1 leto. Bolezen je relativno težko zdraviti tako pri ljudeh kakor tudi pri živalih, še posebno, če z zdravljenjem ne začnemo v začetni fazi obolenja.

Proti nevarnosti se najlažje borimo, če jo poznamo. Zato smo se skupaj z Zavodom za zdravstveno varstvo Novo mesto odločili, da pripravimo skupno predavanje o bolezni. Ker je bila okužba najbolj razširjena v Trebnjem, bo tam

prvo predavanje, in sicer 11. 11. 1998 ob 16. uri v prostorih Krajevne skupnosti Trebnje. Veterinarski zavod Slovenije in Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto vabita vse krajanje Trebnjega in okolice, ki jih tema zanima, da se udeležijo brezplačnega predavanja.

mag. OTMAR COLARIČ, dr. vet. med. specialist za epizootologijo

• Vsak politik bi moral imeti vsaj eno kravo. Zato, ker jo je treba nafutrat, pomolst, poštrkljat zjutraj in zvečer, v petek in svetek. (Ivan Zidar, direktor SCT)

HELENA MRZLIKAR gospodinjski kotichek

Uporabna mehka deževnica

Deževnica je mehka voda, kar pomeni, da vsebuje le malo ali nič kalcijevih in magnezijevih spojin, ki določajo trdoto vode. Najprimernejše površine za zbiranje deževnice so strehe, vendar deževnica z njih pobira vso nesnago in je neprečiščena le pogojno uporabna. Kakovost vode je odvisna od vrste strešine. Popolnoma neprimerna streha za zbiranje vode je iz azbestno cementne kritine, ker se s staranjem izloča azbest. To je snov, ki je rakotvorna.

Brez nevarnosti za zdravje lahko uporabljamo deževnico pri večini gospodinjskih opravil. Za nekatera opravila je celo primernejša od pitne vode. Uporabna je za splakovanje sanitarij, pranje perila, zalivanje zelenja ipd. Pri pranju perila z deževnico bomo dosegli enako dober rezultat pranja z uporabo manj pralnega sredstva, kar pomeni manjši strošek in tudi manjše onesnaževanje okolja. Ker deževnica nima karbona-

to, zato pri pranju perila ne potrebujemo mehčala. Čeprav deževnica zaradi svoje sestave ne more nadomestiti pitne vode, ima v razvitem svetu vedno več pristašev, predvsem tam, kjer so že spoznali nujnost varčevanja s pitno vodo. Tudi v našem okolju občasno prihaja do pomanjkanja pitne vode, zato bi bilo prav, če bi na ogroženih področjih vgrajevali, predvsem pri novogradnjah, oba sistema oskrbe z vodo, primarnega in sekundarnega za deževnico.

Za zalivanje zelenja je deževnica najboljša, zato na vrtu zbiramo deževnico v sod, ki ga postavimo na severno stran hiše. Vanj speljemo deževnico neposredno iz odtočne cevi, ki ima v ta namen posebno loputo, prek katere doteka deževnica. Nečistoča v vodi ustavlja grobo filterno sito v žlebu. Tisti, ki imajo na dvorišču zapuščene vodnjake, jih tudi lahko usposobijo za zbiranje deževnice, seveda če bodo z njo le zalivali vrt.

SAD ŠT. 9

KRŠKO - V septembrski številki revije za sadjarstvo, vinogradništvo in vinarstvo, ki je izšla z zamudo, objavlja mag. Tanja Strniša članek o stroških naprave trajnih nasadov, inž. Danilo Belšak in inž. Peter Zadravec o možnostih sorte elstar na trgu, mag. Zlatka Gutman-Kobal o izbiri sadnih sort za prihodnost, mag. Anton Vodovnik o letošnji vinski letini, inž. Jurij Mamilovič o novostih iz Val di Nona, posebej pa o opozarjanju na prispevek prof. dr. Slavice Šikovec z naslovom "Slovenskemu vinogradniku je ministrstvo izstavilo račun za svojo napako pri uvozu velikih količin vina v letu 1998".

KMETOVOALEC ŠT. 11

SLOVENJ GRADEC - Novembrska številka revije kmetijske svetovalne službe Slovenija je spet polna poljudno napisanih aktualnih kmetijskih strokovnih člankov o siliranju koruze v vreče, o paši kokoši, ležalnih boksih za molznice, biomasi in njeni uporabi, sodobnih pečeh za kurjenje z drvimi, ogrevanju stanovanj, vilah na gumb, izletu metliških vinogradnikov na Gradiščanskem idr.

Z NOVOMEŠKE TRZNICE

V ponedeljek je novomeška trznica precej samevala. Rože so se namreč umaknile s prodajnih miz, a kljub temu ponudba kmetije ni bila nič manj pestra kot običajno. Radič je bil po 300 tolarjev kilogram, redkev, koleraba in korenje 200, kislja repa 200, česen 400 tolarjev kilogram, celi orehi 500 tolarjev kilogram, jabolka 80, na zabor pa 60 tolarjev kilogram, viljamovke 130, grozdje 200, kostanj 250, cvetača 300, jajca 25 tolarjev, liter in pol jabolčnega kisa 200 tolarjev, merica motovilca 200, suhe jabolke in bruske 800 tolarjev, sveže zelje 100 tolarjev, hren 600, sadjevec 800 tolarjev liter, šopek petršilja 50 tolarjev, med 800 in 900 tolarjev kozarec, propolis 300, liter mleka pa je bil 100 tolarjev.

kmetijski nasveti

PO IZKRCANJU V SURČINU

Proti nam leti koruzni hrošč

Po zadnjih podatkih, ki jih je kmetijsko ministrstvo posredovalo tudi udeležencem nedavnega evropskega kmetijskega kongresa v Ljubljani, ima Slovenija 231.000 ha njiv in travnikov (še leta 1961 jih je bilo 295.000 ha), od tega pa jih zavzame koruza za zrnje 49.000 ha in silažna koruza 45.000, torej več kot dve petini vse površine. Ta številka samo še potrjuje pomen koruze, ki je že pred leti postala naša daleč najpomembnejša poljščina, zato je potrebno biti še posebej pozoren, če ji preti kaka nevarnost.

K sreči koruza nima dosti boleznih in škodljivcev, več let zapored pa jo je mogoče sejati v monokulturi, kar s stališča kolobarja ni najboljša rešitev, ob tako velikem strukturnem deležu pa za marsikaterega poljedelca nujnost, vsaj začasna. V tem primeru se nevarnost poveča, saj klice ali škodljivci ob prepozno pospravljeni ali celo nepospravljeni koruznici ostanejo na njivi in okužijo novo setev.

Lahko pa se zgodi, da bo te lagodnosti v doglednem času konec. Koruzni vešči in koruzni sovki se bo namreč tudi na naših poljih prej ali slej pridružil še koruzni hrošč (Diabrotica virgifera virgifera Le conte), ki velja v Ameriki za najhujšega koruznega škodljivca in ki je že na pohodu proti nam. Leta 1992 so ga namreč odkrili v bližini beograjskega letališča Surčin, kamor je verjetno prispel z letalsko pošiljko koruze oz. krme. Po izkrcanju se od tam začel širiti s povprečno potovalno hitrostjo od 20 do 30 km na leto in se do sedaj razširil že po vsej Vojvodini ter jo ubral tudi ob Savi in Dravi navzgor proti njunima izvirova.

Cez nekaj let bo koruzni hrošč v Sloveniji in dr. Jože Maček že opozarja, da ga ne bi smeli pričakati križemrok. Potrebno je organizirati opazovanje ter strokovno seznanjanje z nevarnostjo in načini boja proti njej. Za zdaj je na voljo le srbska strokovna literatura, natančneje: knjiga "Pojava, štetnost in suzbijanje kukuruzne zlatice" akademika dr. Dušana Čampraga z novosadske agronomske fakultete.

O koreninah slovenske državnosti

Pri Dolenjski založbi so izdali najnovejšo knjigo uglednega publicista Bogdana Osolnika - Poznavanje zgodovinske poti do državnosti krepi samozavedanje

NOVO MESTO - Bolj primeren datum, kot je bil četrtek, 29. oktobra, bi težko našli za predstavitev knjige O koreninah slovenske državnosti - Trnova pot mojega rodu Bogdana Osolnika, znanega političnega delavca in publicista, saj je bil prav na ta dan storjen eden od pomembnih korakov, ki smo ga Slovenci naredili na svoji dolgi poti k lastni državnosti; 29. oktobra 1918 je bila namreč ustanovljena Država Slovencev, Hrva-
v in Srbov. Na ta dan je v spomin na ustanovitev Novomeške čete novomeška občina vrsto let praznovala svoj občinski praznik, narodno-osvobodilno gibanje pa je bilo prav tako eden od velikih korakov k slovenski državnosti. K temu dodajmo še eno pomembno letošnjo obletnico, 150-letnico nastanka programa Zedinjene Slovenije.

Knjigo, ki je izšla pri Dolenjski založbi, so predstavili v veliki čitalnici Knjižnice Mirana Jarca, kjer se je tokrat zbralo precej več poslušalcev kot običajno, žal pa so bili med njimi predvsem starejši. Predstavitev je vodila Jadranka Matič Zupančič, gosta pa sta bila avtor in akademik dr. Janko Pleterški. Govorila sta o knjigi in njeni zasnovi, potem pa še odgovarjala na vprašanja, ki jih je zastavila voditeljica, nekaj pa jih je prišlo tudi iz občinstva.

Knjiga govori, kot pove njen dvojni naslov, o koreninah slovenske državnosti skozi zorni kot generacije, rojene po prvi svetovni vojni, vendar ne gre za pričevanj-sko delo, kakršni sta prejšnji Osolnikoviji knjigi. Z ljubeznivo skozi surovi čas in Med svetom in domovino, zasnovani na osebnih življenjskih izkušnjah in spominih. Najnovejša knjiga je na svoji osnovni ravni tematskega značaja, se pa pri sicer nadosebni obravnavi razvoja slovenske državnosti skozi čas mestoma pre-

Dr. Janko Pleterški, Bogdan Osolnik in Jadranka Matič Zupančič na predstavitvi v Knjižnici Mirana Jarca.

pleta z osebnimi pričevanji in opombami. Glavnina knjige, skoraj polovica, je posvečena zgod-

vini Slovencev v obdobju fašistične in nacistične okupacije, ki je za avtorja čas, v katerem so bili v boju za narodno osvoboditev narejeni izjemno pomembni koraki k slovenski državnosti. Seveda pa ga zgodovinski premislek o povezanosti vsega dogajanja vodi tudi k prikazu dediščine prejšnjih stoletij in k novejšemu dogajanju po drugi svetovni vojni do osamosvojitve kot končnemu dejanju uresničitve slovenske državnosti. Avtor je poudaril, da mu je bilo pri pisanju osnovno vodilo iskanje resnice in upoštevanje koristi slovenskega naroda, ki morajo biti nad vsemi strankarskimi in ideološkimi interesi. V tem duhu je sklenil svojo pripoved z razmišljanji o položaju Slovencev pred vstopom v novo tisočletje. Dr. Pleterški pa je med drugim opozoril na izredno jasn jezik in lep slog Osolnikovega pisanja, ki pričata o avtorjevem intelektualnem obvladovanju tematike.

Osolnikova knjiga je lep prispevek k slovenskemu samozavedanju in k oblikovanju trdne, nacionalno utemeljene slovenske zgodovinske zavesti, ki jo in jo bomo še kako potrebovali.

MILAN MARKELJ

Papirji, ki so bili denar

Razstava starih bankovcev iz numizmatične zbirke Posavskega muzeja v brežiški Dolenjski banki

BREŽICE - V prostorih brežiške podružnice Dolenjske banke je od prejšnjega četrta, 29. oktobra, pa do srede decembra na ogled zanimiva razstava Nekoč je bil denar, na kateri so razstavljeni stari bankovci iz bogate numizmatične zbirke Posavskega muzeja. Razstavo je pripravila kustodinja Vlasta Dejak, z njo pa javnosti razgrinja tisto bogastvo numizmatične zbirke, ki doslej ni bilo dostopno, je pa vsekakor del naše kulturne dediščine. Bankovci namreč niso le plačilno sredstvo, ampak tudi zgodovinski, politični in gospodarski dokument časa, pisave in jezika, včasih tudi umetniške vrednosti, kot je poudarila avtorica razstave v svojem nagovoru ob otvoritvi.

Na ogled so bankovci, ki so bili v veljavi na ozemlju nekdanje Jugoslavije od časa avstroogrške monarhije do osamosvojitve Slo-

venije, med njimi tudi partizanski, okupacijski in kvizlinški denar. Partizanski denar, obveznice posojila svobode, priznanice, lirski boni in partizanska potrdila so edinstven pojav v Evropi med drugo svetovno vojno, saj je bil Denarni zavod Slovenije edina svobodna emisijska banka, ki je delovala v Evropi na okupiranem ozemlju.

RAZSTAVA IN KONCERT

NOVO MESTO - V razstavnih prostorih knjižnice frančiškanskega samostana bodo danes, 5. novembra, ob 18.30 v počastitev župnijskega praznika sv. Lenarta odprli razstavo Cerkev v slovenskem pejzažu slikarja Jureta Gotca iz Celja. V kulturnem programu bo nastopil oktet Adoramus iz Novega mesta. V soboto, 7. novembra, pa bo ob sedmih po večerni maši koncert, na katerem bodo nastopili: organista Milan Brudar in Matej Bruger, violinistka prof. Helena Zalaznik, mezzosopranistka Mojca Saje in baritonist Aleš Makovec. Vstopnine ni, prostovoljni prispevki pa bodo šli za obnovo orgel.

SLIKE PRI DULETU

SMOLENJA VAS - V Okrepčevalnici Dule so pripravili razstavo slik koroške slikarke Mojce Kovač. Umetnica je postavila na ogled in na prodaj 14 olj in en akril z motivi cvetnih tihotžitij in krajini. Ker je bila razstava deležna precejšnje pozornosti domačinov, bo Igor Gorše iz Okrepčevalnice Dule pripravil še kakšno. (J. B.)

ŽELEZNIKOVA RAZSTAVA

ŠMARJEŠKE TOPLICE - V prostorih zdravilišča bodo jutri, 6. novembra, ob osmih zvečer odprli likovno razstavo Tomaža Železnika iz Ljubljane. V kulturnem programu bo nastopila tamburaška skupina KUD Dobroč iz Draga-tuša.

Stare ceste kažejo smer novim

Na odseku bodoče avtoceste Višnja Gora-Bič odkrili rimsko cesto - Že prej novodobna cesta, veliko keramike, novcev, orodja - Ob koncu izkopavanj prikaz najdb v Ivančni Gorici

IVANČNA GORICA - Ivanška občina ima znano arheološko najdišče Vir nad Stično, ki je eno od velikih središč železnodobne skupnosti na Dolenjskem. Trije odkriti miljniki so pričali, da je tod potekala pomembna rimska cesta. Prav to pa so pred dobrim tednom dni odkrili arheologi Narodnega muzeja iz Ljubljane pod vodstvom Draga Svojske, vodje muzejskega arheološkega oddelka, ki že poletja raziskujejo lokacijo na trasi bodoče avtoceste Višnja Gora-Bič v okolici ivanške bencinske postaje.

Nad ostanki rimske ceste, ki so jih odkrili na ivanški strani, so navdušeni, saj je to edini odsek te ceste pri nas, ki bo dokumentiran. "Tu kopljemo šele mesec dni. Lokacija do zdaj ni bila točno znana. Mislili so, da je šla glavna rimska cesta bolj severno, toda g. Svojsak teren dobro pozna, povezal je najdbe miljnikov in našli smo jo. V redu je, ker je bila na vrhu naplavina iz kraškega izvira, na dnu naplavine pa smo našli rimske novce, tako da o dataciji ne gre dvomiti," je razlagala dr. arheologinja Janka Istenič, kustodinja za rimsko dobo v Narodnem muzeju v Ljubljani. Verjetno je bila to glavna cesta iz Emone (Ljubljane) do Siscie (Siska). Zdaj hitijo s sondiranjem, saj jih

lovi čas ne le zaradi bližajoče se zime, ampak tudi zaradi gradnje avtoceste. Vsaj do marca prihodnje leto morajo izkopavanja zaključiti.

Ze nekaj mesecev potekajo izkopavanja tudi na drugi strani bencinskega servisa, proti Mrzlemu Polju. Pod vodstvom arheologa Tomaža Nabergoja so odkrili novodobno cesto, ki je šla iz Stične proti Krki. Med najdbami je veliko keramike, novcev, orodja in orožja. Vzdolž ceste proti Novemu mestu so odkrili tudi ostanke rimskih grobov. Jedro delovne ekipe (štirje arheologi) prihaja iz Narodnega muzeja, 13 je tehnikov in pomočnikov, ter okrog 45 kopačev predvsem iz bližnjih krajev. Kot je povedal Drago

ODKRILI RIMSKO CESTO - Arheologi so veseli odkritja rimske ceste. Pokrita je bila z naplavinami, pod njo pa so našli rimske novce. Sedaj hitijo z odkopavanji. (Foto: L. M.)

Svojsak, želijo spomladi ob zaključku izkopavanj svoje delo in najdbe javno prikazati tudi na domačem terenu, v Ivančni Gorici. L. MURN

KAMNIŠKI KOLEDNIKI

NOVO MESTO - Poznani in priljubljeni trio Kamniški koledniki bo jutri, 6. novembra, ob osmih zvečer nastopil v Klubu Vida, v ponedeljek, 10. novembra, pa bo sodeloval na Rudijevem kulturnem večeru, ki se bo začel ob 19. uri v Gostilni Na hribu in bo v znamenju martinovanja.

PREDAVANJE IN OKROGLA MIZA

NOVO MESTO - V veliki čitalnici Knjižnice Mirana Jarca bo danes, 5. novembra, ob šestih zvečer potopisno predavanje z diskuzijo. Predaval bo Daniel Klobučar. Jutri, 6. novembra, pa bo ob šestih zvečer potekala okrogla miza na temo regije in škofije.

TRETJA RAZSTAVA BIENALA

LJUBLJANA - V novem križu Narodne galerije bodo danes, 5. novembra, ob šestih zvečer odprli razstavo lesorezov na temo apokalipse slovi-tega nemškega slikarja in grafika Albrechta Dürerja. Razstava spada v sklop razstav 5. bienala slovenske grafike Otočec - Novo mesto, odprl pa jo bo prof. dr. Konrad Oberhuber.

RAZSTAVA FOTOGRAFIJ

GLOBOKO - V tukajšnjem prosvetnem domu bodo danes, 5. novembra, ob petih popoldne odprli stalno razstavo fotografij krajinskih in drugih motivov.

Haiku pola

Stoparjeve in Devidejeve trivrstičnice v treh jezikih

SEVNICA - Sevnški likovnik in literat Rudi Stopar je naredil zanimiv korak k temu, da haiku poezijo, kateri je zvest že vrsto let in jo poskuša uveljaviti tudi pri nas, pošlje med bralce ne v običajni knjižici pesmi, ampak na bolj izvirni način. Odločil se je za samozaložniški natis pesniškega lista, preganjenega na nekoliko zamotan način, s katerim dosega zanimiv učinek, da ima bralec pri razgrinjanju lista občutek, kot da pesmi nekako odkriva oziroma se mu razkrivajo iz zagibov. Izdajo je imenoval Haiku pola papirja, in ker jo je oštevilčil, pričakujemo, da bodo pesniške pole bolj ali manj redno še izhajale.

Prva številka prinaša devet Stoparjevih haikujev, zbranih pod skupnim naslovom Moj srčni veter - poletje, in dvanajst haikujev hrvaškega pesnika Vladimira Devidejeja iz Zagreba, univerzitetnega profesorja v pokojni in rednega člana Hrvaške akademije znanosti in umetnosti, poznanega kot izvrstnega poznavalca japonske književnosti in zavzete ustvarjalca haikujev. Stoparjeve in Devidejeve trivrstičnice so natisnjene v izvorniku in v dveh prevodih, v hrvaščino oziroma slovenščino ter v angleščino, za kar sta poskrbela Darja Mesojedec in Earhline Leskovec. Haiku pola papirja namreč namenjena tudi bralcem zunaj naših meja. MiM

VROČA KNJIŽNA NOVOST - V založbi Slon časnikov Delo in Slovenske novice sledijo aktualnemu dogajanju in skušajo bralstvu ponuditi knjige s kar najbolj aktualno tematiko. Taka je knjiga Clinton in Monica, ki je izšla te dni in jo je napisal Mitja Meršol, dolgoletni Delov dopisnik iz ZDA. Meršol je Clintona, ko je bil ta še predsedniški kandidat, večkrat srečal. Avtor je v petek, 30. oktobra, vročo knjižno novost podpisoval tudi v knjigarni Mladinske knjige v Novem mestu. Na sliki je skupaj s Ferdom Lovšinom iz založbe Slon in Janezom Brulcem. (Foto: MiM)

Porumeneli listi čakajo

Franc Zupančič z 247 stranmi obsežnim tipkopisom svoje pokojne žene Marije - Morda kdaj knjiga?

HMELJČIČ PRI MIRNI PEČI - Franc Zupančič rad brska po omarah v svoji stari hiši za stvarmi, ki ga spominjajo na nedavno umrlo 84 - letno ženo Marijo. Tako sta mu pod roke prišli zajetni mapi papirjev, popisanih z ženino pisavo. Ze pred mnogo leti je napisala roman z naslovom Jordan, v katerem opisuje življenjsko usodo kmečke rodbine Jordan. Pisanje ji je kot kmečki gospodinjini v

mali, oddaljeni dolenjski vasič lepšalo in lajšalo trdo življenje. "Poglejte, tu imam njen rokopis. Sorodnici ga je dala kasneje pretipkati, da je bolj čitljiv. Kar zanimiva zgodba je. Opisuje, kako je bilo včasih na kmetih, na primer tu pri nas v Hmeljčiču, kako smo kaj skupaj delali, kakšne običaje smo imeli in podobno," je povedal Zupančič. Marijina pisava je lepa, odločna in čitljiva, sicer pa že to, da si je kot kmečka gospodinja želela in upala pisati in da si je za to ob vsem delu na kmetih tudi vzela čas, pove marsikaj. Vaščani pravijo, je bila večša pisanja, saj je pripravljala govore ob pogrebih in podobnih priložnostih. "Rada je brala in pisala, predvsem ob večerih ali nedeljah, ko ni bilo dela," se spominja mož. Marijino pisanje so dali pregledati nekemu patru v stiškem samostanu, "od takrat pa leži v omarji. Morda pa bi bilo vendarle zanimivo izdati knjigo o starih časih na kmetih," razmišlja Franc Zupančič. L. MURN

Franc Zupančič

POTA IN STRAN POTAS

dežurni poročajo

RAZBIJAL KOZARCE - 31. oktobra zvečer so policisti do strzavitve pridržali vinjenega 35-letnega M. M. iz okolice Novega mesta, ker je v gostinskem lokalu v Šmarjeti razbijal kozarce in steklenice. Ker opozorila policistov ni upošteval, so ga pridržali.

ZAVEDNI SLOVENEK? - Med 26. in 28. oktobrom je nekdo ukradel 6 državnih zastav, ki so bile zaradi občinskega praznika v Semiču razobešene na drogih javne razsvetljave. Neznane je s tem podjetje Komunalno iz Črnomlja oškodoval za 12 tisočakov.

GLEDAL BO TELEVIZIJO - Med 24. in 30. oktobrom je nekdo v Gačah nad Črmošnjicami vlomil v počitniško hiško in ukradel televizijske, videorekorder in adapter satelitske antene. Lastnika L. M. iz Novega mesta je tako oškodoval za 110 tisočakov.

OROŽJE JE UKRADEL - Konec oktobra je policistom iz Krškega prišlo na uho, da J. B. iz Straže pri Raki poseduje strelno orožje, zato so se šele istega dne pogovorili z njim, občan pa jim je izročil lovsko puško domače izdelave. Povedal je še, da jo je pred nekaj dnevi ukradel občan iz Rovišča. Policisti bodo zoper oba ustrezno ukrepali.

POŠKODOVAL TERMINALE - V noči na 31. oktober je nekdo v podjetju Danfoss compressors, d.d., v Črnomlju poškodoval tri registracijske terminale delovnega časa in s tem omenjeno podjetje oškodoval za okoli 300 tisoč dolarjev.

NATOČIL IN ODPELJAL - 27. oktobra zvečer se je nekdo pripeljal na bencinski servis v Kočevju, si natočil gorivo in odpeljal. V rezervuarju je bilo prostora za 5.841 tolarjev goriva.

POŠKODOVAL PRSTE

STRAŽA - V torek, 27. oktobra, se je v tovarni Novoles PC Drobnopohištvo poškodoval 21-letni T. V. iz Smalčje vasi. Delal je na kombinirki, kjer je hotel obdelati vezano ploščo, pri tem pa mu je rezilo kombinirke hudo poškodovalo prste na levi roki.

Družinskega nasilja vse več

Država se prerada spreneveda, zakoni pa so pogosto neučinkoviti in pisani na kožo storilcem

NOVO MESTO - O nasilju se ljudje dokaj zlahka pogovarjamo, ko pa govorimo o nasilju nad ženskami in otroki, se pogosto potegnemo vase na primer s frazami, da se ne moremo ukvarjati še s tem, saj imamo svojih težav dovolj. Zato se je Društvo življenje brez nasilja iz Novega mesta odločilo, da pripravi okroglo mizo prav na to temo.

Ena od udeleženk okrogle mize **Tina Kuhelj** je lepo povedala, kakšna bi morala biti družina, da bi vzgojila iz otrok srečne ljudi: vsekakor s prijaznimi, odprtimi in zaupljivimi odnosi, kjer ne bi gospodovala televizija. A danes družina ni več tisto, kar je nekoč morda bila, zato zahteva problem družine in družinskega nasilja drugačno obravnavo kot nekoč. Otroke moramo učiti, da si pridobijo samozavest ne glede na to, v kakšni družini so odrasli, in da njihov jaz ne sme in ne more biti odvisen od drugih.

Udeleženci razprave so se dotaknili tudi zgrešenega mnenja, da je za nasilje v družini kriv predvsem alkohol. Alkoholizem, ki je bolezen, je predvsem zelo dobrodošel izgovor za neukrepanje. In kljub nekakšnem sicer rahlemu odporu do "vmešavanja Ljubljane" v novomeške "zadeve" so bili razpravljalci okrogle mize na koncu mnenja, da je le-

Bo meja varnost še slabšala?

Vse več kaznivih dejanj, katerih storilci so migranti, nasilna tudi romska populacija - Po novem zakonu bi moralo biti ob izpit že 230 voznikov

KRŠKO - Na upravi za notranje zadeve Krško v letošnjih devetih mesecih beležijo porast vseh dejanj: kar za 102 odstotka se je povečalo število kaznivih dejanj, kar je največje povečanje v Sloveniji, izstopa pa število krvnih in spolnih deliktov ter v zadnjem času število ropov; prišli so za petino več ilegalcev, promet na južni meji se tako kot zadnjih sedem let še povečuje, več je bilo kršitev javnega reda in miru, povečalo pa se je tudi število prometnih nesreč, čeprav so bile posledice blažje.

Kljub temu so v Posavju, kot je na nedavni novinarski konferenci dejal vršilec dolžnosti načelnika

Miha Molan

UNZ Krško **Miha Molan**, občani živeli dokaj varno oziroma tako varno, kot na drugih območjih, kljub temu da število nekaterih hujših kaznivih dejanj narašča. V prihodnje lahko pričakujemo še več kaznivih dejanj, povezanih z mejo, oziroma tistih, katerih izvrševalci so migranti, zadnje čase pa je občutno večja tudi agresivnost Romov. Spomnimo naj le na

nedavni rop Romov, o katerem smo pisali prejšnji teden.

UNZ Krško je tudi edina uprava v Sloveniji, ki je v devetih mesecih zabeležila naraščanje števila prometnih nesreč. Sicer gre le za 3 odstotke (število smrtnih žrtev je ostalo enako - 8),

• **Od 1. maja je v Posavju že 270 kandidatov za odvzem voziškega dovoljenja: 14 voznikov je povzročilo prometno nesrečo in je napihalo več kot 1,1 promila, 99 voznikov je prekorajlo mejo 1,5 promila, 114 voznikov pa je odklonilo preizkus alkoholiziranosti. Največ, kar 4,04 promila alkohola, je v Sevnici napihal voznik kolesa z motorjem. Seveda bodo morali te voznike najprej obravnati pri sodniku za prekrške. Če bi zakon veljal celo letošnje leto, bi številka kandidatov za odvzem voziške presegla število 850.**

zaskrbnjujoče pa je dejstvo, da se je po uveljavitvi novega zakona o varnosti cestnega prometa, po 1. maju, število nesreč povečalo za 7 odstotkov, ceste pa so v tem obdobju zahtevale 5 življenj (lani v enakem obdobju). Sicer pa je bilo lansko obdobje, kar se tiče prometne varnosti, v Posavju zelo ugodno. Za tretjino se je zmanjšalo število poškodovanih; ker so se lani v zadnjih dveh mesecih razmere na cestah drastično poslabšale, bodo policisti v Posavju v tem času še bolj poostri nadzor v prometu.

Čeprav se je število kaznivih dejanj v Posavju povečalo kar za

IZSILILA PREDNOST

METLIKA - V petek, 30. oktobra, ob 14.10 je 23-letna Mojca Gerškšč iz Semiča vozila osebni avto po lokalni cesti iz Metlike proti križišču z glavno cesto. Kljub prometnemu znaku Stop je zapeljala v križišče, takrat pa je po glavni cesti iz smeri Novega mesta pripeljala voznica osebnega avta Jadranka Strojak iz Straže, ki se je umikala, vendar sta se vozili vseno oplazili. Po opazenju je Jadranko zaneslo v občestni jarek. Voznica se je hudo poškodovala, njen sopotnik pa lažje.

Policistu za nesrečo leto in pol zapora

Iztoku Verbančiču, ki je pred več kot tremi leti do smrti zbil 21-letno Liljano Deržič, je sodišče prisodilo leto in pol zapora - Imel je najmanj 1,79 promila alkohola v krvi

KRŠKO - 8. junija leta 1995, nekaj čez deseto zvečer, se je 21-letna Liljana Deržič s kolesom vračala iz službe domov. Na cesti do Župelevca proti Brezicam jo je pri Bukošku v ovinku zbil voznik yuga 30-letni Izток Verbančič, ki je pripeljal nasproti in po njeni strani sekal ovinek. Povzročitelj nesreče je bil policist, takrat zaposlen na meji v Dobovi, test alkoholiziranosti pa je pokazal, da je imel v krvi najmanj 1,79 promila alkohola, medtem ko naj bi imel v urinu celo 2,5 promila. Nesreča je po več kot treh letih le dobila sodni epilog.

Obtoženi Verbančič, ki je imel v času nesreče neveljavno voziško dovoljenje, se tako kot prvič tudi prejšnji četrtlet ni hotel zagovarjati, je pa še v preiskavi povedal, da mu je na cesti skočil maček, zaradi katerega je zavil v levo. Ko je šel v gostilno, da bi prijavil nesrečo, je spil še en rum. Sam je ocenil, da je v ovinek pripeljal pri 60 do 70 km/h, na prejšnji obrav-

OVINEK, KI JE USODNO ZAZNAMOVAL DRUŽINO DERŽIČ - V ovinku pri gostilni Beli konjiček pri Bukošku naj bi se vrnjeni policist izogibal mačku in zbil kolesarko.

102 odstotka, kar je največji porast v Sloveniji, je uspelo policistom in kriminalistom raziskati več kot 70 odstotkov vseh. Razlog za takšno povečanje je v spremenjenem evidentiranju kaznivih dejanj, bistveno se je povečalo število kaznivih dejanj ponarejanja listin, katerih storilci so tuji, in uradno pregonljivih tatvin, lahkih telesnih poškodb, goljufij in vlovov. Če te vzroke izločimo, lahko ugotovimo, da gre kljub vsemu za dejansko povečanje uradno preganljivih kaznivih dejanj za več kot tretjino.

T. GAZVODA

ENA OVADBA ZARADI PROSTITUCIJE

KRŠKO - Kriminalisti UNZ Krško so letos podali eno ovadbo zaradi prostitucije. Šlo je za tujko državljanko iz vzhodne Evrope, ki je svoje usluge ponujala v krški občini. Čeprav so policisti in kriminalisti zadnje čase poostri nadzor nad temi kršitvami, novih ni bilo odkritih. Morda tudi zato ne, ker je v posamezno kršitev vpletelih malo oseb, ki imajo od prostitucije vse koristi.

LAVRIČ PREDSEDNIK GASILCEV

KOČEVJE - Oktober, mesec požarne varnosti, so člani prostovoljnega gasilskega društva Kočevje delovno in svečano obeležili. Pod vodstvom poveljnika Alojza Tomšiča so v začetku meseca pripravili vajo, sledila je svečanost ob 120-letnici, minuli petek pa so na rednem letnem obnem zboru ocenili svoje delo za minulo obdobje. Ugotovili so, da so bili zelo uspešni, saj so sodelovali na 37 intervencijah, tudi izven svojega okoliša. Občni zbor je bil tudi priložnost za volitve. Za predsednika društva so izvolili Jožeta Lavriča, podpredsednik je Marjan Grabrijan, poveljnik Alojz Tomšič, predsednik nadzornega odbora pa Jože Vidervol.

V. D.

ROPI SE MNOŽIJO

KRŠKO - Glede na povečano število ropov na območju UNZ Krško v zadnjem času policisti naprošajo občane, da o vseh primerih pojavov neznanih in nasilnih oseb obveščajo na telefon 113, in sicer takoj po ropu, saj lahko policija nujne ukrepe izvaja po pravočasnem obvestilu, pri izsleditvi storilca pa so vsekakor pomembni podatki o osebnem opisu storilcev, morebitno prevozno sredstvo in smer pobeга.

po dolenjski deželi

• *Prazniki so za nami in kljub številnim opozorilom o previdnosti pri parkiranju vozil pri pokopališčih moramo spet poročati o kar treh tatvinah. Dan pred prvim novembrom je nekdo v Seidlovi ulici v Novem mestu pri pokopališču vlomil v osebni avto in ukradel usnjeno žensko torbico, v kateri je imela J. M. iz Novega mesta dokumente in denarnico.*

• *Tatiči niso aktivni le ponoči, kar dopoldne se je nekdo ločil avta pred pokopališčem v Dobljčah. Težkega dela ni imel, saj je bil avto odklenjen, tat pa je odnesel moško usnjeno torbico z dokumenti in čeki. Nepremišljena je bila tudi Ž. H. iz Soteske, ki se je 1. novembra zvečer odpravila na pokopališče, avto pa pustila odklenjen. Tat je bil vesel bogatega plena, saj je odnesel GSM telefon, tri zlate prstane, denar, ključe in dokumente. Neprevidna občanka je bila s tem oškodovana za okoli 150 tisoč tolarjev.*

• *Prvega novembra so se številni odpravili po pokopališčih uživati v soju sveč in vonju cvetja, nekateri pa so šli raje v diskoteko, na primer 23-letni S. D. Ta se je v diskoteki Atlantis v Novem mestu s kozarcem spravil nad 26-letnega J. S. in ga hudo poškodoval. Razgreteža policisti niso takoj prišli, a zaradi pobeга ne bo mogel uiti zagovoru pred sodnikom.*

POZABLJENA OBLJUBA

KOSTEL, OSILNICA - Že pred devetimi leti je takratni minister za notranje zadeve Igor Bavčar obljubljal ljudem ob Kolpi in Čabranki, da ne bo nobenih zapletov ob prehođu meje in da bodo dvolastniki in drugi upravičenci dobili posebne dovolilnice za maloobmejni promet. Zdaj na neudarnih prehodih meje dežurajo hrvaški policisti in opozarjajo vse, ki se jih poslužujejo, da po dograditvi obkoljske ceste od Osilnice do Podplanine ne bodo več smeli uporabljati sedanjih prehodov in da bodo morali potovati le po Sloveniji, saj nimajo maloobmejnih dovolilnic. Naša država menda že ima take dovolilnice za prehod mej z Italijo, Avstrijo in Madžarsko, s Hrvaško pa še ne.

P-c

40.000 vozil, starejših od 12 let, pogostje na tehnični pregled

Kako šteti leta

Novi zakon o varnosti cestnega prometa med drugim določa, da morajo biti motorna in priklopna vozila, starejša od 12 let, tehnično pregledana vsakih 6 mesecev. Obveza velja za vsa motorna in priklopna vozila razen za motokultivatorje, delovne stroje, počitniške priklopnike in lahke priklopnike. Ta določba nima predpisanega predhodnega roka, zato je začela veljati 1. maja.

In kako se šteje starost vozil? Za vozila, ki so bila prvič registrirana v Sloveniji ali na območju takratne SFRJ v istem letu, kot so bila izdelana, se starost vozila šteje od datuma prve registracije. Če vozilo prvič ni bilo registrirano v istem letu kot je bilo izdelano, se starost vozila šteje po kalendarjskih letih, in sicer tako, da se kot datum izdelave vozila upošteva zadnji dan v letu, v katerem je bilo vozilo izdelano. Šestmesečni rok, v katerem mora biti opravljen tehnični pregled vozila, starejšega od 12 let, se za vozila, ki so že bila na tehničnem pregledu po 1. maju letos, šteje od dneva opravljanja tega pregleda. Če pa je bil tehnični pregled opravljen pred 1. majem, se šestmesečni rok, v katerem mora biti opravljen ta tehnični pregled, šteje od 1. maja letos, torej od dneva uveljavitve zakona.

Vozil, ki so starejša od 12 let in v zadnjih šestih mesecih niso bila tehnično pregledana, je v Sloveniji približno 40.000. Da v pooblaščenih podjetjih za opravljanje tehničnih pregledov ne bi bilo gneče, je policija predlagala, da ta podjetja po potrebi prilagodijo delovni čas. Policisti bodo do 1. decembra letos voznike takšnih vozil le opozarjali oziroma jih napotili na tehnični pregled, represivno pa bodo ukrepali le zoper voznike, katerih vozila ne bodo tehnično brezhibna.

VLOMIL V ŠOLO

ŽUŽEMBERK - V noči na 31. oktober je nekdo vlomil v osnovno šolo v Žužemberku in iz učilnice ukradel CD player, dvojni kasetofon, dva daljinska upravljalca, dve zgoščenki in dva zvočnika. Šolo je "olajšal" za 250 tisoč tolarjev.

LILJANINA STARŠA JOŽE IN ROZALIJA - Razočarana sta, ker se je zadeva na sodišču vlekla toliko časa. Sicer pa sta za dejstvo, da je za smrt njune hčerke kriv policist, izvedela šele potem, ko sta najela odvjetnika. Policist se na sodišču ni hotel zagovarjati, do Liljaninih staršev pa ni pokazal nobenega obžalovanja. (Foto: T. G.)

kazen. Zaradi tega je bil tudi prestavljen v druge kraje, živeti je moral začeti znova, beži sam pred sabo in očitno je, da bo moral zaradi psihičnih posledic iskati pomoč psihiatra, je rekel Verbančičev zagovornik in predlagal milo kazen tudi zato, ker ima obtoženi nosečo izvenzakonsko družico.

T. GAZVODA

TPV-ju vrh, Žužemberku prva zmaga

Nepričakovani izidi v moški prvi odbojarski ligi - Sorazmerno uspešen nastop Dolenjcev - Odbojkarice TPV-ja neporažene na vrhu prvenstvene lestvice - V soboto z Mariborčankami

ŽUŽEMBERK, NOVO MESTO - Odbojkarice novomeškega TPV-ja so minuli teden dvakrat zmagale: na vnaprej odigrani tekmi 8. kola so doma premagale Špecerijo Bled, v soboto pa v Ljubljani še nekdanji neugodni Krim in so pred sobotno tekmo z državnimi prvakinjami na vrhu prvenstvene lestvice. Žužemberčanom v Šoštanju ni kazalo najbolje, a so se le izveleki in premagali neposrednega tekmeča za obstanek v ligi, medtem ko je Novomeščanom uspelo iztržiti niz tudi v Kanalu.

Prišel je čas, da novomeške odbojkarice končno premagajo manjvrednostni občutek, ki jim na večini dosedanjih tekem z odbojkaricami mariborskega Infonda Meltal

(nekdanji Branik) zvezal roke in jih ohromil, ko so bile že na pragu zmage. Mariborčanke, ki so po štirih kolih še brez izgubljenega niza, so si za cilj zadale osvojiti dvojno krono - osvojiti prvo mesto na državnem prvenstvu in pokalnem tekmovalstvu. Novomeški trener Bojan Vernig je letos sestavil najmočnejše moštvo do sedaj. Ob obeh tujkah ima na igrišču sedaj že izkušeno domačo trojko Jano Vernig, Rebecko Koncilija in Alenko Kotnik, stalno mesto v prvi postavi pa si je upravičeno izborila nadarjena petnajstletna Snežana Rajak, ki pa jo lahko precej enakovredno zamenja njena vrstnica Anastazija Muhič.

Mariborčanke so po odhodu nekaterih ključnih igralcev nekoliko šibkejše, kot so bile lani, zato se v soboto ob 17.30 v novomeški športni dvorani obeta vrhunska predstava dveh izenačenih moštev, izid tekme pa bo v veliki meri odgovoril tudi na vprašanje, ali so Novomeščanke letos sposobne enakovredno boriti se za enega izmed naslovov.

Žužemberčani so prvi del naloge v boju za obstanek v družbi najboljših z zmago v Šoštanju že opravili. Če bodo na tekmah s Topolšico uspešni tudi Novomeščani, bosta o

obstanku odločala dolenjska derbija, tisti, ki ga bosta moštvi Žužemberka in Krke igrali v Novem mestu, pa bo po dolgem času napolnil novomeško športno dvorano z ljubiteljski moške odbojke. Žužemberčanom tokrat ni veliko manjkalo, da bi na izjemno pomembnem srečanju ostali praznih rok, saj so v prvih dveh nizih zbrali skupno le 6 točk, v nadaljevanju pa so si opomogli in v dramatičnem petem nizu le zmagali.

Odbojkarji Krke so se izkazali še enkrat, po osvojenem nizu na tekmi z državnimi prvaki so tokrat povsem zaslužno osvojili niz tudi proti ne še dolgo tega najboljšemu slovenskemu moštvu Salonit Anhovo. Tokrat jim do niza ni pomagal domači trener, ki bi poslal na igrišče igralce s klopi, ampak so si ga Novomeščani priborili proti najboljši postavi, ki jo ima ob odsotnosti Sama Miklavca kanalski trener na razpolago.

Tako Žužemberčani, ki se bodo v soboto, 7. novembra, doma pomerili z vodilnim Kamnikom, kot tudi Novomeščani, ki se bodo poskušali dostojno upreti murskosoboškemu Pomgradu, v petem kolu nimajo kaj prida možnosti za zmago, uspeh pa bi bil že osvojeni niz.

I. V.

PO ŠTIRIH PORAZIH SNEŽNIK LE ZMAGAL

KOČEVJE - Po štirih zaporednih porazih se je kočevskim košarkarskim drugoligašem v Medvodah le nasmehnila sreča. Proti Protону so košarkarji Snežnika pokazali eno boljnih iger in zaslužno osvojili pomembne točke. V prvem polčasu sta se ekipi menjavali v vodstvu, Kočevci pa so z bolj zbrano igro v zadnjih sekundah priigrali pet točk prednosti. V nadaljevanju se je razlika povečevala. Končni izid - Protón Medvode : Snežnik 69:86 (34:39). (M.G.)

PRVI JE TORNADO

RIBNICA - V zadnjem krogu občinske lige Ribnice v malem nogometu so igrali takole: Elin Kot : Divji jezdec 6:4, Biba Market : Spectrum trade 2:4, Grafit : Agaton 3:0, Sodražica : Tornado 5:4. Prvo mesto so s 36 točkami osvojili igralci Tornado, ki so zmagali tudi v zimski ligi, druga je bila Sodražica (32 točk), tretji Spectrum trade (29), četrti Grafit (28) itd. Najboljši strelac prvenstva je bil Aleš Pirman (Turjak). (M.G.)

BESEDO IMAJO ŠTEVILKE

KOŠARKA

Liga Kolinska, 9. kolo - KRKA : KRAŠKI ZIDAR 91:82 (44:35); KRKA : Jevtović 3 (1:2), Samar 2, Petrov 15 (7:8), Smodiš 18 (3:3), Grum 2, Meluš 7 (3:5), Nakič 42 (7:8), Ščekič 2; KRAŠKI ZIDAR: Budin 17, Krajcar 11, Čovič 18. Prosti meti: Krka 21:26, Kraški zidar 19:23; tri točke: Krka 7:16 (Nakič 6, Smodiš), Kraški zidar 6:18, osebne napake: Krka 24, Kraški zidar 22.

10. kolo - LOKA KAVA : KRKA 77:85 (34:40); KRKA: Jevtović 17 (2:5), Samar 2, Petrov 14 (9:10), Smodiš 21 (5:5), Grum 3, Nakič 19 (2:2), Ščekič 9 (2:2); LOKA KAVA: Ivanović 24. Prosti meti: Loka kava 5:9, Krka 20:24; tri točke: Loka kava 6:13, Krka 7:17 (Nakič 3, Jevtović, Petrov, Grum, Ščekič); osebne napake: Loka kava 23, Krka 16.

Lestvica - 1. Union Olimpija 20, 2. Pivovarna Laško 19, 3. Krka 18, 4. Savinjski Hopsi 17, 5. Triglav 14, 6. Loka kava 14, 7. Pošta Maribor Branik 14, 8. Slovan 13, 9. Kraški zidar 13, 10. Helios 13, 11. Postojna 13, 12. ZM Maribor Lumar 12. V soboto, 7. novembra, se bo ob 20. uri Krka doma pomerila s Savinjskimi Hopsi.

1. B SKL, 5. kolo - KRŠKO : ZAGORJE 59:62 (26:39); KRŠKO: Mesič 10, Puntar 11, Božič 6, Zaturski 8, Rozman 14, Boh 8, Hatčevar 2. **Lestvica - 1. Rogla Atlas 10, 2. Zagorje 10, 3. Kemoplast 8...8. Krško 7 itd.** V naslednjem kolu bo Krško igralo v gosteh z Novo Gorico.

ODBOJKA

1. DOL, ženske, 4. kolo - KRIM : TPV NOVO MESTO 0:3 (-1, -4, -12); **ostali izidi:** Kemiplas Koper : Marsel Ptuj 2:3, -13, ZM Ljutomer : HIT Nova Gorica 0:3, Infond Meltal : Šentvid 3:0. **Vnaprej odigrana tekma 8. kola - TPV NOVO MESTO : ŠPECE-RIJA BLED** 3:0 (4, 9, 12). **Lestvica:** 1. TPV Novo mesto 8, 2. HIT Nova Gorica 8, 3. Infond Meltal 6, 4. Marsel Ptuj 4, 5. Ke-

miplas Koper 2, 6. ZM Ljutomer 2, 7. Špecerija Bled 2, 8. Šentvid 2, 9. Krim 0. V naslednjem kolu bo TPV v soboto, 7. novembra, ob 17.30 igral doma z mariborskim Infondom Meltalom.

1. DOL, moški, 4. kolo - Salonit Anhovo : Krka Novo mesto 3:1 (9, -9, 9, 8); Šoštanj Topolšica : Žužemberk 2:3 (6, 1, -10, -13, -14); **Ostali izidi - Stavbar IGM :** Fužinar 3:0, Pomgrad : Elvo Bled 2:3, Titan Kamnik : Olimpija 3:1, **Lestvica - 1. Titan Kamnik 8, 2. Stavbar IGM 6, 3. Salonit Anhovo 6, 4. Fužinar 6, 5. Pomgrad 4, 6. Olimpija 4, 7. ELVO Bled 4, 8. Žužemberk 2, 9. Šoštanj Topolšica 0, 10. Krka Novo mesto 0.** V 5. kolu bo Krka v soboto, 7. novembra, ob 15. uri igrala doma s Pomgradom in Žužemberk prav tako doma z vodilnim Titanom Kamnikom.

2. DOL, moški, 4. kolo - IGM Hoče : Kočevje 3:1. **LESTVICA:** 1. Brezovica 8... 10. Kočevje 0. V 5. kolu bo Kočevje igralo doma z Granitom.

3. DOL, zahod, ženske, 4. kolo - Radio Morje : TPV Novo mesto II 3:0, Brestanica : Partizan Škofja Loka 2:3, Kočevje : Piran 3:1; **LESTVICA:** 1. Asics Kamnik 8... 6. Kočevje 4, 10. Brestanica 0, 11. TPV Novo mesto 0. V petem kolu bo TPV Novo mesto II igral doma z Bohinjem, Brestanica v gosteh z Bledom II in Kočevje prav tako v gosteh s Kemiplasom Koprmo III.

3. DOL, zahod, moški, 4. kolo - Žurbi Team Kamnik : Pneuma center Mokronog 3:1; **LESTVICA:** 1. Elvo Bled 6, 2. Pneuma center Mokronog 6. V petem kolu bodo Mokronožani igrali doma z Logatcem.

NOGOMET

2. SNL, 12. kolo - Elan : Drava 0:3 (0:1); **LESTVICA:** 1. Dravograd 30, 2. Pohorje 28, 3. Tabor Sežana 23, 4. Drava 20, 5. Zagorje 20, 6. Elan 18, 7. Šentjur 17, 8. Aluminij 16 itd. V 13. kolu bo Elan igral v gosteh z Železničarjem.

SEVNIČANI ZMAGALI

SEVNICA - V prvem kolu druge slovenske šahovske lige je Milan Majcen iz Sevnice s 5:1 premagal Beltrans iz Gornje Radgone. (J. B.)

JANA DOBIVA NASLEDNICE - Ena najboljših slovenskih odbojkaric Novomeščanka Jana Vernig (na sliki med udarcem na četrtkovi tekmi z Blejkami) dobiva naslednice tudi v svojem domačem klubu TPV. Po njenih stopinjah stopata Anastazija Muhič in Snežana Rajak. (Foto: I. V.)

Po sramotnem porazu Krka v krizi

Po porazu v pokalu Krka ne blesti niti na prvenstvenih tekмах - Kljub temu niza zmage - Sinoči z Rimljani in v soboto s Savinjskimi Hopsi - Magnet za gledalce

NOVO MESTO - Po pomembni zmagi v pokalu Radivoja Korača v Izraelu je košarkarsko moštvo novomeške Krke prišlo v očitno krizo, saj po sramotnem porazu v četrtfinalu domačega pokalnega tekmovalstva novomeški košarkarji tudi na naslednjih prvenstvenih tekmah proti povprečnim tekmečem niso naredili najboljšega vtisa.

Razlika med štirimi velikimi klubi, ki imajo edini še dovolj denarja, da predvsem s kupljenimi košarkarji sestavijo močna moštva, ki se lahko enakovredno kosajo tudi s tekmečmi na mednarodni sceni, in ostalimi slovenskimi košarkarskimi klubi se vsako leto večja. Union Olimpija, Krka, Savinjski Hopsi in Pivovarna Laško bodo tako kot lani o uvrstitvi od prvega do četrtega mesta odločali med seboj, saj po desetih kolih letošnjega prvenstva ne kaže, da bi se jim kdo lahko kolikor toliko enakovredno zoperstavil vsaj na domačem igrišču. Prav zato je poraz Krke na četrtfinalnem turnirju slovenskega pokala proti moštvu ZM Lumar Maribor, ki so ga Novomeščani nekaj dni pred tem z lahkoto premagali, tako močno odjeknil v slovenski košarkarski javnosti.

V slogu tekme v Sežani so Novomeščani igrali tudi prejšnjo sredo, ko so se v športni dvorani Marof pomerili s poprečnim Kraškim zidarjem. Po hitrem vodstvu z 20:10 je

trenner Ljubojevič vodjo igre Simona Petrova zamenjal s Samom Grumom, ki pa moštva ni znal razigrati kot njegov predhodnik, in gostje so se Novomeščanom približali na 4 točke razlike, ki so jo domačini proti koncu polčasa le s težavo zvečali na 9 točk. Ko so krkaši pet minut pred koncem že vodili s 15 točkami, je kazalo, da je vsega konec, vendar so se Sežanci še enkrat dvignili in pol minute pred koncem je bil izid 87:82. Le tri sekunde pred koncem so gostje z nešportno osebno napako zaustavili Nakiča, ki je z dvema prostima metoma in še košem iz igre sekundo pred koncem zagotovil spodobnejšo razliko.

Tudi v Skofji Loki so Krkini nasprotniki vodili le na začetku (13:8), nato pa je na sceno stopil Nakič, ki je v prvem polčasu dosegel 19 točk; ko pa je v 23. minuti dobil peto osebno napako, so domačini dobili križa, vendar je bila kakovostna razlika le prevelika. Novomeščani so povedli za 9 točk in prednost ohranili do konca.

Po obdobju lažjih tekem Krka ta teden čakata dve težki preizkušnji. Če bi sinoči na tekmi pokala Radivoja Korača ugnali rimsko Pompeo, proti kateri so v prvem delu visoko izgubili, bi si tako rekoč že zagotovili napredovanje, v soboto pa jih na domačem igrišču čaka še prva letošnja tekma z moštvi velike četverice na domačih tleh. Upajmo, da bo tekma s Savinjskimi Hopsi tribune novomeške športne dvorane napolnila do zadnjega kotička in da bodo gledalci po tekmi dvorano zapustili zadovoljni z zmago in dobro igro domačih ljubljencev.

I. V.

DVOBOJ - Simon Petrov (levo med dvobojem z Markom Mugošo) je na začetku srečanja med Krko in Kraškim zidarjem novomeško moštvo s preudarnim vodenjem popeljal do visokega vodstva, ki pa so ga brez njega z brezglavim tekanjem po igrišču v nadaljevanju prvega polčasa njegovi tovariši hitro zapravili, a na koncu so Novomeščani kljub temu brez težav premagali bistveno slabše nasprotnike. (Foto: I. V.)

ODPRLI STRELIŠČE - Strelci brežiškega Krna so v petek, 30. oktobra, s skromno slovesnostjo proslavili odprtje novega osemstnega strelišča za streljanje z zračnim orožjem, ki so si ga pod vodstvom predsednika Ernesta Sečna in ob pomoči brežiške občine uredili v nekdanjem skladišču premoga nekdanjega doma JLA. S puško, s kakršno je streljal v svojih mladih letih, je prvi strel sprožil eden izmed veteranov, ki so v pionirskih letih brežiškega streljanja branili klubске barve. (Foto: I. V.)

Kočevci bodo smučali doma

Podjetje Mercator Kmetijsko gospodarstvo Kočevje bo letos v Dolgi vasi pognalo dve žičnici

KOČEVJE - V bližajoči se zimi bodo ljubitelji smučanja z ribniško-kočevskega območja lahko smučali na obnovljenem smučišču v Dolgi vasi pri Kočevju. Za zagon vlečnice na sicer dotrajanem smučišču so poskrbeli v podjetju Mercator Kmetijsko gospodarstvo Kočevje. Odločilen zasuk pri oživitvi pred leti zelo obiskanega smučišča tik ob magi-

stralni cesti Kočevje-Petrina je prinesla sprememba zakonodaje, po kateri naj bi (bo) lahko občina od Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS dobila zemljišče, namenjeno za športno dejavnost. Podjetje MKG ga bo oddala v dolgoročen najem, smučarski klub kot lastnik vseh naprav pa ga bo prenesel v upravljanje oziroma v last novemu gospodarju.

"Obstoječe vlečnice in druge naprave niso obratovale več let in so za letošnjo sezono neuporabne. Zaradi tega bomo kmalu namestili vlečnico za otroke in daljšo vlečnico za starejše smučarje ter kupili teptalec snega. Ureditev smučišča bomo prihodnje leto prenesli v dolgoročni, petletni plan. Ob vznožju bo zraslo igrišče za tenis in male športe ter druga infrastruktura za športno-rekreativne dejavnosti," je povedala Mirica Dimitrijevič, vodja gostinstva in turizma v MKG Kočevje. Seveda tako zahteven načrt ureditve smučišča z okolico, terja skupna vlaganja tako občine kot države in podjetja.

M. GLAVONJČ

Mirica Dimitrijevič

PREMAGALI BI PRVOLIGAŠA

RIBNICA - Zadnja športna prireditve v počastitev občinskega praznika Ribnice je bil rokometni turnir, na katerem so prvo mesto osvojili zdesetkani igralci Andorja iz Kozine. Igralci Ribnice so zamudili priložnost za osvojitve velikega pokala, saj so proti oslabljenemu prvligašu v odločilnih trenutkih napravili tri izjemne priložnosti. Andor je v končnici povedel z 18:16, Ribničani pa bi lahko v zadnjem napadu dosegli izenačujoči zadelek, a so bili prepočasni. Zelo razburljiva je bila tudi tekma za 3. mesto, na kateri so po maratonskem streljanju sedemmetrovk zmagali igralci Grče. Izidi: Ribnica : Grča Kočevje 26:22 (13:12); Andor : Grosuplje 23:10 (10:6); tekma za 3. mesto - Grča : Grosuplje 31:30 (21:21, 12:11); tekma za 1. mesto - Ribnica : Andor 17:18 (9:10). (M.G.)

KOČEVCI JEZNI NA SODNIKA

KOČEVJE - Kočevski odbojkarji so v četrtem kolu drugoligaškega tekmovalstva igrali v gosteh s Hočami. Pokazali so dobro igro le v drugem nizu, ki so ga tudi dobili, v nadaljevanju pa so povsem odpovedali in tako domačinom omogočili dokaj gladko zmago. Kočevci so bili nezbrani pri sprejemu žoge, kar so gostitelji pridno kaznovali in nabirali točke. Kočevci so imeli pripombe na sojenje, saj naj bi jih moža v belem oškodovala prav v odločilnih trenutkih, ko je bil izid najbolj tesen. (M.G.)

GRIP TEKMUJE

NOVO MESTO - Mladi tekmovalci teniškega društva Grip iz Novega mesta so se množično udeležili mednarodnega turnirja za pokal Alpe Adria v Zalcu. V kategoriji do 10. leta so Gašper Beg, Domen Gačnik in Miha Novosel uspešno prestali kvalifikacije, a so v nadaljevanju turnirja izpadli že v prvem kolu, medtem ko je se je Matej Mojstrovic prebil do drugega kola, kjer je kljub dobri igri moral priznati premoč prvemu nosilcu, Hrvatcu Ivanu Zovku. V kategoriji do 12. leta je v drugem kolu izpadel Matej Pejanovič, medtem ko je Rok Gabrič v četrtfinalu ugnal Rusa Tadeva Stojara in osvojil četrto mesto. Med dečki do 15. leta se je Marijan Tomazin prebil do četrtfinala, Simon Selak pa do polfinala.

BALINARJI SODČKA V DRUGI LIGI

KOČEVJE - Ekipi balinarskega kluba Sodček iz Kočevja je uspel veliki met, saj so v tretjem krogu kvalifikacij z uvrstitev v 2. ligo v Rogaški Slatini z 8:8 iztržili točko. Tako bodo s tremi zmagami in neodločenim izidom v naslednji sezoni tudi predstavniki Dolenjske tekmovali v zahodni skupini druge balinarske lige. Igralci Sodčka bodo morali v višji ligi pokazati veliko več kot letos, zato bodo s pripravami pred novo sezono začeli že januarja. Izide bo krojila tudi klubska blagajna, ki je bila do sedaj večkrat prazna kot polna. (M.G.)

KRKA ZDRAVILIŠČA
HOTELI OTOČEC

TENIŠKI CENTER OTOČEC

TENIŠKA SOBOTA - V soboto, 7. novembra, bodo v teniškem centru Otočec pripravili prijateljsko srečanje članov teniškega centra, za katerega se lahko prijavite do jutri, petka, 6. novembra, do 18. ure, ko bo ob 18. zrebanje parov. Udeležence bodo razvrstili v kategorije dame in gospodje do 40. leta in dame in gospodje nad 40. letom. Nastopijo lahko le člani TC Otočec. Pri-

javnina znaša 1.500 tolarjev, v kar je vračunan tudi topli obrok. Prijave zbirajo po telefonu 068 75 458.
ZLATA PLAKETA TC OTOČEC - Teniški center Otočec je na gostinsko - turističnem zboru od Gospodarske zbornice Slovenije - združenja za gostinstvo in turizem prejel priznanje in zlato plaketo za kakovostno in uspešno športno-turistično ponudbo.

Čez teden dni bo Novo mesto vzkliknilo Ave, triumphator!

Novomeščani se pripravljajo na proslavo stoletnice rojstva največjega someščana

NOVO MESTO - Novomeščani bodo s svojim županom tako kot leta 1924 po njegovem zmagoslavju prihodu z olimpijskih iger v Parizu Leona Štuklja pozdravili na njegov 100. rojstni dan ob 18.30 na novomeškem Glavnem trgu, ko mu bo župan Franci Koncilija kot pred 64 leti tedanjemu županu dr. Režek, vzkliknil Ave, triumphator!

Slavljenec bo v Novo mesto pripotoval v sredo proti večeru, pred tem pa bo na Bledu odprl simpozij Olimpijskega komiteja Slovenije "Šport, zdravje, starost". Med potjo v Novo mesto se bo ustavil še v Ljubljani, kjer ga bo sprejela županja Vika Potočnik. Četrtek bo za Leona Štuklja verjetno najbolj naporen rojstni dan v življenju. Zajtrkoval bo skupaj s povabljenimi bivšimi in sedanjimi športnimi in telovadnimi zvezniki, ki se bodo ob 10. uri predstavili več kot 100 akreditiranim novinarjem.

Ob 11. uri bodo v Dolenjskem muzeju odprli razstavo o Leonu Štuklju, ki jo je pripravil Zdenko Picelj, razstavljena ba bo tako rekoč celotna zapuščina Leona Štuklja: od medalj in priznanj do njegovega telovadnega orodja in seveda številnih fotografij iz njegovih tekmovalnih časov pa tudi iz sedanjega časa. O razstavi bo izšel tudi katalog.

Na rojstnodnevno kosilo v gradu Otočec je Leon Štukelj povabil goste, s katerimi se je srečal in jih povabil k sebi že v Atlanti. Kosilu bodo na Otočcu sledile protokolarne obveznosti, med katerimi bo prejel darila Mednarodnega olimpijskega komiteja, mednarodne in slovenske gimnastične zveze, občine Novo mesto in denar, ki so ga zbrali rota-

rijanci. Leon Štukelj je bil v Rotary klub Maribor sprejet že leta 1936, kmalu po prihodu z olimpijskih iger v Berlinu. Zbrani denar bo v imenu svojih kolegov predal direktorju novomeškega Šolskega centra, namenjen pa bo za opremo nove športne dvorane, ki bo nosila njegovo ime.

Po krajšem počitku bo Leon Štukelj skupaj s predsednikom mednarodnega olimpijskega komiteja Juanom Antoniom Samaranchem na novinarski konferenci na Otočcu sprejel novinarje, po sprejemu pa se bo proslava njegovega rojstnega dne začela zares.

Tako, kot so velikega šampiona Leona Štuklja leta 1924 po vrnitvi z olimpijskih iger v Parizu Novomeščani s takratnim županom dr. Režkom sprejeli na Glavnem trgu, se bo zgodilo tudi na njegov 100. rojstni dan. Režiser prireditev ob Štukljevi stoletnici, Novomeščan Matjaž Berger, si je sprejem na Glavnem trgu zamislil kot "remake" sprejema iz leta 1924.

Dr. Režek je takrat pozdravil Štuklja z rimskim vzklikom Ave, triumphator. Pozdravljen, zmagovalec! S temi besedami bo tokrat Štuklja ob 18.30 pozdravil zdajšnji novomeški župan Franci Koncilija. Prav njegovi vztrajnosti se imamo zahvaliti, da je bo osrednja prireditev ob njegovem jubileju v Novem mestu, in ne v Ljubljani ali Mariboru, kjer Štukelj sedaj živi in kjer je prebil večji del svojega življenja.

Idejo za dogovor o novomeški proslavi je županu Konciliju dal novomeški fotograf Marko Klinc, župan pa je 3. februarja lani z Leonom Štukljem podpisal dogovor, v katerem je Leon Štukelj soglašal in župana pooblašča, da skupaj z odborom, na čelu katerega naj bi bil župan Franci Koncilija, pripravi

osrednjo proslavo ob Štukljevi stoletnici v Novem mestu. To se je tudi zgodilo, čeprav se je kasneje na čelo organizacijskega odbora zavihtel ljubljčan Tomo Levovnik, na čelo častnega odbora pa dr. Janez Drnovšek, medtem ko so novomeškemu županu milostno dodelili podpredsedništvo častnega odbora. Podpredsednika organizacijskega odbora sta Štukljev osebni spremljevalec Tomaž Zajc in novomeška občinska tajnica, prizadevna Martina Vrhovnik, poslovna sekretarka odbora pa je najuspešnejša slovenska telovadka, Novomeščanka Jasna Dokl Osolnik.

Sprejem Štuklja na Glavnem trgu bo za Novomeščane glavni dogodek ob proslavi njegove stoletnice, saj bo za osrednjo prireditev v novi športni dvorani Šolskega centra v Šmihelu na voljo le okoli 300 vstopnic, kajti okoli tisoč mest v dvorani bo namenjeno povabljenecem iz vsega sveta.

Organizatorji, med katerimi je tudi precej Novomeščanov, ki se noč in dan trudijo, da bi se z brezhitno organizacijo izkazali pred Slovenijo in svetom, niso pozabili na someščane, ki jih bo precej tudi med povabljenecem. Ko bo neposredno pred prireditvijo znano, kdo ob povabljenih bo tudi dejansko prišel na proslavo, bodo preostale vstopnice brezplačno razdelili Novomeščanom. Kako bodo le-ti prišli do njih, bodo pravočasno obveščeni po lokalnih medijih.

Osrednja prireditev v novi športni dvorani v Šmihelu se bo začela ob 20. uri. Režiser Matjaž Berger in scenografinja Anastazija Korsič sta pripravila slovesnost, ki je žansko vezana na športno biografijo Leona Štuklja, na gimnastično in olimpijsko zgodovino ter na antropološke

Leon Štukelj

in civilizacijske vzgibe telovadbe, estetskega telesa ter sinhronije duha in telesa. Nastopilo bo 10 telovadcev, 10 balčnikov, 5 igralcev in 100 violinistov.

Velja omeniti tudi nekaj svetovno znanih športnikov, ki seveda vsi ne bodo prišli v Novo mesto, nekateri pa se bodo zagotovo odzvali vabilu:

Nadia Comaneci, Bad Conner, Dong Qua Lee, Bob Beamon, Kip Keino, Irina Szevinska, Mohamed Ali, Brigita Bukovec, Miro Cerar in večina slovenskih športnikov olimpijcev ter nosilcev medalj z največjih tekmovanj.

IGOR VIDMAR

KOŠARKA DŠI

NOVO MESTO - Košarkarski turnir v sklopu novomeških delavskih športnih iger, ki je bil predviden za 12. november, je zaradi prireditve ob 100-letnici rojstva Leona Štuklja prestavljen na četrtek, 19. novembra, ob 16. uri. Prijave sprejema novomeška agencija za šport do 13. novembra, pojasnila pa daje Miran Jerman po telefonu 322 267.

DOBRO PLEZAJO

Člani posavskega alpinističnega kluba so zadnje čase dosegli nekaj dobrih izidov na tekmovanjih v športnem plezanju. Nejc Pozvek je kot član slovenske plezalne reprezentance za mlajše kategorije nastopil v Raveni, kjer je v disciplini težavnost zasedel peto mesto, v plezanju izjemno težkih smeri je bil osmi, medtem ko je v hitrostnem plezanju izpadel v četrtfinalu. Na tekmih v Ljubljani je prav tako kot član državne reprezentance zaradi večje napake v disciplini težavnost osvojil šele deseto mesto. Uspešno tekmujejo tudi cibabana Nejc Rostohar in Matic Trebušak ter mlajši deček Robi Majetič.

KRŠKA PLAGALNA JESEN

KRŠKO - Na mednarodnem plavalnem mitingu za 3. pokal Mihanovič v Tuhejskih Toplicah je krški Celulozar med 17 klubov osvojil sedmo mesto, Sara Hojski pa je bila v svoji kategoriji B (do 10. leta) proglašena za najboljšo plavalco. Sara je zmagala na 50 m delfin (37,51), na 50 m prosto je bila tretja in na 100 m mešano peta. V finalih sta nastopili še Nina Andrijašević in Nika Jevnik, medtem ko je mešana štafeta 4X100 m (Nina Andrijašević, Blaž Šalamon, Sara Hojski, Matej Fürst) osvojila tretje mesto.

NAJBOLJE PIONIRJI, NAJSLABŠE PRVOLIGAŠI

LESKOVEC - V drugem kolu tekmovanja v državnih strelskih ligah so bili med leskovškimi strelci še najuspešnejši pionirji, ki so v ljubljani med 24 slovenskimi ekipami zmagali, mlajši mladinci so bili tretji. Najslabše so merili člani, ki nastopajo v prvi ligi, saj so na drugem turnirju v Kranju med 12 ekipami zasedli šele 11. mesto. Leskovska članska ekipa, ki tekmuje v tretji ligi, je v Ljubljani premagala tamkajšnji Telekom. (J. A.)

V SEMIČU LESKOVEC

SEMIČ - Na strelskem tekmovanju v počastitev semiškega občinskega praznika je med posamezniki s 580 krogi zmagal Gorazd Zofič nad Boštjanom Arhom (oba Leskovec), ki je nastreljal 576 krogov, tretji pa je bil strelec domače Iskre Tadej Burazer s 567 krogi. Ekipni vrstni red: 1. Leskovec 1708, 2. Iskra Semič 1695, 3. Kočevje 1567. (J. A.)

KEGLJAŠKE NOVICE

Kegljaški krškega Sremiča so v četrtem kolu tekmovanja v 3. ligi - vzhod prvič zmagali. S 7:1 so premagali zadnjevrščeno Lokomotivo. Brežičani so s 3:5 izgubili v Mariboru s tamkajšnjim MTT. V petem kolu bo Sremič igral v gosteh s Petrolom, Brežice pa se bodo doma pomerile s Krotanom.

Na kocki obstoj novomeške odbojke

Odbojkarsko moštvo novomeške Krke v prvi ligi igra s samimi Novomeščani, ki se jim bo po vojski pridružil Mirnopečan - Babnik trener in igralec - Delajo tudi s pionirji

NOVO MESTO - Novomeški odbojkarski klub je pred osmimi leti sodil med osem najboljših klubov v Jugoslaviji, letos poleti pa je le malo manjkalo, da bi kluba sploh ne bilo več. Letos poleti, ko bi se novomeški odbojkarji morali začeti pripravljati na novo prvenstveno sezono, je njihov klub ostal brez trenerja, predsednika in denarja.

Dolgoletni predsednik kluba in nekdanji predsednik odbojkarske zveze Jugoslavije Janko Goleš se je moral sprijazniti z vse manjšo pripravljenostjo pokroviteljev, da bi izdatneje podprli kolektivni šport, v katerem je za vodenje vadbe in tekem ne potnih stroškov. Kljub temu so se fantje že avgusta zbrali na stadionu, kjer so redno vadili, vse dokler niso odprli prenovljene novomeške športne dvorane.

Glavna pokroviteljica novomeškega odbojkarskega kluba tovarna zdravil Krka je zadnji trenutek pristala, da odbojkarjem pomaga s 400.000 tolarji, ki so jih fantje namenili za obvezne stroške nastopa v prvi ligi. Po štirih kolih je v klubski

blagajni ostala le še četrtnina tega denarja. Kako bo naprej, ne vedo.

Kapetan moštva Uroš Babnik je bil kot najbolj izkušen igralec primoran prevzeti tudi vlogo trenerja; namesto obeh tujcev Aleksandra Šemetovsa in Ilmarja Balodisa so se moštvo priključili nekateri mladinci, tako da so le začeli ligaške boje, kjer pa si ne obetajo drugega kot boj za obstanek, v katerem so poleg Novomeščanov v igri še Žužemberčani in Šoštanjčani. Krka je edino slovensko prvoligaško moštvo, v katerem nastopajo izključno domači igralci. Zaradi sluzenja vojaškega roka se bo edini Novomeščan v moštvo, Mirnopečan Krevs, kolegom pridružil le na nekaterih domačih tekmah.

Trener in kapetan moštva Uroš Babnik meni, da je slabo stanje novomeške odbojke v mnogočem posledica stalnega kupovanja tujih igralcev, s katerimi pa sicer realno

zastavljenih visokih ciljev nikoli niso dosegli, medtem ko so nadarjeni mladi igralci nekaj časa sedeli na klopi, potem pa odbojko hitro obe-

Uroš Babnik

sili na klin. Ves čas od odhoda nekdanjega trenerja prof. Vladimira Jankoviča se je z mladimi delalo malo in slabo, tako da sta trenutno v moštvo dve generaciji med katerima je šest let razlike, za mlajšim delom ekipe, ki ga predstavljajo Mikša, Šmalc in Tičar, pa spet zija velika praznina.

Prof. Janez Mohorčič in Gregor Žunič zdaj vodita skupini pionirjev, a ti še ne bodo kmalu sposobni igrati v prvem moštvo. Babnik meni, da je le malo možnosti, da bi Krka ostala v prvoligaški družini, v drugi ligi pa bi se isto moštvo lahko brez težav uvrstilo na sam vrh. Uspešno nastopanje z domačim moštvom v drugi ligi in boljše delo z mladimi bi v nekaj letih novomeški odbojki vrnilo nekdanji ugled. V klubu upajo, da jim bodo tokrat v drugačni vlogi priskočili na pomoč tudi nekdanji odbojkarji, ki jim ni vseeno za obstoj njihovega športa v domačem mestu. Poleg Krke sta jim letos pomagali še podjetji: Avtocommerce s prevozi in Trata, ki jim je kupila žoge; drese imajo stare, ostale stroške pa krijejo iz lastnega žepa, česar so že navajeni.

I. VIDMAR

KRANJC IN KRUNO

BREŽICE - Na turnirju v streljanju z zračno pištolo za pokal občine Brežice, ki ga je domače strelsko društvo pripravilo po otvoritvi novega strelišča v nekdanjem domu JLA, je zmagal član Olimpije Robert Kranjc s 572 krogi, drugi je bil Robert Ferencak s 551 krogi in tretji Vlado Sabadoš (oba Kruno Brežice) s 545 krogi, četrti pa je bil najboljši član sevniškega Heroja Maroka Ivan Tomše, ki je nastreljal 538 krogov. V ekipnem vrstnem redu je s 1632 krogi Kruno Brežice premagal Heroja Maroka iz Sevnice s 1588 krogi.

POSAVSKE TELOVADKE ZA ŠTUKLJEV ROJSTNI DAN

KRŠKO - Gimnastično društva Rain Krško bo v petek, 6. novembra, ob 17. uri pripravil posavskegi ženski gimnastični trojboj med telovadkami telovadnega društva Sokol iz Brežic, gimnastičnega društva Sevnica in krškega Raina v kategoriji deklice B-programa Gimnastične zveze Slovenije. Prireditev bo v telovadnici osnovne šole Jurija Dalmatina v Krškem, posvečena pa bo stotemu rojstnemu dnevu olimpijca Leona Štuklja.

PO LEVSTIKOVI POTI

NOVO MESTO - Popotniški odsek planinskega društva Novo mesto bo v soboto, 14. novembra, pripravil pohod po Levstikovi poti od Litije do Čateža. Odhod avtobusa z novomeške avtobusne postaje bo ob 6. uri. Cena izleta je 900 tolarjev, udeleženci pa sami na začetku pohoda plačajo še 500 tolarjev štartnine, za kar dobijo pripone, čaj in svinčnik. Hoje je za pet do šest ur. Dodatna pojasnila dajeta in prijave sprejemata vsak dan popoldne in zvečer Marica Praznik (telefon 22 948) in Rezka Moretti (323 862).

NA ŠMARNO GORO

NOVO MESTO - Mladinski odsek planinskega društva Novo mesto bo v soboto, 14. novembra, pripravil planinski izlet na 669 m visoko Šmarno goro, priljubljeno izletniško točko ljubljancem. Odhod avtobusa z novomeške avtobusne postaje bo ob 8. uri. Prijave sprejemajo in dodatna pojasnila dajejo Igor Sladič (324 530), Izidor Mervar (323 784) in Mateja Grahek (341 720).

ZA MLADE PLANINCE

LOŠKI POTOK - Mladinski odsek Planinskega društva Loški Potok obvešča mlade, da je vsak drugi petek krožek, ki je namenjen izobraževanju in poznavanju gorništvu. Zazeljenji so vsi osnovnošolci. Krožki bodo (ali so že) v brunarici pri Malnih.

DOLENJSKI LIST

DRAGO ULAGA ŠTUKLJEV VRSTNIK - Radio Slovenija je prejšnji teden praznoval 70 let obstoja, skoraj tako dolgo pa je z njim sodeloval tudi starosta slovenskih radijskih reporterjev prof. Drago Ulaga, čigar članke v časniku Delo. Prof. Drago Ulaga je le osem let mlajši od Leona Štuklja in bo eden izmed njegovih osebnih povabljenecem na proslavi stotega rojstnega dne. Glede na podobno življenjsko filozofijo in življenjske navade oba čaka še precej let življenja. Ob radijskem jubileju se je v studiu 14 s prof. Dragom Ulago pogovarjal Dare Milič.

KOLIKO ČASA ŠE - Koliko časa bomo v novomeški športni dvorani lahko gledali moške odbojkarske tekme? Od osamosvojitve Slovenije sta iz novomeške športne dvorane izginila moški rokomet in ženska košarka; ženska gimnastika in ženski rokomet le še životarita, na robu pa je tudi moška odbojka. Bo fantom uspelo preživeti? (Foto: I. Vidmar)

"obrtniškim odborom"

TREBNJE - Številni obrtniki oz. podjetniki v trebanjski občini smo se spraševali, kdo stoji za "obrtniškim odborom", podpisanim na letaku, kakršne smo prejeli na domove te dni. Na tem se predstavlja (tudi s fotografijo) Alojzij Kastelic, kandidat za župana občine Trebnje na listi trebanjske SDS. Kastelic naj bi bil, kot se razglasa, "naš skupni up za drugačen odnos do ustvarjalnih in uspešnih ljudi..." Območna obrtna zbornica ni strankarska, ampak stanovska organizacija, zato ne podpira nobene politične stranke, torej niti ob bližnjih lokalnih volitvah ne! Ne zdi se nam kulturno niti pošteno, da bi tisti, kdorkoli že se je skrila za nam neznanim "obrtniškim odborom", pridobil politične točke, za nameček pa še zbiral denarne prispevke za letošnje kampanjo SDS po 10.000, 30.000 in 60.000 tolarjev. Svojem 550 članom sporočamo, da nimamo nič skupnega s tem letakom in priloženimi položnicami "za kamp." (verjetno kampanjo!), in upamo, da se nam bo opravičil tisti, ki je s tem povzročil obilo razburjenja in slabe volje.

Za Območno obrtno zbornico Trebnje predsednik JOŽE ŠTEPEC

Revija izhaja redno in je v vsakem pogledu dobra naslednica Dolenjskih razgledov. In ne nazadnje, namenjena je ljudem. Prav zato bi bilo lepo, da bi vsaj enkrat na leto obiskala vse naročnike Dolenjskega lista. Dolenjski razgledi so v skromni obleki zmogli pot do njih in so jim v vsakdanje življenje prinašali drobce domače ustvarjalnosti kot darilo.

Cankar je že pred mnogimi leti začutil isto težo in nemoč besede, ki želi, a ne more v srca ljudi. Naš Primož Trubar je ob pomoči sodov začrtal besedi pot, da je prispela do cilja. Dolenjski razgledi so v varstvu Dolenjskega lista prihajali v našo vas in celo v Ameriko, Avstralijo... Samo takšni so vredni spomina in razmisleka ob sedanjih nemoči, ki pod parolo "revščine" človeku jemlje njegovo "križantemo".

IVAN ŠKOF LJANEC
Ljubljana

POSLANEC ŽNIDARŠIČ MED ROJAKI - V ponedeljek, 26. oktobra, so se zbrali v kulturnem domu na Bučki krajani Bučke, Gornjih Radulj, Zaboršta, Zajčjega Vrha, Močvirja, Štrita in Dul, da bi dobili podrobnejše informacije o pokojniški reformi, spremembah v zdravstvenem varstvu in predlogih zakona za dopolnitev Zakona o žrtvah nasilja ter Zakona za poplačilo vojne odškodnine. Medse se povabili rojaka, poslanca DZ RS dr. Franca Žnidaršiča, ki je na duhoviti način razložil resna vprašanja, zato je bilo vduhu sproščeno. Dr. Žnidaršič je povedal, da je DeSUS skupaj z 10 poslanci vložil zakon, da ne bi več jemali varstvenega dodatka in socialne pomoči tistim žrtvam vojnega nasilja, ki dobivajo rento po zakonu, in še nekatere druge predloge. (Gregor Kaplan)

DAEWU V ŽABJI VASI - V petek je Daemobil, ki je poslovna enota Paam avta s Ptuja, v Žabji vasi odprl nov prodajni salon za avtomobile Daewo. Na voljo so vsi modeli te avtomobilske znamke, največ zanimanja pa je že na otvoritvi požel najmanjši Matiz. Za nekatere modele je moč dobiti leasing brez pologa, kredit do pet let in celo odplačilo starih kreditov, za konec leta pa na Ptuj pripravljajo nagradno žrebanje kar treh Matizov za vse, ki bodo pri njih kupili avtomobil. (Foto: Majda Luzar, EPS)

DOLENJSKI LIST TUDI V SIBIRIJI - Delavci Kovinotehne MKI Novo mesto v Tjumnu v Ruski federaciji z inštalacijami elektrike, vodovoda in centralne opremljajo veliko novo poslovno stavbo tamkajšnje naftne družbe. V Ruski federaciji delajo preko celjske Kovinotehne. Več tisoč kilometrov od doma komaj čakajo na informacije od doma in ko dobijo pošiljko časnikov, se sobe spremenijo v čitalnice. Posebej veliko je zanimanje za Dolenjski list z novicami iz domačih krajev, četudi pridejo do njih po meseci ali dveh. (Foto: V. Dragoš)

Sporočilo bralcem

V zakonu o javnih glasilih, ki velja od 23. aprila 1994, so v členih od 9 do 23 natančno določena pravila za (ne)objavo odgovora in popravka že objavljene informacije, s katero sta prizadeta posameznikova pravica ali interes. Tovrstne prispevke objavljamo pod skupnim naslovom "Odgovori, popravki in mnenja", vsi pa so opremljeni z naslovom prispevka, na katerega se nanašajo. Ker po zakonu odgovor in popravek ne sme biti spremenjen ali dopolnjen, ne objavljamo prispevkov, ki so napisani žaljivo ali z namenom zaničevanja, ali če so nesorazmerno daljši od informacije, na katero se nanašajo (13. člen).

delu kluba, zlasti pri pridobivanju finančnih sredstev izven občine. Ne gre za nikakršno favoriziranje rokometnega kluba na račun ostalih športov, temveč za priznanje nesporne dejstva, da je rokometnemu klubu uspelo to, kar ni še nobenemu športnemu kolektivu iz Trebnje. V treh letih od uvrstitve v 1. državno ligo se je iz anonimnosti povzpela na 3. mesto v minulih tekmovalnih sezonah. A državne lige, se uvrstil v evropski pokal mest, kjer je požel izredne simpatije in pohvale v prvem srečanju z ekipo iz Nizozemske, na prvenstvu premagal državnega prvaka RK Celje Pivovarna Laško, trenutno zaseda 2. mesto z istim številom točk kot državni prvak in je še edini klub brez poraza; njegovo tekmo 2. kola evropskega pokala mest z ekipo SG Flensburg iz Nemčije pa bo direktno prenašala satelitska televizijska postaja DSF 7.11. ob 15. uri. V treh sezonah tekmovalja v prvi ligi smo organizirali tudi dva direktna TV prenosa prvenstvenih tekem in en prenos meddržavne tekme ženskih reprezentanc Rusije in Slovenije, kar pomeni izjemno promocijo kraja in občine. V klubu trenira 200 igralcev v vseh kategorijah, tekme spremlja polna dvorana gledalcev, ki prihajajo celo iz Trbovelj in Litije. Če torej občina Trebnje favorizira naš klub, s čimer se sicer ne strinjamo, potem ima za to vse argumente, saj je RK Trebnje poleg občinskega pihalnega orkestra in Galerije likovnih samorastnikov največji promotor Trebnjega in občine.

Podpiramo prizadevanje ostalih športnih kolektivov, da jim občina nameni primerna sredstva za delo, ne moremo pa sprejeti, da se s takšnim kriziranjem napadajo uspehi kluba, ki so lahko v ponos vsem občanom. Predsednika Keglaškega kluba g. Jožeta Venclja pa prijazno vabimo, da si ogleda kakšno tekmo in nas obišče na sestanku uprave, kjer bomo ob vsem nam Dolenjcem ljubom kozarčku premleli skupne probleme.

DUŠAN KECMAN
Ljubljana

Kakovost Hrasta

Dol. list št. 43, 29. oktobra

V Dolenjskem listu ste objavili na 1. strani prispevek z naslovom "Kakovost Hrasta", v katerem ste navedli: "Obrtna zadruga Hrast iz Novega mesta je kot prva zadruga v Sloveniji prejela mednarodni certifikat kakovosti ISO 9002". Z navedenim podatkom se ne strinjamo, ker ima Obrtna zadruga Unitehna, z.o.o., Baragov trg 6, 8210 Trebnje, certifikat ISO 9002 že od 2. avgusta 1996, vendar ne trdimo, da smo ga pridobili prvi med obrtnimi zadrugami.

Povedati moramo, da smo pridobili tudi certifikat EAQF, kar pomeni, da je naša zadruga OZ Unitehna, z.o.o. "A" dobavitelj za avtomobilsko industrijo (Revoz), za kar pa si upamo trditi, da smo edina zadruga, ki je do sedaj pridobila navedeni certifikat v Sloveniji.

KAREL REBERNIK, inž. str.
direktor Unitehne

Vdihniti staremu ponos zgodovinskosti

Dol. list št. 43, 29. oktobra

Čprav izzveni članek z gornjim naslovom predvsem kot pohvala in zahvala načrtovalcem in izvajalcem prenavljanja novomeške gimnazije ter kot reklama za podjetje Struktura, ki so, upajmo, kvalitetno opravili svoje delo, je potrebno izreči nekaj misli ob tej prenovi.

Res je stavba "prenovljena in polepšana". Tako je koristen novi "vhod skozi osrednjo sprejemnico šole" v garderobe; vitrine na hodnikih, za kar so izkoristili celo niše na hodnikih, skozi katere so včasih kurili peči v učilnicah, zlasti pa je veliko vredna ureditev dotlej neizkoriščenega podstrešja. Novo veliko okno nad glavnim stopniščem razkošno osvetljuje osrednjo notranjost šole, ki je bila po izgradnji atrija in strehe nad notranjim dvoriščem preveč temna. Skozi podobno stekleno okno je iz nove knjižnice čudovit razgled na Novo mesto.

Na račun nekdanje šolske kuhinje, ki ni ustrezala higienskim zahtevam in je v stavbi ni več, so bili "prezarporejeni in povečani prostori za hišnika", v avli (atriju) pa je "na novo urejena delilnica vnaprej pripravljenih malic".

Kot piše novinarka, je bilo pri obnavljanju šole "potrebno vzpostaviti bistveno več usklajevanja in koordinacije med projektanti in izvajalci". Žal ni bilo podobnega sodelovanja med projektanti in učitelji, ki bodo v teh prostorih delali. Zato se je kljub "različnim tehničnim posegom, ki so prinesli gimnaziji nemalo pridobitev" moglo zgoditi, da, vsaj v prostorih, namenjenih fiziki, ni "boljših možnosti za delo", ampak so deloma celo slabše, kot so bile.

Zadoščalo bi, da bi projektanti ugotovili, kaj je že v fizikalnih predavalnicah-laboratorijih, in povprašali učitelje, s čim niso zadovoljni in kaj še potrebujejo. Nato pa bi načrte uredili tako, da bi dobre reči ostale ali bile ponovno tako urejene.

Ker za javnost podrobnosti niso zanimive, naj le naštejemo, česa v fizikalnih laboratorijih ni več, je pa bilo pred renovatorji.

Ni več dobre zatemnitve. Nameščeni roloji prepuščajo svetlobo, s čimer onemogočajo poskuse iz optike in deloma elektrike pa celo po nepotrebnem zaradi izbrane barve segrevajo učilnice.

Zahteva po dobri zatemnitvi z notranjimi preklonimi polkni, kot jih je imela fizikalnica pred preurejanjem, je bila postavljena, ko je za to bil še čas. Žal brez uspeha.

Na mizi za eksperimentiranje, ki je prekratka, ni več trofaznega toka, navadnih vtičnic pa je premalo. Na delovnih mizah učencev, ki so preozke, je premalo vtičnic, obstoječe pa niso dobro postavljene. Delovne mize bi morale - v električnem pogledu - biti porazdeljene v tri skupine, od katerih bi vsaka zaradi ekonomičnosti bila napajana s po eno fazo trofaznega toka. Razpored stikal v razdelilni omarici bi moral že na pogled odražati razpored delovnih miz. Vsaka delovna miza bi morala imeti delovno ploščo, katere rob sega čez ogrodje. To je potrebno, da bi mogli nekatere priprave s prižemami trdneje postaviti na mizo. Med eksperimentalno mizo učitelja in prvo vrsto delovnih miz bi moral biti večji presledek zaradi varnosti učencev, če se pri eksperimentiranju kaj ponesreči (npr. razleti steklenica z vročo vodo, ki jo polije učitelj z mrzlo vodo, da pokaže vrenje pri nizkem tlaku, in podobno) pa tudi za prevažanje vozilov s priborom in aparati.

Se bi lahko naštevali, pa je najbrž brez pomena, ker je prepozno za kakršnokoli spremembo.

Da je bilo odvzeto veliko uporabnega pohištva (omar, ni treba posebej omenjati, prav tako najbrž ne dejstva, da se pri preseljevanju lahko tudi marsikaj izgubi).

DUŠAN MODIC
profesor fizike

Škofovsko pastirsko pismo

Dol. list št. 43, 29. oktobra

Ne vem, kaj je krivo pri pisanju Alfreda Železnika, ali miselna ozkost ali njegov konstrukt o Cerkvih, ki pa z resničnostjo nima kaj opraviti. To velja tudi za njegovo interpretiranje škofovskega pisma. To se nadaljuje v vsaki njegovi polemiki. Zato čisto na kratko.

I. Škofje ne zahtevajo verouka v šole. Zelijo, da bi se poučeval izbirni predmet od verstvih s poudarkom na krščanstvu, kateremu pripada največ ljudi in je zaznamovalo našo literaturo, umetnost, zgodovino, kulturo, po evropskih standardih. Gre se za pridobitev splošnega znanja, da se ne bi dogajalo to, kar je zapisal g. Železnik, da je v Ameriki za polnočnico prepeval Tiho noč v slovenščini. Smešno! Slovenci ne

poznamo pesmi Tiha noč, ampak Sveta noč. Te pesmi, ki sicer spada med najbolj priljubljene božične pesmi, pa se ni naučil v šoli, saj je bilo njeno javno predvajanje prepovedano.

2. Med drugim mi očita, da moralnost izvajam samo od katoliškega Boga. Imam diplomato Teološke fakultete, poznam sodobno teološko misel in želim, da bi tudi g. Železnik prebral concilski Izjavo o verski svobodi, Odlok o misijonski dejavnosti Cerkev in Pastoralno konstitucijo o Cerkvah v sodobnem svetu, potem bi morda spremenil svoj konstrukt o Cerkvah. V njih je taka miselna širina, da mi še na pamet ne pride, da bi "moralnost izvajal le od katoliškega Boga". Bog muslimanov, Judov, hinduistov... je tudi moj Bog in sprejemam vse pozitivne vrednote, ki so zrasle tudi v drugih kulturnih okoljih in verstvih. Ko oznanjam katoliški nauk ga prikazujem ljudem kot moj predlog. Odločitev za ali proti je stvar osebne svobode posameznika.

3. Tudi sam sem slišal, da so državne šole v Združenih državah slabe. Nekaj čisto drugega so konfesionalne šole. Zato starši svoje otroke vpisujejo prav v verske šole. Če je g. Železnik primerjal svoje znanje z učenci iz državnih šol, potem je morda res prišel do povedane ugotovitve. Sam si želim, da bi tudi naša šola postala tako prijetna kot je za otroke avstralska, kjer otroci jokajo tisti dan, ko ni pouka, in bi naši študentje prinesli v svet drugačno podobo o Sloveniji, kot je današnja. Vsakega Slovenca mora namreč zaboleti ugotovitev, da smo za Evropo med vsemi državami najmanj zaželeni. Kdo je kriv za to?

4. Prevečkrat sem že stal ob grobu, bil blizu človeški bolečini, živim z mladimi in dokaj dobro poznam njihove bivanske stiske, zato se mi zdi resnično zloben očitek, da sem tudi sam kriv za smrt tistih, ki so se zanj sami odločili. Dejstvo je, da so bili skoraj vsi verci odtujeni in kot taki niso iskali stikov z menoj. Vzroke za njihovo smrt je treba iskati drugje.

5. Še enkrat o očitkih o "duhovniških prešuštnikih". Predobro poznam take očitke, ki so v glavnem izvirni iz trte in so zrasli v tistih logih, ki so dobro poznani vsem tistim, ki so sovražno razpoloženi do Katoliške cerkve in so mojstri njihovega fabriciranja. Nekaj je tudi takih duhovnikov, ki so se morda spozabili na tem občutljivem področju. V čem je bistvo problema? Tudi sam poznam ljudi v različnih poklicih, ki so napravili nemajhne delikte. Še na pamet pa mi ne pride, da bi zaradi posameznikov rekli: profesorji zvodniki, direktorji prešuštniki, filmski igralci mamilaši, poslanci

DAEWU V ŽABJI VASI - V petek je Daemobil, ki je poslovna enota Paam avta s Ptuja, v Žabji vasi odprl nov prodajni salon za avtomobile Daewo. Na voljo so vsi modeli te avtomobilske znamke, največ zanimanja pa je že na otvoritvi požel najmanjši Matiz. Za nekatere modele je moč dobiti leasing brez pologa, kredit do pet let in celo odplačilo starih kreditov, za konec leta pa na Ptuj pripravljajo nagradno žrebanje kar treh Matizov za vse, ki bodo pri njih kupili avtomobil. (Foto: Majda Luzar, EPS)

prepepači. Perverzno jih je uporabljati z namenom, da hočeš z njimi sogovornika osramotiti. To pa je že lahko zloba. Pri Trstenjaku sem študiral tudi psihologijo, zato mi človekova duševna notranjost in tudi njegovi nameni niso neznanca.

Ker gre škofom v pastirskem pismu tudi zato, da bi bila Slovenija bolj humana dežela in manj vulgarna, sem se še tokrat spustil v polemiko z g. Železnikom in bi jo seveda najrajši končal.

JOŽE PACEK
Catež ob Savi

Bili so DR

Dol. list št. 43, 29. oktobra

Kadar prebiram revijo Rast, se spomnim Dolenjskih razgledov. Zato ob tridesetletnici ne morem mimo resnice, da je z njimi beseda živa, ker je našla bralca doma in med našimi izseljenci. Na skrom-

Dvorski muzej - iluzija ali stvarnost?

Čas je, da se krajani kot tudi vsi pristojni v občini in dolenjski regiji pogovorimo o tem, kaj hočemo

Dvor pri Žužemberku je danes srednje veliko naselje, ki ga nekateri poznajo morda po veliki ribogojnici, drugi po tem, da je tu križišče cest, ki vodijo v Kočevje. Novo mesto in Ljubljano; nekateri vedo, da je v tem kraju v 19. stoletju delovala tudi pomembna železovarna. Na to nas opozarjajo občestne table in ostanek plavža, največji tehnični spomenik na Dolenjskem.

Ideja, da bi v kraju uredili muzej dvorskega železovarstva, je stara že več kot dvajset let. Pokojni režiser, igralec, predvsem pa izredno razgledan Marjan Marinc je že ob koncu 70-ih let ponudil svojo zasebno zbirko železarskih predmetov, ki jih je večinoma nabral po Dvoru in okolici, novomeškemu muzeju z namenom, da se na Dvoru odpre oddelek, ki bi prezentiral tukajšnje železovarstvo. V letu 1984 bi skorajda prišlo do realizacije te ideje, saj je bila odkupljena hiša za muzej, pri različnih podjetjih pa so bila z naprosena sredstva za adaptacijo in ureditev prostorov. Akcijo je vodil tedanji ravnatelj Dolenjskega muzeja Franci Šali ob podpori predsednika novomeške občinske skupščine Uroša Dularja ter nekaterih domačinov in navdušencev od drugod. Žal zamisel ni bila realizirana. Zelo medel, skoraj odklonilen odnos so ob tem pokazali prav vodilni predstavniki takratne žužemberške krajevne skupnosti, pod katero je Dvor takrat sodil, svoje je prispevalo tudi mnenje nekaterih Pionirjev inženjerskih, ki so menili, da bi adaptacija odkupljene hiše stala več kot novogradnja.

Po odhodu F. Šalija je skušal idejo uresničiti novi direktor muzeja g. Božič. Glede na to, da je območje železovarne spomeniško zaščiten kompleks, je dal proučiti tudi nekatere lokacije ob plavžu. Strokovnjaki so bili soglasni, da bi bila za postavitev muzeja idealna pravzaprav "stara lončarija", daljša tovarniška stavba, ki stoji v bližini plavža, med cesto Dvor-Kočevje, reko Krko in ribogojnico. Vendar tedanje vodstvo podjetja Novoles, ki je bilo lastnik in uporabnik zgradb stare železovarne, o odstopitvi lončarije za potrebe muzeja ni hotelo niti slišati.

Marjan Marinc je leta 1990 umrl. V oporoki je zapisal, da daruje vse predmete dvorske železovarne tisti ustanovi (muzej ali občina), ki bo uredila muzej na Dvoru in nikjer drugje, kot je pripisal. Člani Kulturnega društva Dvor smo nato v letu 1994 le dosegljivo sporazum z vodstvom podjetja Novoles. V zapisniku, na katerem se je podpisal tudi sedanjí direktor Novolesa g. Novina, je zapisal sklep, da podjetje odstopa za potrebe muzeja stavbo ob plavžu (ki sicer ni lončarija, je pa prav tako na idealni lokaciji in ima obsežna parkirišča).

V letu 1996 smo praznovali 200-letnico železovarstva. V prireditvah smo nekateri krajani in ljubitelji Dvora vložili ogromno dela. Na slovesnosti so govorili

Milan Lampe

S smrtjo Milana Lampeta iz Laz pri Predgradu, ki se je rodil 1930. leta v Kočevju, se je povečala vrzel med rojaki, ki so bili rojeni v tem mestu. Navzlic mladosti je občutil brezobzirno uničevanje slovenskega življa v dobi okupatorja. Po končani drugi svetovni vojni se je vključil v politično in družbeno življenje. Udeležil se je mladinskih akcij v času povojne graditve in vložil mnogo navora za obnovo porušene mesta in okolice. Bil je aktiven tudi kot predsednik krajevne skupnosti Poljanska dolina s sedežem v Predgradu, potem ko se je preselil na to območje. Po značaju je bil izredno ljubezniv, tovariški in zato splošno priljubljen in cenjen. To je pokazal tudi pogreb na kočevskem pokopališču.

Pokojnik je bil pred upokojitvijo zaposlen v trgovskem podjetju Trgopromet Kočevje. Ob slovesu sta njegove delovne in druge zasluge orisala predstavnica KS Šalka vas ga. Klunova in kočevski župan Janko Veber.

V. DRAGOŠ

najodličnejši predstavniki stroke, gospodarstva in politike, z ministrom za kulturo g. Dularjem na čelu. Izdali smo slavnostno številko krajevne glasila Fužina s prispevki priznanih strokovnjakov, zloženko o Dvoru in njegovi železovarni, izdali poštini žig, spominke, razglednice. Postavili smo označevalne table, predvsem pa smo v poslovni stavbi Novolesa uredili Marinčevo muzejsko zbirko, ki jo je kraju darovala Marinčeva dedinja ga. Mara Sindič. Ob tem smo si organizatorji in zagovorniki muzeja pridobili znanstveno in simpatije mnogih pomembnih strokovnjakov pa tudi politikov in gospodarstvenikov. K prireditvi so veliko prispevali npr. višji svetnik narodnega muzeja v Ljubljani dr. Matija Žargi, župan novomeške občine Franci Koncilija, sekretar za kulturo Robert Judež, vodstvo podjetja Novoles, Dolenjski muzej in drugi.

Žal so se že jeseni istega leta nad usodo muzeja začeli zgrinjati črni oblaki, saj je podjetje Novoles odpravilo gostoljubje muzejski zbirki. Prostore smo morali izprazniti in predmete spakirati v zaboje ter jih shraniti. Leta 1997, ob otvoritvi Bradarčeve spominke plošče na Jami, je župan g. Koncilija v govoru sicer poudaril, da med prvenstvene naloge sodi tudi

pridobitev lončarije za ureditev dvorskega železarskega muzeja. V dnevnem časopisu je bilo zaslediti, da tudi Dolenjski muzej razmišlja o prostorih v lončariji, saj naj bi tam razstavili poleg Marinčeve zbirke tudi tiste železovarske predmete, ki jih hranijo v Dolenjskem muzeju. Vendar so razni podjetniški in politični interesi pa tudi zavest, da bo Dvor v bodoče v žužemberški občini, preprečili, da bi občina Novo mesto vsled Novolesovih dolgov samo prepisala zemljišča in stavbe na desni strani ceste v svoje lastništvo in kompleks namenila kulturno turistični dejavnosti. Še več: direktor Novolesa je snedel tudi dano in zapisano obljubo, da lahko Dvorjani uredimo muzej v stavbi poleg lončarije. V letu 1997 je podjetje Novoles opustilo proizvodnjo na Dvoru, tako da so sedaj prostori prazni ali pa služijo za priložnostna skladišča raznim podjetjem.

Letos spomladi je svet KS Dvor poslal občini Novo mesto in podjetju Novoles zahtevo, da se zaveva uredi. Člani sveta predlagajo, da se cel kompleks ob desni strani ceste Dvor-Kočevje, ki zajema plavž, že omenjeno stavbo, ki bi jo Novoles odstopil za muzej, in lončarijo ter parkirišča in parkovne površine med stavbami, namenja za kulturno turistično dejav-

nost. V lončariji bi uredili muzej in dvorano za kulturne prireditve, v sosednji stavbi pa gostinski obrat, npr. ribjo restavracijo (ob ribogojnici) in morda še kaj. Zamisel so pisno podprla mnoga podjetja, društva in ustanove, npr. Krka Zdravilišča, Center za obšolske dejavnosti, Srednješolski center Novo mesto, Društvo inženjerski in tehnikov Novo mesto ter preko 600 obiskovalcev razstave o dvorski livarni, ki je bila spomladi na strojni šoli v Novem mestu. Odziv na poslano zahtevo žal ni bilo. Čas teče, zato se mnogi sprašujemo, ali je dvorski muzej iluzija ali realnost. Ali bomo še kar naprej eni zidali (v bližnji prihodnosti bo npr. izšla knjiga dr. Matije Žargija o dvorskem železovarstvu), drugi pa vse zgrajeno podirali? Kdo bo presekjal gordijski voz? 20 let je vendarle dovolj dolga doba, da se sprejmejo odločitve. Čas je, da se tako krajani kot vsi pristojni v občini in regiji pošteno pogovorimo o tem, kaj hočemo - zaradi Marjana Marince in njegove zbirke, zaradi vseh, ki želimo udejanjiti njegovo idejo, zaradi vseh, ki si želijo bogato kulturno dediščino dvorskih livarjev videti razstavljeno tam, kjer je nastajala, zaradi prepoznavnosti in turističnega razvoja Dvora in okolice.

FRANC MOZE

Dvor

V RAZMISLEK ODGOVORNIM

Kettejev drevored in črna gradnja

Koliko časa bo oblast še tako prizanesljiva in dobrohotna do samovolje v prostoru?

Kakšen kilometer in pol prelepega kostanjevega drevoreda se vije skozi Novo mesto. Bila je to nekoč glavna novomeška vpadnica. Brez dvoma je bilo pred nekaj desetletji prelepo pripeljati se v Novo mesto v kočiji ter med vrstama cvetočih kostanjev ugledati prelepo mesto s smaragdno Krko in nedežju. Danes je drevored namenjen mirnejšemu sprehodu, celo piknik si lahko privoščimo na vrhu mesta, na Marofu, s klopi pod drevjem pa, če že drugače ne, lahko občudujemo mesto pod Kapiteljem.

Z Marofa je Novo mesto prelepo, zdi se mi, da se lahko s tem pogledom na mesto enakovredno kosa le pogled nanj s hriba nad Ragovim logom, mesto je tam res kot na dlani, žal pa meščani ta grič dosti redkeje obiščejo, pa tudi klopi tam gor ni.

Kettejev drevored ime seveda nosi po velikem literatu Dragotinu Ketteju, ki je svoje novomeško zatočišče poiskal prav pod temi kostanji, v skromni hiški, danes Kettejev drevored 5, v mestu, kjer je tako kot Prešeren nekaj desetletij prej tudi on našel svojo neušlišano ljubezen. Kettejeva Primčeva Julija je bila novomeška mladenka Angela Smolova.

Starejši del Kettejevega drevoreda, ki se vije ob Rozmanovi cesti je bil zasajen leta 1830, le kakšna tri leta prej, preden je Prešeren v Ljubljani spoznal svojo muzo Julijo, drugi in pretežni del drevoreda, ki se vije čez Marof, pa so zasadili po letu 1891, torej le nekaj let prej, preden je Kette prišel v Novo mesto v gimnazijo, kjer je opravil maturo in spoznal Angelo. Z malo romantičnega navdiha bi torej rekli, da je to drevje moralo nekaj imeti s tema poetoma in njunima nesrečnima ljubeznima ter čudovito poezijo, ki je vzbudila iz bolečine neušlišane ljubezni. Če je sklep pravilen, bi veljalo zasaditi še kakšen drevored, morda dobimo novega Ketteja.

Kakor koli že, medtem, ko je dobršen del drevoreda danes obnovljen, pa najstarejši del še živi ali bolje povedano životari, kajti obenj, res povsem neposredno obenj, so pred nekaj leti postavili trgovski center. Gotovo drevju to ni ljubo. Pred leti so se takemu početju načrtovalce upirali novomeški gimnazijci, ki so znali prisluslniti trpljenju kostanjev, toda le kdo od neobčutljivih oblastnežev bi njim prisluslnil. Očitno je, da nihče. Bajta stoji, kjer pač stoji. Kot bi jo gradil kralj z Betajnovi. Pod kostanji pa se, kot bi bolečine še ne bilo dovolj, šopirijo grdi nadstreski gostilničarji. Toda to je lahko že povsem druga zgodba, kjer bi bilo moč dokazati nesvetovljanstvo teh ljudi.

Že arhitekt Marjan Mušič je pred desetletji izrazil skrb za ohranitev pogledov na mesto z Marofa. Seveda je logično tudi obratno, torej skrb za ohranitev pogledov nanj. Dejal je, da "morebitnih novih gradenj ob sprehajalni cesti na noben način ne bi smeli postavljati na njeno spodnjo stran, kot se je to zgodilo na drastično nemogoč način na poti na desnem bregu Krke ob mostu proti Smoletovi hosti. Tam so predvojni občinski odbori dovolili gradnjo vil, zlasti pa nemogočo stavbo tovarne na spodnji, obvodni strani ceste, s katere je edinstven pogled na mesto, in katera bi katero koli drugo mesto v svetu z vsjo ljubosumnostjo čuvalo." Da, še danes bi potrebovali tako senzibilne in učene ljudi na usteznih položajih, kot je bil Marjan Mušič, morda tudi več glasnih gimnazijcev bi mesto potrebovalo in več moči bi jim moralo podariti, kajti prepričan sem, da njih misli ne bi dovolile graditi hiš ob Kettejevem drevoredu.

Nad naselijem Mestne njive se je torej zgodilo prav to, česar se je Marjan Mušič bal, očitno ne vnamar. Nekdo se je namreč spomnil zgraditi si hiško ob drevoredu, si zagotoviti lep pogled na staro mesto, na Ragov log in Krko, a hkrati uničiti veduto na Kettejev drevored. Gotovo ni potrebno biti preveč občutljiv, da to gradnjo človek občuti kot nesporen tujek

v tem prostoru. Sicer se je gradnja že davno ustavila, in le ugibamo lahko, kaj je bil temu vzrok. Pa to niti ni važno. Odgovoriti bi bilo potrebno predvsem na vprašanje, kateri nebistri um je dovolil tu graditi in zakaj nihče ni pravočasno ukrepal.

Če je stavba črna gradnja, kar bi po logiki stvari v urbanizmu morala biti, potem lahko pričakujemo, da se ji kaj hudega najbrž ne bo zgodilo. Vsaj dokler bo naša oblast tako zelo dobrohotna do samovolje v prostoru, in to bo verjetno še nekaj časa. Zatem pa se bo, enkrat pač že, začelo tudi to spreminjati, toda za marsikaj bo morda že prepozno.

Dotlej lahko le upamo, da je tudi komu od tistih, ki posedujejo nekaj potrebne moči in volje, da se Kettejev drevored ohrani ne le po številu drevcev temveč tudi skozi pomen, ki ga nosi za mesto kot njegov simbol, njegov funkcionalni člen in seveda kot estetska kvaliteta v odnosu do obdajajočega ga prostora. Vse to pa je že nekaj, zaradi česar se velja zbuditi iz prijetnega spanca, ki, če predolgo traja, lahko pripelje direktno v morečo budnost. Včasih je za prebujenje potrebno malo žgečkati po podplatih, pa tudi vedro hladne vode boja pomaga. Naj ga že vendar kdo zlije na odgovorne!

TOMAŽ LEVIČAR
Novo mesto

Andrej Cetinski - Lev

Več kot tisoč prijateljev, tovarišev, sorcev in domačinov se je v sredo, 28. oktobra, poslovilo od velikega prijatelja, iskrenega tovariša Andreja Cetinskega - Leva, skromnega moža, očeta in deda, nosilca partizanske spomenice, narodnega heroja, generalmajorja v pokojju.

Rodil se je 30. novembra 1921 v Banjaloki, vasi nad kolpsko dolino, ki jo je do zadnjega nosil v srcu in kjer je srčno prijateljeval s svojimi rojaki kostelske in kolpske doline. Razen poslednjih dveh let sta s soprogo Pepco vse pomladi in poletja preživela v skromnem vikendu, ki sta ga zgradila na pogorišču njegove domačije. Huda bolezen mu je poslednji dve leti onemogočila bivanje v domačem kraju.

Že jeseni 1941 je še na 20-letni mladenič aktivno sodeloval v OF. Skoraj vsa štiri leta je bil zares neustrašni junak partizan vedno v prvih bojnih vrstah, tudi potem, ko je bil komandant brigade in operativne skupine brigad. O Levu bi z lahkoto napisali knjigo.

Sodeloval je v odločilnih borbah, po nepopolnih podatkih kar v 107 bojih na Dolenjskem, Štajerskem in Koroškem.

Lev je najbolj zaslužen pobudnik, da je bila ob 55-letnici vstaje na Kočevskem napisana skromna knjizica. Kako human in vsestranski človek je bil, se je kazalo tudi v njegovem odnosu do duhovnikov, ki so sodelovali z osvobodilno fronto. Vse življenje je bil zoper vsake desničarske in levičarske skrajnosti. Bil je priljubljen in spoštovan, globoko čuteč in dostopen. Bil je velik, velik človek, ki je znal čutiti z revežem in mu pomagati. Ob njegovi smrti se je sožalno pismo Pepci Cetinski navelo tudi predsednik republike Milan Kučan: "Drug za drugim odhajajo ljudje, ki sem jih zelo spoštoval, ker so imeeli zelo jasna merila o pravično urejenem svetu, o svetu brez krivic, o svetu, prijazen vsem ljudem, in ki so uresničitvi teh meril in idealov posvetili vse življenje."

ZDRAVKO TROHA

Janezu Slapniku v slovo

V ponedeljek, 2. novembra, se je pestra družba sosedov, prijateljev, znancev, sodelavcev in tovarišev poslovila od Janeza Slapnika iz Jedinšče 50 v Gotni vasi. Smrt, ki je za vse nas, predvsem pa za ljudi njegovega kova, neizogibno dejstvo, ga je dosegla nerazumno zgodaj, v 53. letu starosti.

Janez Slapnik se je rodil v nepredni družini mami Rozaliji in očetu Ivanu, prvoborcju NOB, kasneje oficirju JLA na odgovornih dolžnostih, po upokojitvi začetniku organiziranja TO na Dolenjskem in Sloveniji. Prežet z idejami nove družbe, je zgodaj pričel politično in delovno kariero. Po predsednikovanju v občinski organizaciji ZSMS Novo mesto je postal namestnik sekretarja in kasneje, v tistem času najmlajši sekretar občinskega komiteja ZKS. Pri opravljanju pomembnih funkcij se je s problematiko tedanje družbe spopadel z vso zavzetostjo mladega človeka z globoko vero v uveljavljanje očetovih in svojih idealov. Bil je delavna osebnost, človek pokončne drže, z jasnimi cilji in visokimi moralnimi kvalitetai.

Svojo življenjsko in delovno pot je nadaljeval v IMV na delovnem mestu poslovnega sekretarja, naslednjih deset let pa kot direktor Tiskarne Novo mesto. Napori in stresi, ki jih je preživil pri izpeljavi zahtevnega projekta prenove

OB PARTIZANSKIH GROBOVIH - Društvo za urejanje in oskrbovanje partizanskih grobišč v roških gozdovih je tudi letos drugič organiziralo ureditev spomenikov in grobov ob nekdanjih partizanskih bolnišnicah. Dan je bil kot narocen, suh, sončen. Grobove smo očistili, okrasili s cvetjem in prižgali sveče. Kot vedno smo se z enominutnim molkom poklonili njihove-mu spominu z obljubo, da njihove velike žrtve ne bomo nikoli pozabili. (Milena Ivanetič)

Izidor Molè - slikarski lirik dolenjske pokrajine

Odšel je drugi izmed treh povojnih novomeških slikarskih mušketirjev

V ponedeljek popoldne, 2. novembra, so na pokopališču v Brezovici pri Ljubljani pokopali akademskega slikarja Izidorja Molèta. Za vedno je pri 72 letih odložil paleta in čopiče, potem ko je zadnjih 24 let trpel hude posledice nesreče, ko ga je pijani šofer z avtomobilom blizu doma težko poškodoval, saj kot invalid ni mogel več ustvarjati s tistim poletom in umetniškim žarom, ki ga je tako izrazito preveval vse življenje.

Dolenjski je Izidor Molè prvič srečal leta 1947, ko je profesor Jakac s študenti obiskal Novo mesto. V jeseni 1951 je Molè začel učiti risanje in ročna dela na novomeškem učiteljsišču, v jeseni 1952 pa je postal profesor risanja na gimnaziji še Bogdan Borčić. Mlada umetniška sta kmalu postala dobra prijatelja z 11 let starejšim slikarjem Lamutom. Februarja 1953 so vsi trije pripravili skupno razstavo v novomeški Križatiji. V najsrečnejšem obdobju svoje ustvarjalnosti nam je Molè zapustil dragoceno dediščino kot skromen, a občutljiv umetnik, slikarski lirik dolenjske pokrajine. V Novem mestu je živel med leti 1951 in 1954 ter v tem času zapustil vrsto motivov na podobah, grafikah in lesorezih, ki so ohranili utrip tistega časa. Svojevrstno mehko in toplino je zajemal iz razgibane pokrajine in njenih zanimivosti, v

tiskarne so načeli njegovo zdravlje in moral je na zahtevno operacijo srca, ki jo je uspešno prestal. Leta 1990 je v želji, da si zagotovi mirnejšo prihodnost, odprl lastno grafično podjetje.

Ob dogodkih zadnjih let, s ciničnim razkrojem vrednot in ciljev, v katere je iskreno verjel, s posledicami razpadajočega jugoslovskega gospodarstva, ki je prizadel tudi njegovo dejavnost, in z vsem ostalim, kar smo doživljali, je ponovno začelo pešati njegovo zdravlje. Težko je doživljal spoznanje, da je skupnost jugoslovskega naroda, ki jo je imel rad, postala nevzdržna, da je JLA postala agresor njegovemu narodu, da je med narodi bivše jugoslovske skupnosti začela divjati grozovita vojna. Človek besede, odločnosti in pokončnosti pa je tudi težko prenašal spoznanje, da so nekateri njegovi sodelavci v bitki za cilje in idealne nekdanje družbe to počeli s figo v žepu in da so mnogi od njih v novih preoblekah prednjačili v rušenju vsega, tudi pozitivnega iz prejšnjega obdobja.

Navada je ob taki priložnosti zapisati, da je po njegovi smrti ostala velika praznina. Ta je res velika: za njegovo ženo Vero, za sina Janija in za njegovo mamo, ki je z njim pokopala svojega drugega in zadnjega sina. Velika pa je tudi za njegove prijatelje, sodelavce in tovariše, ki smo ga poznali in z njim sodelovali.

Njegova smrt pa je posameznikom lahko tudi olajšanje, saj so ga v času preoblikovanja naše družbe želeli zatajiti in pozabiti. Janez se na to novodobno gospodo, povzpetnike in karieriste ni oziral, ostal je zvest svojim načelom in idealom.

Janezu Slapniku za vse, kar je bil, in za vse kar, nam je dal, iskrena hvala.

UROŠ DULAR

Avtoportret, olje, platno, 1950

katere je vnašal svoje čustveno razpoloženje slikarja-poeta.

Izidor Molè se je žal prekmalu ves predal restavratorstvu umetnin doma in po južnih krajih tedanje zvezne države. Kot nadarjen slikar bi ustvaril še veliko več, toda težko življenje in skrb za preživetje družine sta ga silila v restavriranje umetnin, pri čemer je dosegel mojstrsko znanje in opravil veliko zaslužnih del. Bil je obojen na samoto, v kateri je nenehno iskal ter ustvarjal. Umetnost je bila zanj iskanje nepojasnjene lepote, s katero je hotel prodreti do skladja med človekom in naravo, kot sem bil zapisal ob njegovi retrospektivni razstavi maja 1991 v Dolenjskem muzeju.

TONE GOŠNIK

Meta Malus Lunin koledar - Lunine bukve 1999

Lunin koledar - po novem Lunine bukve je letos spremenil svojo podobo. Je vsebinsko bogatejši in obsežnejši. Poleg že ustaljenih podatkov o hujšanju, najprimernejšem času za satev ali sajenje rastlin, parjenje živali, koline, sekanje lesa itn., neprimernem času za kirurške posege in o začetku zdravljenja ter nasvetov, kdaj je najugodnejši čas za določena opravila, vam letos Lunine bukve ponujajo še več astroloških zapisov, kitajski in keltski horoskop, zdravljenje z barvami in še marsikaj zanimivega. Avtorica pa odkriva tudi druge Lunine skrivnosti. Lunine bukve lahko letos kupite tudi na vseh večjih časopisnih prodajnih mestih po ceni 861 SIT (5 % prometni dvek je že všteta v ceni). Če pa boste koledar naročili neposredno pri izdajatelju - Kmečkemu glasu, vas bo stal 693 SIT (v ceno ni všteta poštnina). V kolikor pa boste postali stalni naročnik (najmanj 2 leti), boste zanj odšteli le 588 SIT (v ceni ni všteta poštnina). Koledarje bomo pošiljali po povzetju. Naročila sprejemamo do razprodaje edicije na naslov: ČZD Kmečki glas, Železna c. 14, 1000 Ljubljana ali 24 ur na dan po telefonu (061) 13 77 542. (Če bo vključen avtomatski odzivnik, vas prosimo, da po njem sporočite tudi, če želite postati stalni naročnik.)

NAROČILNICA

Podpisani (ime in priimek): _____

Naslov: _____

Pošta: _____

Želim postati stalni naročnik Luninih bukev (označite s križcem)

Datum: _____ Podpis: _____

Novi simbol nove storitve

E.P.S. - elektronsko pismo

Elektronska poštna storitev

Uporabniku nudimo celoten servis od oddaje podatkov do dostave naslovniku. Torej:

- izdelavo,
- izpis,
- kuvertiranje,
- dostavo pisem, računov, položnic ali pa reklamnih sporočil.

POŠTA SLOVENIJE
http://www.posta.si
e-mail: info@posta.si

DOLENJSKI LIST

KOVINARSKA - PROCESNA OPREMA, d.o.o., v stečaju	St 12/95
KOVINARSKA - EKOLOGIJA, d.o.o., v stečaju	St 13/95
KOVINARSKA - GRADBENA OPREMA, d.o.o., v stečaju	St 14/95
KOVINARSKA - INTELEKTUALNE STORITVE, d.o.o., v stečaju	St 17/95
KOVINARSKA - CONSULTING, d.o.o., v stečaju	St 18/95
KOVINARSKA, tov. ind. opreme, p.o., v stečaju	St 20/95

vsi CKŽ 137, 8270 Krško

v skladu s sklepi stečajnih senatov St 12/95, St 13/95, St 14/95, St 17/95, St 18/95 in St 20/95 z dne 14.2.1997

RAZPISUJEJO PRODAJO naslednjih sredstev:

- računalnik 286 in deli rač. opreme, monitorji, tipkovnice, ohišja
- računski strojčki
- pisalni stroji
- pisalne mize in stolice
- vgradne omare z možnostjo uporabe v dveh višinah
- risalne deske

Cene so zelo ugodne.

Interesenti se lahko zglasijo pri nas vsak dan med 8. in 15. uro, kjer je možen ogled in takojšen nakup.

Stečajni upravitelj:
Zdravko Morela, dipl. oec.

M & MM, d.o.o., CEGELNICA 33 Novo mesto

objavlja prosti delovni mesti:

1. skladiščnik
2. operater na CNC stroju

Pogoji:

Pod 1 in 2: V. stopnja strok. izobrazbe - strojni tehnik, 5 let delovnih izkušenj pri enakem ali podobnem delu, obvezno znanje angleškega jezika in računalništva

ali:

Pod 1: V. stopnja strokovne izobrazbe - poslovodja, 5 let delovnih izkušenj kot trgovec tehnične smeri, obvezno znanje računalništva in materialnega knjigovodstva.

Delovno razmerje bomo sklenili z izbranim kandidatom za nedoločen čas, s 3-mesečnim poskusnim delom.

Dokazilo o izpolnjevanju pogojev s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega dela naj kandidati pošljejo v 10 dneh po objavi na naš naslov. Ponudbe bomo pregledali in se o izbiri odločili v 15 dneh po končanem zbiranju ponudb.

VABI K SODELOVANJU

novega sodelavca za prodajo jajc, jabolk, testenin in drugega trgovskega blaga na območju Dolenjske.

K sodelovanju vabimo kandidate, ki imajo:

- ustrezno strokovno izobrazbo
- bogate in dolgoletne izkušnje na področju prodaje živilskega blaga na terenu

Podjetje nudi novemu sodelavcu:

- stimulativno nagajevanje in
- prevozno sredstvo za dostavo blaga

Z novimi sodelavci bomo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, s 3-mesečnim poskusnim delom ali sklenili pogodbo o poslovnem sodelovanju, če ima status samostojnega podjetnika. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev podjetje sprejema 10 dni po objavi na naslov:

Meja Šentjur, d.d., c. Leona Dobrotinška 3, 3230 Šentjur

Mercator

v akciji

od 29.10. do 12.11.'98

Čistilo za pečico Fornet

300 ml, Pejo Trading, Koper

stara cena 466,50

349,00

Pena za kopalnico Stelex

z razpršilcem

750 ml, Šampionka, Renče

stara cena 512,90

369,00

in še 27 posebej označenih izdelkov!

http://www.mercator.si Ponudba velja do prodaje zalog! Cene v SIT!

Zanesljiva. Varna. Ki prisluhne.

SLOVENICA

zavarovalniška hiša d.d.

Za vas smo
na Trgu svobode 9 v Sevnici
odprli novo poslovalnico.

Prijazno vas vabimo, da nas obiščete!

Telefon in telefaks: 0608 82 942

DAEMOBIL NOVO MESTO

ŽABJA VAS, NOVO MESTO
Tel.: 068/341-670, fax: 341-671

OB NAKUPU ŠE PAKET PRESENEČENJA

LEGANZA
vrhunski avto
za zahtevne voznike,
že od 3,339.999 SIT
• posebni popust •

Pomembno je vedeti,
da vas v salonih DAEMOBIL-a
uvrstijo v veliko nagradno žrebanje
za 3 avtomobile MATIZ.
Žrebanje bo ob koncu leta na Ptuj.
Povprašajte!

Centralno zaklepanje, električni pomik stekel,
servo volan, zračne blazine, klimatska naprava
in radiokasetofon so le del bogate opreme!

EKSKLUZIVNO: LIZING BREZ POLOGA ZA MODEL LEGANZA

Ugodni nakupni pogoji. Finančna rešitev za vsakogar. Kredit z obrestno mero že od TOM + 2,5%.
Kredit in lizing do 5 let. Odplačilo vaših starih kreditov.
Staro za novo. Darilo, popusti...

Uspešen in dinamičen kolektiv podjetja HYPO LEASING,
hčerinskega podjetja Hypo-Alpe-Adria-Bank AG iz Celovca

vabi k sodelovanju

strokovnega sodelavca/predstavnika
za področje Dolenjske s sedežem v Novem mestu

Od Vas pričakujemo:

- visoko ali višjo izobrazbo ekonomske ali tehnične smeri
- zaželjene izkušnje iz področja financiranja
- aktivno znanje nemškega ali angleškega jezika
- znanje Windows / Word / Excel
- tri leta delovnih izkušenj na enakih ali podobnih delih

Za delovno mesto nudimo prijetno delovno okolje, stimulativen
osebni dohodek, dodatno usposabljanje doma in v tujini ter
možnost osebnega razvoja in napredovanja.

Delovno razmerje z izbranim kandidatom bomo sklenili za določen
čas, s polnim delovnim časom, z možnostjo redne zaposlitve za
nedoločen čas.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 8 dni
po objavi na naslov:

HYPO-LEASING, d.o.o., Ljubljana
Dunajska 103, 1000 Ljubljana
(z oznako: za razpis)

Dodatne informacije na tel.:

061/165-33-80 (ga. Mojca Jeršin)

**HYPO
LEASING**

frizerski
salon

Sabina Zakšek, s.p.
Marjana Kozine 3
Novo mesto

*
Vsak dan

(razen ponedeljka)
od 15. do 19. ure,
ob sobotah
od 8. do 13. ure.

*
Naročila po

☎ 068/373-461

Audi
Prednost je v tehniki

Audi A3 Audi A4 Audi A6
OMEJENA KOLIČINA TESTNIH VOZIL
PO UGODNIH CENAH!
Vabljeni na preizkusne vožnje!

Vaš pooblaščen trgovec in serviser:

Avtohiša Berus

Novo mesto

Tel.: 068/342-360, 325-098

Avtohiša Berus

NOVO MESTO

Podbevškova 1, Novo mesto
Tel.: 068/342-360

NAGRADNA IGRA LUPO!

1. nagrado (5-odst. popust pri nakupu novega vozila VW v AVTOHIŠI BERUS) prejme:
Nejc Šinkovec, Glavni trg 14, Novo mesto
2. nagrado (avtoradio BLAUPUNKT ARC 3251) prejme:
Anton Pate, Gor. Kamence 10, Novo mesto
3. nagrado (5 l olja ARAL) prejme:
Jože Gosenar, Blatnik 6, Crnomelj
4. nagrado (4 l hladilne tekočine) prejme:
Dejan Bogdanov, Cesarjeva 54, Novo mesto
5. nagrado (čiščenje vozila) prejme:
Nina Progar, Smrečnikova 10, Novo mesto
6. nagrado (optika koles) prejme:
Radomir Ivanović, Ragovska 6, Novo mesto

ADRIA

ADRIA MOBIL, d.o.o.
NOVO MESTO, Belokranjska 4

K SODELOVANJU VABIMO

sodelavce, ki so se s kakovostnim delom pripravljene vestno in
odgovorno vključiti v proizvodni proces izdelave počitniških
prikolic in avtomobov.

Pričakujemo prijave

kvalificiranih delavcev lesarske in kovinarske stroke in
delavcev za priučitev v proizvodnji mobilnih enot ADRIA.

Kandidatom za zaposlitev nudimo:

- zaposlitev za določen čas z možnostjo spremembe v nedoločen čas,
- enozmerno delo v dopoldanskem času,
- stimulativen nagrajevanje v soodvisnosti od lastne uspešnosti.

Kandidate vabimo, da pisne prijave z dokazili o izobrazbi in
izkušnjah pošljejo v 8 dneh v kadrovsko službo podjetja na naslov:
ADRIA MOBIL, d.o.o., Belokranjska 4, 8000 Novo mesto, z
oznako: objava. Podrobnejše informacije lahko dobite na tel. št.
068/323-202.

**BISTRO
A**

Novi trg, Novo mesto
☎ 322-765

vam poleg pijače nudi tudi
več vrst pizz, hamburgerje,
cheeseburgerje, sardele,
lignje, pomfrit ...

Hrano vam pripeljemo
tudi na dom ali v službo.

Pridite, poskusite
in se prepričajte, da vse
najboljše za pizzo dobite pri
PARTNERTRADING, d.o.o.
iz Novega mesta!

SVETILA

10 % ELEKTROMATERIAL

akcijski popust

od 5.11. do 14.11.

NOVOTEHNA

tel. 068/371-84-47

MERKUR

TRGOVSKI CENTER

Novo mesto - Bršljin

Kočevarjeva 7

Super
Martinova ponudba
od 3. do 14. novembra

Kelini
za vino 6/1

699 SIT

Vrč + 6 kozarcev

1.890 SIT

Majolika
1,5L

1.590 SIT

Keramični pekač
s pokrovom

3.490 SIT

Pletena
košarica

260 SIT

KOVINOTEHNA

RECITAL PAVČKOVH PESMI - V Knjižnici Franceta Prešerna v Šentjerneju so ob letošnjem tednu otroka pripravili recital pesmi Toneta Pavčka. Učenci tamkajšnje osnovne šole Tadej, Beni, Blaž, Jan, Urška, Katja in Vanja so pod vodstvom bibliotekarke Mire Grahek izmed mnogih Pavčkovih pesmi izbrali nekaj takih za majhne in nekaj za večje otroke pa tudi za velike, v katerih se še kdaj oglasi deček ali deklica. Povezali so jih v celoto z naslovom *Otrok gre za soncem*. Tako so z recitalom, ki so ga zaradi prostorske stiske izvedli kar na hodniku pred knjižnico, počastili pesnikovo 70. letnico. (Foto: M. Hočevnar)

V "CEPETAVČKU" JOŽE KUMER - Dolenjski slikar, kipar in ilustrator Jože Kumer je v četrtek, 1. oktobra, obiskal Cepetavčke v mimopeškem vrtcu. Malim radovednežem je govoril o umetniškem ustvarjanju, še posebej o svojih ilustracijah otroških knjig. Otroci so potem z njim ustvarjali v različnih tehnikah po svoji domišljiji. Vse stvaritve malčkov, sredinčkov in malošolarčkov so bile na ogled na razstavi od 6. do 16. oktobra v prostorih Dolenjskega muzeja v Novem mestu. Postavili so jo v počastitev tedna otroka. To prijetno druženje je bilo za slikarja in mimopeške Cepetavčke plodno in prijetno doživetje. (Marija Mikec, vrtec Cepetavček iz Mirne Peči)

OKTOBER, MESEC POŽARNE VARNOSTI - V torek, 21. oktobra, smo šli v gasilski dom. Gospod Ludvik nam je pokazal nekaj gasilskih stvari. Občudovali smo gasilski kombi. Gospod nam je pokazal gasilske obleke, škornje, črpalke, pokate. Potem smo šli v dovrano, kjer imajo slike od začetka delovanja do zdaj. Na kocu smo se peljali z gasilskim kombijem, pa ne vsi naenkrat. (Mateja Iskra, 4. r. Podružnična šola Ajdovc)

KOSTANJEV PIKNIK NA RAGOVE - V glasbenem vrtcu Ringa raja se trudimo, da se otroci v njem dobro počutijo, kar se kaže pri njihovem vsakodnevnem vključevanju v glasbene in druge dejavnosti. Izkoristimo vse možnosti za popestritev bivanja v njem. Ker je narava jeseni zelo lepa, se večkrat sprehodimo v bližnji gozd Ravog log, kjer se igramo in uživamo ob hoji po odpadnem listju. Nabiramo plodove in iz njih izdelujemo figurice, instrumente, nizamo ogrlice in lepimo listje. Vsako leto organiziramo kostanjev piknik, katerega se udeležijo veliko staršev z otroki. Tako je bilo tudi minuli četrtek, ko smo se ponovno zbrali na pikniku. Očetej so tudi tokrat pridno pekli kostanj, mamic in babice pa so mize obložile z dobrotami iz domače kuhinje. (Tanja Rauch)

M L A D I D O P I S N I K

POT OD SEMIČA DO ANKARANA

2. septembra ob 5. uri se je 9 učencev zbralo pred šolo in se napotilo na peš pot "Od Semiča do Ankarana". Po izjavi učencev je bila pot naporna. Hodili so kar štiri dni in se večkrat ustavili, se najedli in odpočili. Prvi dan so prišli do Soteske, kjer so se hitro okopali v hladni Krki in postavili šotore ter zaspali. Podobno se jim je godilo tudi naslednje štiri dni. Vendar vsi niso končali poti. Že drugi dan je eden od učencev odnehal, ker si je poškodoval nogo. In končno so četrty dan zagledali morje. Utaborili so se v kampu, odšli po nakupih, v igralnico, se kopat, pa tudi zabavišnega parka niso grešili. Kmalu je prišla sobota in z njo vrnitev domov. Odšli so na železnico, kjer so dobili zastoj vozovnice in se vrnili domov. Kljub naporu so učenci povedali, da jim je bila pot zanimiva in da se bodo še kdaj udeležili podobnih pohodov.

VANJA GRUDEN
Novinarski krožek
OŠ Belokranjskega odreda, Semič

TEKMOVANJE V ATLETIKI

Tekmovanje v atletiki je septembra potekalo v Novem mestu. Na tekmovališču je bilo prijavljenih 25 šol. Peljali smo se z avtobusom. Vsi smo imeli veliko tremo. Najprej smo poiskali prostor, kamor smo odložili nahrbtnike, nato pa smo odšli gledat igrišče. Ni minilo deset minut, ko je napovedovalec po zvočniku rekel, da naj se vsi umaknejo z igrišča, ker se bo začelo tekmovalje. Začelo se je s tekmo na 60 m. Tekli so v šestih skupinah. Nato je sledil tek na 300 m, v tem času pa so se začele discipline skok v višino, skok v daljino, suvanje krogle in met žogice. Na koncu sta bili dve disciplini: tek na 1000 m in štafeta. Na štafeti so se deklice odlično odrezale, bile so četrte. Nazadnje smo bili vsi zadovoljni z našimi rezultati.

IVA KLADOŠEK, 7. b
OŠ 14. divizije, Senovo

VESELI TOBOGAN V BRUSNICAH

V torek, 20. oktobra, se je popoldne začelo javno radijsko snemanje Veselega tobogana v Brusnicah. Prireditelj je potekala v KD Gabrje, udeležilo pa se je skoraj vse Podgorje. Nastopajoči so navdušili s petjem, recitacijami, instrumentalnimi točkami. Seveda je bila prej avdicija, na kateri so izbrali najbolj izvirne točke. Prireditelj sta vodila Alenka Vidrih in Matjaž Romih. Pri nastopu so sodelovali razni tehniki in celo orkester. Gost je bil Dare Valič, eden največjih slovenskih igralcev, ki je interpretiral pesm naše mlade pesnice iz 7. r. Jasne Pavlin. Predstavili so tudi otroški musical, besedno igro in tekmovalje v najboljših točkah. Zmagali so člani ansambla Mačkoni in Simon Nosan s pesmico Mali potepuh in si prisluzili potovanje v Benetke. Prvič je bila predstavljena himna Veseli tobogan. Oddajo smo spremljali po Radiu Slovenija in priznam vam, da je bilo vse enkratno.

JASNA PAVLIN, 7. r.
OŠ Brusnice

Naša sporočila

- Ubogajte starše! Ne tepite se! Imejmo se radi. Bodite prijazni do drugih. (Zikret)
 - Veselje v družini pomeni največ na svetu. Jeza je sama sebi hudič. Jeza podira, veselje pa gradi. (Miha)
 - Ne pretepaj mlajših. V družini se imejte radi. Bodimo strpni do starejših. (Nejc)
 - Prosim, poslušajte tudi moja pojasnila. (Ines)
 - Ne tepite mlajših od nas! Ne mečite hrane po tleh! Bodite bolj vzorni. (Danijela)
 - Bodimo prijazni drug z drugim! Bodimo strpni! Bodimo prijatelji med seboj! (Nastja)
 - Osrečujmo ljudi! Veselimo se vsake malenkosti. Bodimo srečni drug z drugim! (Andrej)
 - Spoštujmo drug drugega! Imejte nas radi, čeprav smo vsi drugačni! Ne vpijte na nas! (Simona)
 - So otroci naše največje bogastvo? Mislite na otroke 24 ur na dan. Mamila, pretepanje, STOP! (Aleksandra)
 - Spoštujte drugačne! Imejte nas radi še naprej! Pomagajte sošolcem! Bodite prijazni z vsemi! (Urška)
 - Bodimo vsi skupaj srečni! Bodimo prijatelji. (Anamarija)
- Mislil petošolcev zapisal
NEJC KIC, 5. b
OŠ Bršljin, Novo mesto

KOSTANJEV PIKNIK

PGD Otočec je v soboto, 17. oktobra, popoldne organiziralo kostanjev piknik za vse krajanje. Vabilo se prejela vsa gospodinjstva. Na igrišču za gasilskim domom se je zbralo kar nekaj krajanov. S seboj so prinesli kostanj in mošt ter dobro voljo. Ob peki kostanja smo se med seboj pogovarjali in poslušali glasbo. Med nami je bil tudi harmonikar Lojze, ki je prav pošteno raztegnil svoj meh. Zapeli smo in zaplesali. Na pikniku je vsak od udeležencev poskusil srečo, saj je bil organiziran bogat srečlov. Vsaka srečka je bila polna. Zabavali smo se dolgo v noč. Kostanjev piknik je bil organiziran z namenom, da se krajanje družimo in prijetno zabavamo. Upam, da se bo piknika v prihodnjem letu udeležilo še več krajanov. Ne bo jim žal.

HELENA MURGELJ
Otočec

POČTINICE, KJE STE?

Med počitnicami imel sem se lepo, v šoli pa ni več tako. Na morju sem zelo užival in ledeni čaj popival. Dopustja je res konec, v razred kličete šolski zvonec. Knjige, zvezke, torbo v šolo sem vzel, si sonca, plaže zaželel. Sedim v klopi, držim svinčnik v roki in se učim z drugimi otroki. Žoge, igrače zdaj na stran, učenje, dober dan!

PRIMOŽ MURN, 5. b
OŠ Bršljin, Novo mesto

Vinogradništvo v Beli krajini

Pobočja, ki obdajajo Belo krajino, spadajo med vinorodne okolišče.

POUČNO NA DOLENJSKEM

Kljub dežju in hladu smo v torek, 20. vinotoka, učenci 6., 7. in 8. r. krenili na Dolenjsko. V starodavni Stični smo spoznali življenje belih menihov, ki jih je le še 11, videli njihove slike, stare pripomočke za različne obrti in občudovali samostansko baziliko s svežimi ikebanami. Na Rašici nam je kustos opisal življenje očeta slovenske književnosti Primoža Trubarja. Najbolj smo uživali na Muljavi, kjer je sošolec v vlogi Krjavlja, Jurčičevega posebnega iz Desetega brata, "presekal" hudoča na dva kosa.

PETRA KUŽNER, 6. r.
OŠ Koprivnica

ŠPORTNI DAN

V četrtek, 22. oktobra, smo na naši šoli izvedli jesenski športni dan. Najprej je bil na vrsti kros. Najboljši tekači so prejeli diplome, vsi pa smo jim veselo zaploskali. Po teku smo dečki igrali nogomet, deklice pa so se pomerile v igranju odbojke. Tudi pri teh tekmah smo dali vse od sebe. Lepo je bilo gledati, ko so žoge zatresle mrežo. Kasneje je bila na vrsti tekma z učitelji. Najprej je proti njim zaigrala zmagovalna ekipa učencev. Delavci šole so bili boljši. Nato smo zbrali šolske prvake in se znova pomerili. Tokrat smo zmagali učenci. Učenci nižje stopnje so po krosu odšli na krajši pohod proti Drežovcu. Pred koncem športnega dne smo se vsi sladkali s pečenim kostanjem.

JERNEJ ILJAŽ
Novinarski krožek OŠ Bizeljsko

OBISK KMETIJSKE ŠOLE

V četrtek smo imeli naravoslovnih dan. Z avtobusom smo se odpeljali v Novo mesto na ogled kmetijske šole. Vodička nas je odpeljala v eno izmed učilnic in nam povedala vse o zgodovini šole. Izvedeli smo, da je bila ustanovljena leta 1886. Takrat se je imenovala Živinorejska in sadjarska šola, danes pa Srednja kmetijska šola in se nahaja pod Trško Goro. Ogledali smo si poljedelsko razstavo, gospodinjstvo učilnico, sušilnico sadja in razstavo gob ter male živali. Šola ima zaposlene delavce. Šolsko posestvo obsega 178 ha zemlje. Zemljo obdelujejo z modernimi stroji, ki smo si jih ogledali. V hlevu imajo 50 krav, 100 glav mladega goveda in 34 konj. Učenci se poleg strokovnih predmetov učijo tudi ročnih del in si lahko pridobijo različne poklice.

NEJC POVŠE, 5. a
OŠ Mirna Peč

Zabavno in poučno je bilo s pesnikom Tonetom Partljičem

Sredi oktobra smo v šoli izvedeli, da nas bo obiskal pisatelj Tone Partljič. Točno tako se je tudi zgodilo. Pisatelj sem poznal že predtem, saj sem med počitnicami prebral njegovo knjigo Dupleška mornarica, ki mi je bila zelo všeč. Partljič me je s svojim nastopom še dodatno navdušil, saj nas je znal spraviti v smeh. Zdel se mi je prijeten in priazen človek, iz njega kar kipita energija in humor. Ni pa nas samo nasmejal, temveč nam tudi povedal nekaj življenjskih zgodb, ki kažejo, da življenje ni vedno pošteno. Kljub temu se moramo potruditi, da premagamo vse ovire, in kot je rekel pisatelj, nam lahko pri tem pomaga ravno humor. Razložil nam je tudi ozadje nekaterih njegovih zgodb, tako da zdaj nanje gledam drugače. Pisatelju smo zastavljali razna vprašanja. Iz odgovorov smo videli, da spoštuje svoje starše, obožuje vnukinjo in uživa v svojem delu. Na prireditvi smo mu predstavili šolsko glasilo Preproste besede. Med pripetki je bil tudi moj, ki sem ga z veseljem napisal o pisateljevi knjigi. Prireditelj mi je bila zelo všeč, zato upam, da bo še kakšna podobna.

TOMAŽ BARTOLJ, 7. r.
Novinarski krožek OŠ dr. Pavla Lunačka, Šentrupert

Zakaj?

Zakaj je danes dan drugačen od dni, ki jih za marsikoga več ni?
Rumeno sonce so prekrili temni oblaki, iz katerih tiho dež prši.
Prič na drevesu več ne žgoli, veselega petja slišati ni.
Njegov pogled je drugačen, njegov pogled je mračen.
Zakaj?
Zakaj povsod smrt kosi in za seboj briše vse sledi?
Zakaj so vojne in se ubija ljudi, zakaj so vojne in se preliva kri?
Tišina, mir, svoboda, sreča naj vrnejo se med ljudi, da srečo, radost bi užili vsi.
A spet sta tu vprašanji: kdaj in zakaj, saj vsi želimo si, da vrnil bi se za vse ljudi dnevi, kot so nekdanj bili.

ALENKA MOŽE IN TANJA MURN, 7. c
Novinarski krožek OŠ Žužembek

SREČANJE S PESNIKOM

V ponedeljek, 28. septembra, smo se učenci naše šole, ki se potegujemo za Cankarjevo priznanje, odpravili v novomeško Knjižnico Mirana Jarca na srečanje s Tonetom Pavčkom, enim naših največjih sodobnih pesnikov, ki je dan zate praznov svoj sedemdeseti rojstni dan. Ob pogovoru, ki ga je vodila ga. Slavka Kristan, smo spoznali njegovo najpomembnejše zbirke pesmi, ki jih je napisal tako za odrasle kot tudi za otroke, in pri tem izvedeli še marsikatero zanimivost iz njegovega življenja. Navdušil nas je s svojim odnosom do mladit.

JASNA PAVLIN
OŠ Brusnice

RUMENA RUTICA - Otroci pripravljajo na šolo iz vrtca Nadihojca iz Dobove so se cel september navažali na pravilno in varno hojo po cesti. Ugotavljali so tudi, kakšen pomen ima pri vsem rumena rutica. Večkrat so se po napornem sprehodu sprostil še na vrtčevem igrišču. (Marija Stajnik, VVE Najdihojca, Dobova)

SREČANJE Z GASILCI - V mesecu požarne varnosti so se otroci iz šentjernejskega vrtca Čebelica srečali z gasilci, ki so jim prijazno in z veliko dobre volje razkazali gasilni dom in vsa gasilska oprema. Navdušeno med otroki in radovedna vprašanja so dokazala, da podmladka za to društvo še zlepa ne bo zmanjkalo. (Foto: Videm)

RDEČA KAPICA - Mame otrok male šole so ob mednarodnem dnevu otrok vsem otrokom vrtca in OŠ Krmelj podarile pravljično Rdečo kapico. Otroci in starši so bili navdušeni nad odlično zaigrano pravljično. Verjetno ne bo potrebno čakati do naslednjega takega tedna, temveč bo nova pravljična nastala že v mesecu decembru. (Novinarski krožek OŠ Krmelj)

INFOS 98

Informacijska vrata v novo tisočletje

Minuli petek so v Cankarjevem domu v Ljubljani zaprli Infos 98, največje vsakoletno sejamsko-izobraževalno prireditve s področja računalništva in informatike pri nas. V slovenski hram kulture je pet dni vabila vse tiste, ki se z informacijsko in tehnologijo ukvarjajo poklicno ali ljubiteljsko ali pa jih vsemogoči svet računalnikov in informacij zanima le kot sodoben način zabave. Letošnji Infos je potrdil, da se vse bolj preusmerja predvsem v izobraževanje in da je vse manj namenjen sejamskemu razkazovanju, zato tudi ne čudi novica, ki je pršla zadnje dneve prireditve, da namerava podjetje Infos v sodelovanju s Celjskim sejmom že prihodnje leto pripraviti zgolj sejamsko prireditve računalništva in informatike ter tako ustreči vsem tistim, ki jih Infos v tem pogledu več ne zadovoljuje.

UKAŽELJNOST - Fantič sicer komaj seže do miške in tipkovnice, a njegova ukaželnost je očitno dovolj velika, da se je lotil pregledovanja programa za mlade vedeže. Nekaj jih je tudi v slovenščini.

mer, najrazličnejših medijev za shranjevanje podatkov in druge periferne strojne opreme. Uporabnost novih naprav so obiskovalci lahko preskusili denimo s pridobitvijo nove osebne izkaznice. Na Epsonovi stojnici so zastoj fotografirali z digitalnim fotoaparatom in z barvnim tiskalnikom natisnili fotografije, na stojnici ministrstva za notranje zadeve pa so uredili vse ostalo za novo osebno izkaznico.

Slovenski windows 98

Na področju programske opreme se pojavlja vse več kakovostnih domačih programov. Od vrhunskih dosežkov domačih programerjev omenimo program škofovškega podjetja Termo, zmagovalca na letošnjem World Opnu 98. V programski ponudbi pa je tudi precej poslovenjenih tujih programov. Nedvomno so bili največjega zanimanja deležni sloven-

ski windows 98. Novi Microsoftov operacijski sistem so začeli v svetu prodajati pred nekaj meseci in je v kratkem času z 10 milijoni prodanih kopij že prekoslil sicer zelo uspešen začetek prodaje windowsov 95. Vsekakor je zanimivo, da je bila prodaja angleških windowsov 98 z možnostjo brezplačne nadgradnje v slovenske pri nas prav tako zelo uspešna, saj je bilo v Sloveniji prodano več kot polovico vseh windowsov 98 na območju vzhodne Evrope. Slovenski windows 98 prihajajo med uporabnike pod geslom "Boljši za delo in boljši za igro", ponujajo pa večjo vpetost v svetovno omrežje, hitrejšo nalaganje in zapiranje programov, izpopolnjeno prepoznavanje najrazličnejših dodatkov, vrsto novih "čarovnikov", ki uporabniku olajšujejo delo z operacijskim sistemom in njegovo vzdrževanje itd.

Najzanimivejše novosti v strojni in programski opremi so tudi

letos nagradili s priznanji Najboljši na Infosu, ki jih podeljuje revija Monitor. Letošnji dobitniki so: Toshiba notesnik Portege 7010, barvni tiskalnik Lexmark Optra Color 1200N, arhitekturni program Graphisoft ArchiCAD 6.0 in interaktivni atlas Slovenije Mladinske knjige in podjetja Globalvision. Velja omeniti še nekaj finalistov, ki so pritegnili precej pozornosti: novi Applov osebni računalnik iMac, sistem za računalniško upodabljanje in arhiviranje dokumentov IMIS-Imaging slovenskega podjetja SRC Computers, optični čitalnik Umax PowerLook 3000 in Epsonov brizgalni tiskalnik Stylus Color 740.

Žeja po znanju

Za poslovneže je bila prijetna in koristna novost poslovnega stičišča, kjer so iskali programske opreme ali računalniških

storitev po želji lahko našli pravga partnerja med vrhunskimi domačimi in tujimi strokovnjaki ter ponudniki. Omrežnim deskarjem in tistim, ki se na svetovnem spletu še ne znajdejo, je bilo na voljo stičišče internet z dostopom do interneta, kjer so manj izkušenim pomagali mladi računalničarji. Bogat program je nudila tako imenovana šolska linija Infosa s prikazom različnih metod, oblik dela in prijemov poučevanja in učenja ob računalniku pri posameznih predmetih, dela z didaktično programsko opremo v računalnicah, ekspertnih sistemov v izobraževanju itd.

Za sejamskim vrvežem je ves čas potekal intenzivni seminarški del Infosa. Številnih seminarjev domačih in tujih strokovnjakov se je udeležilo preko 800 seminaristov, ki so prisluhnili novostim na področju poslovne informatike, elektronskega poslovanja, razvoja in uporabe sodobnih komunikacijskih tehnologij, računalniške grafike, podatkovnih zbirk in njihove uporabe, uporabe interneta in intraneta ter izobrazevanja. In če za konec zapišemo še, da je na Infosu potekalo več okroglih miz in javnih predavanj za najširšo javnost ter da je dogajanje obarvalo tudi kultura z razstavo unikatnih računalniških grafik, ki jih po programu Bogdana Sobana ustvarja računalnik sam, ter stvaritev skulpture Modulator 1, ki jo je posebej za Infos 98 naredil akademski kipar Marko Kovačič, potem je menda jasno, da je bila prireditve zares zanimiva in pestra. Po svoje pa je Infos 98 tudi potrdil, da slovenski prehod v informacijsko družbo, brez katerega si ne moremo predstavljati združevanja z Evropo, kar uspešno poteka.

MILAN MARKELJ

PRIVLAČNA "JABOLČNA" NOVOST - Znamenito računalniško podjetje Apple (jabolko) je letos poslalo na trg zanimiv nov osebni računalnik iMac, ki bo gotovo pritegnil kupce, saj gre za tehnološko zmogljiv in oblikovno dopadljiv izdelek.

PRED VAJO ZVEZE NATO PRI NAS

Nato kot vojaška in politična organizacija

Severnoatlantska vojaška zveza NATO (North Atlantic Treaty Organisation) je leta 1949 skupaj z Združenimi državami Amerike in Kanado ustanovila deset evropskih držav. V času hladne vojne je bil Nato odgovor na vse močnejše težnje Sovjetske zveze po razširitvi socialističnega imperija proti zahodu Evrope in je do porušitve berlinskega zidu, ki na nek način simbolično predstavlja konec hladne vojne, odigral zelo pomembno vlogo, saj je kot močna protiutež vojaški moči varšavskega pakta predstavljal pomemben dejavnik pri zagotavljanju miru v Evropi in posledično po celem svetu.

Nato je zveza, ki temelji na političnem in vojaškem sodelovanju med neodvisnimi državami in na 51. členu ustanovne listine Organizacije združenih narodov. Članice Nata so se vezavale, da se bodo posvetovale vedno, kadar bo ogrožena ozemeljska celovitost, politična ureditev in varnost katerikoli članice zveze. Oborožen napad na katerokoli članico pakta Nato velja za napad na vse.

Vloga Nata je dvojna: politična in vojaška. Po politični plati vodi Nato predstavniki vlad posameznih članic; glede na pomembnost vprašanj, o katerih razpravljajo in odločajo, so to lahko predsedniki vlad ali pa zunanji in obrambni ministri. Vodstvo Nata za Evropo je v Bruslju, vojaško poveljstvo Nata SHAPE pa v 60 km oddaljenem Monsu. Podobno je tudi z vodenjem zveze. Po politični plati je na čelu Nata generalni sekretar, ki vedno prihaja iz ene od evropskih članic. Zdej je na mestu generalnega sekretarja Španec Javier Solana. Vrhovni poveljnik Nata je vedno ameriški general. Prvi vrhovni poveljnik je bil znameniti general Dwight D.

Eisenhower, sedanjí poveljnik pa je general Wesley K. Clark. Zanimivo je, da Nato nima svojih lastnih vojaških enot ne oborožitve. V okviru Nata neposredno sodelujejo vojaške enote armad posameznih držav članic s svojo oborožitvijo, skupno je le poveljevanje. Seveda mora biti opremljenost in organiziranost armad članic Nata popolnoma usklajena.

Današnja vloga in partnerstvo za mir

S koncem hladne vojne se je vloga Nata močno spremenila. Njen strateški pomen ni več ohranjanje ravnotežja med dvema političnima blokoma. Svojo novo vlogo je Nato našel v skrbi za mir v Evropi in Sredozemlju in temu postopoma prilagaja tudi svojo organiziranost. Poleg treh novih članic, ki bodo uradno vključene prihodnje leto, je najpomembnejši dogodek ustanovitve Partnerstva za mir. Predhodnik Partnerstva za mir je bil leta 1991 ustanovljen Severnoatlantski svet za sodelovanje, političnospisovetovni organ, v katerega so bile vključene tudi bivše članice Varšavskega pakta. Leta 1994 so predstavili program Partnerstva za mir, ki razvija oblike vojaškega sodelovanja med Natom in drugimi evropskimi državami, med katerimi so tudi skoraj vse nekdanje socialistične države in njihove naslednice vključno z Rusijo. Od držav, ki so nastale na tleh nekdanje Jugoslavije, sta v Partnerstvo za mir vključeni Slovenija in Makedonija. Poleg nekdanjih socialističnih so v Partnerstvu za mir med 27 članicami tudi Švica, Avstrija in Finska. Razlogi, zaradi katerih so posamezne države pristopile k Partnerstvu za mir in na-

čini sodelovanja, so zelo različni.

Zveza Nato je hitro dobila potrditev, da je njen obstoj še vedno potreben in njena vloga koristna in pomembna. Vojna v Bosni in Hercegovini je ogrozila mir tudi na širšem območju južne Evrope in prvo vojaško posredovanje Nata z enotami IFOR in SFOR, v katerih je med številnimi državami

• Ustanovne članice Nata so Združene države Amerike, Belgija, Kanada, Danska, Francija, Islandija, Italija, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Portugalska in Velika Britanija. Leta 1952 sta se Natu pridružili Grčija in Turčija, leta 1955 Nemčija in 1982 Španija. Uradna jezika v Natu sta angleški in francoski, v primeru vojne oziroma v primeru vojaškega posredovanja pa je poveljevalni jezik le angleški, saj Francija v Natu deluje le po politični plati.

mi, članicami Nata in Partnerstva za mir, sodelovala tudi Slovenija, je obrodilo bogate sadove, saj se do tedaj kljub številnim poskusom ustavitve vojne s pomočjo dialoga in mirovnih enot OZN ni nič premaknilo.

Članstvo Slovenije

Vse odločitve v Natu temeljijo na konsenzu, ki ga članice sprejmejo na osnovi pogovorov in posvetovanja vseh članic. To je pri svojih prizadevanjih za sprejem v Nato občutila tudi Slovenija, saj ji kljub naklonjenosti večine članic zaradi pomislekov posameznic ni uspelo priti v krog držav, ki jih bo Nato v prihodnjem letu sprejel medse. Kot je dejal ob obisku županov in novinarjev iz občin, kjer bo potekala letošnja vaja Nata v

Sloveniji, na evropskem poveljstvu Nata vodja oddelka za sprejem novih članic Richard P. Kirby, bi morala Slovenija o koristnosti njenega članstva prepričati vseh 16 članic, v prihodnosti pa bo teh članic 19. Kot pogoje za članstvo v Natu sicer navajajo stopnjo demokracije, gospodarsko razvitost, politično stabilnost, spoštovanje človekovih pravic, izdelatnost obrambnega sistema in podobno, v bistvu pa o tem, ali bo katera izmed kandidatk dejansko povabljena v Natovo družčino, odloča predvsem njen pomen in vloga v sistemu evropske in svetovne varnosti. Za Nato je bil izjemno pomemben sprejem nekdanjih članic Varšavskega pakta: Češke, Poljske in Madžarske. Čeprav Romunija po gospodarski razvitosti, stopnji demokracije in spoštovanju človekovih pravic ter nekaterih drugih kriterijih ni niti

približno primerljiva s Slovenijo, je imela za vstop v Nato vsaj toliko možnosti. Članstvo Romunije bi imelo velik strateški pomen, saj bi Nato s tem sklenil obroč držav, ki mejijo na nekdanjo Sovjetsko zvezo, in srednjeevropske članice neposredno povezal z Grčijo in Turčijo. Pri izboru novih članic v tem krogu širitve je dokončno odločilo barantanje med Združenimi državami Amerike in Rusijo, ki je precej obubožana, a vseeno vojaško še vedno izjemno močna, morala delno popustiti. Osebno mnenje Richarda Kirbyja je, da je prišla Slovenija presenetljivo blizu članstva v Natu in da danes ni prav nič bližje, kot je bila. V nasprotju s sistem vključevanja novih članic v Evropsko unijo, kamor se kandidatke same prijavijo in so sprejete, ko izpolnijo vse kriterije za sprejem, zveza Nato nove članice povabi. IGOR VIDMAR

NATO NA JADRANU - Natove vojaške sile so uspešno posredovale v vojni v Bosni. Na sliki: Natov helikopter na letalonosilki na Jadranu pred podelitvijo opazovalno nalogo nad Bosno.

MODNI KOTIČEK

Napake pri ličenju

Z uporabo številnih različnih kozmetičnih izdelkov, ki jih danes ženske kupujejo v specializiranih prodajalnah, pogosto prihaja do neslučenih napak. Le-te škodijo zdravju kože, predvsem pa našemu videzu. Česa ne smete:

1. uporabiti tekoči puder neprimerne barve: vedno izberite puder vaše barve polti ozioroma za odtenek svetlejšega, nikoli temnejšega;

2. uporabiti preveč tekočega pudra: če to storite, bo vaš obraz videti kot maska;

3. uporabiti senčila v barvah, ki so preveč podobna barvi vaših oči: nasprotja so tisto, kar privlači; modre oči naličite v rjavi, vijolični ali škardlatni barvi; zelene naličite rdečkasto z rjavimi toni; temnim očem pa pristajajo vse barve;

4. prilagoditi barvo ličil barvi obleke, ki jo imate na sebi: na primer svetlo modro senčilo s svetlo modro obleko;

5. preveč spremeniti obliko obrvi: to lahko preveč spremeni poteze vašega obraza, naj obrvi sledijo obliki očesnega loka;

6. nanašati puder z gobico: puder je bolje nanašati s prstnimi blazinicami, saj čutite koliko pudra naneseš;

7. pretiravati z uporabo črtila za ustnice: obroba ne sme preveč izstopati od barve rdečila za ustnice;

8. občrtati majhne oči na notranjem robu: to bo vaše oči le še pomanjšalo;

9. po določeni starosti uporabljati temne barve: po petdesetem letu začnite uporabljati svetlejše tone. Pretirano naličen obraz ne skriva let, temveč poudari, da koža ni več mlada in sveža;

10. nanašati rdečilo za lica v "krpah": sicer preveč poudari profil in pomanjkljivosti v obliki obraza.

JERCA LEGAN

Igramo se

Igramo se ata in mamo, igramo se biti ministri, igramo se biti filistri, igramo se cucarimo, kdo nosi, se zvito igramo, sovražiti, morda ljubiti, hinavčiti, morda ubiti, in druge še igrice mnoge, kot da smo pohlepne stonoge hitimo, za škodo grizljamo, dokler se ne vzpnejo na ramo in trudne nas odložijo, s pozabo nas še poškrbijo. Takrat odložimo igrače, kot da strupene so kače.

JANEZ KOLENC

Beseda

Beseda človeška me bega, prehrupna ni vedro, ki bi držalo vodo skrivnosti, ki teče iz skal.

Samo tišina zvezda in neba lahko poslušna nemost gora in skal in dreva in tudi kdaj mene, ko znam kot kamen moliti in se znam kot žito razdati ali vijolica, trava, drevo...

Takrat odpre se nebo in zemljo poljublja, iz mene pa vzleta postovka, lebdeča in veže kot pesem duha in telo.

JANEZ KOLENC

• Kdor odloča o soli, odloča o deželi. (Pregovor)

• Demokracija je bila videti pred leti, ko je bila še daleč, veliko lepša, kot je dandanes. (Nova revija)

• Najlepše od potovanja doživljaš doma, deloma prej, deloma pozneje. (Graff)

• Za religijo je samo sveto resnično, za filozofijo samo resnično sveto. (Feuerbach)

PRİČEVANJE

Spomini Ladislava Klinca

Ladislav Klinc z Gorenjega Polja pri Dolenjskih Toplicah ima za sabo že 91 let. Njegov spomin pa je še zelo živ, natančno se spominja mnogih ljudi in dogodkov iz svoje življenja. Čeprav je bil med 2. svetovno vojno izvoljen tudi za odposlanca kočevskega zbora, na kar je še posebej ponosen, je ostal vse do danes skromen človek, ves čas pa velik domoljub.

Rodil se je 22. junija 1907 leta na Gorenjem Polju pri Dolenjskih Toplicah materi Mariji in očetu Antonu. Doma so imeli kmetijo in gostilno. Ladislavov oče se je izučil trgovske obrti. Na Dvoru je imel svojo trgovino, ki pa jo je moral zaradi propada tamkajšnje livarne leta 1892 zapreti, zato je odšel v Ameriko. Na začetku je poprijel za vsako delo, hodil je v večerne šole in se zaposlil v tovarni klobukov. "Bil je zelo dober delavec, ker pa je videl, da tam Slovenci niso povezani, je ustanovil več organizacij, med njimi tudi še danes delujoče združenje Napredne Slovenke, ustanovil je prvi slovenski list Ameriška domovina in tudi prvo slovensko tiskarno v Clevelandu," pove Ladislav. Pozneje je bil v mestni službi javni notar.

Po 11 letih se je vrnil domov, kjer ga je čakala žena. Njegov brat, ki je bil gospodar posestva, se je pri gradnji mostu na Dolenjem Polju hudo prehladil in zaradi tega kasneje umrl. Da posestvo ne bi prišlo v druge roke, so njegovega očeta pregovorili, da se je poročil z bratovo vdovo. "Ko je imel na Dvoru še trgovino, je delavcem vseeno dajal živež, čeprav mu niso imeli s čim plačati, na koncu je bil zelo zadolžen in prvi denar, ki ga je zaslužil v Ameriki, je poslal bratu Ignacu, da je grosistu poplačal dolg. Le-ta pa je rad povedal, da s tako poštenim trgovcem še ni posloval," pove Ladislav.

Za volitve iskali ugledne ljudi

Ko je prišel iz Amerike, je ženi pomagal voditi gostilno. Trem otrokom iz prvega zakona sta se pridružila še dva, najprej Ladislavova sestra Marija in potem še on. Ladislav pove, da bi se kot majhen fantič kmalu utopil v luži. "Na kmetiji so tedaj imeli pri vsaki hiši eno ali dve luži in jaz sem z bičem tolkel žabe, pestunja Pepca pa se je nekam zagledala in ko so jo starši povprašali po meni, me že ni bilo več nikjer, samo še malo srajčke je bilo videti iz vode," pove Klinc. Šolo je obiskoval v Soteski, vendar pravi, da mu zanjo ni bilo kaj dosti mar, bolj ga je vlekel h konjem in k delu na kmetiji. Tretji

razred je obiskoval v Črnomlju pri stricu. "Potem, ko sem se privadil drugim ljudem, sem šolo nadaljeval v Novem mestu. Učili so nas patri na Grmu, po končani 1. svetovni vojni pa se je začela ljudska šola za fante v nekdanji stari gimnaziji pri samostanu," pove Ladislav.

Od leta 1912 do 1932 je bil Ladislavov oče župan občine Gorenje Polje, potem so to občino priključili k občini Dolenjske Toplice. Kasneje je bil njegov oče tudi poslanec v jugoslovanskem parlamentu. "Za volitve so iskali ugledne ljudi, kandidata za poslanca sta bila Niko Županič iz Bele krajine in moj oče. Županič se je še 'hecal', da če bi ženske volile, bi bil prav gotovo izvoljen Klinc. Pa se je uštel, čeprav ženske še niso imele volilne pravice, je bil za poslanca izvoljen moj oče," pove Ladislav. To je bilo okrog leta 1932, potem so bile splošne volitve in takrat so nastopile stranke, Klinčev oče pa ni več kandidiral, saj je bil že v letih.

Najboljši topničar

Po končani šoli leta 1924 je bil 18-letni Ladislav eno leto v Avstriji, da si je pridobil znanje iz kmetijstva in gozdarstva na enem od veleposestev, naučil pa se je tudi jezika. Potem se je vrnil domov na kmetijo. "Takrat se je ustanovljal pododbor Zveze kmečkih fantov in deklet Novo mesto; združevali smo društva Bele krajine in Dolenjske," pove Ladislav, ki je v tej organizaciji deloval od vsega začetka. Bil je tudi privržen član Sokola, tako kot njegov oče, ki je ustanovil Sokola tudi v Clevelandu, tam pa je spoznal tudi bodočo ženo Milico Globevnik. "Klerikalci so strašno napadali očeta, ker ni pristopil k njim. Nekoč je nekdo vprašal župnika, zakaj so tako proti teji hiši, saj so vendar verni, pa je ta odgovoril: 'Ni niaši!' Oče namreč ni hotel pristopiti k nobeni stranki," pove Ladislav.

V vojsko je šel leta 1928. Služil je kot topničar v Beli Crkvi v Banatu. "Komandant divizion nas je drugi dan, ko smo prišli, pogledal in pokazal name. Potem je bil zbor. Splichalov Pavle, sin kavarnarja iz Novega mesta, je predlagal, da se postaviva tako, da bova v isti enoti, vendar so mene razvrstili drugam, pravzaprav me je na to mesto določil komandant divizion zjutraj," pove Ladislav. Že prvi dan je prišel na položaj administrativnega narednika. Na manevru je bil določen za strelca, poleg njega je bil oficir,

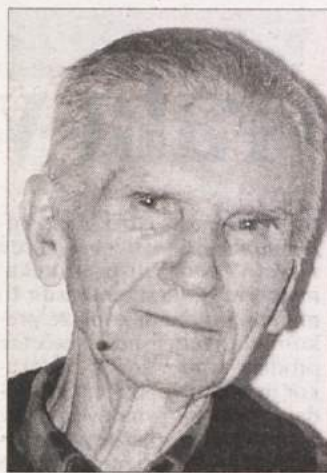
ki se je hotel vmešavati v streljanje, vendar mu Ladislav tega ni dovolil, zato ga je ta s tempirnim ključem udaril po glavi. Ko je bilo manevra konec, je bil proglašen za najboljšega topničarja, oficir, ki ga je udaril, pa se mu je pred zborom prav ponižno opravičil in prosil, naj mu ne zameri.

Agrarna reforma razlástila fevdalce

Ladislav je že kot mladenič kupoval goloseke in jih pogozdov. "Kolesa si še nisem kupil, imel pa sem že 2,5 hektara gozda," pove. Imel je veliko veselje do gozdarstva in do konjev. Bil je zelo aktiven v Društvu kmečkih fantov in deklet. Spominja se tudi dogodkov v zvezi z agrarno reformo. "Prijatelj iz Ljubljane, ki je bil na Zvezi kmečkih fantov in deklet, me je povabil v Dolenjske Toplice na sestanek z agrarnimi interesi. Šel sem, sredi klanca nad hišo pa je stal grajski vrtnar iz Soteske in opazoval, kdo bo šel na tisti sestanek. Auersperg je mislil, da sem sestanek za razlastitev organiziral jaz, zato je odpustil delavce iz žage in jim rekel, naj gredo po zaslužek h Klincu na Gorenje Polje," se spominja Ladislav. O tem dogodku so brzojavno obvestili predsednika ministrskega sveta Uzunoviča v Beogradu, ta pa je v Sotesko poslal dr. Sokoloviča in dr. Brničiča iz Ljubljane, ki sta zaslila odpuščene delavce. Auersperg jih je potem vzel nazaj na delo. "Govorili pa so, da je graščak zagrozil, da bo zaradi agrarne reforme izstradal celo dolino," pove Ladislav.

Takrat je bilo organiziranih tudi več sestankov po občinah. Zastopnik fevdalcev je bil odvetnik dr. Lukman iz Ljubljane, ki je Klincu rekel, da je od njega odvisno, ali se bo reforma izvedla ali ne. Ker se ni dal pogovoriti, so plačanci fevdalcev prišli k njemu, da bi ga podkupili. Prosili so ga, naj se ne zavzema več za agrarno reformo, in mu ponujali 30.000 takratnih dinarjev. "Pri tej stvari nimam nič in tudi denarja ne sprejem, če bi se za to reč prizadeval, fevdalci ne bi imeli toliko denarja, da bi me podkupili," jim je odvrnil, čeprav je bil že ponujen znesek zelo velik. Takrat so bile pri njih kmetije po 18. do 22.000 dinarjev, v Šmarjeti pa so kmetije s hišo, gospodarskim poslojem in zemljo, ki je preživela 15 glav živine, prodali za 27.000 dinarjev.

Potem je prišla zaščita kmetov. Čeprav so bili dolžni, jih ni smel nihče terjati, drugače bi bilo vse

Ladislav Klinc

prodano. "Kdor je bil dolžan do 500 dinarjev, je moral znesek takoj vrniti, za ostalo pa jih niso smeli terjati in so nekateri še do danes ostali dolžni," pove Ladislav. Gozdov niso delili kmetom, ustanovljena je bila časovna državna uprava razlaščenih veleposestniških gozdov. "Sedaj pa nihče več ne ve, da je bil včasih fevdalni red, vsi so postali analfabeti."

Jugoslovanska vojska je razpadla

V letih pred vojno je imela vojska zelo pogosto orožne vaje. "Nekaj dni pred začetkom vojne se je že vedelo, da bo Hitler napadel Jugoslavijo, vendar je bil v vojski strašen nered," pove Ladislav. Njihova enota je bila poslana v Staro Cerkev pri Kočevju kot rezerva. Ko pa so prišli do Grčaric, jim je polkovnik generalštaba rekel, naj gredo naprej, kakor vedo in znajo. Še preden so prišli do Stare Cerkve, v bližino Sodražice, so se oficirji spravili v gostilno, za vojake pa se niso brigali. Tam so čakali, kaj bo, in videli vojake, ki so se vračali iz drugih enot; jugoslovanska vojska je razpadla. Ladislav je fantom predlagal, naj telefonsko centralo, dva vozova municije in top spravijo v Rogu, saj jim bo to morda še prav prišlo. Kasneje so telefonsko centralo imeli partizani, kje je ostal top in municija, pa Ladislav ne ve. "V Stari Cerkvi so hoteli orožje od nas odkupiti Kočevjarji, pa sem vojakom svetoval, naj jim ga ne prodajo. Kočevjarji so bili namreč o napadu zelo dobro obveščeni, pred vojno so jih Nemci tudi vojaško izobraževali. Mlade so prišle usposabljal posebne mladinske voditeljice," pove Ladislav.

Ko se je začela vojna, je bilo v Dolenjskih Toplicah nekaj partijcev, ki so bili prepričani, da je sedaj prišel njihov čas, in so hoteli udariti tudi po Klincu. Z Brezove Rebrsi so k njemu poslali po prvo živino v vasi, kasneje pa jim je dal še vozove, konje, živino in

živež, kolikor je mogel, zato so ga pustili pri miru. Ladislav Klinc je bil med vojno v nadzornem odboru Kmetijske družbe Slovenije v Ljubljani, Italijani so mu dali dovoljenje, da je lahko hodil v Ljubljano, tako se je lahko udeleževal tudi sestankov s člani OF, pridružil se jim je že leta 1941.

Za napake kriva komanda

8. septembra 1943 so Nemci že prevzemali komando od Italijanov, partizani pa na to še niso bili povsem pripravljani. Spominja se, kako so ga partizani poklicali v restavracijo v Dolenjske Toplice, kjer je bil komisar Jurčkovega bataljona, ki je dejal, da je treba ustanoviti Sotesko četo, ki bo obvarovala Auerspergov grad v Soteski, da ga ne bi oropali. Soteska četa je bila potem tista, ki je ustavljala Italijane in jih razoroževala, ko so se umikali proti domu. Šele potem je Sotesko zasedla redna partizanska vojska. Novoustanovljena Levstikova brigada, h kateri se je pripojila Soteska četa, je šla naprej proti Žužemberku, kjer je bilo zelo veliko belogardistov, ki so se pred njimi umaknili. K Ladislavu je prišel trgovec Hotko in ga prosil naj gre z njim k dekanu Gnidovcu, ker je ves iz sebe, kaj bo z njim, da ga potolažita. "Zanima me, ali je kasneje tudi dekan kaj interveniral in naredil zanj, preden so njega in njegove hčerke ubili belogardisti," se sprašuje Ladislav.

Soteska četa se je tako pripojila k Levstikovi brigadi. Stari borci 14. divizije so zahtevali, da se formira artilerija, in tako je nastal artilerijski divizion 14. divizije. Ladislav Klinc je ostal v patizanih, na Babnem Polju pa je bil izmed štirih predlaganih kandidatov poleg jurista iz Ribnice izvoljen za zbor odposlancev v Kočevju. "Šele prišel je, pa je že izvoljen," je rekel dr. Brilej, komisar divizije. Ladislava so poznali mnogi borci že od prej, ker je delal pri kmečki mladini. "Kočevski zbor odposlancev je bil res nekaj posebenega, nanj so prišli odposlanci iz cele Slovenije, vse pa je bilo opravljeno v tajnosti, zato je tudi uspel," pove Ladislav.

Spominja se tudi, kako so partizani praznovali praznik Notranjske: bili so veselo razpoloženi, to pa so izkoristili Nemci in nepotrebne žrtve so bile tu. "Če je bilo kdaj kaj narobe, je bila kriva komanda, vojska mora biti vedno v pripravljenosti," je prepričan Ladislav. Po kočevskem zboru je Klinc odšel v bolnišnico v Dolenjske Toplice zaradi poškodbe hrbtenice. Konec vojne je dočakal na zdravilju. "Vrh je vedel, kaj sem in kaj delam, navadni ljudje pa ne, zato sem preživel. Večina nas iz Društva kmečkih fantov in deklet

je med vojno odšla v partizane, pove.

Po vojni je bil Ladislav predsednik kmetijske zadruge Gorenje Polje, ki je imela tudi trgovino, mesarijo in kovačijo. Zadruga je bila zelo uspešna, prav to pa je bilo nekaterim v nos, odločili so se zadrugo likvidirati, njenega predsednika pa kaznovati. "Zato so v Ljubljani zaprosili za revizorja, češ da je predsednik tako velik lopov, da mu novomeški revizor ne bo kos," pripoveduje Ladislav. To mu je povedal sam revizor tovariš Brvar in se mu opravičil, ker je z njim tako ostro postopal. Izkazalo se je namreč, da je zadruga zelo lepo urejena. Kljub temu so zadrugo priključili k topliški zadrugi.

Ladislav je po vojni delal v številnih odborih, vendar kariere ni naredil, karieristi so se namreč pridružili partiji, on pa je ostal zvest svojim načelom; ostal je skromen, delaven, pošten in predvsem zvest slovenski zemlji.

JOŽICA DORNJAZ

PРАВNA SVETOVALNICA
Svetuje dipl. iur. **Marta Jelačin**

Vrstni red reševanja sodnih zadev

Po 159. členu sodnega reda velja pravilo, da se na sodiščih obravnavajo zadeve po vrstnem redu dospelosti, prednostno pa nujne zadeve. Personalni sveti so na nekaterih sodiščih sprejeli sklepe, na podlagi katerih je mogoče odločiti o prednostnem reševanju zadev, ki po zakonu niso prednostne. Ker je trajanje postopkov eden od najpomembnejših elementov sodnega varstva, je treba opozoriti, da posamezniku zagotavlja to pravico ustava, ki govori o nepristranskem sojenju brez nepotrebnega odlašanja. V hitrejšem reševanju posameznih zadev imata pravico poseči predstojnik sodišča, ali ministrstvo za pravosodje na podlagi posebne vloge stranke, imenovane "nadzorstvena pritožba". V primerih, ko je pritožba utemeljena, ministrstvo za pravosodje zaprosi predsednika pristojnega sodišča, kjer se zadeva obravnava, da odredi pregled med postopkom. Seveda bi bilo zaželeno, da bi bilo teh zaprosil čim manj, saj to nalaga sodiščem, ki so že tako obremenjena, še dodatno delo. Pri tem velja poudariti, da je še vedno bolje, če se zadeve pospešijo pred domačimi sodišči, kot da se znajde naša država v položaju obtožene pred evropskim sodiščem.

OTROCI Z DOWNOVIM SINDROMOM

Ko se staršem najprej podre svet

Stavek "Najpomembnejše je, da je otrok zdrav" morda zveni kot fraza. A le do tedaj, dokler staršem ne priveka na svet otrok. Ko spoznajo, da je z njim zares vse v redu, je sreča neizmerna. Kakšni pa so občutki roditeljev, ko jim povedo, da z njihovim otrokom ni vse tako, kot bi moralo biti, največkrat nikoli ne zve.

Na srečo se tabu o otrocih z motnjami v telesnem in duševnem razvoju vse bolj razblinja. Če so nekdanji starši takšne otroke skrivali, s čimer so jim le še bolj škodovali, jih danes vključijo v normalno življenje, v katerem so deležni velike pozornosti. A to starši navadno ugotovijo šele pozneje. Prvo spoznanje o tem, da je njihov otrok drugačen, ki pride že v porodnišnici, pa je šokantno. Tudi Marija Starešinič s Preloke pravi, da se ji je pred dobrimi štirimi leti, ko je rodila Miho, najprej podrl svet. "Tudi zato, ker so mi zdravniki ob vesti, da imam otroka z Downovim sindromom, prikazali vse tako črno. Pozneje so me nekoliko potolažili, da bo pri njegovi vzgoji pač potrebno veliko vztrajnosti in potrpežljivosti. Vedela pa sem, da bom otroku najbolj pomagala, če se bom čim

prej pobrala, se sprijaznila z njegovo mongoloidnostjo in če bomo skupaj iz vsega skupaj potegnili tisto, kar bo za otroka najboljšo," pripoveduje Starešiničeva.

Miha ima pravzaprav veliko srečo. Rodil se je razgledanim staršem. Mama je takoj po njegovem rojstvu prebrala vse, kar ji je o Downovem sindromu prišlo pod roko. A ne le to, želela je osvestiti tudi sovaščane in s tem, ko je malega Miho v vozičku prevažala po vasi, ljudje pa so ugotavljali, da ni drugačen od ostalih otrok, je zagotovo dosegla namen. In ko jo je pri sedmih mesecih že poklical "mama", je vedela, da je izdatno poplačan ves trud. Sreča Mihca je tudi v tem, da živijo na domačiji kar štiri generacije in fantek je ljubljencek prav vseh, še posebej 86-letne prababice. Veliko se z njim ukvarjata dedek in babica pa oče Jože, ki je pred tremi leti postal tudi predsednik Društva za pomoč duševno prizadetim Bele krajine. Osemletna sestra Ana pa ga je naučila že ničkoliko pesmic. Poleg tega imajo Starešiničevi manjšo kmetijo, ki je za Miho pravi raj, saj ima neizmerno rad živali. A s tem srečnih naključij za Mihca še ni konec.

Lansko jesen je namreč pričel obiskovati otroški vrtec v bližnji Vinici. Mama se spominja, da to zanj ni bil nikakršen šok. Nasprotno, zelo rad je šel med otroke, seveda pa so ga tudi v vrtcu priščno sprejeli.

Takrat je bil v viniškem vrtcu tudi že Izidor Katkič, ki ima prav tako Downov sindrom. Ker pa sta bila dva takšna otroka le prevelika obremenitev za vzgojiteljice, so

v začetku letošnjega leta poslali prošnjo na črnomaljsko občino, da jim odobri zaposlitev pomočnice vzgojiteljice preko javnih del. Tako od aprila pomaga tudi Marija Jaušovec. "Miho smo sprejeli v vrtec kot vsakega drugega otroka, dobro pa smo se zavedali, da bomo morali z njim dodatno delati. Na srečo ima naš vrtec prednost pred mnogimi drugimi, saj je manj otrok, kot je normativ, tako

SREČA VVRTCU - Miha Starešinič (sedi na traktorčku) je srečen z ostalimi otroki v vrtcu, ki - po vzoru vzgojiteljic - ne delajo nikakršnih razlik. (Foto: M. B.-J.)

Miha Starešinič v vzgojiteljico Ano Ružič

da se jim lahko temeljiteje posvetimo. Poleg tega imamo le dve skupini: v eni so otroci do treh let starosti, v drugi pa od treh do sedmih let. Tako je Miha v skupini s starejšimi otroci, kar je zanj še posebej dobro, saj so mu za zgled in se od njih nezavedno učil. Lahko rečem, da je srečen z otroki in oni z njim," je zadovoljna Mihčeva vzgojiteljica Ana Ružič. Mihi so v vrtcu pripravili tudi posebne kotičke z medvedki, kockami, instrumenti, ki jih ima še posebej rad, sicer pa ga nikoli ne ločujejo od ostalih otrok.

Ružičeva z zadovoljstvom pove, da je črnomaljski občinski svet pred kratkim podaljšal zaposlitev Jaušovecve preko javnih del. A kljub temu si ne more kaj, da ne

bi potarnala, kako pogrešajo strokovnjaka, ki bi prihajal k njim vsaj enkrat na mesec, opazoval Mihčev napredek in jim svetoval. "Prebrala smo veliko knjig, a zgolj napisana beseda ne zadostuje. Sicer ravnamo tudi po lastnih izkušnjah, ki smo si jih doslej nabrali ob Mihi in Izidorju, pa po nasvetu staršev, lastnih instinktih in odzvanju otrok, a mnogokrat čutimo, da bi potrebovale nasvet strokovnjaka," potarna Ružičeva. Z njo se strinja tudi Marija Starešinič. Ko so hodili na seminarje, jih pripravljajo za starše otrok z Downovim sindromom, so zvedeli, da so bili skoraj vsi otroci strokovno obravnavani. "Naš otrok te obravnave ni bil deležen. Morda je to zato, ker živimo daleč od večjih središč. Pogrešamo tudi specialnega pedagoga, ki bi se občasno ukvarjal z Miho. Saj prihaja v bližnjo šolo k otrokom z učnimi težavami, ne bi bilo pa odveč, če bi se kdaj ustavil tudi v vrtcu," pravi Marija.

Sicer pa staršem, ki se težko sprijaznijo s tem, da so njihovi otroci nekoliko drugačni, Marija svetuje, naj poiščejo pomoč v enem od društev za pomoč duševno prizadetim, ki jih je v Sloveniji že petdeset, pri strokovnjakih, literaturi ter pri ljudeh, ki imajo že veliko izkušenj. Prepričana je, da takšni otroci v vsej današnji naglici naučijo starše prav živeti. Tudi zato ne smejo obupavati, ampak se morajo čimprej pobratiti. Že zaradi otrok!

MIRJAM BEZEK-JAKŠIČ

LEGENDARNA PARTIZANKA
Spomini 90-letne Kristine

Justina Zupančič Kristina bo 17. novembra dopolnila 90 let. Kljub visoki starosti je čila, vitalna in preživlja jesen življenja v Podhosti pri Dolenjskih Toplicah. Rodila se je v železarski družini na Jesenicah. V družini je bilo pet otrok. Hrane ni bilo v izobilju, a se kljub temu svojega otroštva spominja kot enega najlepših obdobij v svojem življenju. Bila je zelo nadarjena in prav zato so si njeni starši, kolikor se je le dalo, pritrgovali od svojih ust, da so jo dali v šole. Posebno veselje je imela do glasbe in že kot mladenka je sodelovala v sokolskih vrstah pri tamburaših. "Bila me je ena sama pesem. Kadar smo šli na naše prelepe gore, sem prepevala iz vsega grla lepote narave in soncu v čast," pripoveduje. Po končanem šolanju se je odpravila v širni svet za kruhom. Pet let je bila celo v Beogradu. Vojna vihra jo je, ko je pobegnila nacifašistom, zanesla v širne dolenske gozdove okoli Frate. Tam sta z nečakom Zdenkom Muharjem našla zatočišče v logarski koči, kjer ju je sprejel Jože Zupančič. Prav tu se je odločila za narodnoosvobodilni boj. Stari borec s soške fronte, Maistrov borec, to pot gverilec in upornik logar Jože je poskrbel za vse. Kristina - pod tem imenom so jo poznali vsi partizani - je prevzela mesto gospodinje. Prvi partizani so prav s Frate odšli v napad na Bučko,

Justina Zupančič

Kristina je zaje skrbela kakor lastna mati. Bil je že oktober 1941.

Decembra je poskrbela za prvega ranjenega partizana in se izkazala kot odlična bolničarka. Partizanom je posvečala vso materinsko skrb. Živela je s Frato vse do njenega požiga 8. oktobra 1942. Te Frate ni več, ona pa je nadaljevala še mnoge neprehajene poti neustrašene gverilke. V Dobrničju je bila delegatka na kongresu SPZZ, od leta 1944 pa je bila pri SNOS-u vodja pisarne. Po vojni se je posvetila obnovi domovine. Klonila ni niti v času Informbiroja, ko jo je vrgli iz službe, moza pa zaprl. Po vojni je vzela k sebi kar petero vojnih sirot, da bi jim vsaj delno nadomestila mater. Še danes jo obiskujejo.

V zgodovini slovenskega odporiškega gibanja in partizanstva je in bo ostala Kristina zapisana na častnem mestu kot legendarna partizanka s Frate. Želimo ji, da bi še dolgo zdravljala vsak nov dan in sonce ter bi ji pogled uhajal tja gor v gozdove okoli njene Frate.

TONE VIRANT

Kmetija že izpolnjenih želja

Kam na potep, počitnice ali odidih za urico ali dan? Vse kaže, da je za to vse bolj privlačno podeželje, nekam zunaj mesta, kje je lahko tudi visoka strmina. Tako lahko privede tudi v Dobrovo nad Senovim na pobočje Bohorja. Med tamkajšnjimi domačini so Perkovi, ki imajo turistično kmetijo. Nekaj tednov ste prepoznali, da bi se povselili skupaj s Perkovi na svatbi. Devetnajstega septembra letos se je namreč poročil sin Robi in z ženo Alenko pričrnatja šteti nove dneve Perkove turistične kmetije.

Čeprav se torej ni bati za prihodnost kmetije, Perkovi računajo s tem, da delo na turistični kmetiji postaja vse zahtevnejše.

Bo kmalu vse kot industrija?

Eden od vsakdanjih značilnih primerov, ki kaže da bi si s površnim in neodgovornim delom na kmetiji napravili dobro ime in bržda delovna dovoljenja, je pridobivanje mesnin. "Prašiči se več ne smejo klati doma," razlaga Milan Perko. "Žival moramo dati v klavnico, potem dobimo nazaj njeno meso. Ko pripeljemo iz klavnice prašiča, in to svojega, se lahko komu zdi, kot da to ni tisti naš, ki smo ga zredili doma, ampak da je kupljen drugje. In ne vem, če nam verjamejo, ko pravimo, da imamo prašiče, ki jih zredimo sami doma z domačo hrano. Mi kolone napovemo gostom že mesec dni prej, na dan kolin je mesa, ampak take kolone niso tisto, kakršno pričakujejo gostje. Škoda, da je to tako. Mi seveda ne pravimo, da ne sme biti kontrole mesa, ne, mora biti. Tudi bi dali pregledati žival in njeno meso, a bi imeli kolone po starem, doma, saj bi mnogi obiskovalci radi videli, kako na tak dan poteka vse skupaj. No, kot pravim, prašič mora v klavnico. Predpisi so strogi. Prav je, da se ne dela površno. Ampak to zdaj je že skoraj industrijski način. Tu je nekaj skregano z drugim: država želi in zahteva na turističnih kmetijah domačo hrano, po drugi strani pa skoraj onemogoča njeno pridelavo in predelavo."

Kmet, bodisi tisti s turistične kmetije, bodisi kateri drug, je dandanašnji tepen pri zaslužku, če se gre nekakšno bio-pridelavo hrane in če prisega na nekdanje načine obdelovanja zemlje. Tako so Perkovi vse bolj prepričani. "Pred 15 leti smo silirali krmo. Ampak gostje niso bili zadovoljni, rekli so, da okrog hiše smrdi po

silazi. Mleko krav, ki so uživale silažo, zanje ni bilo dobro. Zato danes ne siliramo več. Proizvodnja je manjša, in ker ne dajemo krmil, živina raste počasneje. Porabimo več časa, ampak hrana je verjetno bolj zdrava," pravi Milan in Kristina Perko.

Tudi pri pridelavi in predelavi gledajo na to, da je vse skupaj karseda domače in brez raznih dodatkov. K sreči jim gre pri tem na roko tudi narava. Kot pravita Perkova, na nadmorski višini, kjer je kmetija, domala ne poznajo koloradskega hrošča niti plesni na krompirju, zato krompirja ne škropijo.

Počitnice na kmetih

Domačnosti se obiskovalci potemtakem navzamejo nekako preko Perkove kmečke mize, ravno prav obložene z domačimi dobrotami. Da gre k vsemu temu tudi kramljanje med gostitelji in

gosti, je skoraj samo po sebi razumljivo. "Ob večerih radi poklepamo, kako živijo oni in kako mi. Mnogi gostje želijo, da skupaj jemo, in dostikrat oni odločajo, kaj kuhamo. To je lepo," sta vesela Milan in Kristina Perko. Posebej lepo je takrat, to pove Milan, ko dobijo na kmetijo na počitnice otroke. "Starši jih pustijo za nekaj dni pri nas. Otroke rad prevzamem. Ti naši najmlajši gostje pomagajo pri spravlju krme, igramo se z njimi, peljemo jih po okolici. Veselo je, svobodni so, ampak red mora biti. Tudi če gredo na primer na taborjenje, je tam tudi red, ali ne?" pravi Milan z nasmeškom.

Meščan na Bohorju

Perkova kmetija ima turistično ponudbo kot dopolnilno dejavnost. Po Milaťovih besedah je nosilka turistične dejavnosti, prvi človek gostinskega dela kmetije,

njegova žena Kristina. On sam ima na skrbi hlev. "Vsak ima svoje delo, pomagamo pa drug drugemu," pravi razpoloženo Milan in se z naglasom dokončno izda za izvirnega Štajerca. "Meščan sem iz središča Maribora," nehoti preseñeti Milan Perko, izučeni mizar z dolgoletnim stažem samostojnega obrtnika v štajerski prestolnici, ki torej ni kmet in je kmet. Ni kmet po poreklu in je kmet z dušo. "Ko sem se učil, sem hodil na počitnice k teti. Pri njej sem spoznal lepo življenje na kmetiji. Na kmetiji je svoboda." Takih besed je Milan Perko, ki je v spletu okoliščin zaživel polno življenje na hrbovski bohorski kmetiji, kjer je bila ugledala luč sveta njegova Kristina in kjer se jima je rodil še Robi, že omenjeni sin in na njuno veselje naslednik na turistični kmetiji. "Ves čas sem si želel na zemljo. Ženin oče je večkrat rekel: 'Milan, ti bi bil za kmeta.' Zdjaj sem tu in tako se je obema uresničila želja."

MARTIN LUZAR

NA KMETIJI PRI PERKOVIH - Milan, Kristina in Robi Perko (na fotografiji z leve). (Foto: L. M.)

NOČNI "UMETNIKI" - Očitno nezadovoljni z zunanjim videzom Dolenjskega muzeja so si neznani nočni "umetniki" privoščili preurejanje plastičnih kupol pred vhodom v upravni del muzeja. Vendar v posegih niso bili preveč uspešni, ker jim je umetniški navdih vodila preobila količina alkohola - dokaz, kup kozarcev, so pustili v travi. Dolenjski muzej pa seveda plačuje škodo za ne prav redkimi obiski uničevalskih nočnih pičev iz družine Vandalis. (Foto: M. Markelj)

BOMO VIDELI - Bomo videli, kaj bodo o problemu odlaganja in zbiranja odpadkov pripravili na televiziji. (Foto: A. B.)

SPRAVA - Simboli idejno nasprotni strani so našli skupni prostor na lopi v Dolenjskih Toplicah. (Foto: A. B.)

ZADNJE PARKIRIŠČE - Lastnik odslužene stoenke je svojemu avtomobilu za zadnje parkirišče nameñil obronek gozda, ki se razprostira med Bučno vasjo in Ločno, prav ob trasi bodoče novomeške severne obvoznice. Do tja se je, po sledeh so-deč, še pripeljal, avto skrbno zaklenil in ga prepustil v varstvo naravi. Ker ima ta del Novega mesta za ganenega rajonskega policista, se kaj lahko zgodi, da bo kmalu znan tudi nevstni lastnik. (Foto: A. B.)

iz Tadinovih zapiskov

Iz življenja hrovatarjev - Hrovatar Hudevec delal je blizu Djakova pod Fajfarjem. V tisti šumi bilo je 30 družeb, naj manja njegova - imela je 10 mož, naj večja pa do 40. Zima je bila včasih ostra, sploh pa tako mokra, da je zajemal vodo pri kolenu v škornje skož cel mesec - ali vendar ni obolel. Jel i on po trikrat na dan suhe koruzne žgance z zabelo - vsaki dan trebalo je za 10 ljudi funt. Špeh bil silno drag zato kupili so si 2 prasca sami in tako jim je prišla zabel le po 20 x. Vodja bil je Mesojedec, strašen pijanec - zalokal je 240 for - ko bi imel domu iti, imel je 10 f. zato je ostal še doli in tudi zato ker se je bal družbe, kajti jo je opeharil za več ko 30 f. Družba htela ga je že doli namlatiti in bi ga bila morda ubila, ali so rešili ga judje in skrili v krčmi.

VZPON DRUŽINE ŠALEHAR

Pan-Jan ali kako je Janez postal gospod

V trebanjski obrtni coni, ki jo številni občudujejo, nekateri pa jo Trebanjcem tudi po malem zavidajo, se bohotojijo lepa in velika poslopja. Prevladujejo zastopniki oz. dealerji avtomobilskih tovarn. 10 trebanjskih podjetnikov prodaja vozila kar 11 avtomobilskih tovarn. Eden največjih tovrstnih ponudnikov je Pan-Jan, d.o.o., družinsko podjetje Šaleharjevih iz Trebnjega s 13 zaposlenimi, ki pa jih bo po 10. novembra, ko bodo v sosesčini sedanjih poslovnih zgradb podjetja Pan-Jan v obrtni coni odprli bencinski servis OMY Istra Benz, že 20. Šaleharjevi bodo prevzeli bencinski servis po franšizing sistemu, medtem ko so z vložkom v avtopralnico in bife dosegli tudi solašništvo. Direktorica podjetja je Jelka Šalehar, solastnik je njen mož Janez, v firmi pa sta zaposleni še njuni hčeri Janja in Anita.

m² prostorov, več kot jih sami potrebujejo, tudi zato, ker so načrtovali, da bodo imeli pod svojo streho avtopralnico in okrepčevalnico. Ker se je v sosesčini, kot rečeno, nastal nov bencinski servis, imajo zdaj na voljo precej več prostorov za oddajo v najem.

47-letni avtomehaničar Janez Šalehar je bil dolga leta v Tesnilih v Veliki Loki zaposlen kot šofer. Ker je pogosto vodilne može vozil na službene poti na Češko, so ga prijatelji in znanci malce za šalo začeli klicati p pan Janez, kar po naše pomeni gospod Janez. Tako se je ženi Jelki, prekaljeni komercialistki v Tesnilih, porodila ideja, da bi s sestavljanko češkega gospoda in moževega imena prišli do prepoznavnega imena svoje firme. "Pan je tudi grški bog plodnosti in lova, Jan pa grški bog sonca. Ko smo se šli leta 1990 registrirati firmo v Novo mesto, je bil na sodišču, da bi bila mera polna, tam še sodnik s priimkom - Panjan!", smehljaje pripoveduje Jelka. Kar ne more pozabiti kolektiva Tesnil, kjer so bili "kot ena sama družina", tudi zato, ker, kot pravi, "takrat si februarja planiral, kdaj boš šel na dopust," zdaj pa ostanejo za oddih kvečjemu vikendi. Kvaliteta življenja se je bistveno spremenila, Janez in Jelka pa pravzaprav še sama ne vesta, zakaj sta se

odločila za tako naporno pot, navzven sicer bleščavo in zavidanja vredno življenje.

Janez Šalehar

Janez je začel kot popoldanski obrtnik z izdelavo zavornih oblog. Tehnologijo za proizvodnjo disk plošč Feropan so Šaleharjevi odkupili od sedanjega direktorja trebanjske obrtne zadruge inž. Draga Rebernika. Jelka je leta 1992 začela z veleprodajo vsega po malem, kar je pač šlo najbolje v promet. V letu 1994 so pričeli z naložbo, jeseni 1995 že s prodajo in servisom vozil Škoda. Takrat se je tudi Janez odločil, da bo pustil

službo v Tesnilih. Za servis je pridobil dobre avtomehanike iz servisa Novotehne. "Od septembra 1995 delava tudi po 14 in 16 ur na dan. Lahko verjamete, da je bilo potrebno precej energije, da smo lani pridobili še koncesijo za tehnične preglede za osebna in tovorna vozila in da smo letos maja odprli nove prostore," pripovedujeta Janez in Jelka.

Tehnični pregledi so že kar utečeni, servis podjetja Pan-Jan za vozila Škoda pa si je pridobil tako dobro ime v Sloveniji, da semkaj prihaja velika večina kupcev ne le iz Dolenjske in Posavja. Strankam

je morda vseč tudi poslovna poteza Šaleharjevih, da jim za čas, ko imajo vozilo na servis, brezplačno posodijo svojo škodo. Ker se je zadeva dobro "prijela" razmišljajo, ali niso to znanilci, da bi pričeli še z izposojo avtomobilov - rent a car? O tem bodo Šaleharjevi verjetno tuhtali kakšen vikend v zidnici na Gradišču, kjer se radi družijo s sosedi, prijatelji in znanci, da si vsaj tako naberejo novih moči. Janez takrat rad postreže z dobro kapljico, posebej z dolenskim belim vinom, za katero je na zadnjih dveh dolenskih cvičkarijah prejel kolajni. PAVEL PERC

PAN-JAN ŠALEHARJEVIH - Delo 14 do 16 ur na dan. (Foto: P. P.)

JOŽE UDOVČ, AMERIŠKI DOLENJEC

Premalo je reči: Slovenec sem

Jože Udovč je zanimiva osebnost, tudi po tem, da je pred nekaj leti v športnem letalu sam preletel Atlantik in pristal na Brniku. Rojen v Dobriču pri Žužemberku, se je kot mlad fant odločil oditi v Ameriko, kjer je uspel s svojo iznajdljivostjo, delavnostjo in pogumom. Postal je zelo uspešen poslovnež in lastnik podjetja za klimatizacijske naprave in gradbeništvo. V vseh teh letih življenja v San Franciscu svoje domovine ni pozabil, nasprotno: s svojim vplivom v ameriških političnih krogih je precej prispeval tako k priznanju države Slovenije s strani ZDA kot tudi pri odpravi vize. Vsa leta aktivno deluje v ameriških slovenskih organizacijah in je eden tistih izseljenskih Slovencev, ki so ponosni na svoje korenine in ki zavednost izpričujejo ne le z besedami, temveč tudi z dejanji. Kljub svojemu uspehu (med drugimi funkcijami je strokovni svetovalec ameriških senatorjev, o čemer pričajo tudi po stenah njegove delovne sobe visoke osebne zahvale večih ameriških predsednikov, Nixona, Forda, Carterja, Reagana, Busha, za njegov doprinos k razvoju ZDA) je ohranil globoko zavedanje svoje narodne pripadnosti in preprostost, značilno za Slovence.

• Gospod Udovč, kdaj in zakaj ste se izselile v Ameriko?

V Ameriko sem se izselil leta 1957. Moj praded se je izselil že okoli 1880 v Ameriko, moj ded pa se je iz nje moral vrniti, ker je bil med prvimi, ki so se zavzemali za sindikalna gibanja. Nekaj drugih mojih sorodnikov je ostalo tam, ded pa nas je doma vedno navduševal s svojimi zgodbami o tem, kako se tam živi, tako da smo že od malega rastle s sanjami o obljubljeni deželi. Med drugo svetovno vojno so mi partizani ubili očeta, kljub temu pa sem ohranil prepričanje, da če so to storili nekateri posamezniki, zato ni potrebno sovražititi Tita ali povojne države.

Ko sem prišel v San Franciscu k svojim sorodnikom, nisem znal angleško, moj sorodnik, pri katerem sem stanoval, pa mi tudi v treh tednih ni našel nobenega dela, zato sem se odločil, da si ga sam poiščem. Hodil sem od vrat do vrat, od ene delavnice do druge, in spraševal: "Work?", kar je bila tudi edina beseda, ki sem se je do tedaj naučil. Povsod so me hitro odslovili, dokler nisem prišel do podjetja, ki je izdelovalo bančne trezorje in ga je vodil nemški žid. Ko je videl, da znam govoriti nemško, da sem zdrav in pripravljen delati, me je zaposlil. Pri njem je delalo več Nemcev, tako da v začetku nisem imel problemov pri

sporazumevanju, ki je nujno za dobro opravljeno delo. Vprašal me je tudi, če znam variti, in odgovoril sem mu, da znam, čeprav nisem znal. Tako sem si še isto popoldne kupil varilni aparat in se pri stricu v garaži celo noč učil variti. Do jutra sem že znal in moj prvi delovni dan se je lahko začel. Varil sem bančne trezorje, hkrati pa sem hodil v šolo angleščine, tako da sem se začel vklapljati v ameriško družbo. Po dveh letih in pol sem odšel v drugo podjetje za izdelovanje dvigal, saj sem ugotavljal, da mi manjka strokovnega znanja. Ko sem se naučil variti dvigala, sem se po dveh letih odločil, da grem v podjetje, ki se je ukvarjalo z njihovo montažo, saj so plače za montažerje veliko večje zaradi terenskega dela na višinah. Dandanes znašajo na primer 55 dolarjev na uro. Prvo dvigalo, ki sem ga postavil, je bilo v srednji šoli (kolidžu) v San Mateu, in ko kontrolorji niso našli niti ene napake, je bil moj delodajalec navdušen in me začel pošiljati po celi severni Kaliforniji in Nevadi. To delo sem opravljal vrsto let in še posebej sem ponosen, da sem v tem času postavil dvigala tudi za NASO, US Air Force in Army Corp of Engineers.

• Kdaj ste se odločili, da greste na svoje?

Začel sem s kleparstvom ter nadaljeval z ogrevalnimi in klimatskimi napravami, za kar sem zopet moral opraviti posebne izpite za izdajo potrebnih dovoljenj. Tako so se mi poslovne možnosti začele odpirati in opravil sem še izpite za splošnega pogodbenika (general contractor), s čimer si v Ameriki odpre možnosti za kakršnokoli dejavnost na področju strojništva, elektrotehnike in gradbeništva. Izbral sem še pravo lokacijo za svoje podjetje, ki je pri taki konkurenci, kot je v Ameriki, tudi zelo pomembna, in delo je steklo. Napravil sem več inovacij na področju klimatizacije in ogrevanja, ki sem jih sam izdeloval in dobro vnovčil (avtomatsko zapiranje strešnih oken v primeru dežja, avtomatsko zapiranje dimnika kamina, ko ogenj v njem dogori...).

Tako sem pri svojih 34-ih letih že imel svoje podjetje, ki je kmalu začelo posloovati v milijonskih številkah. Promet sem povečeval in v času največjega razcveta svojega podjetja zaposloval 105 ljudi. Poslovni uspehi in ekološka naravnost so mi odpirali vrata v visoke politične kroge v Washingtonu, kjer so me začeli ceniti kot svetovalec. Tako sem lahko med

drugim zaradi svojih osebnih poznanstev s tedanjim predsednikom Bushem prispeval svoj delež k temu, da so ZDA v času osamosvajanja Slovenije priznale njeno suverenost.

• Ste v vsem tem času ohranjali stike z domovino?

Prvih 14 let sploh nisem šel domov, saj nisem imel dopusta, sem pa svoji družini redno pošiljal denar, od takrat naprej pa so moji obiski redni. Naročen sem tudi na slovenske časopise in revije in vsakomur s ponosom pokažem fotografije v njih in jim pojasnim, da so moje korenine na tem lepem koščku sveta. Večkrat sem že videl kakšne Slovence v tujini, ki so svoje poreklo skrivali ali se celo izdajali za kaj drugega, a s takimi ponavadi ni bilo nič. Če si ponosen na to, kar si in od koder si, znajo to ceniti tudi drugi po vsem svetu.

Že kmalu po prihodu sem se vključil v delovanje slovenskih klubov v Ameriki, še posebej SNPJ, ki ima svojo podružnico v San Franciscu, kjer aktivno delujem. Ta združenja so večinoma namenjena medsebojni pomoči delavcev, ne delodajalcev, a vedno, ko je to potrebno, priskočim na pomoč. Nekaj časa sem bil tudi predsednik SNPJ v San Franciscu, a taka funkcija jemlje preveč časa in sem jo pustil, član sem pa še vedno in ji pomagam. Trenutno nas je od vseh Slovencev, ki živijo na tem območju, angažiranih kakšnih 50. S Slovenijo so preko Slovenske izseljenske matice tudi redne kulturne izmenjave raznih kulturno-umetniških skupin.

• Na kakšne načine ste pomagali in pomagate pri uveljavljanju Slovenije v Ameriki?

Že prej sem omenil, da so zelo koristila moja osebna poznanstva z Bushem in Quaylom pri priznanju odcepitve, za kar sem si prizadeval tudi na rednih sejah senata. Pozneje sem pomagal pri uveljavitvi vaše nove valute in prejšnjemu slovenskemu veleposlaniku pri vzpostavljanju potrebnih stikov v Washingtonu, dosegel, da imajo Slovenci, ki delajo v ZDA, popust pri davkih in obratno, torej Američani v Sloveniji, pomagaj pri odpravi vizumov. Glede na to, da je Slovenija majhna država, ki nima takih stvari, ki bi jih Amerika nujno potrebovala (npr. nafte), se mi zdi, da nam je v tako kratkem času uspelo že kar precej. Vesel sem še prav posebej tega, da se je to, kar se je slovenski narod odločil narediti, tudi realiziralo. Vedel sem, da bo po odcepitvi določeno krizno obdobje, a iz krize se že vzpenjate.

• V čem vidite osnovne razlike med življenjem v ZDA in Sloveniji?

Mogoče vam ne bo všeč to, kar bom rekel, a to ne pomeni, da Slovenijo podcenjujem, pomeni le to, da je včasih kritika lahko konstruktivna. Če primerjam mentaliteto Slovencev in Američanov, vidim veliko razlik. V Sloveniji, na primer, ljudje vprašajo, kdo je določil izdelek (npr. avto) naredil, Ameriki pa, kako ga je izdelal, torej ima praktična vrednost prednost pred imidžem ali statusnim simbolom. Ko se voziš z avtom, je povsem vseeno, kdo ga je naredil, pomembno je, da dobro služi svojemu namenu. Ko pridejo slovenski gospodarstveniki ali politiki pridejo sem poslovno, dobim premnogokrat občutek, da so prišli bolj zaradi izleta kot zaradi dela. Zelo pomembno je tudi učiti mladino, kako živeti odgovorno življenje. V Ameriki je vzgoja precej drugačna: otroci se skozi vzgojo učijo predvsem samostojnosti. Tako na primer večkrat pridejo k meni mladi fantje, ki sploh še niso končali svojih šol, a me že sprašujejo, če bi bilo kakšno delo zanje, saj je delo na prvem mestu, v Sloveniji pa večkrat dobim občutek, da posvečajo mladi več pozornosti zabavi, morju in smučanju kot pa delu, in to ni v redu.

• Kaj pa mislite o prizadevanjih za članstvo Slovenije v Evropski skupnosti?

Bojim se, da bomo na ta način izgubili Slovenijo, saj bo verjetno zahodni svet pokupil vse in začel tudi diktirati, kako in kaj naj se dela, ter vplivati na vsa področja življenja v Sloveniji. Upam oziroma želim si, da bo vaša vlada dovolj močna, da bi to preprečila.

• Koliko Slovenci v Ameriki še ostajajo Slovenci?

Mlajše generacije, ki prihajajo v zadnjem času, so predvsem izobraženci, ki jih je Slovenija brezplačno izsolala, ko pa pridejo sem, nanjo povsem pozabijo, saj se jih poveže s slovenskimi organizacijami le kak odstotek. Ni dovolj to, da mi kdo od takih reče, da je Slovenec, važna so dejanja, torej koliko se aktivno angažiraš v tej smeri, da bi Sloveniji na kakršnenoli način tudi pomagali, prek društev tu v Ameriki ali na kakšen drug način prek svojega dela. To nas, starejšo generacijo, precej boli, saj občutka za pomoč pri ohranjanju slovenske pripadnosti ti mlajši, ki zadnje čase prihajajo sem, kot zgleđa, nimajo v sebi. Tako je tudi možno, da bodo s časom slovenske organizacije začele zamirati.

VASJA BRATINA

Jože Udovč

AGNES GANNON O RAZVOJU

Z "ubogim jaz" ne bomo kos spremembam

"Največjo nevarnost za bodoči razvoj pomeni logika preteklosti (yesterday's logic)", je prepričana Agnes Gannon, starejša irska gospa, ki se za razliko od mnogih vrstnikov veliko več ukvarja s prihodnostjo in razvojem kot pa s preteklostjo. Je namreč mednarodno uveljavljena svetovalka za regionalni gospodarski in družbeni razvoj, njeno posebno področje pa sta razvoj podjetništva in turizma. Redna profesorica na univerzi v Dublinu, ki je hkrati tudi svetovalka za razvoj in inovacijsko dejavnost Evropske unije v Bruslju pa tudi pri irski, avstralski in novozelandski vladi, ima veliko izkušenj z nacionalnimi razvojnimi programi. Delala je v večini evropskih držav in tako spoznala tudi Slovenijo. Njene misli o razvoju in priložnostih za Slovenijo so zanimive tudi zato, ker na našo državo in razmere v njej gleda z očmi zunanje opazovalke.

V prihodnosti po njenem mnenju ne bo nič bolj osupljivega kot izredno velika hitrost sprememb. "Štirje od petih izdelkov, ki jih bomo leta 2010 kupovali v trgovinah, še niso izmišljeni, kar 70 odst. vseh delovnih mest pa bo čisto novih. To je priložnost za vse proizvajalce - kdo bo tisti, ki bo ponudil nove izdelke?" poudarja Gannonova. Generacija, ki se zdaj še vedno prijemlje za glavo, če je treba uporabiti računalnik, bo priča grozovito hitrim

spremembam. Uspešni bodo tisti, ki jim bodo sledili, ali še bolje, če bodo razvoj prehitevali. Ponekod se tega že zavedajo, na primer v Veliki Britaniji, kjer so začeli računalnike in internet uvajati ne le v lokale za mladino, ampak tudi tam, kjer se zbira starejša generacija.

Kot pravi Agnes Gannon, je v prvi vrsti treba za nujno sprejeti, da bo svet postal globalna vas, kar bo težko še posebno za Evropejce, ki še vedno mislijo, da je stara celina center sveta. V izredno kratkem času se bo sedanja družba industrije prelevila v družbo tehnologije uma. Pomembnejše od naložb v zgradbe bodo postale naložbe v ljudi, zato se bo tudi avtoritativno odločanje od zgoraj navzdol spremenilo. Poudarek bo na lokalnih pobudah, na združevanju, doseganju vpliva in moči od spodaj navzgor, vse do vlade. Ta bo uspešnim skupinam stopila nasproti, ker se želi tudi sama ovenčati z uspehom. V tem času bo množična proizvodnja usihala in vse pomembnejše mesto prepuščala posameznikom, prilagojenim izdelkom. Za uspešno prodajo ne bodo dovolj izboljšave, ampak inovacije. Zdaj večina programov samo popravlja preteklost, v bodoče pa manjši popravki v programih in izboljšanje poslovnih načrtov za 10 odst. ne bodo več dovolj. Potrebne bodo bistvene no-

vosti, ker bo hitrost sprememb tako hitra. Na trgu ne bodo osnova za tekmovalne samo cene, ampak bo pomembna predvsem kakovost, manjši poudarek bo na izdelkih in profitu in mnogo večji kot zdaj na človeškem razvoju in kakovosti življenja. V 21. stoletju se bodo zaradi vsega tega veliki posli vrteli okrog stresa in načinov, kako se ga znebiti.

Slabo mislimo o sebi

Dolgoročno načrtovanje niso programi do leta 2000, ampak do leta 2010 ali celo 2020. "Razvojno usmerjene države že načrtujejo do tja. V prihodnosti bo pomembno znanje in informacije, ustvarjalnost, pogled v prihodnost. Razvoj in uspeh vsakega posameznika bo mnogo bolj odvisen od njega samega, pomembnejše bo ustvariti novo delovno mesto, kot pa se zaposliti. Uveljavljale pa se bodo nove oblike organizacij. Zdaj smo v obdobju, ko ima največjo veljavo leva stran zgodovine: uspešni so Nemci ali Japonci, ki so izjemno dobri, kadar je treba natančno slediti že domišljenim postopkom, pri inovacijah pa so šlabši. Prihaja pa čas ljudi z razvito desno možgansko polovico," napoveduje Agnes Gannon.

In kakšne možnosti imamo v tem skokovitem razvoju Sloveniji? Gannonova misli, da smo dobri v ino-

Agnes Gannon

vacijah in tudi pri vrhunskem oblikovanju izdelkov, vendar se nam slabo piše, ker imamo slabo mnenje o sebi in nimamo samospoštovanja. Tudi za Slovenijo je pomembno, kako se za spremembe pripravljajo šolski sistem, kako vzgaja in pripravljajo otroke na podjetništvo. Sicer pa ne daje rada ocen o tem, kakšni smo, raje našteje merila za zdravo in nezdravo družbo. Naštejmo samo

nekaj značilnosti nezdrave: prevladuje cinizem namesto optimizma, namesto načrtovanja prihodnosti se vsi prerekajo o preteklosti, prevladuje mišljenje, da nič ne moremo narediti, da vsi delajo slabo. V nezdravih družbah se ustvarja kultura trdtev (Ubogij jaz!), za razvoj pa je pomembno, da se od tod premaknemo, da prenehamo graditi na stabilnosti preteklosti.

"Odkar sem v Sloveniji, sem med ljudmi zaznala dva osnovna problema: vlada ne naredi tega ali onega in denarja ni! Denar in vlada nista problema - treba je iti iz nasprotne strani, vlado je treba voditi! Ni pomemben denar, pomembno je znanje. Ko ga boste imeli, boste lahko zasnovali dober načrt, vam bodo dali denar. Ljudem je treba dopovedati, da lahko marsikaj naredijo, ne da bi čakali na pomoč vlade ali na denar," je prepričana Gannonova.

Gibalo so tisti, ki želijo delati

Za učinkovit razvoj je treba postaviti program ne za sedanjí čas, ampak je treba predvideti, kaj bo trg zahteval čez 15, 20 let. Gannonova pri tem kot enega najboljših primerov navaja načrt McDonald'sa, ki je pogledal v prihodnost in zaznal bodoči način prehranjevanja, zgradil verigo restavracij ter to uspešno izkoristil.

Pri načrtovanju regionalnega razvoja je treba začeti s tistimi, ki so pripravljivi delati, ne pa čakati, da se bodo aktivirali vsi. "Tudi kritizirati ni treba tistih, ki nočejo zraven. Treba je začeti s programom, in ko

požanjemo prve uspehe, se nam sami pridružijo tudi drugi. Se več, naenkrat nam pristopi tudi vlada in ponudi pomoč, ker vidi, da smo uspešni, in se želi z uspehom okriti tudi sama," pravi Agnes Gannon.

Ugledna strokovnjakinja rada pove primer iz Avstrije, kjer je sama doživljala izreden razvoj območja, ki so ga strokovnjaki EU razglasili za najmanj razvito območje. Ob meji s Češko so se mladi odselili, ostalo je le okrog 1000 pretežno starejših prebivalcev, ki so na območju imeli le dva učitelja. Gibanje za razvoj se je začelo, ko jim je vlada skušala naprtiti odlagališče za jedrske odpadke, nje pa izseliti iz območja. Prebivalci so se uprli in vsi po vrsti šli protestirati na Dunaj. Uspeli so, ostali v regiji in sklenili, da morajo kaj storiti, da se mladi vrnejo v kraj. Zato ata učitelja sklicala sestanek. "Koliko izmed tisoč, ki so šli protestirati na Dunaj, jih je prišlo na sestanek? Natančno dva. In kaj so naredili? Učitelja sta ju povabila v gostilno in povprašala, kaj znata res dobro delati. Začela sta vzgajati zelišča, učitelja pa sta jih opremila z lepo embalažo in izdelke odpeljala na Dunaj, kjer sta vse prodala. Denar sta izročila kmetoma z nalogo, da začneta delati še kaj drugega. Kaj se je zgodilo potem? Tudi drugi so želeli vzgajati zelišča. Pa sta učitelja rekla, ne, vi boste delali kaj drugega. Po manj kot desetih letih se je območje lepo razvilo. Mladi so se začeli vračati, pove za primer, ki dokazuje, da se brez vlade da narediti veliko. Tudi v tem primeru je vlada po uspehu sama ponudila pomoč."

BREDA DUŠIČ GORNIK

ETNOLOŠKA DEDIŠČINA

Grbeževa domačija, lesena priča časa

V tem prispevku želim predstaviti Grbežovo domačijo v Dolenjem Polju 4 pri Dolenjskih Toplicah. Domačija v sedanjem stanju zelo dobro priča o načinu življenja, bivalni kulturi in gospodarskih razmerah njenih prebivalcev in predstavlja del naše bogate stavbne dediščine, ki se je do danes ohranila na širšem območju Dolenjskih Toplic.

Z domačijo sem se prvič srečal med opravljanjem obvezne prakse na Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine Novo mesto v avgustu leta 1996. Tedaj se je čebelarstvo družilo iz Dolenjskih Toplic pod vodstvom pokojnega Tihomirja Barbiča zavzemalo za postavitev Grbeževe hiše iz Dolenjskega Polja pri Dolenjskih Toplicah k osnovni solji v Dolenjskih Toplicah. Čebelarstvo je v sodelovanju z vinogradniškim in turističnim društvom iz Dolenjskih Toplic ter Zavodom za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Novega mesta imelo namen hišo odkupiti, jo prestaviti na novo lokacijo ob OS Dolenjske Toplice in jo urediti kot muzej na prostem.

Tako sem na Zavodu dobil nalogo pripraviti opis Grbeževe domačije, zbrati vso dokumentacijo, domačijo fotodokumentirati in narediti predlog njene nove namembnosti. Glede na podatke, ki sem jih dobil med raziskovanjem, in na kvalitete, ki jih ima celotna domačija, ne samo hiša, sem raziskovalno nalogo naslednje leto razširil tudi v diplomsko nalogo z naslovom Projekt postavitev muzeja na prostem v Dolenjskih Toplicah in jo letos spomladi zagovarjal na Filozofski fakulteti na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo. V tem prispevku predstavljam del ugotovitev iz omenjene diplomske naloge.

Dolenje Polje skozi čas

Dolenje Polje je manjša gručasta vas v zahodnem delu novomeške pokrajine. Nahaja se na manjšem, ozkem ravninskem dnu kotline, na levem bregu Krke. Severno od vasi se razprostirajo gozdna Kulova sela, na jugu onstran Krke položni Meniški hrib in nad njim gozdnati Cvinger z ostanki prazgodovinskega gradišča iz halštatskega obdobja. Ob Krki, zahodno od vasi, so obsežna polja, severno od vasi so sadovnjaki, za njimi pa se proti vznožju Kulovih sel širijo še polja in travniki.

Za vas Dolenje Polje je značilna poljska razdelitev na delce, to pomeni, da je celotno zemljišče v bližini vasi razdeljeno na več poljskih skupin. Te skupine so razkosane na dolge in ozke, med seboj vzporedne zemljiške parcele. Posamezna domačija ima v vsaki izmed teh skupin po eno ali več njiv, zato imajo kmetije v Dolenjem Polju posest razdrobljeno na številne parcele po vsem obdelovalnem zemljišču vasi. Upravno sodi vas Dolenje Polje v krajevno skupnost Dolenjske Toplice in v župnijo Soteska.

Ohranjena poljska razdelitev na delce in bližina gradu Soteska nam pričata o poselitvi Dolenjskega Polja v obdobju med 12. in 14. stoletjem. Po zapisu zgodovinarja Milka Kosa se Dolenje Polje v povezavi s sosednjim vasi Gorenje Polje prvič posredno omenja v zgodovinskih virih že leta 1341 in 1413.

Nekaj več podatkov o Dolenjem Polju je zapisano v Matici župnije Soteska, v kateri je zapisano, da je bilo leta 1755 v vasi pet hišnih števil. Iz franciscejskega katastra je moč razbrati, da je bilo Dolenje Polje okoli leta 1825 zaselek z osmimi hišnimi številkami. Kakšno je bilo življenje na vasi v drugi polovici 18. stoletja je opisal v svojih po-

potnih zapiskih Janez Trdina. O Dolenjem Polju in njegovih prebivalcih je zapisal naslednje: "Vas Dolenje Polje ima osem hiš v dolnjem, šestnajst v gorenjem in nekaj kajž. Vsa fara soteška, kamor spada, šteje le štirideset števil... Tudi na Polju so kmetje večidel polgruntarji, polja imajo do pet oralov do dvajset mernikov žita ali izvršnega. Poljska pšenica prodajala se je vedno po dvajsetici draže od druge, pozneje je pešala, ali si je zopet opomogla. Izvrstno rodi tudi proso, kora, ječmen, krumpir in sploh vse razun rži, ki v teh krajih na daleč okoli ne plehja dobro. Gozd sekali so pred firštom, ali imajo zdaj svoje dele v lastnino, vsaki po priliki do enajst oralov, kar je mnogo; če prav je zelo izsekano, ne bo jim drv lahko zmanjkalo. Ali za gozde imajo ljudje v teh krajih premalo veselja in razumnega gojenja... Močno delajo na teh hostnikih in listnikih zdaj nograde, res da bodo dobro, ker jih obseva solnce še

vaški cesti na zahodnem koncu vasi. Stavbe, ki sestavljajo domačijo, so s slameni orientirane pravokotno na vaško cesto in si vzporedno sledijo vzdolž parcele v smeri od JV proti SZ. Najprej stoji tik ob cesti lesena hiša. Nekoliko oddaljen od ceste, toda vzporedno s hišo, stoji zidan hlev. Za stanovanjsko hišo so ostanki zidu kletenega dela kašče. Vzporedno z nekdanjo kaščo, za hlevom, stoji lesen svinjak in ob njem stranišče "na štrbunk". Najbolj oddaljen od ceste stoji skedenj. Ob vaški cesti, ki vodi proti Gorenjemu Polju, je stal kozolec s plaščem. Leta 1995 so kozolec sedanji lastniki podrli. Domačija ima tudi dve zidanci. Ena stoji na Straški gori, druga na Gabrski gori pri Soteski.

Prvi doslej znani prebivalci Grbeževe domačije so bili Weissovi. Družina Weiss iz Dolenjskega Polja se omenja v Matici župnije Soteska od leta 1755 dalje. Po

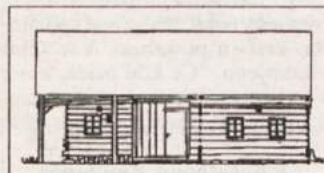
oblikovane na ajdovo zrno. V hiši se je do danes ohranilo še nekaj notranje opreme (klop, miza, stoli, omara, skrinja...), nekaj opreme pa hranijo tudi sedanji lastniki Grbeževe domačije v njihovi novi hiši. Hiša je bila naseljena do leta 1987. Do leta 1994 pa so v črni kuhinji še kurili, ker so dimili in sušili meso. Danes je hiša nenaseljena, del njene notranjosti služi lastniku kot skladišni prostor za gradbeni material.

Vzporedno s hišo stoji manjši zidan hlev. Južni del hleva je zidan iz kamna in je odzunaj ometan. Drugi del hleva je zgrajen iz betona. Hlev ima na dvorišni strani večji nadstrešek, pod katerim se nahajajo nekatera kmečka orodja in pripomočki, občasno pa pod njim sedanji gospodar hrani tudi žagovino za nastiljanje živini. Sedanji hlev je bil zgrajen po letu 1898, pred tem je bil v njegovem mestu stal večji lesen hlev. Hlev sedanji lastniki še vedno uporabljajo.

Od nekdanje kašče, ki so jo lastniki porušili pred približno trinajstimi leti, se je do danes ohranil le kletni del kašče, ki je vkopan v zemljo. Kašča je bila podkletena stavba z dvokapno slamnato streho na čop. Spodnji del, ki je vkopan v zemljo, je zidan iz kamna. Uporabljali so ga kot klet za shranjevanje poljskih pridelkov. Zgornji del pa je bil lesen in sestavljen iz dveh prostorov: kamre in kašče. Nad vhodom v kaščo je bila tudi letnica 1821. Odžagani leseni del z letnico je še vedno ohranjen v hiši.

Skedenj, ki stoji na koncu domačije, je podolgovata lesena stavba z dvokapno opečno streho. Sestavljen je iz več prostorov. V smeri od J - S si sledijo listnica, pod, senik in na koncu lopa. Skedenj ima po celi dolžini večji nadstrešek, pod katerega sedanji lastnik spravlja traktorsko prikolico za seno in motorno kosilnico. Pri skednju je zanimiv zlasti osrednji prostor - pod, ki je večji pravokoten prostor. Grajen je iz bukovih brun, ki so na vogalih "cofnana" (vezana z utori na križ). V zahodni steni ima manjše "okno na zapah" (okno, ki se zapira z leseno drsno desko). Pod se je uporabljal za mlatev s cepci in za rezanje slame s slamoreznicno. Do 1. svetovne vojne pa so na podu tudi "vršili" (meli) proso z nogami.

Med hlevom in skednjem se nahaja lesen svinjak in ob njem gnojišče. Dvoprostorni svinjak z dvokapno streho ima na južnem delu iz smrekovih pokončno zbitih desk dodano stranišče "na štrbunk", na severnem pa ima dozdano svinjsko kuhinjo. Za svinjakom je ograjeno svinjsko gnojišče. Podstrešje je namenjeno za "kurnik" (kokošnjak).

HIŠA V RISBI - Tehnični posnetek obstoječega stanja hiše (risal: P. Golob, Arhiv ZVNKD Novo mesto).

Med stavbami je funkcionalno urejeno dvorišče. Širi se od vaške ceste mimo stanovanjske hiše, hleva, kašče in se zaključuje pri skednju ter je imelo vseskozi izrazito povezovalno vlogo. Dvorišče je ozke podolgovate oblike in je stisnjeno med stavbami. Delno je poraslo s travo, delno je še viden kolovoz. Z obeh strani ga omejujejo domačijske stavbe, na severovzhodnem delu pa sadovnjak, ki ga sestavljajo slive in jabolane. Do približno leta 1987 sta na dvorišču rastle tudi dva oreha. Prvi je stal nasproti hiše, med cesto in hlevom, drugi pa je raste med hišo in kaščo.

Na bližnjih prisojnih vinorodnih pobočjih Kulovih sel, na Gabrski in Straški gori, ima domačija dve zidanci s pripadajočima vinogradoma. Zidanca v Straški gori je starejša, iz leta 1908. Zasnovana je kot pritlična stavba pravokotnega tlorisa. Zidana je iz kamna. Ob zahodni strani ji je dodana enotna nesimetrična dvokapna streha. Kritina je bobrovec. Mlajša zidnica v Gabrski gori je bila zgrajena leta 1920. Je iz kamna zidana pritlična stavba pravokotnega tlorisa. Ob vzhodni strani ji je dodana lopa, v kateri je sezidana "štrna" (vodnjak) ter ob njej večja miza s klopjo. Oba prostora pokriva nesimetrična dvokapna streha. Kritina je bobrovec. Ob zahodni strani je iz desk narejeno stranišče "na štrbunk".

Danes imajo vse stavbe razne hiše, kašče in kozolca še svojo nekdanjo namembnost in jih sedanji lastnik Grbeževe domačije še vedno uporablja.

Zakaj je vredno domačijo ohraniti zanamcem?

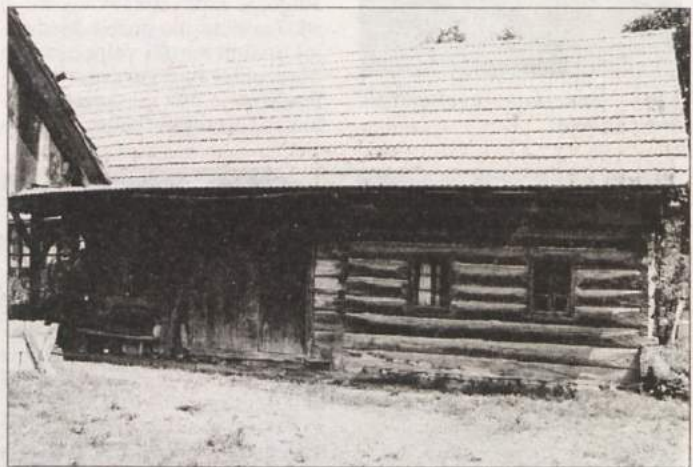
Grbeževa domačija v Dolenjem polju kot primer stavbne dediščine je z etnološkega stališča pomembna, da se ohrani in ustrezno predstavi z več vidikov. Je srednje velika domačija na zahodnem obrobju novomeške kotline. Gre za tip zložene domačije (kmečka hiša je ločena od gospodarskih objektov) s približno vzporedno postavljenimi stavbami, ki so razporejene vzdolž parcele. Tloris domačije se je od leta 1825 do danes ohranil v nespremenjeni podobi. Torej stavbe, ki sestavljajo domačijo, pojasnjujejo gradbeni razvoj Grbeževe domačije okoli

leta 1825. Najbolj so ohranile svojo pričevalnost hiša, napol podrti kašča in skedenj. Poleg tega je domačija s pripadajočo posestjo (približno 10 ha) do danes ohranila razmerje med obdelovalnim zemljiščem, gozdom in domom iz 2. polovice 19. stoletja.

Po socialni in profesionalni plati je zanimivo, da so se pri Grbeževih ukvarjali poleg kmetijstva in vinogradništva še s furmanstvom in v zimskem času s pletarstvom. Tako furmanstvo kot pletarstvo je bilo v preteklosti (do približno 2. svetovne vojne) močno razvito na širšem območju Dolenjskih Toplic.

Grbeževa domačija v podobi, v kakršni se je ohranila do danes, je pomemben pričevalec o gospodarskih in bivalnih razmerah srednje velikega kmeta na širšem območju Dolenjskih Toplic in je zaradi tega po eni strani vredna spomeniškovarstvene in muzejske pozornosti ter po drugi strani tudi pozornosti lokalne skupnosti. Eden izmed korakov k temu pomeni tudi želja Turističnega društva Dolenjske Toplice, da bi domačijo, predvsem hišo, kot enega izmed ciljev vključili v načrtovano mrežo pešpoti od Dolenjskih Toplic proti reki Krki. V bližnji prihodnosti nameravajo v ta namen v sodelovanju z ZVNKD Novo mesto hišo ustrezno urediti za ogled obiskovalcem.

DUŠAN ŠTEPEC, dipl. etnolog, ZVNKD Novo mesto

GRBEŽEVA HIŠA - Hiša s črno kuhinjo je zgrajena iz macesnovih in bukovih brun, ki so na vogalih "scvinkana" (vezana z utori na lastovičji rep). Arhiv ZVNKD Novo mesto, julij 1997.

dalje nego na straški gori, ali meni zdi se vendar, da bi dajala šuma še večjo korist... Izvrstni mizar Pečjak naredil je naj večji nograd, v enem letu je zasadil 8000 klučev. Davki so silni na Polju, polovičarji plačujejo do 40 forintov na leto frankov... Sadja imajo Poljci za svojo zemljo dosti in ga zasajajo pridno."

Prebivalci Dolenjskega Polja in okoliških krajev so se vse do začetkov šestdesetih let tega stoletja ukvarjali predvsem s kmetijstvom in vinogradništvom. V preteklosti pa jim je predstavljal pomemben vir dodatnega zaslužka tudi izkoriščanje obsežnih gozdnatih površin Kočevskega Roga. V času delovanja železarne na Dvoru so se ukvarjali s kuhanjem oglja, s katerim so zalagali železarno na Dvoru ter steklaro v Kočevju. Propad železarne konec 19. stoletja je povzročil zaton oglarstva. Toda kmalu je železnica, ki je bila leta 1894 zgrajena do Straže, povzročila da je les zopet dobil veljavo. Ljudje so se zopet pričeli bolj ukvarjati s furmanstvom (prevozom lesa s konjsko vprego). Šele z ustanovitvijo prvih industrijskih obratov v Straži in Novem mestu od sredine pedesetih let dalje so se začeli vaščani Dolenjskega Polja tudi zaposlovati. Ob štetju prebivalstva leta 1991 je vas štela 80 prebivalcev, od tega je bilo 57 % aktivnega prebivalstva.

Opis Grbeževe domačije

Domačija v Dolenjem Polju 4, po domače pri Grbeževih, leži ob

ljudskem izročilu naj bi izvirali iz Bele krajine in naj bi jih gospodje z gradu Soteska naselili kot fratarje (gozdne delavce) na območju Kulovih sel. Weissove so leta 1868, ker niso imeli moških potomcev, nadomestili Bradačevi. Tedaj se je k hiši priženl Jožef Bradač. Kasneje, leta 1953, se je družina še drugič zamenjala. Zadnji lastnik iz veje Bradačevih, prav tako Jože Bradač, je še ne petdesetleten umrl in zapustil mlado ženo, ki se je poročila s sosedom Francem Šenicom. Grbeževa domačija je od tedaj v lasti Šenicovih. Kljub temu da so se izmenjale tri družine, pa se je do danes pri hiši ohranilo domače ime pri Grbeževih.

V okviru domačijskega kompleksa obiskovalca najbolj pritegne hiša, ki je sedanjo podobo dobila v 1. polovici 19. stoletja. Po zasnovi je pritlična, nepravilnega tlorisa, zgrajena iz macesnovih in bukovih brun, le del zunanje stene ob kuhinji je zidan. Hiša ima dvokapno simetrično streho, ki je krita z betonskim zareznikom. Do leta 1948 je bila krita s slamo.

Njena notranjščina je triprostorna: "prvi konec", veža s črno kuhinjo in "zadni konec". Skozi edina vrata, ki vodijo v hišo, je vhod v vežo s črno kuhinjo, ki je osrednji prostor stavbe in je zgrajena po vsej širini "prvega konca". Tla v tem prostoru so narejena iz zbite zemlje. V veži je črna kuhinja, ki ima iz kamna in opeke sezidane stene. Ob steni "zadnega konca" stoji v njej zidan štedilnik in ob steni "prvega konca" ognjišče. Nad njima so od ene predelne stene do druge zgrajene "šije" (obok, ki je prestrelal iskre).

Iz veže je na desno vhod v večji bivalni prostor - "prvi konec", ki je bil namenjen prebivanju zakonskega para z otroki in na levo vhod v manjši bivalni prostor - "zadni konec", ki je bil namenjen prebivanju odraslih otrok ali ostarelih staršev.

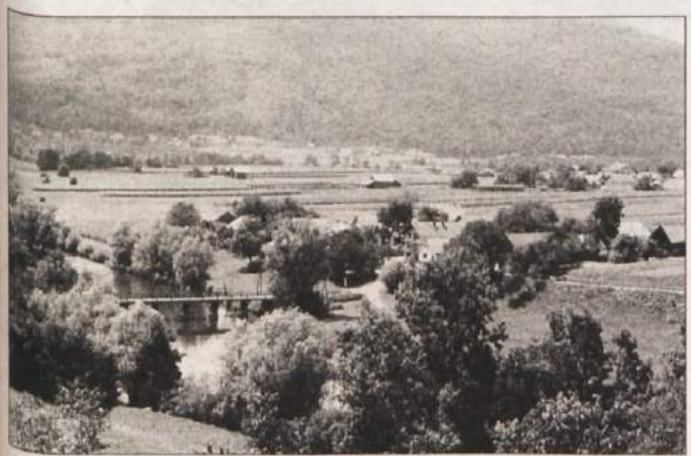
Tla v "prvem koncu" so iz estriha (mešanica apna, peska), v "zadnem koncu" iz vareša (mešanica apna in drobnozrnatega rdečkastega peska iz ilovice). Stene in oba stropa v bivalnih prostorih so prebeljeni z apnenim beležem. Oba lesena stropa deli po en prečni tram, ki ima robove

DRUŽINA BRADAČEVIH - Po uspešni trgovini ok. leta 1939 se je vsa družina zbrala pred njihovo zidnico v Straški gori in se dala ovekovečiti lokalnemu fotografu. Izvirnik fotografije hrani Darko Šenica iz Dolenjskega Polja 3.

Na Trdinovih zapiskih

- **Glasoviti Švarcenberg** - Glasoviti Švarcenberg, filu slepar, jebač, lenuh, nemarnik, ljubček visokih birokratov pride zdaj v Novo mesto. Se bo slišalo saj kaj novega.
- **Vraža** - Denar ki pade na tla se težko najde, kajti ga skrije hudič, usedši se nanj.
- **Ne zdi se jim greh** - V tuji, vzlasi v grajski hosti kako drevo podreti ne zdi se Dolencem greh; radi poškodujejo tudi vrtno zasede, cepiče, posebno pred neznanne, gosposke sadike češ, kaj se bo šopiril ta človek in povzdigoval nad nas druge, saj vemo kaj je - ali ni tudi on kmet kakor mi, zraven pa še prismođa, kakor je bil njegov oče pa goljuf in sestra pa kurba etc.
- **Sprenevedanje** - Tako prodaja vse kar ima vrednost tisti ki daje ali nolens ali volens gospodarstvo drugemu, kteri trpi s tem velik kvar: ljudje kupujo od njega radi, če prav vedo, da ni več njegovo. Imajo izgovor da niso vedeli, ta, ki je kupil le kako malo reč, pravi, če ga primejo: Naj se drže tega in tega, ki je kupil voz etc ne pa mene reveža, ki sem dobil za pošteno plačo samo to bomo železno štango etc.
- **Coprnice na Srobotniku** - Coprnice shajajo se ne le na Kleku, ampak tudi na Srobotniku - hribu nad gorenjo Stražo. Oblast copernice imajo le do tistega človeka, kteremu bile so botre - njega zajahajo kedar se vzdignejo proti Kleku.
- **Zdravljenje angine** - Hrovatje znajo zdraviti grče - angine - v grlu. Ljubič jo imel prišel v Karlovec - Hrovat začel govoriti mu: S. Blaž je imel 9 sester - vzel roko - eno, dve, tri etc. do 9 - Hrovat začel pleskati mu na dlan, govore sledeče - devet sestar devet - osam sestar etc jedna sestra ništa - in tisti hip, ko je to izrekel, šla je angina rakom žvižgat, od takrat verjame mož Hrovatom.
- **Prodajo brez prepisnje** - Tako prodajajo si kmetje brez gosposke in stroškov nograde posebno, pa tudi druge reči - gospodarji se menjajo, davki plačujejo, za prepise ni treba dati ne solda in vsi kupec, prodajalec, priče in tisti, ki to vedo molče bolj gotovo, kot bi se naročilo jim na spovedi, da gosposka ali ne izve celo nič, ali pa tako pozno, da ni več mogoče, prepisnje iztirjavati.

DOLENJE POLJE - Pogled na gručasto vas iz JV smeri. Arhiv ZVNKD Novo mesto, julij 1997.

NAŠE KORENINE

Ves svet je zgolj oder

Sončna jesenska jutra v Beli krajini so kot preddverje raja. Srebrne meglice plavajo nad pravkar zoranimi njivami, se v počasnem vilinskem plesu dvigujejo proti obzorju ter izginjajo v bleščeči modrini. Iz stelnikov na robu polj je slišati ptičje zборе, zdaj že ojačane s poletnim prirastkom. Lepota je neizmerna, polna pridiha slovesa, minljivosti. Že jutri bodo morda preko poljan zapihale hladne sape in to lahko radost vkovale v spokojno gluhotu. Slutnjo prihajajočega konca je že čutili v pisanih jesenskih barvah, v katere so odeti stelniki in gozdna pobočja, ter v vlagi, ki veje iz njih.

Ta sproščujoča lepota me obdaja, ko se v rosnem jutru peljem od Metlike proti Črnomlju. Za trenutek se svetloba izgubi v grašaškem okljuku, potem pa se pred mano spet zablešči. V vranoviški ravnici me pozdravijo na novo posejana polja, za njimi pa kraljuje pisani gozd. "Da, tu je to. Prav to mora biti tista grajska loza, o kateri mi je pripovedovala Jakličeva Rezika," si pravim in noga mi popusti plin.

"Kakih deset glav goveje živine in kakih dvajset ovc so gonile Plutove deklice v Vranovičev na pašo v grajsko lozo za vasjo. Tako smo takrat rekli gozdu, ki je bil last graščine v Gradcu, naš oče pa si je v njem izgovoril pravico do paše. Ker je bila tukaj paša samotna, saj ni bilo drugih čred, na živino pa tudi ni bilo treba dosti paziti, smo se deklice predajale igri in fantaziji. Glasno smo pele, recitirale pesmi in druga besedila, izmišljale smo si razne vloge in jih potem tudi zaigrale," tako mi je o svoji prvi igralški šoli na Vranovičih pripovedovala Rezika Jaklič iz Črnomlja. To se je dogajalo pred več kot osemdesetimi leti. Sedaj živine in pastiric v grajski lozi že zdavnaj ni več. Ostala pa je sproščenost, s katero je pozneje, ko je med obema vojnama odrasla v postavno dekle, s svojimi sestrami in brati pa tudi drugimi vrstniki iz Črnomlja in okolice še dostikrat stopila na amaterski oder. Zdjaj so utonile v vrtincu časa tudi že tiste igre, zamrle so salve smeha, navdušene ovacije številne publike in umolknili so glasovi večine igralcev.

Ne še čisto vseh. Rezika se še živo spominja igranja pri orlih v Črnomlju, ko so vsako leto, največ pod vodstvom črnomaljskega dekana Pavlina Bitnerja, postavili na oder najmanj eno igro. Pa igranja v delih, ki jih je postavila na oder družinska igralrska skupina Plutov z Vranovičev. Bile so to predvsem pri publikli zelo priljubljene ljudske veseligre, dela domačih avtorjev Jurčiča in Finžgarja, pa tudi igralrsko zahtevnejša dela svetovno znanih dramatikov.

Pluti z Vranovičev so zgodba zase. Njihova rodovina izvira z Vrtače pri Semiču. Rezkini praded je za svojega sina na Vranovičih kupil kmetijo, ta pa je od sosedov, ki so odhajali v Ameriko, kupil še dve kmetiji in tako domačijo precej okrepil.

Seveda brez pridnosti ni slo. Ko se je Rezika kot predzadnja v vrsti osmih Plutovih otrok rodila, je bila pri hiši že tudi gostilna. Njen najstarejši brat Jože je po prvi svetovni vojni obnovil in povečal domačijo. Pri delu so složno pomagali vsi, saj je bilo takrat treba narediti še vse na roke. Brat se je potem z družino odselil v Avstralijo. Misli je, da le za nekaj časa, pa je vmes prišla druga svetovna vojna in zagretost za vrnitev se je počasi ohladila. V Avstraliji je potem umrl, umrl pa je že tudi njegov sin, dedič Plutove domačije na Vranovičih. Rezkini otroci so bili medtem njeni oskrbniki, zato jo je sedaj nasledil njen vnuk Marko.

Pa se povrnimo v Rezkino mladost. Z nostalgijo se spominja, kako jih je oče vozil v vinograd pri Semiču, kjer so imeli vinograde in zidanico. Tam so ostali na trgatvi tudi po več dni. Mimogrede so zavili še na dvorišče gradu Krupa in otroške oči so z začudenjem zrle v mogočne grajske zidove. Že zdavnaj so izginili v vrtincu časa. Tudi s Pluti z Vranovičev so bili ti vrtinci neusmiljeni. Zdjaj rodbinskega imena tam ni več. Štirje bratje so bili in štiri sestre. Bratje so postali uspešni trgovci in podjetniki. Celo uspešno črnomaljsko podjetje Zora, ki po imenu obstaja še danes, je bilo v njihovih rokah. Dekleta so se omožila in odšla v svet. Še najbližje je ostala Rezika, ki je vzela črnomaljskega trgovca Jakliča.

"Ves svet je oder in ljudje na njem so le igralci," tako neka-ko je nekoč zapisal slavni dramatik Shakespeare. In kako je bil Rezki prijazen scenarij, ki ga je zanjo pisalo resnično življenje? Človek bi rekel nič kaj. Vse preveč je bilo v njem hitrih in tragičnih obratov, vse preveč improvizacij. Mož ji je hudo zbolel že na začetku druge svetovne vojne in je kmalu umrl. S štiriletnim Jurijem in trimesečnim Martinom je ostala sama sredi podivjanega sveta. Konec vojne je prinesel mir, a vzdušje po njej ni bilo prijazno duhu, ki je bil Plutom lasten. Novi režim je celo zaplenil večino tistega, kar so ustvarili. Rezkina sinova sta kljub temu doštudirala in si v Ljubljani ustvarila družini. Zdjaj ima tam že pet vnukov. Eden od njih se je manenil priti nazaj na Vranoviče. Z njim se bo tja vrnila tudi Plutova kri.

Sonce še vedno lije zlato na to jesensko jutro, bele meglice se še vedno dvigajo nad polji in za njimi se že bleščejo strehe v Črnomlju. Tam nekeje pod njimi ždi tudi Rezika in verjetno že premišlja, kako bo svoje vnuke prisrenila s čisto pravim božičnikom. Gotovo je ena redkih babic, ki zna še speči ta kruh, kakor so ga včasih za božične praznike pripravljali v večini belokranjskih domov: s sveto družino iz testa na vrhu, obkroženo z drevesci in pticami. Devetdeset let je že dopolnila in zdaj je ona režiser. Leta in izkušnje ji to nalagajo.

TONE JAKŠE

130-LETNICA SMRTI MIHE KASTELCA

Nas zbudil in zbral ob hudem času

Skorajda ni nikogar, ki ne bi vedel, da se Muljava ponaša s tamkaj rojenim pisateljem Josipom Jurčičem, malokdo pa ve, da se je le kilometer in pol od tega lepega dolinjskega kraja, v Gorenji vasi, rodil Miha Kastelic, pesnik in preroditelj, predvsem pa znan kot urednik in izdajatelj Kranjske čbelice. Letos mineva 130 let od njegove smrti.

Zal bralec v zbirki z naslovom Po deželi desetega brata, kjer so podrobneje predstavljeni zanimivejši kraji (poleg Ivančne Gorice, Muljave, Šentvida pri Stični, Stične, Višnje Gore, Zagradca in Ambrusa ter Krke) zaman išče tudi ime Gorenja vas. K sreči je tamkajšnje turistično društvo leta 1990 na njegovo rojstno hišo postavilo spominsko ploščo, ob cesti, kjer se zavije v vas, pa informacijo o tem.

Kot je rekel eden izmed članov TD Ivančna Gorica Franc Kalar, so s tem le dokončali delo, ki ga je leta 1935 začelo tamkajšnje Sokolsko društvo. Zbrali so že veliko podatkov in osnutek za ploščo je bil narejen, nekateri pravijo celo, da je bila že izdelana, toda vzdali je niso nikoli. Nedokončano delo so nadaljevali v turističnem društvu.

"K sodelovanju smo povabili našega najaktivnejšega člana Leopolda Severja, imenovali smo pripravljalni odbor in z vsi resnostjo pristopili k delu. Na rojstno hišo Mihe Kastelca smo tako 6. junija 1990 vzdali spominsko ploščo in izdali knjižico s predstavitev njegovega dela," je povedal Kalar. Pri tem sta pomagala strokovna sodelavca, slavista Miha Glavan in Jakob Müller.

Z veseljem čuva hišo

Tako lahko zdaj mimoidolci brez večjih težav najde Kastelčevo rojstno hišo in si jo ogleda od zunaj. Da bi jo videl odnotraj, mora imeti že srečo. Stara, nizka, zelo prijetna hišica je namreč last Ljubljankanke Nane Vehovec, ki pa veliko časa preživi na Reki, tako da je hiša v Gorenji vasi pogosto zaklenjena. Kot nam je povedala ob obisku, je hišo od Kastelca kupil njen praded, zraven pa tudi nekaj vrta. "Rada sem tukaj in z veseljem čuvam to hišo. Kadar me ni, so pa vaščani tako prijazni, da so bolj pozorni na to, kaj se dogaja okrog hiše," je pripovedovala prijazna gospa, kljub devetdesetim letom še polna življenjske radosti in moči. Čeprav ima dva sina, ne ve, kako bo s hišo v prihodnje, prepričana pa je, da dokler je živa, je ne bo prodala.

Kastelčevo rojstno hišo je zanimiva, od vseh prostorov pa je gotovo najdragocenejša največja soba s krušno pečjo v kotu. Polna je starih predmetov: v omarih se skrivajo lepi servisi za kavo, stari tudi preko 150 let, pogrinjki, zanimivo okrašene starinske vaze, svečniki, nakit, tase, razni spominki, križ in podobno. Vse lepo ohranjeno. "Če kdo pride, mu z veseljem vse to pokazem in povem, kar vem," je povedala Vehovecova.

Kastelčevo druženje s Prešernom

Miha Kastelic se je rodil 1. septembra 1796. Bil je bister učenc in starši so ga poslali na ljubljansko klasično gimnazijo. Šolanje je nadaljeval na ljubljanskem liceju, po dveh letih pa se je odpravil na Dunaj študirat pravo. Ko se je leta 1823 vrnil v Ljubljano - tu je živel do smrti leta 1868 - je službeno hitro napredoval: bil je najprej skriptor licejske knjižnice v Ljubljani, nato bibliotekarjev namestnik ter bibliotekar vse do upokojitve. V osrednji narodni knjižnici je torej delal celih 40 let.

Kastelic je imel stalne stike s Francetom Prešernom, pa ne le zaradi stanovanja - pogosto sta namreč živila skupaj in bila sosed - temveč predvsem zaradi skupnih zanimanj, tako slovstvenih kot pravnihskih. Pravijo, da sta se zanesljivo poznala že v višjih gimnazijskih in licejskih letih, ko sta skupaj z Matijo Čopom in še nekaterimi snovala prve slovstvene načrte v slovenščini. Srečevala sta se tudi na Dunaju, kjer sta

študirala isto stroko. Najverjetneje je, da se je Kastelic s Prešernom povezal preko Matije Čopa, toda nikoli nista postala tako tesna prijatelja kot Prešeren in Čop.

Mnogi so povedali, da je bil Kastelic predvsem od Prešerna vsiljiv, rad se je mešal v njegove osebne zadeve in ga celo opravljal

Nani Vehovec, lastnica rojstne hiše Mihe Kastelca

KASTELČEVA ROJSTNA HIŠA - V tej stari kmečki hišici v Gorenji vasi se je leta 1796 rodil Miha Kastelic, urednik Kranjske čbelice, pesnik in eden od pomembnih slovenskih slovstvenih preroditeljev. (Foto: L. M.)

pri starših, rad je imel denar in menda mu je moral Prešeren vse preplačati. Ne glede na to pa sta ostala povezana vse do Prešernove smrti in tudi v času pesnikove bolezni in v Kranju ga je Kastelic največkrat obiskal.

Rojstvo Kranjske čbelice

1830 je rojstno leto Čbelice. Da gre za zelo pogumno dejanje, lahko razumemo, če vemo, da je bila Ljubljana v začetku 19. stoletja zatohlo provincialno mesto. Razcvet šolstva in kulture, zlasti knjižne in gledališke, je z odhodom Francozov pojenjal. Linhartov Matiček je obležal v predalu, za sto let je bila pokopana zahteva po ljubljanski univerzi. Avstrija je izvajala trd birokratski red. Še v rojstnem letu Čbelice so morali avtorji in založniki predložiti cenzurni oblasti v odobritev za natis vse rokopise, ne glede na število strani in njihov namen, celo nabožna dela, ponatise, posvetila, zemljevide itd. Še posebej težko je bilo dobiti dovoljenje za izdajanje periodičnih publikacij, kot so časopis, almanah in podobno. Za posamezno deželo je bil pristojen cenzurni urad pri gubernijski ali deželni vladi, tako tudi v Ljubljani. Tu je bil zaradi knjižnega revizorja in janzenističnega duhovnika Jurija Pavška položaj za posvetno književnost še posebej neugoden.

V takem ozračju je jeseni 1829 vzniknila pobuda za novi pesniški almanah, Kranjsko čbelico, ki naj bi zbral mlade ljubljanske pesnike in prinašal moderno poezijo. Zamisel je bila celo drzna, saj podoben poskus nekaj let poprej ni uspel. 1823 in 1824 so mladi v Ljubljani snovali leposlovni in poučni list Slavinja, ki pa ni dobil dovoljenja za izid. Nekateri menijo, da je bila morda že tu udeležena trojica ambicioznih intelektualcev: Čop, Kastelic in Prešeren.

Tvorec in urednik Kranjske čbelice Miha Kastelic je hotel pridobiti čimveč sodelavcev. Od vsega začetka je bil zraven Prešeren, Čop pa kot svetovalec in strokov-

ni usmerjevalec. V prošnji za dovoljenje za tisk so poudarili, da je Kranjska čbelica torišče in spodbuda za kultiviranje slovenskega jezika, toda postala je še več - rodovitno polje za najboljše tedaj nastajajočo umetniško poezijo. 30. aprila 1830 je Čbelica poletela v roju 600 izvodov. Zanimanje je bilo večje, kot so pričakovali, predvsem med izobraženci, seveda pa ni slo brez težav. Drugi zvezek je izšel leto dni pozneje, tretji 1832, četrti 1834, zatem pa se je izhajanje prekinilo kar za 14 let. Nekaj ponatisov starih letnikov je še izšlo, žal pa ni bilo moči za nove pesniške zbornike. Vzroki so v razkroju velike trojke: Čopa je doletela tragična smrt, Kastelic se je zaradi tega pekli (Čop se je namreč utopil ob kopanju s Kastelcem v Savi, govorili pa so, da slednji ni storil vsega, da bi rešil svojega šefa) in bil nezadovoljen, ker ni bil imenovan za ravnatelja svoje knjižnice, Prešeren pa je dokončno izgubil Julijo, se zapletel z Jelovškovo in iskal samostojno službo. Med objektivnimi vzroki velja omeniti nerazumevanje guvernerja, duhovščina je bila vseskozi nenaklonjena Kranjski čbelici, svoje pa

so naredile tudi generacijske menjave.

Kastelic je kljub vsemu pripravil peti zvezek, ki je v revolucionarnem letu 1848 zagledal luč sveta. Največji biser tega zvezka je bila objava celotne Prešernove Zdravljice, ki leto prej v Prešernovi zbirki Poezije še ni smela iziti. S tem zadnjim pesniškim zbornikom je Kastelic zaključil epocho naše romantične poezije in izročil žezlo literarnega poslanstva novim rodovom.

Pomen Kastelčevega dela

Kot ustanovitelj in urednik Kranjske čbelice ima Kastelic veliko zaslug za prvi veliki prodor slovenske poezije na raven najboljše sočasne evropske poezije. Tudi sam je bil pesnik. Opazno je predvsem njegovo povezovalno delo, saj mu je uspelo ožje znanstvo mladih literatov utrditi in ga razširiti iz Kranjske tudi v druge slovenske pokrajine. S Kranjsko čbelico mu je uspel prodor v literarne tokove drugih avstrijskih in slovanskih dežel, s čimer je prebil slovensko odrinjenost in provincialnost. Z dobro uredniško politiko je združeval različne generacije in estetske usmeritve. Kot dober pragmatik je uspel zadržati najboljšega pesnika časa Francea Prešerna, ne da bi zato odrinil druge, ki bi tudi radi objavljali. Zbornik je tudi dobro navezal na najboljšo poprežno umetno pesniško tvornost in narodno pesem. Posrečen je bil izbor simbola čebele, kot nekaj humanega, znanstvenega, slovstvenega in sploh kulturnega. Pomembna je tudi Kastelčeva organizatorska in trgovska spretnost, saj je bila naklada Čbelice za tisti čas zelo velika: od 600 do 1200 izvodov. Kastelic si je tako z izdajanjem Kranjske čbelice pridobil velik ugled.

Mihi Kastelcu je uspelo v petih zbornikih objaviti 360 pesmi 16 avtorjev, zato bo za vedno ostal med znamenitimi Slovenci kot vodja pesniškega almanaha, ki je vpejal in uveljavil poezijo novih smeri, klasike in romantike. S tem si je skupaj s Prešernom in Čopom zaslužil ime slovenskega slovstvenega preroditelja. Prešeren mu je leta 1834 posvetil sonet, v katerem mu je izrekel lepo priznanje v verzih: "Ti si nas zbudil, zbral ob hudim časi". Člani TD Ivančna Gorica so leta 1990 dali zapisati ta verz na spominsko tablo Kastelčeve rojstne hiše v Gorenji vasi.

LIDIJA MURN

ZANIMIVE STARINE - Predvsem dnevna soba je vredna ogleda, saj se v lepo ohranjenih starinskih omarah skrivajo dragocene starine.

ZGODILO SE JE, NA KAR SMO OPOZARJALI - Ob veliki povodnji je tok reke Krke kar nekaj dreves ponesel nižje do jezov. Eno drevo je močno poškodovalo tudi leseni most v Drašči vasi pri Žužemberku. Zgodilo se je ravno to, na kar smo v Dolenjskem listu v začetku septembra opozarjali. Vodnogospodarsko podjetje iz Novega mesta, ki je pooblaščen za čiščenje dolenjskih voda, tudi Krke od izvira do izliva. Kot je dejal direktor Vodnogospodarskega podjetja Roman Rajer, drevesa odstranjujejo iz vode le po potrebi. To očino ni bilo. Letos je podjetje za delo na dolenjskih vodah dobilo 263 milijonov tolarjev. Koliko so ga namenili za čiščenje Krke, po besedah Romana Rajerja ni važno. Poudaril je tudi, da se osredotočijo na večje probleme, in Krka to ni. Ali res? Na sliki: podro to drevo je reka ponesla do jezov pri Rojčevem mlinu, znanem kot Tomažev jez. (Foto: Andreja Jemejčič)

SEMIŠKA KRAŠKA UČNA POT

Belokranjska učilnica v naravi

V Beli krajini se lahko pohvalijo, da so letos dobili kar dve od treh pomembnih in poučnih poti. Poleg gozdne učne poti od Planine do Mirne gore, po kateri ljubitelji narave hodijo že vrsto let, so junija odprli literarno Župančičevo pot od Dragatuša do Vinice. Konec oktobra pa so uradno odprli semiško kraško učno pot od Lebice do Krupe, ki so jo mnogi prepešali že prej, preden so jo označili z informacijskimi tablami.

Mati kraške učne poti je diplomirana biologinja Mira Ivanovič, zaposlena na novomeškem Zavodu za varstvo naravne in kulturne dediščine, sicer pa domačinka. To je za krajinskim parkom Lahinja že njen drugi tovrstni "otrok", pravi pa, da bi rada dočkala še tretjega, park Kolpo. Ni naključje, da se je lotila urejanja kraške poti prav v semiški okolici, ki jo je v otroških letih večkrat temeljito pretaknila in dodobra spoznala, čeprav se takrat še ni zavedala njenih vrednot. Navdih ji je dala akcija v kraški jami Malikovec, ki so jo pred leti temeljito očistili in zavarovali. Ko pa je zvedela, da semiški šolarji ob naravoslovnih dnevih prehajajo utečeno pot in obiščejo številne kraške pojave, se ji je utrnula misel, da bi jo strnil v učno pot in podaljšali do Krupe.

cerkve sv. Mihaela na Mladici, ob kateri je znamenje v spomin na ilegalno in ponesrečeno praznovanje praznika dela leta 1936. V bližini je tudi edino kužno znamenje v Beli krajini. A da ne bodo tisti, ki se ga bodo odločili fotografirati, posumili, da je kaj narobe z njihovimi fotografskimi sposobnostmi, naj povemo, da znamenje stoji postrani. Mimo stezin, torej poti, po katerih so gonili živino na pašo, vodi pot do kraške jame Malikovec, ki je edina za javnost dostopna jama v Beli krajini. V njej živijo netopirji, žal pa so jo nepridipravi oropali kapnikov, tako da so ostale le še sigaste tvorbe. V bližini Brstovca je vrtača Vodenica s stalnim izvrom, na Vinjem Vrhu pa baročna cerkev sv. Trojice, sicer posnetek cerkve pri Novi Štifti. Danes je cerkev obnovljena, zanimiv pa je njen trinadstropni pozlačeni oltar.

H Krupi se vrača življenje

Mimo udorne kraške vrtače Medvednice, v kateri imajo po pripovedovanju ljudi brlog medvedov, kar pa ne drži, vodi pot do izvira Krupe. Reka je namreč glavna naravna znamenitost učne poti, njen izvir pa je najbolj vodnat v Beli krajini, saj priteče izpod trideset metrov visoke skalne stene tudi po tisoč litrov vode na

sekundo. Po besedah semiškega župnika Janka Štamparja, ki se je že večkrat potapljal v šest metrov globokem izvirnem jezeru, so potapljači našli 24 izvirov, od tega tri večje. Po njegovem je izvorno jezero kot sito, po pretoku vode sodeč, pa so podzemne dvorane, po katerih priteče voda na plano, morda velike tudi kot Postojnska jama. Izvir Krupe je edino znano nahajališče centimeter velike jamske školjke Congeria kusceri v Sloveniji, v njem pa živijo še druge endemne vrste jamskih polžev ter veliko človeških ribic. Nad izvrom gnezdi krokar, dokaz, da se k reki vrača življenje, pa je vodomec.

Pot bi od izvira lahko vodila ob Krupi, a je ponekod močno zaraščena. Zato so se načrtovalci raje odločili za utečeno vaško pot mimo prazgodovinskega naselja v Moverni vasi do Judovske hiše, edine paleolitske jamske postaje v Beli krajini, ki dokazuje, da je bilo območje ob reki poseljeno že osem tisoč let pred našim štetjem. Ministrstvo za okolje in prostor je že odobrilo denar za most čez reko pri Perovem mlinu, ki je še edini delujoči od nekdanjih štirih mlinov na Krupi. Nad mlinom je nekdanji stal grad Krupa, ki je imel v srednjem veku izredno pomembno gospodarsko vlogo, danes pa so vidne le še razvaline grajskega poslopja.

Pot, ki je tako dobro označena, da tudi tisti, ki se prvič odpravi po njej, ne potrebuje vodiča, je moč v približno petih urah prehoditi, lahko pa se odpravite po njej tudi s kolesom ali zapravljičkom. Seveda je poleg omenjenih naravnih in kulturnih znamenitosti videti še marsikaj. Poleg prelepih belokranjskih stelnikov se gabrove in gradnove gozdove, ki so najprej pokrivali Belo krajino, značilno podrast, pozorni obiskovalci pa ne bodo spregledali mejnega kamna med dvema katastrskima občinama iz časa Marije Terezije. Po besedah Ivanovičeve je pot velika pridobitev za Belo krajino, saj gre ne nazadnje za učilnico v naravi. Zatrjuje pa, da delo še ni dokončano, saj bi bilo potrebno postaviti informacijski center, predstaviti arheološke najdbe, prav nič odveč pa ne bi bila tudi razstava o občutljivem kraškem svetu.

MIRJAM BEZEK-JAKŠE

MIRA IVANOVIČ - Mati kraške učne poti od Lebice do Krupe Mira Ivanovič ob eni od informacijskih tabel razlaga, zakaj je izvir Krupe sredi kraškega ravnika tako izdaten.

ZAČETEK POTI - Predzadnje oktobrske sobote so se ljudje prvič odpravili na organiziran množični pohod po semiški kraški učni poti. Zbrali so se ob vodni kraški jami Lebici (na fotografiji), kjer so se najprej dobro seznanili s potjo. (Foto: M. B.-J.)

KNJIŽNA POLICA

Srečavanja

Založba Karantanija je izdala knjigo Jožeta Zupana, slavista, ljubitelja umetnosti in izvrstnega organizatorja kulturnih dogodkov v Šentrupertu in v širši okolici. Vse, kar je doslej profesor Zupan postoril za kulturno (po)ustvarjalnost, daleč presega okvirje šentruperske osnovne šole dr. Pavla Lunčka, ki je pod njegovim ravnanjem prerasla iz hrama učenosti v hram kulture. Zupanova Srečavanja, ki jih je s portretnimi skicami obogatila še akademska slikarka Melita Vovk, ne želijo ukrojitvi življenjske zgodbe po nikakršnem enotnem, ideološkem ali spoznavno "univerzalnem" kopitu.

Zgodbe nastajajo iz tistega, ki jih pripoveduje; govorijo o vsakdanjosti in zahtevnih vprašanjih ustvarjalnosti, o bolečini in radoživosti, o stiskah in optimizmu. So take, kot je življenje samo. V mozaiku najdemo najrazličnejše iskalce lepote in ljudi v njihovi "vsakdanjosti". Mik Srečavanja je prav v tem, poudarja dr. Igor Saksida. Kot da bi sleherna stran govorila: Kako lepo je, če ima človek ob sebi toliko ljudi! Kdor je obdan s takim številom sogovornikov, znancev, prijateljev - sedemindvajset jih je v Srečavanjih - ta zagotovo ni sam; še posebej, če v srečavanjih oblikuje, vidi, raziskuje samega sebe, svoje pokrajine lepote, duha in življenjske energije. Zmore to vsak? Zupanova knjiga bo dobrodošla vsem, ki jih (velika in manj velika) imena zanimajo kot živi ljudje.

V prvem razdelku, Po domači pokrajini, Zupan razkriva svoje gorenjske korenine, ko oživlja spomine z dramsko igralko, sokrajanko z Bohinjske Bele Mileno Zupančič, s katero se poznata že od malega. V svojih gimnazijskih letih ji je kot režiser zaupal glavno vlogo v Čarobni paličici Kristine Brenkove. Drugi razdelek, Ljubljana - mesto umetnikov, je posvečen velikim imenom slovenske umetnosti: uredniku Bogomilu Gerlancu, pisateljem Antonu Ingoliču, Leopoldu Suhodolčanu, Kristini Brenkovi, Branki Jurci in Eli Peroci, slikarjem Francetu Slani in Mari Kraljevi ter pesniku Ivanu Minattiču. Razdelek Pod kapiteljskim nebom združuje dva pesnika in dve delavki za dobro drugih: pesnika Severina Šalija in Tonea Pavčka, družbeno delavko Maro Rupeno Osolnik in profesorico Marijo Gabrijeleč. V četrtem razdelku, Po udomačeni dolini, se srečajo znani ilustrator Lucijan Rešič, vinar gradnika Jože Frelj in Zalka Valas, župnik Janez Vidic, univerzitetni profesor dr. Jože Ramovš, športnik in paraplegik in organizator Jože Okoren, mladi arhitekt Rupert Gole in študent računalništva Matjaž Škoda.

P. P.

Kronika krščanstva

Konec drugega tisočletja in prestop v tretje, ki se hitro bliža, ima še poseben pomen za svetovne krščanske skupnosti, saj se štetje let zaokrožuje od rojstva Jezusa Kristusa, v katerem se je za kristjane Bog dokončno in nepresegljivo razodel. V dva tisoč letih se je

krščanstvo iz majhnega gibanja okrog potujočega pridigarja Jezusa iz Nazareta razvilo v svetovno gibanje, razširjeno po vseh delih sveta, vpliv krščanstva in krščanskih cerkva na potek zgodovine pa je bil velikanski. Vsekakor gre za eno največjih gibanj v svetovni zgodovini in že zato zasluži pozornost. Doslej najboljše pregled zgodovine krščanstva v slovenskem jeziku ponuja založba Mladinska knjiga v knjigi Kronika krščanstva, ki jo je nekoliko dopolnjeno pred kratkim izdala po izvirniku nemške založbe Betlesmann. Odlika kronike je ob strokovnosti pisanja in bogastvu spremljajočega likovnega gradiva predvsem v nepristranosti prikazovanja zgodovine krščanstva, saj gre za delo, napisano s stališč sodobnega zgodovinopisja, ki ni naravnano ne apologetsko ne ateistično.

Razvoj krščanstva od Kristusa do sedanjega časa je v knjigi podan v sedmih kronološko urejenih osnovnih poglavjih z okrog 300 tematsko povezanimi članki iz cerkvene in umetnostne zgodovine, s številnimi dokumenti, koledarskimi preglednicami, zemljevidi, grafikoni, življenjski in gesli ključnih pojmov. Slovenska izdaja, ki sta jo prevedla Nada in Dušan Voglar, se od izvirnika razlikuje po dodanem poglavju Krščanstvo na Slovenskem, v katerem naši avtorji obravnavajo pokristjanjenje slovenskega prostora v zgodnjem srednjem veku ter redovništvo in samostane, umetnost in cerkev, cerkveno glasbo, reformacijo in protireformacijo, ljudsko pobožnost in najpomembnejše krščanske osebnosti na Slovenskem. Tako zasnovana knjiga pomaga razumeti vlogo krščanstva v svetovni zgodovini, povezanost vere in vsakdanjega življenja ter vpliv krščanstva na zgodovino sveta in Slovencev.

MILAN MARKELJ

Mojstri lirike

Ljubitelji poezije bodo gotovo veseli nove zbirke, ki jo je začela izdajati Mladinska knjiga. Gre za zbirko Mojstri lirike, v kateri so predstavljena velika imena svetovne poezije, njena posebnost pa je v dvojezičnosti, saj je vsaka pesem natisnjena v izvirniku in kakovostnem slovenskem prevodu. Če za kaj, potem za poezijo velja, da je njeno najbolj pravo in polno življenje v izvirniku, ki ga prevod skoraj nikoli ne more povsem zajeti v vsej polnosti prepleta zvena in pomena, vendar kljub temu prevodi odpirajo vrata v drugojezične literarne zakladnice in bogatijo domačo, ko potrjujejo moč domačega jezika.

V prvem paketu Mojstrov lirike - upajmo, da ne bo tudi edini, saj v založbi je pripravljenost za nove tovrstne knjige, odločil pa bo seveda tržni odziv bralcev oziroma kupcev - je pet knjig s poezijo velikih pesnikov iz različnih obdobij in različnih jezikov. Urednik Aleš Berger je v peticico iz vrha svetovnega pesništva vrstil: Francesca Petrarco, Williama Shakespeara, Charlesa Baudelaira, Rainerja M. Rilkeja in Federica G. Lorco. Vsi so bili že večkrat prevedeni v slovensčino in gre pri prevodih več ali manj za ponatise, izjema je francoski pesnik

Baudelaire, ki je v tej zbirki predstavljen z več novimi prevodi predvsem tistih pesmi, ki jih literarna veda uvršča med njegove in za sodobno poezijo najpomembnejše stvaritve. Prevodi Lorcovih in Rilkejevih pesmi ter Shakespeareovih sonetov so vsak zase delo enega prevajalca, Andreja Capudra, Kajetana Koviča in Janeza Menarta, medtem ko je prevajalec Baudelairovih verzov več, Andrej Cauder, Marija Javoršek, Jože Udovič, Cene Vipotnik in Božo Vodušek, prav tako pa tudi Lorcovih pesmi, ki so jih prevedli Aleš Berger, Ciril Beglges, Alojz Gradnik, Niko Košir in Peter Levec.

MILAN MARKELJ

Dr. Ivan Oražen

Človeški spomin je minljiv, zato je v knjigi zbrano življenje velikih Slovencev, ki so se zapisali v zgodovino slovenskega naroda, a njihova podoba s časom vse bolj blede, izjemnega pomena. To velja tudi za knjigo dr. Zvonke Zupanič Slavice in dr. Franca Štolfe z naslovom Dr. Ivan Oražen, dobitnik medicinske fakultete, ki jo je kot uvod v praznovanje 130-letnice Medicinske fakultete založila Medicinska fakulteta v Ljubljani.

O Oražnu, ki je bil rojen v Kostanjevici, doslej nismo veliko vedeli. "Šele zbrano gradivo, ki je bilo razkropljeno po številnih ustanovah in v lasti nekaterih posameznikov, nam daje natančnejši vpogled v njegovo življenje in delo. Za nekatera Oražnova življenjska obdobja nismo mogli dobiti gradiva; nekateri arhivi so bili uničeni ali izgubljeni, zasebna korespondenca je ohranjena zelo fragmentarno, Oražen sam pa tudi ni objavjal. Ta dokumentarni molk je večkrat terjal posredno sklepanje, ob tem pa v njegovem življenju še ostajajo bele lise," je med drugim v uvodni besedi zapisala soavtorica knjige dr. Zvonka Zupanič Slavice, vršilka dolžnosti predstojnice Inštituta za zgodovino medicine.

Zivljenje Ivana Oražna, slovenskega zdravnika, zavednega Slovence, liberalca, staroste jugoslovanskega sokolstva in demokrata širokih obzorij je zaznamovala težka mladost, saj je bil nezakonski otrok revne matere, zaradi česar je doživel številne krivice in prezirjanja. Bil je sirota brez očeta, a se je kljub pomanjkanju prebil do poklica zdravnika. Usoda je hotela, da se je bogato poročil. Ker ni imel otrok, žena pa mu je umrla, je v oporoki, ki jo je sestavil dve leti pred smrtjo, za katero se je sam odločil, vse priženjeno in svoje premoženje (takrat je bila ta dediščina označena kot vesoljna) zapustil Medicinski fakulteti in njenim študentom, s čimer si je postavil trajen spomenik in tako zaznamoval vso slovensko medicino. V svojih dveh domovih je v trichetrstoletnem obstoju dajal brezplačen dom in varno zatočišče okoli 800 medicincem in nekaterim drugim izobražencem iz socialno ogroženih družin.

Knjiga, ki je bogato opremljena tudi s slikovnim gradivom, ne bo zanimala le oražnovcev, pač pa lahko v njej najde zanimivo branje tudi na Oražna čustveno manj vezan bralec. Navsezadnje gre za Slovence, ki si zasluži vidno mesto v zgodovini naroda. In ob tem lahko s ponosom zapišemo, da je bil Ivan Oražen Dolenjec, Kostanjevičan.

TANJA GAZVODA

GOVORICA DOKUMENTOV

Škof Rožman in kontinuiteta

Potem ko je Ivan Jan, znani opisovalec zlasti dogajanj iz NOB, izdal v zadnjih letih knjigi Odrste zavese I (Korenine zla) in Odrste zavese II, v katerih je obravnaval izdajstvo, kolaboracijo, delovanje gestapa, bele garde in domobranstva, zlasti na Gorenjskem, je svojima medtem tudi že ponatisnjenima knjigama letos dodal še tretji del: zapise o delovanju škofa Rožmana in o njegovem sodelovanju z okupatorji.

Vsebinsko nove Janove knjige izražajo že uvodno geslo, ko pisec navaja odlomek iz pisma Edvarda Kočbeka škofu Rožmanu 29.

1. 1943: "Strašno je, da se to narodno izdajstvo vrši pod simbolom krščanstva. Tu človeku odpove pamet..." O narodnem izdajstvu najvišjega krščanskega dostojanstvenika v t.i. Ljubljani pokrajini teče beseda v knjigi, ki postavlja pod drobnogled delovanje Ljubljanske škofije med drugo svetovno vojno. In za to gre: za izvirne dokaze o resnici, ki jo je ponovno izpričal znani protinacist Simon Wiesenthal, da je namreč "Kolaboracija s sovražnikom... najhujši izmed vseh zločinov..."

Pisec je knjigo razdelil na več poglavij, v katerih podrobno

prikazuje zlasti potvarjanje zgodovine in težnjo po rehabilitaciji (vrnitvi dobrega imena in postavitve v prejšnje stanje) vsega, kar je bilo protipartizanskega, "protikomunističnega", in zlasti ugleda ter vloge škofa Rožmana. Spričo čedalje ostrijših in sovražnih napadov vseh, ki izničujejo preteklost in zgodovinska dejstva, objavlja Ivan Jan v knjigi predvsem zelo jasne, nedvoumne in številne navedbe o tem, kakšen je bil škof Rožman v resnici: kolaborant in poglavitna osebnost na protipartizanski strani. Ljubljanski škof je razvijal svojo dejavnost

pod geslom "boja proti brezbožnemu komunizmu", čemur se je slovenska RKM posvečala že leta pred drugo svetovno vojno.

Janova nova knjiga z ničimer ne pogloblja sovraštva, kar zadnja desetletja počnejo in stopnjujejo stranke in posamezniki v Sloveniji, ki nič več ne skrivajo, da so bili strastni privrženci fanatizma: prva je vera, šele drugotnega pomena je narodnost. Ohraniti oblastniške in posvetne pozicije je bila tem ljudem in takratnim strankam z najvišjim vodstvom RKM vred prvo in sveto vodilo. Da so v to zapeljali na tisoče preprostih slovenskih

mož in fantov v roke fašizma, jih nič ni brigalo, ne med vojno in ne po begu iz domovine.

Podnaslov nove Janove knjige "Zahteva po škofovi rehabilitaciji - ponoven izziv resnici" pove, kaj je v ozadju ponarejevalcev zgodovine in sedanjega glavnega javnega tožilca A. Drobniča ter vseh vodilnih krogov v RKC in njihovih privržencev. Avtor z obširnimi pisanjem nikomur ne vsiljuje svojih pogledov na odprta vprašanja. Bralec preuči, da sam oceni vrednost številnih navajanj in različnih pričevanj, podprtih s ponatisi izvirnih dokumentov z

obeh strani. Kontinuiteta, to je nepretrgana zveza in trajanje delovanja škofa Rožmana, je v knjigi tehtno podprta z zbirko podatkov o škofovem delovanju in o posledicah takega početja, ki sega vse v današnje dni. Izziiva k premislekom in k ocenam preteklosti, ki je zlasti v primeru škofa Rožmana nikakor ni mogoče obiti.

Knjigo sta 20. oktobra zvečer v Novem mestu predstavila prof. Ivan Kržnar in pisec; dobiti jo je mogoče tudi v novomeški knjigarni MK.

TONE GOŠNIK

TELEVIZIJSKI SPORED

Televizija si pridržuje pravico do morebitnih sprememb sporedov!

ČETRTEK, 5. XI.

SLOVENIJA 1
7.45 - 0.50 Teletekst
8.00 Vremenska panorama
9.30 Tedenski izbor
Male sive celice
10.15 Divja Amazonija, serija, 10/12
11.10 Steklena džungla, angl. dok. serija, 3/6
11.40 Senca opoldne
12.05 Nash Bridges, amer. naniz.
13.00 Poročila
13.30 Zgodbe iz školjke
14.20 Tedenski izbor
Iz muzeja
14.25 Soča - Življenje ob reki
14.55 Osmi dan
15.25 Tudi če sto hudobnih velikanov, norv. drama
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Jasno in glasno
18.20 Parada plesa
18.35 Humanistika
19.05 Risanka
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Brezglavo, angl. nadalj., 4/6
21.05 Tednik
22.00 Odmevi, kultura, šport
22.50 Feljton
23.20 Koncertna simfonija

SLOVENIJA 2
9.00 Vremenska panorama - 9.30 Mladostniške izpovedi, braz. naniz., 7/22 - 10.00 Matineja: Trdno v sedlu, naniz., 36/65; 10.25 Pacific Drive, naniz., 9/2130; 10.50 Angel, varuh moj, amer. naniz., 2/22; 11.40 10.000 obratov; 12.30 Naša krajevna skupnost; 13.25 Svet poroča - 13.55 Euronews - 15.00 Don Kihot, ris. naniz. - 15.30 Opremljevalke, naniz., 19/21 - 15.55 Lahko noč, ljubica, angl. naniz., 6/11 - 16.25 Hokej - 19.00 Kolo sreče - 19.30 Videoring - 20.00 Košarka - 22.00 Je v Babilon še dolga pot, angl. film - 23.50 Nočni pridihi: Mladostniške izpovedi, 12/22; 0.20 A. S., nem. naniz.

KANALA
7.30 Čuden par - 8.00 Mork in Mindy, naniz. - 8.30 Super Samuraj, naniz. - 9.30 Bradyjevi, hum. naniz. - 10.00 Laverne in Shirley, hum. naniz. - 10.30 Mannix, nadalj. - 11.30 Dobri časi, slabi časi - 12.00 Drzni in lepi - 12.30 Sončni zaliv - 13.00 Odklop - 14.00 Oprah show - 15.00 Drzni in lepi, nadalj. - 15.30 Sončni zaliv, nadalj. - 16.00 Bogato dekle, nadalj. - 17.00 Nora hiša - 17.30 Družinske zadeve - 18.00 Princ z Bel Aira - 18.30 Oprah show - 19.30 Zmenkarje - 20.00 Film po izbiri gledalcev - 23.45 Nemogoče, naniz.

VAŠKANAL
13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 17.00 Aladin, risanka - 18.00 Iz produkcije združenja LTV - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.00 Novice - 19.15 Tedenski kulturni pregled - 19.30 24 ur - 20.00 Kontaktna oddaja - 20.40 Nas poznate? - 21.00 Novice - 21.15 Tedenski kulturni pregled - 21.30 Litjski mozaik

HTV 1
6.45 Tv spored - 7.00 Dobro jutro, Hrvaška - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.25 Program za mlade - 12.00 Poročila - 12.40 New York (serija) - 13.10 Esmeralda (serija) - 14.00 Poslovni klub - 14.30 Živa resnica - 15.00 Izobraževalni program - 15.30 Program za mlade - 18.30 Kolo sreče - 19.10 Risanka - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Odprt - 20.50 Pol ure kulture - 21.25 Izziv, kviz - 22.05 Opažovalnica - 22.35 Arktika-Antarktika (potop. serija) - 23.10 Svetniki in grešniki (amer. film)

HTV 2
14.50 TV koledar - 15.00 Zabavni mozaik - 17.15 Obala sončnega zahoda (serija) - 18.05 Hugo, tv igrice - 18.30 Kraljestvo divjine (dok. serija) - 19.00 Zupanijska panorama - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Kviz - 20.20 Dosjeji X (serija) - 21.35 Filmske čarovnice III. (dok. serija) - 22.00 Zavedeni (polj. film)

PETEK, 6. XI.

SLOVENIJA 1
7.45 - 2.05 Teletekst
8.00 Vremenska panorama
9.30 Tedenski izbor
Jasno in glasno
9.15 Parada plesa
10.00 Humanistika
11.05 Pomagajmo si
11.35 Na vrtnu
12.05 Brezglavo, angl. nadalj., 4/6
13.00 Poročila
14.05 Feljton
14.35 Skof Tomaž Hren
16.20 Mostovi
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Otroška oddaja
18.20 Izzivi prihodnosti, amer. dok. serija
19.15 Risanka
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Zrcalo tedna
20.15 Športni kviz
22.00 Odmevi, kultura, šport
22.50 Polnočni klub
0.05 Mojstri jazz

SLOVENIJA 2
9.00 Vremenska panorama - 9.30 Mladostniške izpovedi, braz. naniz., 12/22 - 10.00 Matineja: Trdno v sedlu, naniz., 372/65; 10.25 Pacific

Drive, naniz., 93/130; 10.50 Opremljevalke, naniz., 19/21; 11.15 Lahko noč, ljubica, angl. naniz., 6/11 - 11.45 Oče, mad. film - 13.10 Euronews - 16.10 Je v Babilon še dolga pot? film - 18.05 Indaba, franc. naniz., 17/25 - 18.30 Čudežni otrok, naniz., 20/22 - 19.00 Kolo sreče - 19.30 Videoring - 20.00 Pravi moški, nem. film - 21.35 70/40 RTV - 22.35 Velike romance 20. stoletja, angl. dok. serija, 3/26 - 23.05 Kako se je začela vojna na mojem otoku, hrva. film - 0.40 Klient, amer. naniz., 18/19 - 1.30 Nočni pridihi: Mladostniške izpovedi, 13/22; 2.00 A. S., nem. naniz.

KANALA
7.30 Čuden par, ris. - 8.00 Mork in Mindy, naniz. - 8.30 Super samuraj, naniz. - 9.30 Bradyjevi, hum. naniz. - 10.00 Laverne in Shirley, hum. naniz. - 10.30 Mannix, nadalj. - 11.30 Dobri časi, slabi časi - 12.00 Drzni in lepi - 12.30 Sončni zaliv - 13.00 Zmenkarje - 14.00 Oprah show, ponov. - 15.00 Drzni in lepi - 15.30 Sončni zaliv, nadalj. - 16.00 Bogato dekle, nadalj. - 17.00 Nora hiša - 17.30 Družinske zadeve - 18.00 Princ z Bel Aira - 18.20 Bravo, maestro - 18.30 Oprah show - 19.30 Skrita kamera - 20.00 Divja vojna, film - 21.30 Užiti groze, film - 22.30 Mesto zločina, naniz. - 23.30 Nemogoče - 0.30 Danyjeve zvezde

VAŠKANAL
13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 16.45 Videotop - 17.40 Zgodovina avtomobilizma - 18.00 Kmetijski nasveti - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.00 Novice - 19.30 24 ur - 20.00 Videoboom 40 - 21.00 Novice - 21.15 Rezerviran čas

HTV 1
6.45 Tv spored - 7.00 Dobro jutro, Hrvaška - 10.00 Poročila - 10.05 Izobraževalni program - 11.25 Program za mlade - 12.00 Poročila - 12.40 New York (serija) - 13.10 Esmeralda (serija) - 14.00 Pol ure kulture - 14.30 Arktika-Antarktika - 15.00 Izobraževalni program - 15.30 Program za mlade - 17.00 Hrvaška danes - 17.50 Govorimo o zdravju - 18.35 Kolo sreče - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Preteklost v sedanjosti (dok. oddaja) - 20.55 Zabavna oddaja - 21.55 Opažovalnica - 22.25 Ljudje smo - 23.15 Nočna straža: Oddelek za umore V (serija); Psi faktor II (serija); Ameriški film; Sedmi element + filmska klapa

HTV 2
14.50 Tv koledar - 15.45 Imitacija življenja (film) - 17.15 Obala sončnega zahoda (serija) - 18.05 Hugo, tv igrice - 18.30 Televizija o televiziji - 19.00 Zupanijska panorama - 19.30 Dnevnik, vreme, šport - 20.05 Kviz - 20.30 Zakon L.A. (serija) - 21.30 "The Entity" (film) - 23.30 Fatamorgana - 0.00 dok. film

SOBOTA, 7. XI.

SLOVENIJA 1
7.40 - 1.45 Teletekst
8.00 Zgodbe iz školjke
8.30 Plesna šola
9.00 Nesrečniki, ris. naniz., 6/26
10.00 Športni kviz
11.35 Tekmovanje pihalnih orkestrrov
12.00 Tednik
12.55 Dobrodošli doma
13.00 Poročila
13.35 Duhovni utrip
13.55 Polnočni klub
15.10 Tigrov zaliv, angl. film
17.00 Obzornik
17.15 Mednarodno tekmovalje pevskih zborov
17.50 Na vrtnu
18.15 Ozare
18.20 National geographic, amer. dok. serija, 5/12
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik, vreme, šport
19.55 Utrip
20.10 Tv genij
21.10 Novice iz sveta razvedrila
21.40 Turistična oddaja
22.05 Steklena džungla, angl. dok. oddaja, 4/6
22.35 Poročila, šport
23.15 Percy in Thunder, amer. film
0.40 Iz muzeja

SLOVENIJA 2
9.25 Zlata šestdeseta - 10.25 Jeklene ptice, naniz. - 11.15 Pravi moški, naniz. - 12.55 Evrogol - 13.55 Tenis - 16.55 Hokej - 19.30 Videoring - 20.00 Ženska iz plemena Lakota, amer. film - 21.45 V vrtincu - 22.45 Don Kihot, ris. naniz., 9/39 - 22.50 Sobotna noč

KANALA
8.00 Risanki: Alvin; Zajec dolgohec in prijatelji - 9.30 Najstniki proti vesoljcem, naniz. - 10.00 Mesto v zalivu, nadalj. - 10.30 Extremni športi - 11.00 Stilski izziv - 11.30 Bravo maestro - 12.00 Strela, film - 13.30 Laverne in Shirley - 14.00 Bogato dekle, nadalj. - 16.00 Meego, hum. oddaja - 16.30 Nimaš pojma, naniz. - 17.00 Mancekenke, nadalj. - 18.00 Klub avenija - 18.30 Jenny, naniz. - 19.00 Vitezi za volanom - 20.00 Resnični svet - 21.00 Tommy Knockers, nadalj. - 22.00 Babilon 5, naniz. - 23.00 Izgnanec, naniz. - 0.00 Klub Avenija

VAŠKANAL
13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 17.00 Videoboom 40 - 17.50 Kako biti zdrav in zmagovati - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.00 Novice - 19.30 24 ur - 20.00 Iz produkcije združenja LTV - 21.00 Novice - 21.15 Od sobote do sobote - 21.30 Najspot

HTV 1
8.00 Tv spored - 8.25 Program za mladino - 12.00 Poročila - 12.20 Hrvaška spominska knjiga - 12.35 Kmetijski nasveti - 13.10 Deklica, katero sem ljubil (amer. film) - 16.15 Poročila - 16.30 Dr. Quinn (serija) - 17.45 Turbo limach show - 19.10 V začetku je bila Beseda - 19.30

Dnevnik, vreme, šport - 20.10 Sum (film) - 22.30 Opažovalnica - 23.00 Nočna straža: "Turn-around", Frasier (serija); Azi (amer. film)

HTV 2
16.30 Tv koledar - 16.40 Prizma - 17.30 Čudežne ameriške pokrajine (dok. oddaja) - 18.25 Glasbena oddaja - 19.00 Risana serija - 19.30 Dnevnik, šport, vreme - 20.05 Triler - 21.10 Jeruzalem (dok. film) - 22.25 Svet zabave - 22.55 Oprah Show

NEDELJA, 8. XI.

SLOVENIJA 1
7.40 - 0.45 Teletekst
8.00 Živžv
Skrivnostno življenje igrač, lut. naniz.
8.15 Cilkin kotiček, risanka
8.25 Cofko Cof, ris. naniz.
8.50 Srebrnogriivi konjič, ris. naniz.
9.15 Telerime
9.20 Zares divje živali, naniz., 9/26
9.50 Ozare

9.55 50-letnica baletne šole
11.00 Vsi smo ena družina, japon. serija
11.30 Obzorje duha
12.00 Ljudje in zemlja
12.30 Pomagajmo si
13.00 Poročila
13.50 Tv genij
14.50 Novice iz sveta razvedrila
15.15 Noč brez srečanja, amer. film
17.00 Obzornik
17.15 Slovenski magazin
17.45 Po domače
18.40 Soča - Življenje ob reki
19.10 Risanka
19.20 Zrcanje lota
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Zoom
21.35 Intervju
22.35 Poročila, šport
22.55 Murphy Brown, amer. naniz., 10/25
23.20 Umori, amer. naniz., 3/22

SLOVENIJA 2
9.00 Pravi biznis - 9.55 V vrtincu - 10.35 Nosorog Oto, dan. film - 13.25 Ponor. koncerta ob 100-letnici Leona Štuklja - 14.40 Tenis - 17.55 Gimnastika - 18.25 Rokomet - 19.55 Hokej - 22.30 Šport v nedeljo - 23.15 Budipeštanske zgodbe, madžar. film

KANALA
8.00 Risanka: Zajec dolgohec in prijatelji - 9.30 Najstniki proti vesoljcem, naniz. - 10.00 Sanjam o Jeannie, naniz. - 10.30 Klub avenija - 11.00 Pasji prijatelji - 12.00 Hotel zmešnjav, film - 14.00 Bogato dekle - 16.00 Plaža njune mladosti, film - 17.30 Prijatelj v krilu, naniz. - 18.00 Dušni pastir, naniz. - 18.30 Sam svoj mojster - 19.00 Airwolf, naniz. - 20.00 Visoka napetost, film - 21.30 Odkop - 22.30 Večna ljubezen, film

VAŠKANAL
12.30 Vaše želje - 13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 17.00 Posnetek dogodka - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.00 Novice - 19.30 24 ur - 20.00 Kako biti zdrav in zmagovati - 20.40 Nas poznate? - 21.00 Novice - 21.15 Od sobote do sobote - 21.30 Kmetijski razgledi

PONEDELJEK, 9. XI.

SLOVENIJA 1
7.45 - 0.55 Teletekst
7.30 Vremenska panorama
9.30 Tedenski izbor
Cofko Cof, ris. naniz.
10.00 Sprehodi v naravo
10.15 Zvezdica, lut. naniz.
10.45 Izzivi prihodnosti, amer. dok. serija
11.10 National geographic, amer. dok. oddaja
12.00 Slovenski magazin
12.30 Utrip
12.45 Zrcalo tedna

13.00 Poročila
13.25 Ljudje in zemlja
13.55 Večerni gost
14.50 Zoom
16.20 Dober dan, Koroska
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Radovedni taček
17.45 Zares divje živali
18.20 Recept za zdravo življenje
19.05 Risanka

NAGRADI V KOČEVJE IN NA OTOČEC

Žreb je izmed reševalcev 42. nagradne križanke izbral **Vladimiro Smole iz Kočevja** in **Zvoneta Bučarja z Otočca**. Smoletovi je pripadla denarna nagrada, Bučar pa bo za nagrado prejel knjigo. Nagrajencema čestitamo. Rešite današnje križanko in jo pošljite najkasneje do 16. novembra na naslov: **Dolenjski list, Glavni trg 24, p.p. 212, 8001 Novo mesto**, s pripisom "križanka 44". Ovojnico brez poštne znamke lahko oddate v nabiralnik pri vходу v stavbo uredništva v Novem mestu.

REŠITEV 42. KRIŽANKE

Pravilna rešitev 42. nagradne križanke se brano, v vodoravnih vrsticah, glasi: **OPARINA, VOKATIV, ALABAMA, PRODI, EL, LIM, NASA, LAKAJ, TAR, ANAS, ARTIST, SKOTIST, STO, KALIBAN, TEK, ERIKA, IDILA, RANAR, KAPAR.**

19.10 Zrcanje 3 x 3 plus 6
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Komisar Rex, nadalj., 10/13
21.05 Dosje
22.00 Odmevi, kultura, šport

SLOVENIJA 2
9.00 Vremenska panorama - 9.30 Mladostniške izpovedi, braz. naniz. - 10.00 Matineja: Trdno v sedlu, naniz., 38/65; 10.25 Pacific Drive, naniz., 94/130 - 10.50 Indaba, franc. naniz., 17/25 - 11.15 Čudežni otrok, naniz. - 12.25 Velike romance 20. stol, angl. dok. serija, 3/26 - 12.50 Tigrov zaliv, angl. film - 14.30 Euronews - 16.25 Rokomet - 18.05 Ženska mojega življenja, špan. naniz., 2/12 - 19.00 Lingo - 19.30 Videoring - 20.00 Studio City - 21.00 Cik cak - 21.55 Pomp - 23.00 Brane Rončel izza odra - 0.25 Nočni pridihi: Vprašanje zakonitosti, angl. naniz.; 0.55 A. S., nem. naniz.

KANALA
7.30 Čuden par; Mork in Mindy; Super samuraj - 9.00 Bradyjevi, serija - 9.30 Laverne in Shirley, serija - 10.30 Mannix - 11.00 Dobri časi, slabi časi - 11.30 Drzni in lepi, naniz. - 12.00 Sončni zaliv - 12.30 Danyjeve zvezde - 14.00 Oprah show - 15.00 Drzni in lepi, nadalj. - 15.30 Sončni zaliv, naniz. - 16.00 Bogato dekle, nadalj. - 17.00 Nora hiša, naniz. - 17.30 Družinske zadeve, hum. naniz. - 18.00 Princ z Bel Aira, naniz. - 18.30 Oprah show - 19.30 Skrita kamera - 20.00 Miza za pet, nadalj. - 21.00 Zmaga, film - 23.00 Silski izziv - 23.30 Tretji kamen od sonca, hum. naniz. - 0.00 Nemogoče

VAŠKANAL
13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 17.00 V skripcih, film - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.30 24 ur - 20.00 Zgodovina avtomobilizma - 20.25 Šport - 21.00 Novice - 21.30 Iz produkcije Združenja LTV

TOREK, 10. XI.

SLOVENIJA 1
7.45 - 23.45 Teletekst
8.00 Vremenska panorama
9.30 Tedenski izbor
Radovedni taček
9.45 Pustolovščine, naniz., 9/24
10.15 Recept za zdravo življenje
11.05 Po domače
12.05 Komisar Rex, naniz., 10/13

13.00 Poročila
14.20 Dosje
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Skrivnostno življenje igrač, lut. naniz., 3/26
17.45 Waynovne dogodivščine, avstral. naniz., 24/26
18.20 Pevec v jeseni
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Učitelj, franc. naniz. 2/18
21.05 Made in Slovenia
22.00 Odmevi, kultura, šport
22.50 Hitler-Stalin, franc. dok. nadalj., 2/3

SLOVENIJA 2
9.00 Vremenska panorama - 9.30 Vprašanje zakonitosti, angl. naniz., 6/7 - 9.55 Matineja: Trdno v sedlu, naniz., 39/65; 10.20 Pacific Drive, avstral. naniz., 95/130 - 10.50 Ženska mojega življenja, špan. naniz., 2/12; 11.40 Studio City; 12.35 Sobotna noč - 14.35 Euronews - 16.10 Ženska iz plemena Lakota, film - 18.05 Gospod in gospa Smith, naniz., 8/12 - 19.00 Kolo sreče - 19.30 Videoring - 20.00 Koncert - 21.20 Papirnata maska, angl. film - 23.05 Svet poroča - 23.35 Nočno pridihi: Mladostniške izpovedi, braz. naniz.; 0.05 A. S., nem. naniz.

KANALA
7.30 Čuden par; Mork in Mindy; Super samuraj - 9.00 Bradyjevi, naniz. - 9.30 Laverne in

Shirley, naniz. - 10.00 Mannix, nadalj. - 11.00 Dobri časi, slabi časi - 11.30 Drzni in lepi - 12.00 Sončni zaliv, nadalj. - 12.30 Klub avenija - 13.00 Kuharska oddaja - 14.00 Oprah show - 15.00 Drzni in lepi, nadalj. - 15.30 Sončni zaliv, naniz. - 16.00 Bogato dekle, nadalj. - 17.00 Nora hiša, naniz. - 17.30 Družinske zadeve, naniz. - 18.00 Euronews - 16.35 Nosorog Otto, dan. film - 18.05 Angel, varuh moj, amer. naniz., 3/22 - 19.00 Kolo sreče - 19.30 Videoring - 20.00 Film o Leonu Štuklju - 20.25 Košarka - 22.00 Do kod je noč, italij. nadalj. 2/4 - 22.50 Pajčevina - 23.15 Nočni pridihi: Mladostniške izpovedi, braz. naniz.; 23.45 A. S., nem. naniz.

VAŠKANAL
13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 17.00 Risanka - 18.00 Sport - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.00 Novice - 19.30 24 ur - 20.00 Usodna odprava, film - 21.35 Novice - 21.50 Rezerviran čas

SREDA, 11. XI.

SLOVENIJA 1
7.45 - 1.50 Teletekst
8.00 Vremenska panorama
9.30 Tedenski izbor
Skrivnostno življenje igrač, 3/26
9.45 Waynovne dogodivščine, nadalj., 24/26
10.15 Pevec v jeseni
11.10 Made in Slovenia
12.05 Učitelj, franc. naniz. 2/18

13.00 Poročila
13.30 Tedenski izbor
Murphy Brown, naniz., 10/25
13.55 Noč brez srečanja, amer. film
15.30 Hitler-Stalin, franc. dok. nadalj., 2/3
16.20 Obzorje duha
17.00 Obzornik
17.10 Po Sloveniji
17.30 Pod klobukom
18.20 Divja Amazonija, serija, 11/12
19.10 Risanka
19.30 Dnevnik, vreme, šport
20.00 Nash Bridges, amer. naniz.
21.05 Beck, ang. nadalj., 1/6
21.55 Odmevi, kultura, šport
22.55 Osmi dan
23.25 Nizozemska drama

SLOVENIJA 2
9.00 Vremenska panorama - 9.30 Mladostniške izpovedi, braz. naniz. - 10.00 Matineja: Trdno v sedlu, nizoz. nadalj., 40/65; 10.25 Pacific Drive, naniz., 96/130; 10.50 Gospod in gospa Smith, naniz., 8/12; 11.35 Pomp; 12.35 Pajčevina - 13.00 Euronews - 16.35 Nosorog Otto, dan. film - 18.05 Angel, varuh moj, amer. naniz., 3/22 - 19.00 Kolo sreče - 19.30 Videoring - 20.00 Film o Leonu Štuklju - 20.25 Košarka - 22.00 Do kod je noč, italij. nadalj. 2/4 - 22.50 Pajčevina - 23.15 Nočni pridihi: Mladostniške izpovedi, braz. naniz.; 23.45 A. S., nem. naniz.

KANALA
8.00 Čuden par; Mork in Mindy; Super samuraj - 9.00 Bradyjevi, naniz. - 9.30 Laverne in Shirley, naniz. - 10.00 Mannix, nadalj. - 11.00 Dobri časi, slabi časi - 11.30 Drzni in lepi, ponov. - 12.00 Sončni zaliv - 12.30 Danyjeve zvezde - 14.00 Oprah show - 15.00 Drzni in lepi, nadalj. - 15.30 Sončni zaliv, nadalj. - 16.00 Bogato dekle, nadalj. - 17.00 Nora hiša, naniz. - 17.30 Družinske zadeve, naniz. - 18.00 Princ z Bel Aira, naniz. - 18.30 Oprah show - 19.30 Skrita kamera - 20.00 Drobniž za žensko, film - 22.00 Roseanne - 22.30 Skrita kamera - 23.30 Tretji kamen od sonca, naniz. - 0.00 Nemogoče, naniz. - 1.00 Danyjeve zvezde

VAŠKANAL
13.05 Sosedje, ponov. - 14.00 Videostrani - 17.00 Usodna odprava, film - 18.25 Sosedje, nadalj. - 19.00 Novice - 19.30 24 ur - 20.00 Videotop - 21.00 Novice - 21.30 Zgodovina avtomobilizma

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš kanal

DOLENJSKI LIST **DESET DOMAČIH**

Žreb je za sodelovanje pri oblikovanju lestvice Studia D in Dolenjskega lista dodelil nagrado **Angeli Kuhelj z Grajskega trga 37 v Žužemberku**. Nagrjeniki čestitamo! Lestvica, ki je na sporedu vsak ponedeljek ob 16.30 (ponovitev pa je ob sredah o polnoči), je ta teden takšna:

- (1) Denar - ansambel Mladi Dolenjci
- (3) Šentjernejsko vabilo - Trio Frančič
- (4) Moja hramonika - ansambel Petra Finka
- (5) Pozabljenec - ansambel Slapovi
- (2) Srce se prepušča samoti - ansambel Bobri
- (7) V mojem srcu - Fantje izpod Rogle
- (-) Kje so tiste rožice - Jože Bohorč s prijatelji
- (8) Spomin na poletje - ansambel Vasovalci
- (9) Objem v planinah - Trio Pavleta Malnarica in Fantje iz Šentvida
- (9) Lastovke - ansambel Litjski odmev

Predlog za prihodnji teden: Dolenjska - ansambel Henček

KUPON ŠT. 44
Glasujem za: _____
Moj naslov: _____

Kupone pošljite na naslov: Studio D, p.p. 103, 8000 Novo mesto

NAGRADNA KRIŽANKA 44

	DOLENJSKI LIST	ZADNJE, SLABO VINO	OPROSTITEV	DEBELA DESKA	ŽIVALSKA USTNICA	MESTO NA JUŽOZH. ROMUNJE (BLIU JUGO MEJE)	JEZERO V VZHODNI TURCIJI	GRŠKA BOGNIJA NESREČE
	RAZLITRE VELIKE KOLUČINE VOJKE PO KARI POVRŠINI							
	LEČJE, KI DAJE SLIKO PREDMETA BREZ SFERNE ABERACIJE							
	OSTANEK PO STISGANJU GROZDJA							
	POVRŠNEŽ, ZACETNIK							
							KAMNITA KRAJINA	KIRURŠKA PRIPRAVA ZA DRŽANJE TELESNIH DELOV

Agonija občinskih financ v Krškem

Občinski proračun za leto 1998 predstavlja grobo kršitev vseh načel

Že dalj časa je krški javnosti znano, da je z občinskimi proračuni nekaj hudo narobe, saj zaključni računi za leta 1996 in 1997 niso bili sprejeti s strani občinskega sveta. Večina svetnikov očita županu nepravilnosti, malomarnost in nezakonitost pri izvajanju vsakoletnega občinskega proračuna. Zaradi tega je nadzorni odbor večkrat zahteval revizijo finančnega poslovanja s pomočjo računsko sodišča, kar pa doslej ni bilo opravljen zaradi preobremenitve revizijskih organov.

Vsekakor predstavlja občinski proračun za leto 1998 tako pri planiranju kot pri izvajanju svojstven primer grobe kršitve vseh načel, ki veljajo za izvajanje javnih financ. Osnutek proračuna, ki ga je občinskemu svetu predložil župan, je predvideval 3.494 milijonov tolarjev prihodkov, kar pomeni neverjetnih 31,5% povečanja prihodkov v primerjavi z realizacijo 1997. In seveda prav toliko odhodkov. Županova namera je bila pri tem več kot očitna. Potrebno je bilo umetno dvigniti prihodke in potem preko fiktivnega plana "zadovoljiti" vse potrebne, zlasti tiste, na katerih glasove je računati na bližajočih se volitvah. Svetniki ZLSD so skupaj s še nekaterimi dokazovali, da pomeni takšno planiranje prevaro občanov, saj občina teh nerazumno visokih prihodkov ne bo dosegla, zato tudi ne bo mogla realizirati načrtovanih postavk, oziroma bo ustvarila nedopustno velike dolgeve za prihodnja leta, ki bodo resno ogrozili normalno delovanje občine. Takšna ocena je bila še toliko bolj utemeljena glede na stare dolgeve in obveznosti, ki jih občina iz leta v leto vleče za seboj, in glede na nov sistem financiranja občin, ki bo povzročil ob teh dolgovih velike težave. Zal opozorila svetnikov niso zalegla. Sprejeti proračun za leto 1998 je znašal 3.323.988.000 tolarjev prihodkov in 3.475.819.619 tolarjev odhodkov ter 151.831.619 tolarjev "planiranega" primanjkljaja.

Realizacija proračuna za 10 mesecev letošnjega leta pa kaže, da so

se resna opozorila nekaterih svetnikov žal uresničila. V tem času je občina zašla v katastrofalno finančno stanje, ki že meji na nelikvidnost in na ogrožanje nekaterih nalog, ki spadajo v tako imenovano zagotovljeno porabo. V tem času so občinski prihodi realizirani le v višini 2.184.525.308 tolarjev, kar pomeni komaj 65,7% letnega načrta. Po vedano drugače: če bodo prihodi realizirani tudi v zadnjih dveh mesecih v desetmesečnem povprečju, bo imel občinski proračun na koncu leta vsega 2.621.424.000 prihodkov, kar pomeni 21,1% manj od planiranega.

Izredno zanimivo sliko pa kaže pregled odhodkov za 10 mesecev. Skupni odhodki znašajo 2.154.179.117 tolarjev, kar je približno enako realiziranim prihodkom. Vendar realizacija ne kaže prave slike na odhodkovni strani. V odhodke še niso vključeni stroški komunalnih in infrastrukturnih posegov, ker še ni obračunskih situacij oziroma so se naročniki z izvajalci dogovorili, da bodo fakture vnovčljive šele v prihodnjem letu, kar pomeni nedovoljeno obremenitev naslednjega proračuna. Tudi sicer občina ne razpolaga z urejenim seznamom podpisanih pogodb, nekatera investicijska naročila pa se izvajajo preko naročilnic. Nekateri proračunski postavke so bile pri planiranju umetno znižane, vendar obveznosti obstajajo. Tako bo n.p.r. treba plačati za prevoze otrok v šolo in za razliko v ceni oskrbnega dne za otroke v otroškem varstvu približno 40 milijonov tolarjev ter 10 milijonov na socialnem področju. Planerji so pozabili vnesti v proračun stroške lokalnih volitev, ki znašajo nekaj 10 mio tolarjev. Zamudnih obresti in plačil po sodnih odločbah je bilo predvideno v proračunu 22.000.000 tolarjev, v 10 mesecih pa je že plačano na ta račun 75.827.000 tolarjev. Občinski upravni organi in zlasti županov urad pa so svoje stroške že debelo prekoračili, kajti če bi bili merilo ustvarjeni prihodki, so svojo letno kvoto že porabili. Odkod denar za plačila v zadnjih dveh mesecih. Na grobo kršenje proračunskih določil kažejo tudi velike razlike pri posameznih investicijskih odhodkih. Tako je komunalna dejavnost realizirana s 50,5%, ceste s 36,4%, ostala infrastruktura s 39,7%, stanovanjska dejavnost s komaj 15,4%, zato pa poslovni prostori s 141,5%. Bogata in razkošna županova reprezentanca je skrita v posameznih odhodkovnih postavkah kot "promocija občine". Nenavadno razmetavanje občinskih sredstev v te namene vzbuja pozornost in negodovanje domače in tuje javnosti. Zanimivo je, da so vlaganja v stavbna zemljišča realizirana s komaj 22,3%, kljub temu da ta sredstva na strani prihodkov predstavljajo enega izmed najpomembnejših deležev v občinskih dohodkih.

Pravo sliko dobimo, če k posledicam fiktivnega proračuna prištejemo še t.i. skrite obveznosti iz prejšnjih let (razni dolgov podjetjem, bankam in druge obveznosti ter neizterljive terjatve), o katerih župan ne želi dati podatkov in pričakovanih primanjkljajih iz letošnjega leta, kar skupaj približno zneso preko 600 - 700 milijonov tolarjev. S tako dediščino se bosta srečala novi občinski svet in novi župan. Občinski svet je torej upravičeno zaskrbljen nad takšnim gospodarjenjem. Nadzorni odbor je zato opozoril na dramatično stanje financ in zahteval nujne sanacijske ukrepe. Dosedanji župan se za ta opozorila očitno ne zmeni.

In zakaj je v nadnaslovu omenjena županova vesela jesen? Medtem ko je isti dan občinski svet želel obravnati nastalo kritično situacijo in skupaj z županom sprejeti nujne sanacijske ukrepe, je župan Siter abstinaliral sejo občinskega sveta. Brezskrbno je veseljačil in prepeval po gorjanskih vinogradih. Kdo mu ne bi privoščil veselja, ki mu traja že kar nekaj mesecev, razen seveda občinskih svetnikov, ki so, razočarani in zaskrbljeni, že dvakrat prišli zastopni na sejo občinskega sveta in odšli domov.

SILVO GORENC
občinski svetnik

BRCE ZA NEPRIJATELJA

MOKRONOG - 28-letni Z. M. iz okolice Mokronoga je utemeljeno osumljen kaznivnega dejanja hude telesne poškodbe. Z. M. in 31-letni B. K. iz Mokronoga sta že dalj časa sprta. 27. oktobra sta se pripravila še v gostinskem lokalu v Mokronogu, kjer je Z. M. udaril in zbral oškodovanca B. K. in ga pri tem hudo poškodoval.

ANTON VRŠČAJ

Izleti po željah članov

Letos že 2.420 upokojencev na društvenih izletih

NOVO MESTO - Razgibana celoletna dejavnost novomeških upokojencev poteka po načrtih, ki so si jih postavili na aprilski letni konferenci. Srečujejo se v utečenih in priljubljenih skupinah, ki jih imajo v interesnih dejavnostih, v kulturnem in izobraževalnem načrtu ter v športnih aktivnostih. Tako so si v marcu ogledali novomeški muzej in znamenito arheološko razstavo, aprila so imeli spomladanski ples na grmski osnovni šoli pa še nakupovalni izlet na Madžarsko. Štiridnevni majski izlet na Nizozemsko jih je izredno navdušil, saj so si ogledali številne lepote Amsterdama, hišo Ane Frank, Rembrandtov dom, cokolarno in sirarno v Voleadamu, brusilnico diamantov in razstavo cvetja, grmičevja ter stoletnih dreves. Junija so obiskali Koper, Izolo, Portorož in Piran, junija Celje, julija pa so bili v Slovenj Gradcu, Mežici, Črni, Kotlah in pri Ivačkem jezeru. Avgust jih je združil na srečanju dolenjskih upokojencev v Dolenjskih Toplicah, september pa zvalil v Begunje, kjer so si ogledali muzej, nato pa še Radovljico, Bled in Brezje.

Veliko zanimanja je bilo za izlet 14. oktobra: "neznani" kraj je bilo tokrat Cerknjsko jezero s tamkajšnjim muzejem Jezerski hram. V dveh skupinah se jih je tja odpeljalo kar 350. Še posebej je 46 upokojencev obiskalo domačijo s kmečkimi turizmom v Halozah. Zadovoljstva in pohval vodstvu kar ne zmanjka, saj si povsod vedno ogledajo tudi lokalne znameniti,

Lovski razstavi sta se ustavili tudi v Beli krajini

Več avtorjev

Zveza Lovskih družin Bele krajine je v okviru svojih dejavnosti imela kar dve razstavi; in sicer avtorjev Cirila Strumblija, Janeza Črnača in Romane Erhatič z naslovom "Volk ne ogroža, volk je ogrožen" ter razstavo "Zgodovina lovstva na Slovenskem" avtorice Romane Erhatič.

Namen razstave je prikazati lovstvo, ki je v zadnjih letih kar precej na udaru, v drugačni luči. Lovci nismo samo lovci s puško, ampak je veliko večji del dejavnosti naravnih predvsem naravovarstveno za zaščito in gojitve divjadi. Lovstvo ne pozna škodljivcev in koristnih vrst, kajti vse živalske vrste so v naravi potrebne in imajo svojo vlogo. Včasih pa je potreben poseg človeške roke, saj postaja z urbanizacijo okolja življenjski prostor iz dneva v dan manjši, živalske vrste pa bolj in bolj ogrožene. Takaj pride do izraza naloga lovcev.

Po pozdravnih govorih predsednika ZLD Bele krajine Antona Vrščaja in župana občine Črnomelj sta spregovorila še direktor Artoške Jožef Vrščaj in eden od avtorjev razstave Ciril Strumbelj. Vsekakor je sporočilo prireditve podrejeno skupnemu cilju vseh 23 tisoč lovcev v Sloveniji: zaščititi naravo in živalske vrste, biti strokovno in discipliniran lovec, kajti le tako bomo našim potomcem zapustili vse bogastvo narave in gozdov ter prizadevanja za močno in strokovno podprto lovsko organizacijo, ki še danes uživa velik ugled tudi izven naših meja. Ob tej priložnosti se lovci zahvaljujemo vsem sponzorjem, ki so pripomogli k izvedbi obeh razstav, avtorjem razstave, govornikom in vsem, ki so podprli prireditve.

ČASTITLJIVIH 30 LET - Ansambel Zasavci, poznan širom Slovenije, je v petek, 23. oktobra, v Zagorju pripravil jubilejni koncert ob 30-letnici svojega delovanja. Ansambel, ki ga vodi Srečko Sušnik, se je dolga leta imenoval Veseli Zasavci, pred leti pa se je preimenoval v Zasavce. Prijetni glasbeni večer so popestrili poleg Zasavcev tudi Igor in zlati zvoki, Alpski kvintet, Natalija Verboten, ansambel Interval, Vesele Štajerke, Orleki, Bluegrass hoppers, pihalni orkester Svea Zagorje in mlada plesalca Plesnega centra Zasavja. Polno dvorano pa so še posebej navdušili Dolenjci, ansambel Lojzeta Slaka, ansambel Henček, Modra kronika in Slavko Podboj, ki je koncert povezoval. Na sliki: Ansambel Zasavci skupaj z glasbenimi gosti na koncu koncerta. (Foto: S. Mirtič)

NAJMLAJŠI PEVCI IN PLESALCI - Pri vrtcu "Sončni žarek", ki deluje v okviru šole Primoža Trubarja v Velikih Laščah, deluje skupina, ki obuja ljudske pesmi, ples in običaje iz Velikih Lašč in okolice. Skupina šteje 10 članov in ima tudi svoje noše. (Foto: J. Primc)

NISO IZPOLNILI OBLJUBE - Čeprav mi je KS Mirna Peč obljubila, da bo, ko bodo delali asfalt, ta segal do moje hiše na vrhu Golobinjska, to ne drži. Letos avgusta se je to zgodilo, toda nova cesta sega le 400 metrov pod našo hišo. Oba s sosedom, ki živi v tu, sva plačala po 3 tisoč nemških mark, vikendarji pa po tisoč petsto nemških mark. Že prej te ceste, ki je velik problem predvsem pozimi, niso urejali in vzdrževali (na sliki grad prehod z asfalta na makadam). Predsednik KS Zvone Lah je dejal, da bo, če bo Mirna Peč občina, asfalt narejen do vrha. Občina bomo, asfalta pa ni. Kdo odgovarja za to? (B. C., Golobinjec)

NA CESTI NISI SAM - Občinska zveza prijateljev mladine Metlika in svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu Metlika sta konec oktobra po dolgih letih pripravila kviz "Na cesti nikdar nisi sam". V znanju o prometu in prometnih predpisih so se pomerili učenci petih razredov metliške in podzemeljske osnovne šole, najbolje pa so se odrezali Marko Ciporič, Andrej Matkovič in Katja Stankovič (na fotografiji) iz 5. b razreda metliške šole. V kulturnem programu so nastopili učenci osnovne in glasbene šole iz Metlike in Pojoče stelje. (Foto: M. B.-J.)

MARIJAN TUDI PO SAMOSTOJNI POTI - 23-letni Marijan Novina z Gumberka pri Otočcu je v glasbenih vodah že 14 let. Poznamo ga iz Družinskega tria Novina, s katerim nastopa na dobrodelnih koncertih za bolne otroke. Sedaj pa se je odločil, da poleg tega stopi še na samostojno glasbeno pot. S Samom Fajonom je že posnel nekaj skladb in kmalu pričakuje izid svojega prvega samostojnega projekta. Sicer dela v trgovini Obsession, pozimi uči v snowboardu, poleti pa na rolerjih. Pesmi, ki jih prepeva, so njegovo delo.

ISKRENE ŽELJE - Krajevna organizacija Rdečega križa Tržišče je v minulih jesenskih dneh priredila srečanje starejših krajanov tamkajšnje krajevne skupnosti. Prijetno vzdušje so z zanimivim programom ustvarili učenci tržiške osnovne šole, v nadaljevanju pa je za veselo razpoloženje poskrbel harmonikar. Starejše krajanje so pozdravili predsednica KO RK Tržišče Anica Močnik, predsednik Društva upokojencev Tržišče Anton Golob in predsednica OZ RK Sevnica Anica Dernač, štirim najstarejšim pa so čestitali in jim izročili darila. Na sliki: Dernačeva izreka iskrene želje najstarejšemu krajanu Cirilu Lojzetu z Malkovca. (Z. Stopar)

ZA ZAKLJUČEK ŠE IZLET

LOŠKI POTOK - Ta mesec poteka že skoraj leto dni, kar se je PGD Hrib začelo pripravljati na praznovanje 100-letnice društva, ki je bilo ustanovljeno 1898. leta. Tako so celo leto potekale razne aktivnosti, vrh pa je bil sredi leta, ko je društvo pripravilo veliko praznovo, parado vseh društev iz OGZ Loški Potok in seveda sosednjih, razvilo nov prapor in priredilo veliko veselico. To je bil kar velik zalogaj. Društvu so veliko pomagali tudi ljudje, ki sicer niso njegovi člani, a so gasilstvu naklonjeni. Pomagali so tako finančno kot s svojim delom. Da bi se oddolžili vsem, je društvo 24. oktobra organiziralo izlet po Dolenjski in Beli krajini in z njim zaključilo jubilejno leto.

A. K.

OTROŠKE ŽELJE V TEDNU OTROKA

- Da bi bil na svetu mir in da bi se vsi otroci do siteda najdeli. (Maša)
- Zelo rada imam živali. Doma bi imela kar mini živalski vrt. Dolgo že mislim na siamsko mačko. (Lea)
- Da bi se otroci in starši skupaj igrali in se dolgo pogovarjali. Vsak dan naj bi jim povedali kakšno lepo pravljico. (Nejc)
- Rada bi se srečala s filmsko igralko Patricijo. Igra v filmu Bogato dekle. Rada bi se svetilko z duhcem. Izpolnil bo vse moje želje. (Tanja)
- Učitelji naj bi v tednu otroka pozabili na vse kontrolne naloge. (Manca)

Učenci literarne delavnice v 4. r. OŠ Mokronog

TUDI DOLENJCI NA "PTUJU 1998"

PTUJ - Radio Tednik, d.o.o., Ptuj že devetindvajsetič organizira Slovenski festival domače zabavne glasbe Ptuj 1998. To je najstarejši festival te glasbene zvrsti v Sloveniji, do zdaj pa je nastopilo več kot 250 ansamblov. Prireditve bo v petek in soboto, 6. in 7. novembra, v dvorani Center na Ptujtu kot začetek ptujskega Martinovega tedna. Letos bo v dveh festivalnih večerih nastopilo nad 30 ansamblov, ki se bodo v petek potegovali za Orfejevo odličja, v soboto pa bodo doslej zlati ansambli predstavili nove melodije. V petek bosta nastopila tudi dva naša predstavnika: ansambel Vasovalci iz Bele krajine in Franc Potočar iz Novega mesta.

OBISK JOŽETA ZUPANA

OTOČEC - 15. oktober je dan slepih. Dan prej je mentorica krožka RK Meta Dragman povabila na našo šolo v Šmihel Jožeta Zupana, predsednika medobčinskega društva slepih in slabovidnih. G. Jožeta je sprejela njegova žena. Srečanja z njim so se udeležili člani krožka in učenci podaljšane bivanja iz 3. in 4. razreda z njihovo učiteljico Heleno. Jože Zupan, ki je slep, nam je pripovedoval, kako poteka takšno življenje. S seboj je prinesel precej pripomočkov, ki jih uporabljajo slepi: zemljevid, koledar, knjigo, uro, meter, toplomer, igre. Opremljeni so s pikami - Braillovi oznaki. Knjige za slepe so tiskane v abecedi za slepe. Slep bralec s prsti otipava vrste v knjigi in prepoznava črke, besede, stavke. G. Jože je članom krožka podaril zemljevid, časopis, koledar in knjigo. Na koncu so se člani krožka gostu zahvalili s šopkom in vazico. Ob pripovedovanju smo spoznali, da so slepi ljudje prikrajšani za čudovite stvari, ki jih mi lahko vidimo.

HELENA MURGELJ

Do vitkosti brez stradanja in diet

Nesmiselno in škodljivo je trošiti energijo za predolge prebavne procese

Ste med tistimi, ki skušajo neuspšno z najrazličnejšimi shujševalnimi dietami doseči idealno težo ali ohraniti vitkost? Če si želite to doseči brez odrekanja užitek od hrani, vas bo gotovo zanimal ta zapis, del tega pa sem že zapisala v Dolenjskem listu.

Način prehrane, ki lahko postane del vašega življenjskega sloga, ni dogmatičen. Ne zahteva štetja kalorij in ni shujševalna dieta, ne omejuje količine in števila obrokov, ne vsebuje zdravil ali jedi v tabletah. Gre le za prehranjevalna načela, ki na nas ne izvajajo nikakršnega pritiska, prinašajo pa trajne rezultate.

Ko se zjutraj prebudimo, si privoščimo velik kozarec svežega sadnega soka, ki ga lahko pripravimo v preprostem in poceni ožemalniku. Po svojem okusu mu lahko dodamo filtrirano vodo. Sok daje energijo in pomaga pri izločanju odpadkov iz telesa. Dopoldne uživamo samo sveže sadje in sokove. Idealno je, da naenkrat jemo samo eno živilo ali kombiniramo podobna živila. Sadej jemo

vedno na prazen želodec. Sadej ali sok mora že zapustiti želodec, preden pojemo karkoli drugega. S tem se izognemo prebavnim težavam, kot so vnetje in gnitje hrane. Škrobno hrano (krompir, testenine, riž, kruh) kombiniramo z zelenjavo, ne z beljakovinami. Beljakovinsko hrano (meso, ribe, sir, skuta, jajca) uživamo z zelenjavo, ne s škrobom. V želodcu naj bo samo eno koncentrirano živilo, torej živilo, ki vsebuje malo celične vode. Obrok naj vsebuje krompir ali testenine ali riž ali sir ali jajca ali meso ali ribe.

Če pravilno kombiniramo živila, telo porabi za prebavo malo energije in je ima več za druge aktivnosti. Po dobrem, a nezdravem obroku smo brez energije in utrujeni. Nujno moramo počivati. Takšna hrana je v želodcu osem ur. Pri pravilni kombinaciji bi škrob prebavili v tseh urah, beljakovine pa v štirih. Temu se enostavno izognemo s pravilno kombinacijo. Zelenjava potrebuje alkalni ali kisli prebavni sok, zato jo lahko kombiniramo z beljakovinsko in škrobno hrano.

Zelenjavo moramo kuhati v malo vode, pri nizkih temperaturah in kratak čas, da ne uničimo vseh encimov, vitaminov in organskih mineralov. Vodo, v kateri se je kuhala zelenjava, porabimo za juhe, omake ali jo spijemo, saj vsebuje hranilne

NARAVOSLOVNI DAN

V torek, 20. oktobra, smo se sedmošolci z vlakom odpeljali v Ljubljano na ogled sejma Narava - zdravje. Na sejem je poleg nas prišlo še veliko drugih učencev, ki so prav tako kot mi izkoristili obisk sejma za naravoslovni dan. Na sejmu se je mnogo podjetij predstavilo s svojimi izdelki. Razstavili so zdrava ležišča, proizvode za nego obraza in zob, spoznali smo različna zelišča, gobe, živali. Največ pozornosti je med nami otroki povzročil srečelov. Tisti, ki jim je bila sreča naklonjena, so lahko med mnogimi drugimi stvarmi zadeli tudi katero od živali. Obiskovalci sejma Narava - zdravje smo bili zadovoljni, saj je lahko vsakdo našel kaj zase.

MOJCA REBOLJ, 7.a
OŠ Trebnje

PONATIS PRVE KNJIGE DOKLOVIH ANEKDOT O OBRNTNIKIH

Leta 1995 je pri založbi ERRO v Novem mestu izšla prva knjiga izbranih anekdot dolenjskih in belokranjskih obrtnikov publicista Slavka Dokla, dolgoletnega novinarja Dolenjskega lista in Dela. Izdajo z naslovom Dobro jutro, smeh, so kupci na knjižnem trgu dobro sprejeli, saj je avtor prvi knjigi v zadnjih letih pridružil še nove: Dober dan, smeh, Dober večer, smeh in Lahko noč, smeh. Tik pred izidom je še Doklova peta zbirka z naslovom Na svidenje, smeh. Prvo izmed petih knjig anekdot, teh priljubljenih kratkih in šaljivih zgodbic o naših obrtnikih, je založba ERRO te dni z enako vsebino in obliko ponatisnila.

Tg.

snovi. Priporočljivo je jesti beljakovinsko hrano za kosilo, škrobno pa za večerjo. H kosilu ali večerji ne dodajamo kave, vina, sadja, slaščic, sicer si bomo naredili težko prebavljiv obrok in prebavne motnje. Ko smo lačni, se najjemo sadja. Sveže in surovo sadje ter zelenjavo bi morali jesti štirikrat dnevno. Surovo solato jemo pri kosilu in večerji. Koristno je, da pojemo najprej skledo solate, nato pa kuhano beljakovinsko ali škrobno hrano v kombinaciji s kuhano zelenjavo. Dnevna količina sokov, sadja in zelenjave naj znaša dve tretjini vse dnevno zaužite hrane.

ANICA JENEŽIČ - MIKEC

100-LETNICA OBRNTNO NADALJEVALNE ŠOLE

ŠMARTNO PRI LITVI - 19. novembra bo minilo sto let, odkar je Deželni odbor vojvodine Kranjske naznanil, da priznava potrebo ustanovitve obrtnonadaljevalne šole in da bo podpiral njeno vzdrževanje. Neprekinjeno je tako delovala do leta 1941. Nevladna organizacija Ustvarjalno središče Breznikar iz Smartna, ki se je na lastno pobudo in brez finančne podpore lotila raziskovanja te ustanove, je pripravila tudi program za počastitev jubileja. Program zajema razstavo in zloženko z naslovom "Obrtno izobraževanje v Smartnem", okroglo mizo na temo "Obrtno izobraževanje nekoč in danes" ter srečanje še živečih udeležencev omenjene šole. Sredstva za praznovanje, bo prispevala tudi občina. Organizatorji jubileja prosijo vse, ki so obiskovali to šolo ali imajo kakršnokoli gradivo o delovanju šole, da to sporočijo na tel. št. 061/887-798 Magdi Breznikar.

Z ELEKTRIKO VEČERI LEPŠI

"Napočil je čas, ko so tudi pred mojo hišo zaropotali veliki stroji Viasa," je dejala Berta Križnik iz skoraj pozabljenega zaselka Pleša, ki spada v krajevno skupnost Dolenjske Toplice. "Velikokrat so mi velemožje obljubljali, da mi na dan, ko ne bom več potrebovala petrolejke ali sveče, ne bo treba dolgo čakati. To je trajalo kar 15 let. Skoraj ne morem verjeti. Živim tako blizu centra bodoče občine, a do teh trenutkov sem bila odrinjena v prejšnje stoletje," pripoveduje z nasmehom na ustih in skorajda s solznimi očmi Berta. Za dokončno rešitev svetlejših večerov krajanov Pleše imata največje zasluge krajevni svetnik Janez Tekavčič in novomeški župan Franc Koncilija.

R. V.

Kovačnica novih ljudi

Ugotovila sem, da so se zadnje čase vsi slovenski časopisi razpisali o dr. Janezu Ruglju kot o kovaču novih ljudi. Z nekaterimi njegovimi ugotovitvami se ne strinjam. Za preobrazbo ljudi najbolj priporočam šport. Človek pa je mistično bitje. V resnici je najvažnejše, da se notranje spreobrne in naravna svoje življenje po Ljubezni in Resnici.

Brala sem, kako je dr. Rugelj žaljivo pisal o debelih. Bog je ustvaril pisan svet, debele in suhe. Debeli znajo biti zelo srečni, zdravi in ustvarjalni ljudje. Prebrala sem tudi, da ima dr. Rugelj s tremi ženami pet otrok. Zanima me, če je "skoval" pet srečnih, zdravih in ust-

varjalnih osebnosti, ki bodo znali živeti v srečni zakonski skupnosti. Dober kovač novih ljudi je bil pokojni pater Roman Tominec iz Ljubljane. Kot otrok sem v samostanu Pleterje poslušala njegove besede o duhovni prenovi. Na moj duhovni svet je zelo vplival tudi pokojni Vinko Toš, ki je bil zunanji duhovnik v samostanu Pleterje. Pa še enega dobrega kovača duhovnosti sem spoznala. To je evangelijski pastor Daniel Brkič v Novem mestu. Svet je ustvarjen, da bi bili ljudje zdravi in srečni, da bi znali uživati v radostih življenja. Pokvarili pa smoga ljudje s svojimi slabšimi lastnostmi.

TINCA KUHELJ

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage mame, babice in prababice

MARIJE JELEN roj. Planinc

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste jo pospremili na njeni zadnji poti, sočustvovali z nami, pokojni darovali cvetje, sveče in za sv. maše. Zahvala kaplanu videmskega župnišča za lepo opravljeno pogrebno svečanost. Posebej se zahvaljujemo osebju Doma starejših občanov v Krškem, ki ji je omogočilo, da je lepo in dostojanstveno preživela svoje zadnje ure.

Vsi njeni
Krško, Trebnje, Ljubljana

NAUČITE SVOJEGA OTROKA MISLITI!

Tak je naslov nadvse koristne knjige znanega avtorja dr. Edwarda de Bona, zdravnika, psihologa in vzgojitelja, pionirja na področju neposrednega poučevanja razmišljanja (CoRT), ki je izšla pri mariborski založbi Rotis. "Naučite svojega otroka misliti" (277 strani) je lahko še kako dobrodošel priročnik za odrasle ljudi ali za njihove otroke, ker so v njem opisane metode pravilnega in učinkovitega razmišljanja in s tem tudi učenja. Knjiga, ki je prevedena v 23 jezikov, je v direktni prodaji pri založbi Rotis (tel. 062/304-744) 10 odstotkov cenejša.

ZAHVALA

V 61. letu starosti nas je po težki bolezni zapustila draga mama, stara mama, tašča, sestra in teta

MILKA KAPLER iz Šmarjete 8

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vaščanom za izraze sožalja, darovano cvetje, sveče in za sv. maše. Zahvala g. župniku za opravljen obred, g. Šušteršiču za poslovljene besede, pevskemu zboru Šmarjeta in Pogrebni službi Blatnik. Iskrena hvala!

Žalujoči: sin Tone z družino

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustila draga sestra, teta in svakinja

ANA MOLEK iz Slamne vasi 13

Iskrena hvala sorodnikom in vsem, ki ste nam izrazili sožalje in pokojni darovali cvetje in sveče ter jo pospremili na zadnji poti. Hvala sosedom za nesebično pomoč v težkih trenutkih. KS Slamna vas, govorniku g. Jožefu za besede slovesa pred domačo hišo, g. župniku za lepo opravljen obred in pevkam za zapete pesmi.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je zapustila sestra, teta in svakinja

ALOJZIJA MURN iz Novega mesta

Lepo se zahvaljujemo vsem, ki so pokojno pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala osebju Doma starejših občanov Novo mesto, ki so pokojnici lajšali težke trenutke.

Vsi njeni

V SPOMIN

V nedeljo, 1. novembra, smo se na podzemeljskem pokopališču poslovili od dolgoletnega sodelavca in prijatelja

IVANA MALEŠIČA skladiščnika

Spominjali se ga bomo kot dobrega in predanega sodelavca.

KOLEKTIV BETI METLIKA

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 7. novembra, bodo odprte naslednje prodajalne živil:

- Novo mesto: od 7. do 19. ure: Market Smrečnikova
- od 7.30 do 21. ure: trgovina Anita pri gostišču Kos
- od 7. do 20. ure: Vita, trgovina Darja, Ljubljanska
- od 7. do 20. ure: market Saša, K Roku
- od 7. do 20. ure: trgovina Sabina, Slavka Gruma
- od 7.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica
- od 7. ure do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
- od 8. do 21. ure: trgovina Žeppek, Ragovska
- od 7. ure do 14.30: market Maja, Bučna vas
- od 7. do 19. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas
- od 7. do 20. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice
- od 7.30 do 14. ure: market Pri kostanju, Prečna
- od 8. do 17. ure: trgovina Brcar, Smolenja vas
- od 7.30 do 13. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas
- od 8. do 13. ure: trgovina Dule, Smolenja vas
- od 8. do 16. ure: trgovina Pero, Črmošnjice pri Stopičah
- od 8. do 20. ure: market Perko, Šentpeter
- od 7. do 20. ure: trgovina Marks, Vavta vas
- od 8.30 do 17. ure: market Malka, Mestne njeve
- od 6.30 do 17. ure: pekarna Malka Žužemberk, prodajalna Kandija
- Uršna sela: od 8. do 16. ure: Urška
- Šentjerneje: od 7. do 17. ure: Samopostrežba Šentjerneje
- od 7. do 18. ure: trgovina Klas, Šmarje pri Šentjerneju
- Metlika: od 7. do 21. ure: trgovina Prima

V nedeljo, 8. novembra, bodo odprte naslednje prodajalne živil:

- Novo mesto: od 8. do 11. ure: Samopostrežba Dolenjka, Samopostrežba Mačkovec, Market Ljubljanska, Market Ragovska, Market Drska, Market Kristanova, Market Drska, Samopostrežba Šmihel, Market Seidlova

- od 7.30 do 21. ure: trgovina Anita pri gostišču Kos
- od 7. do 13. ure: Vita, trgovina Darja, Ljubljanska
- od 8. do 13. ure: market Saša, K Roku
- od 7. do 20. ure: trgovina Sabina, Slavka Gruma
- od 8.30 do 20. ure: trgovina Brin, Trdinova ulica
- od 7. ure do 19.30: mlečni diskont Vita, Šmihel
- od 8. do 19. ure: trgovina Žeppek, Ragovska
- od 8. do 11. ure: market Maja, Bučna vas
- od 8. do 12. ure: trgovina Cekar v BTC, Bučna vas
- od 8. do 12. ure: samopostrežba Azalea, Brusnice
- od 7.30 do 11. ure: market Pri kostanju, Prečna
- od 8. do 12. ure: trgovina Brcar, Smolenja vas
- od 8. do 12. ure: trgovina Pod lipo, Smolenja vas
- od 8. do 11. ure: trgovina Dule, Smolenja vas
- od 8. do 12. ure: trgovina Pero, Črmošnjice pri Stopičah
- od 8. do 12. ure: market Perko, Šentpeter
- od 8. do 17. ure: trgovina Marks, Vavta vas
- od 7. do 12. ure: market Malka, Mestne njeve
- od 7. do 12. ure: pekarna Malka Žužemberk, prodajalna Kandija
- Uršna sela: od 8. do 12. ure: Urška
- Straža: od 8. do 11. ure: Prodajalna Samopostrežba
- Šentjerneje: od 8. do 11. ure: Samopostrežba Šentjerneje
- od 8. do 12. ure: trgovina Klas, Šmarje pri Šentjerneju
- Žužemberk: od 8. ure do 11.30: Market
- Škocjan: od 7.30 do 10. ure: Pri mostu
- Šentjerneje: od 8. do 11. ure: Samopostrežba Blagovnica
- Mirna: od 7.30 do 11. ure: Gnič
- Mokronog: od 8. do 11. ure: Samopostrežba
- Črnomelj: od 8. do 11. ure: Pod lipo, Market Čardak
- Semič: od 7.30 do 10. ure: Market
- Metlika: od 7. do 21. ure: Prima

SPOMINSKI ALBUM TRIA NOVINA

Družinski trio Novina kljub temu, da je pred letom dni zaradi hude boleznii umrl vodilni član skupine Marijan Novina in njen pobudnik, nadaljuje z začetim delom in s humanitarnim poslanstvom. V desetih letih, torej od trenutka, ko je Marijan spoznal, da ima raka, je družina nastopila na več kot 150 dobredelnih nastopih, na katerih je zbrala okoli 80 tisoč nemških mark, ves denar pa je namenila bolnim otrokom. Marijan je kljub težki operaciji igral do zadnjega. Njegovo delo sedaj nadaljuje njegova družina, kajti, kot pravi, "skupaj smo se naučili, da je prava sreča ne sprejemati, prava sreča je dajati, pa čeprav malo, a tisto malo iz srca". Ob letu Marijanove smrti želijo izdati spominsko kaseto in zgoščenko s posnetki njegovih pesmi in pesmi sina Marijana, namenjene očetu. Ves denar od prodanih kaset in plošč bo namenjen Humanitarne-mu društvu M&V Novina.

Sporočamo žalostno vest, da je umrl

JOŽE HUDELJA upokojeni pismonoša Pošte Gradac

Od njega smo se poslovili v sredo, 28. oktobra 1998, na pokopališču v Podzemlju.

POŠTA SLOVENIJE, d.o.o., POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica in teta

ANGELCA JUDEŽ
roj. Turk

z Zajčjega Vrha 14

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in sodelavcem Okrožnega in Okrajnega sodišča Novo mesto ter Mercatorju - Dolenjske Novo mesto za izrečeno sožalje, darovano cvetje, sveče in za sv. maše. Hvala vsem, ki ste našo mamo v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi g. župniku za lepo opravljen obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

V 76. letu nas je po hudi bolezni zapustila draga mama, stara mama, sestra in tašča

MARIJA MODIC

iz Dol. Vrhpolja 2

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem, vaščanom in sodelavcem za izraženo sožalje, podarjeno cvetje, sveče in vsem, ki ste pokojnico pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala Onkološkemu inštitutu, patronažni sestri, pogrebni službi Oklešen, pevcem za zapete žalostinke in g. kaplanu za opravljen pogrebni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

*Vse do zadnjega si upal,
da bolezen s trdo voljo
boš ugnal,
a pošle so ti moči in
zaprl trudne si oči.*

V 77. letu starosti nas je po dolgotrajni bolezni zapustil dragi mož, oče, stari oče, tast in praded

MAKS MARC

iz Podturna
pri Dolenjskih Toplicah

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom za izraze sožalja, darovano cvetje in sveče. Zahvaljujemo se tudi Gasilskemu društvu Podturn, kolektivu Gozdnega gospodarstva Podturn, Boru Dolenjske Toplice in Termo obratu Poljane. Še posebej zahvala g. župniku za lepo opravljen obred ter obiskovanje v času bolezni. Zahvala g. Puhanu za poslovilne besede, osebju Zdravstvenega doma Dolenjske Toplice in Kirurškemu oddelku Splošne bolnišnice Novo mesto, patronažnim sestram iz Zdravstvenega doma Straža, Pogrebni službi Oklešen za pogrebne storitve ter pevcem in vsem, ki ste našega dragega moža in očeta pospremili na zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

*Življenje tone v noč,
še žarek upanja si išče pot,
ostala pa je bolečina
in tiha solza večnega spomina.*

*Nam pa žalost srce trga,
solza lije iz oči,
dom je prazen in otožen,
ker tebe, ata, več med nami ni.*

V 67. letu je v boju z boleznijo omagal naš dragi mož, oče, stari ate, brat, stric in boter

MIHAEL LUZAR

iz Gor. Suhadola 14

Izražamo iskreno hvaležnost vsem, ki ste pokojnika imeli radi, mu stali ob strani v času njegove bolezni in mu lajšali bolečine. Hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, podarjeno cvetje, sveče in ostale darove. Lepa hvala sodelavcem DSO, VDC, Mizarstvu Luzar in Piceriji Račka. Najlepša hvala prijatelju Ivu Kuljaju in Tončki Luzar za lepe besede slovesa, konjarjema Košmerlju in Kralju za prevoz pokojnika, pevcem iz Šmihela in Pihalnemu orkestru iz Sentjerneja. Hvala gospodu župniku za lepo opravljen obred in Pogrebni službi Oklešen. Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: žena Tončka, sin Miha z družino, hčerka Silva z Mitjo, brata Jože in Rado ter sestra Marija z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob nenadni in boleči izgubi naše mame, stare mame in prababice

BERTE ČEMAS

iz Črnomlja

se iskreno zahvaljujemo d.d. Dolenjka Novo mesto, Danfos Črnomelj, Beti Metlika in sodelavcem. Hvala tudi organizaciji ZB Črnomelj in ge. Palčičevi za poslovilne besede. Posebna zahvala Lovskemu pevskemu zboru Bele krajine in g. Maleriču za organizacijo pogreba, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so v težkih trenutkih sočustvovali z nami in naši dragi mami darovali sveče in cvetje ter jo pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: njeni otroci

ZAHVALA

V 87. letu starosti nas je zapustila draga mama, stara mama, prababica in teta

ANGELA MRVAR

Pleberk 2, Stopiče

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom, znancem in prijateljem za izraze sožalja, podarjeno cvetje in sveče ter za sv. maše. Zahvala tudi g. proštu za lepo opravljen obred, pevskemu zboru in Pogrebni službi Oklešen. Še posebej se zahvaljujemo dr. T. Kresetovi, ki ji je lajšala težke trenutke, in vsem, ki ste pokojno tako številno pospremili na zadnji poti. Vsem in vsakemu posebej še enkrat prisrčna hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

V 82. letu starosti nas je zapustil naš dragi oče in stari oče

MILAN NEMANIČ

iz Drašičev 30 pri Metliki

Ob boleči izgubi našega očeta se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, vaščanom vasi Drašiči in Krašnja za izraze sožalja, darovane vence, cvetje, sveče in sv. maše ter za tako številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi kolektivoma Mesnica in trgovina diskont Mercator, Slovenčeva 23, Ljubljana, in KZ Metlika, osebju Nevrološkega oddelka Novo mesto, g. patru Luki, Pogrebni službi Oklešen za prevoz pokojnika, Pogrebni službi Žale za pokop pokojnika, pevskemu oktetu Maks Dolničar za zapete žalostinke in g. kaplanu za lepo opravljen obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: hčerka Jožica z družino, sin Milan z družino in sin Martin

Pogrebne in pokopališke storitve
Leopold Oklešen

ZAHVALA

*Na mojem grobu gozdnih rožic nasadite
in večni mir mi zaželite.*

Po težki bolezni nas je v 69. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, brat, stric, ded in praded

ALFONZ LEGAN

iz Dol. Ajdovca 9

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem za izraze sožalja, darovano cvetje, sveče in sv. maše ter vsem, ki ste pokojnika pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala sosedu Micki za govor in sosedom za nesebično pomoč, g. duhovniku za opravljen obred ter patronažni sestri Andreji za obiske na domu.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Veliko prezgodaj, v 44. letu, nas je zapustil naš dragi mož, ati, sin in brat

IVAN MALEŠIČ ml.

iz Zemlja 16 pri Gradcu
v Beli krajini

Žalujoča družina, sorodniki in znanci se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam v hudi stiski stali ob strani, nam pomagali in nas tolažili. Najiskreneje se zahvaljujemo sosedom za pomoč, predstavnikom tovarne Beti, vsem sodelavcem tovarne Beti in Kometu, učiteljem in učencem 2., 6. in 7. razreda OŠ Podzemelj ter g. Rusu za tople poslovilne besede. Posebej se zahvaljujemo g. župniku za lep poslovilni obred, pevcem za čustveno odpete žalostinke, najlepša zahvala velja družini Štrucelj iz Zemlja za njihovo nesebično pomoč.

Žalujoči: vsi, ki so ga imeli radi

ZAHVALA

Mnogo mnogo prezgodaj nas je zapustil naš dragi mož in najboljši oče ter stari oče

MARTIN VRŠČAJ

iz Vojne vasi 21 pri Črnomlju

Vsem sorodnikom, sosedom, njegovim sodelavcem, prijateljem in znancem, ki ste delili bolečino z nami, mu poklonili toliko cvetja in sveč ter ga pospremili k preranemu grobu, iskrena hvala. Hvala osebju Intenzivne nege Kirurškega in Internega oddelka bolnišnice Novo mesto, ki se je trudilo za njegovo ozdravitev. Še posebej smo dolžni zahvalo njegovi osebni zdravnici ge. dr. Ljiljani Špec, ki je več let skrbela za njegovo zdravje. Zahvala velja tudi guverniku g. Marjanu Maleriču, godbi na pihala Črnomelj, pevcem iz Doblič, gospodu župniku za lepo opravljen obred in pogrebni službi Malerič za vzorno organizacijo pogreba. Tine, zelo, zelo te bomo pogrešali.

Žalujoči: žena Anica, sin Branko in hčerka Erika z družinama, sestri Katica in Zvonka ter svakinja Pepca z družinami

ZAHVALA

Ob tragični izgubi najinih dragih staršev

**MARIJE
in
ALOJZA
GLAVIČA**

Trdinova 5, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem, ki so pomagali v najtežjih trenutkih in pospremili pokojna na njuni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi ZZV Novo mesto, DURS-u Novo mesto, APPN Novo mesto, župniku za opravljen obred, ge. Celič za poslovilne besede in Pogrebni zavodu Novak. Hvala vsem za izraze sožalja, darovano cvetje in sveče.

Hčerki Marjeta in Darja z družinama

tedenski koledar

Četrtek, 5. novembra - Zahar Petek, 6. novembra - Lenart Sobota, 7. novembra - Engelbert Nedejla, 8. novembra - Bogomir Ponedeljek, 9. novembra - Teodor Torek, 10. novembra - Andrej Sreda, 11. novembra - Martin

TEDENSKI KOLEDAR

5. novembra ob 6.16 - ščip

kino

BREŽICE: Od 5. do 9.11. (ob 18. in 20. uri) komedija Dr. Dolittle. Od 6. do 8.11. (ob 16.30) mladinski film Pasji detektiv.
ČRNOMELJ: 6.11. (ob 20. uri) in 7.11. (ob 17.30 in 20. uri) ZF Armageddon. 8.11. (ob 18. in 20. uri) ZF Dosjeji X.
DOBREPOLJE: 6.11. (ob 19.30) komedija Skrivnostno plemo. 8.11. (ob 15. uri in 19.30) kriminalni film Dež za ubijanje.
GROŠUPNJE: 6.11. (ob 20. uri) kriminalni film Dež za ubijanje.

IVANČNA GORICA: 7.11. (ob 19. uri) komedija Skrivnostno plemo.

KOČEVJE: 5.11. (ob 18. in 20. uri) komedija Skrivnostno plemo. 9.11. (ob 18. in 20. uri) kriminalni film Dež za ubijanje.

KRŠKO: Od 5. do 7.11. (ob 17. uri) in 8.11. (ob 20. uri) drama Titanik. Od 5. do 7.11. (ob 20.30) in 8.11. (ob 18. uri) kriminalni film Noro mesto.

METLIKA: 6.11. (ob 20.15) ZF Dosjeji X. 8.11. (ob 17. uri in 19.30) ZF Armageddon.

NOVO MESTO: 5., 6. in od 9. do 11.11. (ob 18. uri) ter 7. in 8.11. (ob 16. in 18. uri) melodrama Mesto angelov. Od 5. do 11.11. (ob 20. uri) pustolovski film Šepetati konjem.

RIBNICA: 7.11. (ob 21. uri) kriminalni film Dež za ubijanje. 8.11. (ob 16. uri) komedija Skrivnostno plemo.

TREBNJE: 6.11. (ob 20. uri) in 7.11. (ob 17. uri) ljubzenski film Let bele golobice.

VELIKE LAŠČE: 7.11. (ob 19. uri) kriminalni film Dež za ubijanje. 8.11. (ob 19. uri) komedija Skrivnostno plemo.

film

POVABILO NA FILMSKI ŽUR - (LIFF Ljubljana International Film Festival, Cankarjev dom, od 5. do 19. novembra, 80 naslovov, 5 sekcij, direktorica: Jelka Stroncj)

Prav nocoj se v Cankarjevem domu s slovesnim odprtjem in otvoritveno projekcijo Trumanevega Showa, zadnjega ameriškega filma avstralskega genija Petra Weira, začena največji filmski dogodek v Sloveniji. V deveti izdaji Mednarodnega filmskega festivala Ljubljana se bo v dveh tednih odvrtelo rekordnih 80 naslovov v šestih sekcijah in petih dvoranah CD-ja, Ljubljanskih kinematografov in Kino-teke.

Izbor naslovov obeta res veliko. Po ocenah direktorice Jelke Stroncj, vedno prijazne šefinje festivala že vsch devet let, slovenska publika izrazito pozitivno reagira na močne, čustvene zgodbe. Letos bi to lahko bili Paskaljevičev Sod smodnika, Ime mi je Koe Kena Loucha, Moje življenje v rožnatem Alaina Berlina, Elizabeta režiserja Kraljice razbojnikov Shekarja Kapurja. Manjši, bolj cinefilski krog gledalcev, bo prisegal na druga imena, recimo na z digitalno VHS kamero posnete in po ri-

gorozni Dogmi 95 (naraven zvok in svetloba, prepoved efektov, verjetna zgodba) zastavljene Idiote Larsa von Trierja, režiserja slavne Loma valov, tu je nova samoiroična saga o družinskih splošnih navadah Woodyja Allena, Razstavljanje Harryja, francoska modernista, stari Alain Resneis in mladi Oliver Assaye, pa Pedro Almodovar, Neil Jordan, David Mamet itd. Toliko čisto na hitro o prestižnih Predpremierah in tekmovalnih Perspektivah. Fokus bo izostril najodmevnejšo irsko produkcijo zadnjih deset let, v dveh novih sekcijah (Posvečeno in Retrospektiva) pa bodo predstavljene poetične zgodbe o sodobnem Tajvanu oziroma krajsji opus iranskega kulturnega režiserja Abasa Kiarostamija vključno s slavnim Okusom po češnjah. Gledali bomo tudi filme držav vzhodne Evrope, njihovi kruti tranzicijski temati ki pa bosta v nazoren kontrast, da pri nas ni bilo nikoli tako hudo, na festivalu premierno prikazana dva nova slovenska filma, Blues za Saro in Patriot.

Najmanj ena težava pa ostaja tudi v devetih. Gre namreč za izrazito ljubljanski dogodek, o katerem se v drugih mestih le bere in sliši. Morda bi prav "fest po festu", organiziran v najbolj ljudsko reprezentančni obliki priljubljenih festivalskih naslovov, v recimo petih, šestih slovenskih mestih, iz LIFF-a naredil nacionalni dogodek.

TOMAŽ BRATOŽ

KMETIJSKI STROJI

MALO RABLJEN molzni stroj Vestfalia, potopni hladilnik za mleko in ličalnik za koruzo prodam. ☎ (068)65-020. 4307
 SEJALNICO za žito in konjsko vprego prodam. ☎ (068)41-528. 4293
 TRAKTOR ZETOR 7711, letnik 1993, 420 delovnih ur., lepo ohranjen, prodam. ☎ (068)324-579. 4361
 PRIKLJUČEK za traktor Karlo Peši 4 in obračalni plug prodam. ☎ (068)47-414, ali 40-180. 4350

KUPIM

DELNICE NFD, S-hrama, Triglava, Aktivne in ostale delnice investicijskih skladov ter podjetji kupimo. ☎ (061)532-067 ali (041)738-544. 4200
 DELNICE podjetij in skladov kupim za gotovino. ☎ (041)680-505 ali (041)705-205. 4351
 KOZOLEC ne pero, 3 polja, v dobrem stanju, kupim. ☎ (068)66-670. 4360
 STAREJŠO HIŠO v Novem mestu ali okolici kupim. ☎ (068)23-050. 4373

MOTORNA VOZILA

CITROEN DIANO, 30.000 km, prodam za 150.000 SIT. ☎ (068)322-291, dopoldan. 4309
 POCENI PRODRAM talbot solara, letnik 1983, registriran do 18.3.1999. ☎ (068)75-682, popoldan. 4310
 LADO 1500, letnik 1976, 72.000 km, registrirano do 7/99, garažirano, nikoli karambolirano, prvi lastnik, in 2 zimski gumi prodam. ☎ (068)51-398. 4313
 R 5, letnik 10/91, rdeč, prodam. ☎ (068)78-153. 4327
 ŠKODO FORMAN karavan, letnik 1993, prodam. ☎ (068)77-113. 4328
 LADO KARAVAN 1500, letnik 1992, belo, ugodno prodam. ☎ (068)41-102, popoldan. 4334
 GOLF II D, ohranjen, rdeč, na novo registriran, prodam ali menjam za manjši avto. ☎ (068)325-517. 4343
 FORD MONDEO 1.8 TD, črne kovinske barve, prodam. ☎ (068)22-289 ali (041)726-649. 4344
 BALENO 1.3, letnik 1997, ugodno prodam. ☎ (041)623-116. 4345
 R 5 CAMPUS, letnik 1991, registriran do 10/99, rdeč, 5V, redno vzdrževan, prodam. ☎ (068)87-881. 4359
 R 4 GTL, letnik 1990, rdeč, ugodno prodam. ☎ (068)87-747. 4364
 GOLF 1.6 CLD, letnik 1991, lepo ohranjen, prodam. ☎ (068)81-876. 4365
 LADO SAMARO, letnik 1993, registrirano do 2/99, prodam. ☎ (068)66-512. 4370
 GOLF D, letnik 1987, prodam. ☎ (068)22-257. 4375
 JUGO 45, rdeč, letnik 1990, prodam. ☎ (068)79-717. 4326
 GOLF JX D, letnik 1986, zelo lepo ohranjen, bel, prodam. ☎ (068)85-531. 4371
 MARUTI, letnik 1993, registriran do 4/99, 43.000 km, redno servisiran, prodam. ☎ (068)47-781. 4329
 R 4 GTL, letnik 1/88 ugodno prodam. ☎ (068)78-261. 4324
 AVTOMOBIL FIAT TEMPRA, letnik 1993, prodam. ☎ (068)325-000. 4374
 OPEL FRONTERO 2.3 TDI, letnik 1995, 90.000 km, servisna knjižica, črne kovinske barve, izredno ohranjen, električno gretje sedežev, strešno okno, dodatni kovinski okvirji, električni pomik idr., prodam. ☎ (068)22-469. 4342

SUZUKI

AVTOSERVIS MURN
 Resslerova 4, Novo mesto
 ☎ 068/24-791

PRODAJA IN SERVIS
 Suzukijeva novost

JIMNY 4 x 4
 2,495.000 tolarjev

Novo testno vozilo
Baleno sedan 1.3 GL
 1,900.000 1,750.000
Wagon R +
 1,900.000 1,740.000

CLIO, bel, letnik 1997, 4V, prodam. ☎ (068)78-123. 4295
 R 9 TD, letnik 1991, lepo ohranjen, prodam. Jože Kolenc, Zalag pri Škocjanu 18, Škocjan. 4368
 R 4 GTL, letnik 9/88, rdeč, odlično, prodam. ☎ (068)73-069. 4346
 GOLF D, letnik 3/88, vinsko rdeč, prodam. ☎ (068)73-069. 4347

POHIŠTVO

MEBLO POHIŠTVO Forma, italijansko mizo in stole (kromirano), otroški voziček Inglesina, kombiniran, z vsemi dodatki, prodam. ☎ (068)25-779. 4314
 RISALNO (pisalno) mizo z naklonom, 100 x 156 cm, z možnostjo montaže ravnil prodam. ☎ (068)21-670. 4317

POSEST

VEČ stanovanjskih hiš in manjšo kmetijo (do 3 ha) v Sevnici in okolici, do 10 km, kupimo. ING CENTER AB, Ajdovščina 4/VIII, 1000 Ljubljana, ☎ (061)13-13-090. 4209
 STAREJŠO HIŠO na relaciji ŠentruPERT - Mokronog prodam. ☎ (068)21-731. 4291
 GOZD (smreka, hrast), v izmeri cca 85 a, v Vavti vasi prodam. ☎ (068)65-210. 4300
 DELNO OPREMLJENO stanovanjsko hišo, 8 km iz Novega mesta, oddam. ☎ (068)79-730. 4306
 NA SUHORJU nad Prečno prodam sončno parcelo za vikend, z lepim razgledom, asfaltno do parcele. ☎ (068)322-207 ali (041)726-755. 4308
 SENIK z zidano kletjo, na parceli cca 4000 m², prodam, lahko tudi celo kmetijo z obnovljeno hišo, 18 km iz Novega mesta. ☎ (061)152-66-50. 4337
 VEČ stanovanjskih hiš in manjšo kmetijo, do 3 ha, v Sevnici in okolici, do 10 km, kupimo (za rušenje za HE Boštanj). ING CENTER AB, Ajdovščina 4/VIII, 1000 Ljubljana, ☎ (061)13-13-090. 4355
 SADOVNJAK z brunarico, 1300 m², na Grabrovcu pri Metliki prodam. ☎ (068)324-713. 4367

PREKLICI

PODJETJE FAGUS, poslovno svetovanje in posredništvo, dipl. ing. Viljem Pavlič, s.p., Novo mesto, Nad mlini 21, davčna številka 24061751, bo v naslednjih treh mesecih po objavi prenehalo z dejavnostjo in bo izbrisano iz registra. Dejavnost bo prenešana na podjetje MTI Pavlič, d.o.o., Novo mesto. 4358

PREKLIC
 Jože Bučar, Bušinec 5, pošta Dolenjske Toplice, pozivam Antona Škufco, Obrh 17, pošta Dolenjske Toplice, naj se mi javno opraviči, ker me je po krivem obdolžil, da sem ustrelil njegovega psa, sicer bom zadoščenje iskal na sodišču.

MESARSTVO PAVEL BOBIČ, s.p., Škocjan 52, obvešča, da bo z 31.12.1998 prenehal z obrtno dejavnostjo.

Družbeniki firme **DOM INŽENIRING, d.o.o.**, iz Novega mesta opozarjamo g. **Draga Klenovska** kot družbenika, da preneha širiti neresnice o podjetju in ostalih družbenikih, sicer ga bomo sodno preganjali.

PRODRAM

OPAŽ, smrekov, suh, z dostavo, II. klasa 540 SIT, I. klasa 720 SIT, in talni pod po 1250 SIT prodajamo. ☎ (063)451-082. 2826
 SADIKE novih sort cepljenih orehov prodajamo. Stalna rodnost, kvaliteta, ne pozebejo. Drevesnica za orehe Avsec, Krka 1, koop. Biotehn. fakultete v Mariboru. ☎ (068)325-400. 4296
 PRTLJAŽNIK za vetro prodam. ☎ (068)75-293. 4301
 REPO za kisanje in črno redkev prodam. ☎ (064)326-526. 4312
 BELI KROMPIR prodajamo. Zg. Brnik 76, 4207 Cerklje. ☎ (064)421-499. 4315
 DOBRO OHRANJENE jope lisice, št. 42, nutriče, št. 42, in ovce, št. 38, ugodno prodam. ☎ (068)341-912. 4319
 AVTOPRIKOLICO 150 x 100, kvalitetne izdelave, nosilnost 750 kg, prodam za 45.000 SIT. ☎ (061)555-479. 4331
 DELNICE prodam. ☎ (068)79-523. 4341
 CELULOZNA DRVA za kurjavo prodam po 3000 SIT. ☎ (041)714-551. 4356
 UGODNO PRODAJAMO velike posode za koline in čevlje vseh vrst. Trgovina Rogelj, Rdeči Kal, Dobrič. 4362
 KOLERABO ugodno prodam. ☎ (068)27-091. 4357
 KALANA bukova drva prodam. ☎ (068)49-701. 4332

RAZNO

HITRO in poceni zastekljamo balkone in opravljamo vsa ostala steklarska dela. ☎ (041)739-421. 4294

PBS.
Poštna banka Slovenije, d.d.
 Novo!
 Mladinski tekoči račun
 s kartico Activa/Maestro za osnovnošolce
 od 13. leta naprej, za dijake in študente.
 Informacije na tel. št.: 063/425 27 15.

ČLAN DZTPS prevaja različne tekste iz angleščine in obratno. Obenem kot profesor angleščine nudi kvalitetne inštrukcije. ☎ (068)341-106, popoldan. 4299
 GROB, dvojni in enojni, odstopim na pokopališču v Leskovcu pri Krškem. ☎ (064)242-133. 4303
 BLIZU Novega mesta oddam za daljše obdobje velik opremljen gostinski lokal, letni vrt, pliesiče. Možnost večjih prireditev, porok itd. ☎ (041)726-755 ali (068)322-207. 4305

SNEGOLOVE za vse vrste kritin, barvne, pocinkane, bakrene, nerjavice, izdelujemo in montiramo ali dostavimo. ☎ (068)83-147. 4349
 HLADILNIKE in zamrzovalnike popravljamo na domu. Menjamo izolacijo na skrinjah, ki puščajo vodo. ☎ (041)698-055. 4369
 POZOR! S pomočjo kristalov vam pomagamo pri težavah in natančno napovem prihodnost. Pokličite na ☎ (061)342-202, Mery. 3695
 POSLOVNA PROSTORA, 30 in 70 m², oddam. ☎ (068)323-575. 4366

SLUŽBO DOBI

2 KV pohištevna mizarja z nekaj leti prakse zaposlimo. Sistemi predelnih sten Gerden, Ivančna Gorica. ☎ (061)777-042. 4297
 ZA NEDOLOČEN ČAS zaposlimo natakara in kuharja. ☎ (068)45-511. 4298
 ŠIVILJA s prakso na industrijskih strojev dobi delo za določen čas. Kasneje možna stalna zaposlitev. ☎ (068)24-946. 4320
 PRODAJALEC - To prosto delovno mesto v Brezicah in zaposlitev v solidni družbi je naša ponudba. Če imate poklic prodajalca, nas pokličite na ☎ (068)61-924. 4322
 HOČEVAR AGROTRGOVINA, d.o.o., mesarja, Dol. Težka Voda 7 b, Novo mesto, takoj zaposli 2 mesarja za delo v klavnici in predelavi mesa. Kandidati naj se zgledajo na sedežu podjetja ali po ☎ (068)89-235. 4323
 MIZARJA za krojenje in spajanje furnirja takoj zaposlimo. Plačilo po dogovoru. Mizarško podjetje Treles, Trebnje, d.o.o., ☎ (068)44-038. 4325
 HONORARNO ZAPOSILIMO prijetno dekle v strelži v okolici Novega mesta. ☎ (068)28-860. 4336
 ZA DELO v diskoteki Africa, Trebnje, iščemo prijetna dekleta za delo za šankom ob vikendih. Dobro plačilo! ☎ (068)41-215, ob vikendih. 4338

NATAKARICA DOBI OBČASNO DELO v okrepčevalnici AS pri AMZS na Otočcu. ☎ 041/730-151

V UREJENEM LOKALU v centru Novega mesta zaposlimo 2 simpatični dekleti za delo v strelži. ☎ (068)322-223. 4352

V PRIZNANI PICERIJ v Ljubljani zaposlimo kuharja - picopeka z veseljem do dela in s čutom za čistočo. Informacije med 8. in 9. uro na ☎ (041)694-608 ali (061)133-11-05, od 11. do 12. ure. 4354

KV AVTOMEHANIKA in delavca za pranje vozil, v Straži, zaposlimo. ☎ (041)729-839 ali (068)83-032. 4363

PRODAJALCA (-KO) avtomobilov iščemo. Pogoji: najmanj srednješolska izobrazba, dobro poznavanje avtomobilskega trga ter prodajne in organizacijske sposobnosti. Prošnje s krajšim življenjepisom in vaše videnje v vlogi prodajalca pošljite pod šifro: Samo resni. 4376

DELO V BUTIKU dobi dekleta, staro do 25 let, s trgovsko ali poslovodsko izobrazbo. ☎ (068)316-124. 4377

STANOVANJA

ENOINPOLOSBNO STANOVANJE, prvo nadstropje, prodam. ☎ (068)23-854, popoldan. 4292
 ENOSOBNO STANOVANJE oddam. ☎ (068)326-112, od 9. do 11. ure in od 15. do 17. ure. 4318

gorenje
 Servis & prodaja
 vabi k sodelovanju v FRANŠIZING sistemu na področju prodaje partnerje na območju Novega mesta.
 Od bodočega pridobitelja franšize pričakujemo, da ima:
 • znanje in izkušnje na področju prodaje bele tehnike in zabavne elektronike;
 • prostor za prodajalno s površino najmanj 50 do 100 m² na atraktivni lokaciji;
 • začetni kapital za investicijo v prodajalno in zaloge.
 Informacije na tel.: 063/899-24-81
 Vaše pisne ponudbe zbiramo 8 dni po objavi oglasa.

Salon za pse
 Budja - Ul. talcev 12 - Novo mesto
 ☎ 068/324-377

STUDIO
 103.0 MHz

InterEuropa

Smo družba z dolgoletno tradicijo v mednarodni špediciji, transportu in pomorski agenciji, ki je v preteklem letu praznovala 50-letni jubilej. Za nadaljnje uspešno poslovanje

vabimo k sodelovanju v filiali **Transport na območju Novega mesta**

2 VOZNIKA MOTORNEGA VOZILA NAD 4,5 TONE
za prevoz stvari v notranjem in mednarodnem cestnem prometu

Od kandidatov pričakujemo

- IV. stopnjo šolske izobrazbe kovinarske ali druge ustrezne smeri,
- najmanj 6 mesecev delovnih izkušenj,
- vozniški izpit za G- in E- kategorijo,
- opravljen tečaj in izpit za prevoz nevarnih snovi,
- znanje tujega jezika.

Zaželjeni predvsem mlajši kandidati z izkušnjami v mednarodnem cestnem prometu.

Delovno razmerje se sklepa za določen čas za 6 mesecev, z možnostjo podaljšanja in kasnejše zaposlitve za nedoločen čas.

Pisne prijave z življenjepisom in dokazili o doseženi strokovni izobrazbi naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: InterEuropa, d.d., Kadrovsko-socialna služba, Vojkovo nabrežje 32, 6504 Koper. Dodatne informacije lahko dobite tudi po telefonu 066/441-494. Prijavljeni kandidati bodo o izbiri obveščeni v osmih dneh po opravljeni izbiri.

OBVESTILO O ZAPORI PROMETA

Organizacijski odbor za pripravo slovesnosti ob 100-letnici rojstva olimpijca Leona Štuklja sporoča vsem občanom Mestne občine Novo mesto, da bo zaradi nemotene organizacije slovesnosti zaprt promet na nekaterih lokalnih cestah, in sicer:

v sredo, 11.11.1998

Delna zapora parkirišča na Glavnem trgu nasproti mestne hiše, kjer bodo sestavljali oder za postavitev lučne, zvočne in snemalne tehnike od 6. ure dalje.

V četrtek, 12.11.1998

Popolna zapora parkirišč pod Kapitljem in ob Domu kulture od 6. do 18. ure

Popolna zapora parkirišč na Glavnem trgu od 6. do 22. ure

Popolna zapora parkirišča na Novem trgu od 6. do 18. ure

Popolna zapora Muzejske ulice od muzeja do Sokolske ulice od 6. do 18. ure

Popolna zapora Prešernovega trga od 6. do 18. ure

Popolna zapora Glavnega trga in Rozmanove ulice - uvoz v mesto od križišča pri Kandijskem mostu do ljubljanskih vrat - od 15. do 20. ure

Delna zapora Sokolske ulice - uvoz na Glavni trg - od 15. do 20. ure

Delna zapora Šegove ulice - uvoz proti Šolskemu centru Novo mesto od križišča pri vrtcu do križišča pri Šolskem centru - od 15. do 22. ure

Popolna zapora Šegove ulice - od železniškega prehoda v Šmihelu do Šolskega centra Novo mesto - od 15. do 22. ure

Popolna zapora mostov čez reko Krko pri Gradu Otočec od 6. do 22. ure

Popolna zapora parkirišč ob gradu Otočec od 6. do 22. ure

Petek, 13.11.1998

Delna zapora parkirišč na Glavnem trgu od 6. do 16. ure zaradi odstranitve odra.

Občane prosimo, da zaporo prometa sprejmejo z razumevanjem.

Organizacijski odbor

E-SPORT

IZŠLA JE NOVEMBRSKA ŠTEVILKA REVIEJE E-SPORT, MODA, AVTO

Na športnih straneh izstopajo intervjuji z nogometiščem Alešem Čehom, košarkarjem Primožem Brezcem, rokometiščem Alešem Pajovičem in smučarjem Petrom Penom.

Na modnih straneh vam v velikem intervjuju svoje skrivnosti razkriva miss Slovenije '98 Miša Novak, ki pravi, da "lepota in pamet nista nezdržljivi!"

Pogovarjali smo se s kreatorko Aleksandro Šaronjič, pišemo o mehkih pleteninah, modnem krznu, rdeči barvi, biserih in drugih modnih zanimivostih.

Na avtomobilskih straneh se boste z nami popeljali na Pariški avtomobilski salon. Preizkusili smo Renault clio 1.6 RXE in 1.9 D RL, Peugeot 306 S16, Citroen jumpy combi 1.9 TD, Cagiva planet 125.

Predstavljamo Volkswagen lupo, Opel frontero, Peugeot 206, Mazda 626 caravan...

Zabeležili smo pol stoletja "spačka" in vam pripravili še mnogo drugih zanimivosti.

Novembrska številka revije E-SPORT, MODA, AVTO vas že čaka pri vašem prodajalcu časopisov! Čakajo vas tudi jesenske E-SPORT KRIŽANKE s 100 lepimi nagradami!

Bi tudi vi želeli živeti brez bolečin in ostalih težav? Samo tahebo izdelki vsebujejo lapachol, ki zelo hitro odpravi bolečine, okrepi organsko obrambo in daje telesu vitalnost z ustvarjanjem novih normalnih celic, doseže ustavev in izboljšanje različnih tumorjev do 84%, čisti iz telesa strupene snovi, pomirja, deluje protivnetno in pomaga pri asimilaciji zdravnih učinkovin izbranih domačih zelišč proti nekaterim težavam. **Naši čudoviti izdelki:** tahebo tonik - preventivno in kurativno sredstvo proti različnim težavam, tahebo dermal proti aknasti in poškodovani koži, tahebo kapljice za srce, za želodec, ledvice in mehur, pljuča, pomirjanje, jetra in žolč, regeneracijski in anticelulitni tonik, tahebo mazilo za masažo proti krčnim žilam, ekcemom, hemoroidom, psorizni, negovalno mazilo proti lišajem in vneti dojenčkovi koži, balzam za roke. **Izdelki imajo 100-odst. garancijo za kvaliteto.** V primeru nezadovoljstva vam vrnemo denar.

Primeri iz množice priznanj in pohval: upokojenec Ratael Miketič je imel 38 let bolečine v križu, 37 let čir na dvanajsterniku, ki se je začel spreminjati v raka, 30 let kronični bronhitis, 20 let vnetje sinusov (bil je trikrat operiran). Že po treh dneh uporabe tahebo izdelkov ni čutil bolečin, kontrola pri zdravniku pa je pokazala, da tudi raka več nima. Upokojenec Avgust Požonec iz Lendave je imel 15 let spondilozo, ankilozo, osteoporozo; jemal je svetovno znane izdelke, a bolečine ga je rešilo tahebo mazilo. Danilo Filipič prisega zaradi izrednega izboljšanja samo na tahebo kapljice za želodec, za srce, za pljuča, jetra in žolč. Žena Maksa Roškarja zaradi bolečin ni mogla dvigniti roke, njegova sestra ni mogla hoditi, prijatelj je trpel hude bolečine v križu, sam pa zaradi artritisa: bolečine so jim po uporabi tahebo izdelkov prenehale tako.

Posiljamo s povzetjem. "ROŽA", d.o.o., Črnomelj, telefon 068/51-947.

NOVOLES, lesna industrija Straža, d.d.

objavlja

R A Z P I S

za prosto delovno mesto

REZKALEC

Od kandidatov pričakujemo, da bodo izpolnjevali naslednje pogoje:

- IV. ali V. stopnja izobrazbe - strojna usmeritev
- izkušnje ali brez (možnost opravljanja pripravništva)

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: NOVOLES, lesna industrija Straža, d.d., Kadrovsko-pravni sektor, Na žago 6, 8351 Straža, z oznako "za razpis".

O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

Vodilni svetovni proizvajalec mineralnih gnojil Vam priporoča za jesensko založno gnojenje sladkorne pese različne NPK-je z nizko vsebnostjo dušika, npr. NPK 5-14-30 ali NPK 3-24-24 oz. različne PK-je, 0-12-36+3+0,5 ali 0-14-40+1B₂O₃ Hydrova gnojila lahko kupite v Kmečki zadrugi Kostanjevica in v trgovini Agrosloga na Bizeljskem.

HYDRO SLOVENIJA, d.o.o.

Cankarjeva 3

Tel.: 061/125-47-41, 125-47-33

Fax: 061/125-47-42

DOLENJSKI LIST

Vi uganete - mi nagradimo!

Odgovor na triindvajseto nagradno vprašanje je bil pravilen, če ste navedli, da izpušno cev lahko dobite pri firmi Avtogonalant. Srečo pri žrebanju za darilni bon je imela Štefka Vovk iz Jame 34 pri Dvoru, za knjigo (J. Dularja Smeh na prepihu) pa je bila izžrebana Slavka Vovk iz Soteske 56. Med rednimi plačniki naročnine je žreb določil, da knjigo (T. Jakšeta Dolenjske obzre) prejme Anica Potočar iz C.O.Ž. 43/a v Šentjerneju.

Izpolnite pravilno štiriindvajseti nagradni kupon in prilepljenega na dopisnici pošljite na naslov uredništva v **Novem mestu, Glavni trg 24, p.p. 212**, in sicer do torika, 10. novembra, ko bomo izžrebali dobitnike **treh nagrad - dveh knjig** (ene bo deležen nekdo od rednih plačnikov naročnine) in **darilnega bona Kovinotehne za 5.000 tolarjev.**

NAGRADNI KUPON št. 24

Vprašanje: Na športni strani je rubrika, v kateri "besedo imajo ..." (uganite manjkajočo besedo)!

Odgovor:

Moj naslov:

TELEVIZIJA NOVO MESTO

vaš kanal

s Trdinovega vrha na kanalu 41

Mercator - Kmetijska zadruga Črnomelj

Črnomelj, z.o.o.

Kolodvorska 39, Črnomelj

o b j a v l j a

JAVNO DRAŽBO

ZA PRODAJO NEPREMIČNINE

STANOVANJA ŠT. 4, V 1. NADSTROPJU STANOVANJSKE HIŠE V ČRMOŠNJICAH ŠT. 12, S FUNKCIONALNIM ZEMLJIŠČEM - DVORIŠČEM in SKUPNO DOSTOPNO POTJO.

Stanovanje je v stanovanjski stavbi parc. št. 1683/9, površina parcele je 163 m², stanovanje je v izmeri 60,52 m² neto koristne površine (soba 28,71 m², kuhinja 16,22 m², shramba 4,55 m², klet 11,04 m²). Funkcionalno zemljišče - dvorišče je parc. št. 1683/8, ki meri skupaj 339 m². Solastniški delež na skupnih prostorih, stavbnem in funkcionalnem zemljišču - dvorišču znaša 33/100. Skupna dostopna pot je parc. št. 1683/3 v skupni izmeri 92 m², prodaja se solastniški delež do 1/6. Vse navedene parc. št. so vpisane pri ZKV št. 20, k.o. Črmošnjice.

Izključna cena je 15.000,00 DEM (petnajsttisoč DEM 00/100) tolarске protivrednosti po srednjem tečaju Banke Slovenije, na dan plačila.

Javna dražba bo dne 16.11.1998, ob 9. uri na sedežu Zadruga, v Črnomlju, Kolodvorska 39, po sistemu "videno-kupljeno".

Javne dražbe se lahko udeležijo fizične osebe, ki predložijo originalno potrdilo o državljanstvu in registrirane pravne osebe, ki imajo sedež v RS, kar pred pričetkom javne dražbe izkažejo s pisnim pooblastilom za zastopanje in overjenim izpiskom iz sodnega registra in ki so vplačale varščino v višini 10% izključne cene na žiro račun št. 52110-601-13544 in to izkažejo s potrjeno kopijo nakazila. Vplačana varščina bo kupcu vračunana v kupnino, ostalim pa brez obresti vrnjena, najkasneje v treh dneh po javni dražbi. Kupcu plača davek na promet nepremičnin, overitev pri notarju in stroške za vknjižbo v zemljiško knjigo ter morebitne druge stroške v zvezi z realizacijo javne dražbe in sklenitvijo kupoprodajne pogodbe.

Zdražitelj mora skleniti kupoprodajno pogodbo v 8-ih dneh po javni dražbi in plačati kupnino v celoti, najkasneje v roku: ob sklenitvi kupoprodajne pogodbe po javni dražbi. Če uspeši zdražitelj ne bo v navedenem roku sklenil kupoprodajne pogodbe oz. ne bo plačal celotne kupnine, bo prodajalka kupoprodajo razveljavila, plačano varščino pa zadržala.

Izdražena nepremičnina bo kupcu vročena v posest takoj po sklenitvi kupoprodajne pogodbe.

Vsakemu resnemu ponudniku bo na njegovo zahtevo omogočen ogled po predhodnem dogovoru.

Dodatne informacije lahko dobite po tel. št. 068/51-020, vsak dan med 6. in 8. uro.

V A B L J E N I I

Bi tudi vi želeli živeti brez bolečin v križu, sklepkih, mišicah in brez ostalih težav?

Tahebo izdelki so prava rešitev!

Roža, d.o.o., Črnomelj

Tel. 068/51-947

Agencija MISTIQUE

• *ženitno posredovanje* •
vam ureja razna srečanja ob kavici in plesu. Tel. 068/374-091

Verjemite ali ne...

Krvavec 104,5 Kum 105,9

Če želite vsak četrtek v letu prejeti vsebinsko bogat in oglasno odmeven časopis, ki ga bere blizu sto tisoč ljudi, izpolnite naročilnico in jo pošljite na naslov: **Dolenjski list, 8000 Novo mesto, Glavni trg 24, p.p.212.** Za vse drugo bomo poskrbeli mi, vi pa pazite, da si ne bo ob četrtek sosed iz vašega poštnega nabiralnika pred vami "izposodil" vašega Dolenjskega lista.

Naročilnica za DOLENJSKI LIST

S to naročilnico naročam DOLENJSKI LIST za:

Ime in priimek: _____ Upokojenec: da ne

Naslov (kraj, ulica, hišna številka): _____

Pošta: _____

Naročnik izjavlja, da naročilo res velja zanj, dokler naročnine ne bo pisno odpovedal, sicer pa bo naročnino plačeval osebno ali s položnico, ki mu jo bo poslal Dolenjski list. Naročnik bo časopis začel prejemati od prve številke dalje v mesecu: _____ 1998

Kraj: _____ Datum: _____ Podpis: _____

VI NAM - MI VAM

oglas na kratko s pošto odmevno objavo v DOLENJSKEM LISTU po ☎ 068/323-610 ali 041/623-116

GOTOVINSKA POSOJILA
Muzejska 3
☎ 068/321-751

ZASTAVLJALNICA MONETA vam nudi kratkoročna posojila! Garancija po dogovoru s takojšnjo realizacijo.

GOTOVINSKA POSOJILA
Kolodvorska 45, Črnomelj
☎ 068/53-453, 0609/643-216

ZASTAVLJALNICA vam nudi kratkoročna posojila na osnovi zastave čekovnih blanketov, delnic in certifikatov. REALIZACIJA POSOJILA TAKOJ!

Aleš Makovac

"Brez dela ni kaj pričakovati," pravi Aleš Makovac, učitelj glasbe, organist, saksofonist, pevec, občasní skladatelj, predvsem pa navdušen zborovodja. Lani je na primer vodil kar enajst pevskih zborov, v glavnem v Suhi krajini, kjer so mu ljudje še posebej pri srcu. Take želje po petju kot tukaj še ni doživel.

Makovac je po rodu Primorec, od 1. razreda osnovne šole pa živi na Dolenjskem. Glasbeno pot je začel na osnovnih šolah na Prevolah in v Žužemberku, kjer službuje še danes. Kmalu je odkril, da so potrebe po vodenju zborov v Suhi krajini velike, saj so prošnje, da bi postal zborovodja, kar deževalo, odredi pa ni znal. Tako je v Žužemberku ustanovil mladinski pevski zbor, cici zborček za predšolske otroke, dela pa tudi z otroškimi pevskimi zbori na podružničnih šolah v Ajdovcu, na Dvoru in na Prevolah ter z ženskim pevskim zborom v župniji Vavta vas, kjer je tudi organist. Še posebej je ponosen na moško vokalno skupino Prima, ki je pred petimi leti nastala iz cerkvenega pevskega zbora na Prevolah. Skupaj z vavtovškimi pevskimi pojejo v mešanem pevskem zboru sv. Jakob.

S pevskim zborom je gotovo najtežje začeti tam, kjer ni nobene pevške tradicije, na primer v

Zagradcu, kjer so ga lani poprosili za vodenje mešanega pevskega zbora. Ljudje so si enostavno zaželeli vsakdanjik polegšati s petjem, morda tudi zaradi nostalgije po starih časih, ko se je v vaseh pogosto slišalo ljudsko petje. Tako Makovcu ne mine dan, da ne bi imel kakšne vaje, zbor pa je lahko oddaljen tudi po nekaj deset kilometrov v eno stran. Zato je občudovanja vredno, da mu to ob družini s tremi majhnimi otroki uspeva. "Brez entuziazma gotovo ne gre, vsaj na začetku ne. Zelo rad delam z zbori, toda da se pri nas kaže tolikšna potreba po zborovodjih, me po eni strani preseneča, saj iz šol prihajajo sposobni glasbeniki, potem pa kar nekam poniknejo. Menim, da bi jim v glasbenih šolah morali bolj pokazati možnosti glasbenega delovanja naprej," pravi Makovac, ki želi na Akademiji za glasbo v Ljubljani študirati še dirigiranje.

Vesela je ugotovitev, da mladi kljub množici najrazličnejših medijev radi prepjevajo ljudske pesmi, ki so naše pravo bogastvo. Tako preproste, pa vendarle iskrene in na nek način večne so. Če se jih bodo naučili v mladih letih, bodo za vedno ostale njihove. "Žal jih lahko dandanes slišijo kvečjemu še v cerkvi ali v šoli in prav slednja bi morala še več delati v tej smeri," meni mladi učitelj glasbe, ki igra tudi v straškem pihalnem orkestru Krka zdravilišča. "Ljudska pesem je najboljši način učenja večglasja. Imamo čudovite privedbe in mladi radi pojejo. Všeč jim je tudi občutek pripadnosti skupini. Napredovanje zbora pa je v veliki meri odvisno prav od zborovodje, ki se mora na vsako vajo res temeljito pripraviti." Žal pa se pogosto pozablja, da je treba za dobre zborovodje poskrbeti tudi s plačilom, saj kulturniki ne morejo živeti samo od veselja do umetnosti in od hvalečnosti. Makovac je na primer skupino Prima kar štiri leta vodil brezplačno.

LIDIJA MURN

GLASBENA SKRINJA

Helidon in Panika Records za otroke

Pri Helidonu so pred kratkim izdali album Radovedna Katra in Nepridiprav, ki prinaša na naše glasbeno tržišče zanimivo novost, dvanajst skladbic, zasnovanih sicer kot glasba za mlajše, vendar je po temeljnem sporočilu namenjena prav vsem ljudem, saj glasba in pesmi govorijo o toplini in sreči družinskega življenja, o Radovedni Katri in Nepridipravu, bratcu in sestrici, o njunem odraščanju, ljubezni do staršev, veselju nad binjavem, o zaljubljenosti ipd. Avtor besedila in glasbe je Bela Somi, sicer vodja skupine Kontrabant, za snemanje tega albuma pa je sestavil skupino Nepridiprav, v kateri ob njem igrajo in pojejo Marija Božič, Lena Somi in Vid Klančičar, ki je doma iz Dolenjskih Toplic.

Pri glasbenem založništvu Panika Records pa so izdali album pesmi za otroke Take mače, take miše... pevke Melite Osojnik. Besedila je napisalo več avtorjev, od Vojana Tihomirja Arharja, Neže Maurer, Aste Malavašič do Mete Rainer in Zvezdana Majhen, glasbo pa sta ustvarila Artur Azarkevič in Blaž Jurjevič. Pesmi pojejo, kot zgovorno pove naslov albuma, o mačkah in miših, torej o živalicah, ki so pri otrocih zelo priljubljene. Melita Osojnik je pesmi povezala v glasbeno-plesno predstavo o mačku Čoriju in miški Kotališki. Založba je poslala med poslušalce tudi pripovedno kaseto Nagajive pravljice Toma Kočarja, ki je napisal sodobne basni, v katerih skozi živalski svet pripoveduje o ljudeh in njihovih izkušnjah na otrokom primeren način.

KONCERT TRIA NOVINA

OTOČEC - Družinski trio Novina in župnik Blaž Gregorc ob obletnici smrti očeta Marijana vabita na dobrodelni koncert cerkvenih pesmi, ki bo v cerkvi sv. Petra na Otočcu v nedeljo, 8. novembra, ob 16. uri.

HRABRO DEJANJE

Po večerji razorožil razgreteža

Na predlog načelnika UNZ Krško je minister za notranje zadeve z znakom Hrabro dejanje odlikoval kriminalista Romana Kumpa, ki je letos poleti obvladal oboroženega občana

KRŠKO - Policist Roman Kump se je pred dnevi zapisal med tiste izbranice, katerih delo oziroma dejanje je bilo nagrajeno s priznanjem Hrabro dejanje. "Prislužil" si ga je poletnega večera, ko je s pogumom in požrtvovalnostjo, ko je obvladal oboroženega občana ter morda preprečil tragedijo širših razsežnosti.

Roman, ki je v policijskih vrstah 16 let, ves čas na policijski postaji Krško, je bil 18. julija zvečer z družino na pizzzi, ko je zaslišal strel. Najprej je pomislil, da gre za petarde, a kmalu je spoznal, da je zadeva resnejša. 28-letni Jurij

P. iz Mrčnih sel se je namreč z dvema lovska puškama, uperjenima v zrak, približeval policijski postaji. Dežurni policist ga je pozval, naj odvrže orožje, in izstrelil opozorilni strel, vendar razgretež na to ni reagiral. Še več: ustrelil je proti policijski postaji in zadel strop prvega nadstropja. "Do mene je iz smeri pizzerije prišel policist Stane Zupančič. Bil je oborožen in tako sva se dogovorila, da me bo on kril z orožjem, jaz pa da se bom Juriju poskušal

približati od zadaj," se spominja Roman. Roman, ki takrat ni bil v službi, je stekel čez cesto in Jurija dohitel, ko je bil ta že pri stopnicah. Podrl ga je na tla, tako da je Bohorec izpustil orožje.

"Nisem premišljal, ali naj grem ali ne. Tak je pač naš poklic. So določene naloge, ki jih moraš opravljati tudi takrat, ko nisi v službi," pravi Roman, ki v tistem trenutku ni mislil na strah, čeprav je bil takrat žal brez orožja. Bilo je pač poletje in lahka oblačila niso najboljši prostor za shranjevanje le-tega. Na srečo tistega večera ni bil nihče ranjen, čeprav so policisti ugotovili, da se je fant, ki se je odpravil na bojni pohod v Krško, doma tako razjezil, da je z orožjem grozil tudi domačini.

T. G.

HARMONIKARJI, CITRARJI IN ORGLIČARJI

DRAŠIČI - Krajevna skupnost Drašiči bo ob prazniku krajevnih skupnosti v soboto, 14. novembra, ob 20. uri pripravila srečanje ljudskih godcev v gasilskem domu v Drašičih. Vabijo vse, ki igrate na frajtonarico, ustno harmoniko ali citre. Prijave sprejema in pojasnila daje Edi Macele po telefonu (068) 58 269. Zadnji rok za prijavo je 10. november.

Roman Kump

TRIO MEFISTO

ČRNOMELJ, NOVO MESTO - Glasbena mladina Slovenije v sodelovanju z Glasbeno mladino Bele krajine in Kulturnim centrom Janeza Trdine priredi v okviru cikla mladih GM oder 98-99 koncert tria Mefisto, in sicer v ponedeljek, 9. novembra, ob sedmih zvečer v dvorani glasbene šole v Novem mestu in v četrtek, 12. novembra, ob sedmih zvečer v dvorani glasbene šole v Črnomlju.

VEČER BLUEGRASSA

NOVO MESTO - V kavabaru Pri slonu bo v soboto, 7. novembra, večer bluegrassa, na katerem bo nastopila skupina The David Thom Band. Nastop se bo začel ob 20. uri.

FAKE SPET V LOKI!

LOKA PRI ZIDANEM MOSTU - Čeprav so se poti kitaristov Igorja Leonardija in Žarka Živkoviča, baskitarista Nina de Gleria, bobnarja Aleša Rendle, večkrat razšle, so ob dolgoletnem prijateljstvu in sodelovanju v skupnih projekti ohranili nekaj skupne tradicije, ki izhaja iz nekdanjega projekta Quatebriga. Skupina Fake se stalno dopolnjuje z novimi glasbenimi prijatelji, kar njihovo glasbo dodatno plemeniti. V Fake sodelujejo še Janja Majzel in Ana Vipotnik (vokal), Jelena Zdrale (violina, vokal) in Drago Ivanuša (harmonika). To zasedbo bo slišati tudi na večer loškega koncerta v soboto, 7. novembra, ob 20. ure v tamkajšnjem kulturnem domu. Fake razvija mešanico stilov, od jazza in funka do etna. Fake igrajo predvsem avtorske glasbe, med katere pa vmeščajo tudi predelave standardov.

KRAP VELIKAN S ŠTRITA - Da so v ribniku na Štritu pri Buči, ki ga upravlja Ribiška družina Sevnica, velike ribe, je sredi prejšnjega meseca dokazal navdušen škocjanski ribič Darko Praznik. V večernih urah je na ribniku zapel 81 centimetrov dolgega in deset kilogramov in pol težkega krapa luskinarja, kar je Darkova največja ribiška trofeja. Krapa je ukanil na kuhano koruzo in v nekaj minutah imel na bregu. (Foto: S. Dokl)

PLAČAL Z ZGODOVINSKIMI KUNAMI

ČRNOMELJ - V četrtek, 29. oktobra, okoli 12. ure je v trgovino Beograd v Črnomlju prišel neznanec in si nabral več izdelkov za dobrih 23 tisočakov. Račun je plačal s hrvaškimi kunami. Ko je kupec odšel, sta prodajalca odkrila, da jima je plačal z neveljavnim bankovcem za 1000 kun, ki ima letnico 1941.

Halo, tukaj je bralec Dolenjca!

Molk o košarki - Posočnina za dijaka - Oskuben avto - Revna zgibanka županskega kandidata - Nepravilni pajek - Listje na pločnikih - Prestavljena komemoracija

Jolando iz Novega mesta je neprijetno presenetilo dejstvo, da naš časopis na dveh straneh, ki sta namenjeni športnim dogodkom, ni našel toliko prostora, da bi objavil vsaj notico o tem, da so nove meški košarkarji v mednarodnem tekmovanju igrali v Izraelu in zmagali. "Strinjani pa se z bodico z naslovom Mednarodna košarka v prejšnji številki Dolenjca, ki daje jasno vedeti, kaj se dogaja v novomeški košarki. Ljubitelji in poznavalci te lepe igre vemo, da je Krko na današnjo raven pripeljala ekipa domačih igralcev, sedaj pa forsirajo v glavnem uvožene, kar ni prav in za nadaljnji razvoj košarke v Novem mestu gotovo ni dobro."

Naši bralki Tatjana iz Grobelj pri Šentjerneju pa se ne zdi prav, da mora posočnino plačati tudi njen 17-letni sin, dijak, ki je lani z delom preko študentskega servisa zaslužil 225 tisočakov, sicer pa je brez štipendije. "Saj ne gre za velik denar, le za 700 tolarjev, a jaz moram kot delavka tudi za 700 tolarjev krepko delati." Na davčni upravi so ji svetovali, naj stopi v

stik s kakšnim poslancem. "Ti so za nas navadne ljudi previsoko pa tudi malo jim je mar za nas. Če bi sin napisal pritožbo, bi jo moral kolkovati s kolki za 270 tolarjev, dosegel pa tako in tako ne bi nič."

Bralka Fanika Lorber iz Velikih Malenc pa je pred nedavnim v avtohiši Tomše v Krški vasi kupila avto korejske znamke Kia. "Medtem ko drugod pri nakupu tega avta kupec dobi tudi varnostni trikotnik, prvo pomoč, rezervne žarnice, nekateri prodajalci pa mu zastoj dajo še preprogo, sem jaz dobila avto brez vsega oziroma je prodajalec hotel za to posebno plačilo, za žarnice na primer 2.600 tolarjev. Tako naj bi bilo zato, ker mora prodajalec plačati prevoz avta od Kopra. Mar naj prevoz plača kupec?" se sprašuje Fanika.

Rudi Vlašič iz Metlike je dobil predvolilno zgibanko skupnega kandidata SDS in SKD za metliškega župana inž. Jožeta Nemaniča. "V njej je toliko slovničnih in slogovnih napak, nerodnih izrazov, da je vsa stvar prav smešna, če ne kar žaljiva za volilce. Ob tem se njegova žena ponaša s tremu diplomami in je med drugim tudi profesorica slovenskega jezika. Ob kandidaturi svojega moža bi se lahko potrudila in tekst, ki naj bi njenega moža predstavil volilcem, strokovno obdelala in popravila." Za podobno zgibanko sedanjega metliškega župana, ki tudi kandidira na bližnjih volitvah, pa Vlašič pravi, da je z jezikovnega in stilističnega stališča korektna.

Z drugačnimi zamerami se ubada študent iz Novega mesta. Fantu je oni dan pajek odpeljal avto. "Res je bil avto nepravilno parkiran, vendar ni oviral prometa. Isti dan nekaj ur zatem pa sta na istem mestu (vhodu v staro porodnišnico) stala veliko večja avtomobila, pajka ali policistov, ki ga kličejo, pa očitno nista motila," se razburja mladenič.

Pogosti "halojnik" Mirko Čadonič iz Črnomlja je pohvalil direktorja črnomalskega Cestnega podjetja Borisa Weissa (v pogovoru z novinarjem ga je prekrstil v Cimermana, a je naslednji dan napako popravil), ki je poskrbel, da so imena krajev na občestnih tablah pravilno napisana. "Bo pa moral popravi izpit iz slovenskega jezika, ki je delal spomenik zamočanim žrtvam vojne v Viniči, saj v besedilu manjka 5 vejic, tudi pred veznikom ki, kar obvladajo že učenci 3. razreda osnovne šole," se hučuje vrli Mirko.

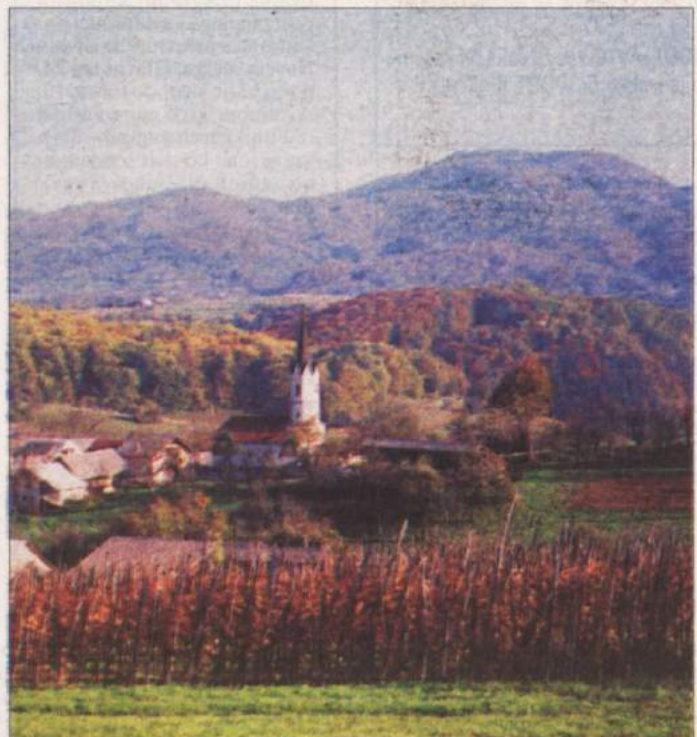
Bralec Jože iz Žužemberka je ogorčen, ker ljudje v Suhi krajini niso bili pravi čas obveščeni o onesnaženosti pitne vode. "Zatajila sta tako civilna zaščita kot Komunala. Vsa čast pa gasilec, ki noč in dan vozijo čisto vodo v rezervoar v Globočcu, ter sektorskemu poveljniku Francu Škufci, ki se še posebej trudi."

Andreja in njeni sosedje iz Novega mesta pa so ogorčeni, ker je bila letos komemoracija za dan mrtvih že dan pred praznikom. "Kaj je vodilo Nikolo Padevskega in člane sveta KS, da so spremeni datum komemoracije? Mar se bojijo velike množice ljudi, ki se vsako leto pridejo pokloniti svojcem in padlim za svobodo in s tem izpričujejo svojo srčno kulturo?" se sprašujejo. Za naprej zahtevajo, naj bo komemoracija spet 1. novembra.

A. B.

ŽOAMBO ŽOET WORKESTRAO V ČRNOMLJU

ČRNOMELJ - V mladinskem kulturnem klubu v Črnomlju bodo v soboto, 7. novembra, s pričetkom ob 22. uri nastopili internacionalni postindustrijski antirockovski etno jazz razgrajči Žoambo žoet workestrao z gosti.

JESEN POD GORIANCI - Polja so pospravljena, vinogradi obrani, človek se radosti darov zemlje in neba. Jesen je prinesla mir in spokojnost tudi v te v zavetju mogočnih Gorjancev. (Foto: A. B.)

SPREJ GA NI REŠIL PREPOVEDI

NOVO MESTO - 23-letni M. P. iz okolice Novega mesta je utemeljeno osumljen kaznivnega dejanja ponarejanja listin, ker je konec avgusta na upravno enoto Novo mesto prinesel voziško dovoljenje, da bi mu vpisali ukrep prepovedi vožnje vozil B - kategorije. Preden je odnesel voziško dovoljenje na upravno enoto, ga je posprejal z lakom za lase, nato pa vpisani ukrep s pomočjo vate in alkohola zbrisal in uporabljal naprej. A policisti niso slepi in so zoper kršitelja napisali kazensko ovadbo.

Eros tanatos

Na zadnji seji novomeškega občinskega sveta so svetniki različnih strank, ideoloških usmeritev pa tudi nestranskarke in neideološke proveniencije v eni točki dosegli idilično soglasje. V en glas so se jasno in odločno zavzeli za to, kako čim bolj škoditi temu prostoru, kako ga degradirati in uničiti njegove vrednote.

To, da bodo z avtocestami kržali našo ubogo deželo zato, da bo Ukrajina bližje Španiji in da bo stoletna nemška sla po prodoru na južna morja asfaltirana štiripasovno, bomo plačali z našim denarjem, ob tem pa naj bi bili še zadovoljni, se uslužno smehljali in mahljali z repkom.

Tega silnega napredka, te dobroti civilizacije, te evropskosti bomo deležni tudi Dolenjci. Prava avtocesta, vijoča se skozi to zanikno gričevje! Nič lepšega od stvarjenja sveta! Vendar je za naše vrle svetnike to še premalo.

Nekaj manjka. Kaj? Oskrbna postaja! Bencinska črpalka, zimska cestna služba, tovornjaki, motel, bife, vampi, kurbe...

In da bi šla ta dobrobit mimo naše občine?!

Ne damo! To nam pripada! Kje? Pod Trško goro ali nad Otočcem. Oskrbna postaja ali smrt! Smrt.

ANDREJ BARTELIJ

HOTELI OTOČEC

RESTAVRACIJA TANGO MARTINOVANE v restavraciji TANGO

v soboto, 7. novembra, od 20. ure dalje

z ansamblom HENČEK ter prikazom krsta mošta v sodelovanju s Kulturnim in Turističnim društvom Otočec. Potrebne so rezervacije na tel. št. 75-700 in 75-165.

Halo, tukaj DOLENJSKI LIST!

Novinarji Dolenjskega lista si želimo še več sodelovanja z bralci. Vemo, da je težko pisati, zato pa je lažje telefonirati. Če vas kaj žuli, če bi radi kaj spremenili, morda koga pohvaliti, ali pa le opozoriti na zanimiv dogodek iz domačih krajev - pokličite nas! Prisluhnili vam bomo, zapisali, morda dali kakšen nasvet in po možnosti poiskali odgovor na vaše vprašanje. Na telefonski številki (068) 323-606 vas čakamo vsak četrtek med 18. in 19. uro. Dežurni novinar vam bo pozorno prisluhnil.